RECULL DE CONTES
VOLUM PRIMER

Bepes

R E C U L L D E C O N T E S

Volum Primer

B e p e s

RECULL DE CONTES

Aquest "RECULL DE CONTES" és provar si hom té més traça a contar contes que en altres coses.
Un conte, una rondalla i una faula, diuen els que ho poden dir, que són d'una mateixa familia. Són temes imaginaris que un temps es contaven per a delectació de la mainada abans de la televisió. La quitxalla, amb la televisió, no vol saber res de rondalles, aquelles rondalles que abans contaven els avis.
No obstant, el món s'ha fet gran i hi han hagut savis de tota mena que hi han arribat gràcies a haver sentit contar contes quan eren menuts. Ja es veurà quins savis surten amb la mainada televisionada. Lògicament n'haurien de sortir uns savis molt més savis que quan els xics escoltaven rondalles dels avis. De no ser així potser els avis tornarien a tenir el prestigi que ara han perdut.
Els contes, doncs, són relacions empescades amb la imaginació de protagonista. Això vol dir que no són històries, suposant que els historiadors facin de notaris de coses vistes, ja que segons quines històries, i al País en tenim experiència, difereixen segons les diguin historiadors d'un costat o de l'altre. Llavors convindria que hi haguéssin historiadors neutrals, com Suissa, per tal de que la gent, en qüestió d'històries sabes del mal que ha de morir.
En aquests contes no hi ha altre propòsit que parlar de coses que no s'ha provat hagin tingut lloc, contades per algú que potser no ha existit mai, fent primers papers gent que no se sap hagi estat mai empadronada, i en encontrades desconegudes pels registres de la propietat.
Algú pot dir que valdria més parlar de les coses que s'esdevenen cada dia, però tal com diu el follet Francisco, un dels principals actors d'aquests contes, parlant de les coses de cada dia no ens entendríem. I si no ens entenguéssim hi perdríem tots.
Una vegada quejo actuava en despatxos volía llogar un alemany per tal que ens portés la correspondència en la llengua del senyor Wagner. Tot anà bé, però quan li vaig dir què volía guanyar, em va dir que res, que pel sol fet d'escriure en la seva estimada llengua ja es donava per ben pagat.
M'agradaría poder fer com aquell senyor alemany. També, com ell, escrivint amb la meva estimada llengua ja em dono per ben pagat.

I N D E X

Follets, bruixes, fantasmes, sirenes i silfis.
Els follets grans amics de la mainada.
Primera intervenció del follet Francisco en el cas de la noia Campaneta, l'Hereu Escampa i la bruixa Tomasa. 6
Rossinyols i canaris. 21
Follets i pardals.
Carnestoltes i follets.
Eleccions. 25
Garrotades i diners 31
Diversos: "Ja us arreglareu!" 33
Els follets i l'Arrendatària.
Els follets i les sardanes
La gran visita del follet Francisco 37
Es veritat que venim de París?
Quantes vegades has cantat Els Segadors, Francisco? 50
La LOAPA i el País que fa por
La revolució universal
L'espantat Claudi 58
Els grecs ens ensenyaren a regatejar, els romans, dret, els àrabs a regar les hortes, les turistes a ensenyar els davants, i els socialistes a anar en cos de manegues. 64
El drac i la princesa 66
El pop Espígol 70
Els francesos 74
Els Tres Reis 76
La princesa Bialla 78
El campaner Fènix 80
El cavall, Semiramis 88
El judici del senyor Fruitós 90
El colom Cintet 92
El pastisser Simon 97
Riquilda, Mulei i Fontfreda 98
L'oreneta María 106
La flor de l'Amor 111
El trabucaire Pistons 120
La Sirena i el Pastor 125
El Centaure Rodriguez 127
El Vampir Miquel 132
El Dofí Peret 138
El Matalasser Vignau 143
Els Estats Units dels Planetes 161

Es fabricaren d'amagat del follet Francisco:

Amor de Balneari 6 Planes
El cas d'Adela i Piu, espíes diplomats 29 "

Els follets tenen fama d'informals. Es diu que es riuen de tothom, que només van de nits, com els vigilàts, que tiren terra a les olles, que trenen les crineres dels cavalls, que espanten les vaques, que estiren els llençols dels llits de les dones, que fan por a la gent tocant campanes a deshora, que obren les portes de les cledes perquè els xais surtin al deforra...Si en surten massa es repensen i no paren fins que han fet tornar a entrar els xais que n'havien sortit. Aquesta operació de la tornada dels xais la va veure més d'un pastor malgrat que no va detectar la presència del follet, si bé la va donar per entesa. Amb gent així els follets hi treballaven a gust, i era quan vetllaven sufregits i pentinaven, mentres dormien, les noies que anaven al llit sense rentar els plats.

Els follets, al principi, tenien la missió de guardar els metalls preciosos de l'interior de la terra, i, posats dins un sarró forrat de pèl de gat, tenien la virtut de fer desaparèixer l'amo del sarró si aquest alguna vegada es veia perseguit.

De follets, com de tota altra cosa que va pel món d'una manera o altra, n'hi deu haver de tots. Si tenim mosquits i elefants, crissantems i oliveres, anguiles i balenes, tartanes i transatlàntics, metges i malalts, comunistes i terratinents, gent que ven i gent que compra, contrabandistes i carrabiners, esquivats i calmosos, beats i donjoans, descobridors i descoberts, manques i primeres virtuts, rics i pobres, botiflers i separatistes, prims i grassos, treballadors i esquena drets, és just que de follets n'hi hagin de totes marques. Hi deu haver follets que inspiren poetes, que arreglen casoris, que fan guanyar eleccions i que han ajudat a inventar aigues de Colònia. I també n'hi deu haver que han recomanat inquisicions, guerres, divorcis i que fan pitar penals a determinats àrbitres de futbol.

I, molts, potser pel seu tamany, són uns grans amics de la gent menuda.

I els follets, que la gent en parli, deuen haver existit un temps o altre, com les bruixes, els fantasmes, les sirenes i els silfis. Costa pensar que tots aquests elements no siguin altra cosa que fruit de la imaginació humana. Dels fantasmes n'ha parlat molta gent seriosa, i la gent seriosa s'ha de creure. I no parlem de les coses que s'han dit de les bruixes i de les seves famoses reunions dels dissabtes a la nit presidides pel mateix diable en forma de boc. La gent de lletres diu que aquestes reunions les convocava el dimoni per les dones ja fetes i si podía ser amargades d'haver de vestir sants a perpetuitat, i se'ls donava carta blanca per a fer disbarats en gran. Com sempre que hi ha dones pel mig, alguna bruixa entenía les coses malament i en lloc de fer disbarats protegía les collites i organitzava festejades. I qui pot contradir que les dones, abans de ser dones del tot no eren mig dones i mig peix? Quants mariners no han sentit cantar en nits de lluna mar endins. Qui és que canta en nits així per la mar si no són les sirenes? Algú s'ha errat presentant la forma de les sirenes, ja que s'ha llegit que es presenten de mig cos en avall com si fossin pardals i de mig cos en amunt ensenyant les baldufes. Si, com la majoria es pensa, es passegen per la mar, és més enraonat pensar que, acceptant l'ensenyada de baldufes de mig cos en amunt tinguin forma de peix de mig cos en avall. També s'ha llegit que les sirenes disposen d'una veu encantadora que captiva els mariners quan l'escolten de vora esculls on la mar hi romp i, que seduits pel cant, ells i barca fan mala fi. No és cert. Primer, les sirenes només canten en nits de lluna plena, i, segon, els mariners quan hi ha mala mar o no es mouen de casa o es guarden pla bé d'acostar-se en llocs plens d'esculls. La cosa que és veritat és la bona veu que

tenen les sirenes. Però l'ambient de les sirenes és la mar, elles han de cantar en remull i no poden, per més ganes que en tinguin, actuar al Gran Teatre del Liceu o al Metropolitan de Nova York. Si algú pogués portar una sirena a xcantar en aquests teatres es faria milionari en quatre dies. Totes les veus que s'han acostat al cant de les sirenes han fet la fortuna de llurs empresaris. I diem, i diem bé, les veus que s'hi han acostat ja que les sirenes, segons diuen els que han tingut la sort de sentir-les cantar, són els rossinyols de la mar i sobrepassen, sense esforç el fa sobreagut cosa que no se sap que encara cap rossinyol hagi fet.

I si es dóna per bo que un temps hi han hagut fantasmes, bruixes i sirenes, un té tot el dret a dir que igualment han existit follets, i potser en el temps que els homes encara eren de mena baixa. I a alguns, ja que no podien tenir l'alçada dels homes, els va estar donada la propietat de fer coses que encara els homes no poden fer, entre elles, que siguin de molt mal veure. Així que es pensen que algú els vol contemplar s'escapen per finestres i xemeneies. A vegades, quan es troba sutja al peu de les xemeneies, la gent diu que plourà. Potser si plovia, però el sutja era la prova que un follet s'havia escapat xemeneia amunt més de pressa que del compte.

Es diu que els follets quan donen mals consells és que estan emprejats perquè la gent no se'ls ha volgut creure quan els donaven bons. Generalment actuen a pagès on el personal sempre ha cregut en la seva existència, però malgrat la seva afecció a actuar a muntanya, alguna vegada també s'han ficat a les viles ja que ells, entre altres coses, són trapassers a carta cabal.

Ens trobem en una d'aquestes viles visitades pels follets. Com a moltes, hi ha convilatans que viuen de treballar la terra, altres tenen revenderies, hi ha estancs, un banc, tres fàbriques i unes places amb arbres dessota els quals la gent a l'estiu hi para la fresca i hi pren

begudes refrescants armats de palla perquè durin més.
La vila té nunci el qual avisa a cops de trompeta que s'han de pagar les contribucions, que no es reguin els carrers perquè hi ha manca d'aigua, que es fa ball de ram o que s'han de presentar a medir-se a l'Ajuntament els quintos de l'any.
Vista pel carrers la gent sembla que no tenen problema de cap classe. Les dones van a plaça i regategen, que en saben molt, Algú passa cafè pels veins pregonant-lo a crits. Algú va a la fàbrica a pas lleuger per mor de fer tard que fa estona que ha tocat el corn. Una convilatana s'ha alçat aviat i réga el carrer del davant de casa seva malgrat l'avís del nunci que es va escàs d'aigua. La dona ha regat aquell espai tota la vida i sería donar-li un disgust que ho deixés de fer. Les autoritats ho saben i diuen als agutzils que quan passin pel davant la dona que rega mirin enlaire. Uns camàlics segueixen, en colla, una carreta plena de fardells de pes. Se sent algú que xiula tot sol anant pel carrer, activitat que amb el modernisme ha anat desapareixent. La gent d'ara no xiula o almenys no xiula tant com anys endarrera. Xiular passant pels carrers no ha estat mai prohibit, però en l'actualitat no es xiula que era una cosa que no costava res i que la podía fer tothom. Potser és que modernament la gent s'ha tingut d'acostumar tant a no gastar que no xiula per tal de no gastar buf. Es una pena però els cronistes no tenen altre remi que deixar constància de la desaparició del xiular.
De tant en tant se sent una campana de veu prima que toca a peix, i la gent sense sortir de casa sap el peix que hi ha a la plaça. També han desaparegut les tocades a peix. Ara hi ha peix congelat a moltes botigues i no cal tocar-hi.
S'acosta l'hora d'anar a estudi, i es veuen colles de vailets amb devantals ratllats i caps arran que van camí, per a ells, de la casa del

patir, ja que la majoria saben que el senyor mestre els farà preguntes que no podran contestar perquè si bé a casa seva se'ls ha vist amb un llibre obert mirant-se'l amb les mans al cap, tenien aquest vagin a saber a on. Els que van segurs a estudi portant la lliçó més apresa que del compte, se'ls veu amb la clenxa ben triada i caminant amb aire de superioritat. Són els que van primers a la classe i els que el senyor mestre fa sortir quan algú de pes es presenta a l'escola. Com que el que es présenta no sol ser mai el mateix no pot veure que el senyor mestre sempre fa les preguntes a elements convinguts. Aquests elements, però, són molt mal vistos per la general, i sempre que volen prendre part en jocs infantils contundents en surten molt mal parats, sobretot quan jugant a saltar i parar actuen els darrers de la classe els quals fan pagar la seva falta de gramàtica fent unes ungles fulminants quan toca posar-se als primers de l'escola.

A la vila hi ha poc trànsit, però en evitació de possibles enganxades darrera les carretes o de mals pensaments sabent que a estudi s'hi ha de patir molt, els senyors mestres tenen un recollidor de mainada pels més petits de tots. A les cases llurs, amb aquells acompanyadors, respiren tranquils.

A vegades hi ha menuts que s'aixequen amb el peu de no anar a estudi i engeguen plors com si a classe els haguéssin de matar. La mare prova, com sempre, d'actuar amb bones paraules i no se'n surt. Si el pare és a casa sol acabar aquelles ploralles matinals a bufes.

- Ara sabràs per què plores! - diu al plorador plantofejant-lo. I algun cop la plantofada té resultats positius. El plorador acaba el plor en sec i fa el camí d'estudi, amb mala cara sí, però el fa. Aquests repatanis saben que si el senyor mestre els fa una pregunta que deixen de contestar estan exposats a rebre. I ells no entenen bé que per a no saber l'alçada de la muntanya més alta del país el mestre s'ho hagi d'agafar malament. Això hi havia poca menudalla que ho entengués.

Tampoc entenien els afeccionats al rodó, que fos una cosa tan mal vista pel senyor mestre i pels pares aprofitar l'esplendorositat d'una tarda i deixar la geometría en pau i anar-se'n contents per figues o a remullar-se al rieral de fora vila Hi havia moltes coses que la quitxalla no n'entenía la pacamonositat: anar a la pedregada, fer córrer les noies amb pedres fogueres, tocar timbres a les cases que en tenien i plantar llufes ples Innocents a l'esquena de la gent mudada. Generalment eren els follets qui encomanaven aquestes coses a la mainada ja que ells eren els primers enjogassats.

Quan per algunes d'aquestes entremaliadures se sentien ploralles a casa l'entremaliat, els follets de bon cor feien companyía als menuts i, a la nit els contaven contes de dalt del coixí. Per haver sentit contar aquests contes als follets és per la cosa que, un temps, els menuts demanaven als avis que els contéssin contes. Als avis, aquesta demanada de contes els posava en un compromís, però llavors els follets acudien en auxili dels vells i els avis encertaven els contes que els néts volien sentir.

Els follets també es ficaven en portar festeigs a bon terme sobretot en els de les noies que ells pentinaven mentre dormien o a n'aquelles a les quals havien estirat llençols únicament per ganes de riure.

I és quan fem coneixença del follet Francisco, un follet de tota la vida. I el follet Francisco sap que la bruixa Tomasa, una bruixa que s'estava als afores de la vila en una cabana de mal teulat i mala porta, i que vivía de fruita i rosegons de pa, donava mal viure a la noia Campaneta. I ell que sí, que s'arribà al domicili de la bruixa Tomasa. A la bruixa se li havia vist portar sempre el mateix sac i les mateixes faldilles, anava més aviat esperrucada, mocador negre al cap, nas caigut damunt el llavi de dalt, una sola dent vista i tota plena d'arrugues. Això sí, la bruixa Tomasa, quan era sola a casa es posava arracades. I és que a la bruixa Tomasa el tenir quartos la tenía boja.

Malgrat el seu mal aspecte quan baixava a vila (ella sabia que una bruixa mudada ni rosegons de pa faria), se sap, ho sabía el follet Francisco, que moltes intervencions les cobrà en efectiu metàl.lic. I cada nit, abans d'anr-se'n a dormir, comptava els diners que tenía amb l'esperança de trobar-n'hi més que el dia abans. Ultra això, la bruixa Tomasa era devota de l'aiguardent, aiguardent que es preparava ella mateixa ja que no es fiava del que venien a les tavernes. A més a més, si se l'hagués vista comprant aiguardent, la capta perillava. La bruixa Tomasa quan baixava a vila, caminava arrossegant un peu, amb sac a l'esquena i bastó a la mà. A la vila ja se li donava quelcom per tal de treure-se-la del davant, però no s'entenía massa que, per les poques coses que se li donaven portés sempre aquell sac a coll. Les bruixes, però, capten a la seva manera , i a la bruixa Tomasa ningú no li havía d'ensenyar l'ofici.

Les mares, quan un menut no volía creure, li deien que aquell sac que portava Tomasa el duia per a posar-hi a dins els vailets que no volien creure. I els menuts malcreients a vegades creien per mor d'aquell sac misteriós de la bruixa. Pels mals creients de casta, però, tant el sac de Tomasa com l'ànima d'En Rossega-Cebes els deixaven igual, i a tot estirar havía de sortir el senyor metge el qual solía receptar oli de fetge de bacallà,cosa de malíssim prendre àdhuc pels menuts que no creien.

El follet Francisco, doncs, s'encaminà al domicili de la bruixa Tomasa. I,

- Bona nit - que diu trucant al portal apedaçat de la dona.
- Qui hi ha?
- Sóc jo, el follet Francisco.
- Hola, reiet, què en contes de nou?
- Deixa't de reiet, Tomasa. Hem de parlar seriosament.

- Que has perdut l'humor?

- No, però el puc perdre.

- Què em dius, ara!

- Ja saps, Tomasa, que entre altres coses que puc fer és fer-te tornar l'aiguardent agre.

- Però per què? Que t'ha trepitjat algú?

- No estic per bromes avui, Tomasa.

- No t'enfadis, Fransciquet, no t'enfadis.

-- Ja saps que molta gent del rodal et mira malament, no?

- No pas tothom, no pas tothom...Algú ha vingut a ferrer, he donat bons consells i he tret més d'una pulmonía.

- Però també has fet molts disbarats.

- Fill, si una bruixa ho fes tot bé ja no sería bruixa. A més a més en aquest món de quelcom s'ha de viure. No es pot pas viure dels aires del cel.

- No, tu en deus viure d'altres d'aires.

- Això són coses dels homes, Francisco. Els homes s'han empescat moltes coses parlant de nosaltres. Tot això d'aquestes famoses reunions dels dissabtes a la nit presidides per un boc de l'altre costat, no són més que falòrines, pureda falòrnies que els homes s'han tret de la butxaca. I la culpa és dels escriptors de lletra menuda, dels que saben escriure vull dir. Jo no hi he anat mai a n'aquestes reunions, ni se m'ha vist mai a cavall d'una escombra. I això que sé com s'hi pot anar...Mira, fas un ungüent amb mandràgora, herba-mora, cicuta i gra de gotets i ja tens una escombra per cotxe. I jo no he fet servir mai una escombra per altra cosa que per a escombrar. Et penses que els homes els quals diuen que avui saben tantes coses no n'haurien vista mai cap d'aquestes reunions dels dissabtes? I et penses que ara que ho retraten tot, que fins diuen que han retratat aparells d'altres móns, no haurien retratat mai a una de nosaltres a cavall

d'una escombra?

- No deus ser una bruixa com les altres.

- No ho sé, però els homes tampoc són tots iguals. Ni les dones.

- Es de dones que he vingut a parlar.

- Que t'has enamorat d'alguna, Francisco? Ets molt menut per aquestes coses. Ara, si fas un tracte amb mi potser jo et pugui fer crèixer. Al rebost hi tinc herbes de tota mena.

- Ja t'he dit que avui no estic per bromes, Tomasa. Quin conte et portes amb la noia Campaneta?

- Jo, pobra de mi?

- Tomasa, que t'hi va que trobis l'aiguardent agre!

- No ens esquivem, Francisco, no ens esquivem...La Campaneta feia manetes amb aquell destartalat d'En Joanot Canari. I si jo ho he impedit ja sé per què ho he fet. I tu hauries de fer igual, ja ho veus. Ja saps com van, no, a casa Campaneta? La noia va perdre la mare, i son pare pateix de mal de febres. I aquesta bleda de Campaneta no veia que l'Hereu Escampa estava pels seus ossets...Es cosa de l'Hereu això. A mi si la Campaneta es volia passar el temps anant de bracet amb Joanot Canati no m'hi anava ni m'hi venia, però encara hi ha gent que es fia de les nostres intervencions i una d'elles és l'Hereu Escampa. Em va donar més quartos que mai no tindràs tu. "Mira, Tomasa", em va dir, "jo ho he provat tot i Campaneta no m'hi vol saber res. Li tinc dit que si es casava amb mi no hauria de rentar mai més roba com fa ara, ni la seva. I quan li deia això ni s'aturava per escoltar-me. Em passava de llarg...No tinc cap més recurs que tu, Tomasa. Si consegueixes que sigui ben rebut a casa Campaneta, i no pel pare, sinó per la noia, demana el què vulguis. Jo vaig llarg de quartos, saps?" "Veuràs, Hereu", que li vaig dir jo," hi ha coses que poden resultar molt cares...". "Si em fas de bo amb Campaneta, seràs una bruixa rica.

Aniràs mudada i tindràs dona de fer feines a casa, a una casa nova que jo et faré per a tu...". "Hereu, Hereu", que li vaig dir jo,"d'una bruixa mudada ningú no en faria cas. Jo si tinc de seguir essent bruixa....". "Et puc retirar, Tomasa, i si no vols plegar et puc donar un passament". "Un bon passament Hereu, un bon passament, perquè jo ara ja no puc canviar d'ofici". "Entesos, un bon passament" em va dir ell."Ara, si no m'ajustes Campaneta, no hi ha passament. I faré més, diré a la gent de la vila que ets una mala bruixa i, com que ja saps, hi ha molta gent que et mira malament potser passaran de mirar-te malament..."

Què havia de fer jo, Francisco? Vaig fer beure aigua de febres al pare de Campaneta i a la noia li vaig preparar unes herbes que la feien somniar dia i nit amb l'Hereu Escampa...No em fotis el negoci per terra Francisco ara que la cosa està endegada!

-Es que a mi qui se m'ha quaixat és en Joanot Canari. Li he seguit el dormir i el noi no té altra cosa al cap que Campaneta, i no se sap avenir que en pocs dies la noia li sortís dient que la vida era molt cara, que anar a plaça era un mal anar i que ella rentant roba pels altres feia molt poques entrades.

- No m'espatllis el negoci, Francisco, et dic. Tu deixa casar Campaneta amb l'Hereu, i si després la noia vol seguir festejant Joanot Canari que hi festegi.

- Això és una solució de bruixa, no és una solució de follet.

- Ah, doncs que la sigui.

- Campaneta s'ha de casar amb Joanot, i el pare de la noia ha de deixar de ser aconductat a les febres.

- Merda, Francisco!

-- De bruixes ja en queden poques. A la vila només se sap que en siguis tu. I, de follets, encara que la gent no ens vegi, som a milers.

El passament que t'ha deixat l'Hereu serà com si no te l'hagués deixat. L'aiguardent potser ja comença a tenir mal gust...I si l'Hereu et va amenassar dient que escamparía per la vila que eres una mala bruixa, potser alguns dels meus companys ja ho han escampat. Què et sembla?

- Francisco, Francisco, una cosa és que tu i jo pensem diferent, i l'altra que m'esguerris un negoci. Jo poc m'hi fico amb les vostres coses. La noia Campaneta pot seguir festejant el Joanot, però que es casi amb l'altre.

- Això és un negoci brut, i els follets no hi passem. Si et desdius del pacte fet amb l'Hereu et portarem clients. Anarquistes...

- D'aquests ja n'estic tipa de veure'n.. No faran mai res. N'hi ha per molts anys que pel món s'hi vegi una majoría anarquista per anarquistes que hi hagin.

- Et portarem gent que no volen pagar la contribució.

- I què vols que li digui jo a n'aquesta gent, que no paguin? Si ja ho fan...Una vegada que una té un negoci bonic...

- Et portarem l'avi Ventós, que diu que la dona no n'hi endevina cap.

- L'avi Ventós és dels primers que em va venir a veure. Em va preguntar si petruscant la dona n'hi endevinaría alguna. I vaig ser jo, vaig ser jo qui li vaig treure del cap les petruscades. Li vaig recomanar que en lloc de fer-s'hi a plantofades que cridés perquè ho sentis tot el barri que la dona li feia les coses malament. Sóc una bruixa de clientela jo. I no em feu venir la carnissera nova, aquella de la plaça que té aquells davants tan endavant. Es un consell meu que si es vol casar es presenti a la carnisseria ben escotada. Ni em feu venir la civila Hortènsia, que ja ha vingut. Si al seu civil li agrada més passar la nit fent el canari que passar-la amb la civila, jo contra la febre del joc no disposo pas d'herbes. Pel jugador-jugador no hi ha remei,

sobretot si perd sempre. Aquest, per vegades que perdi, es pensa que un dia o altre ha de guanyar, i es passa la vida pensant-s'ho. Contra aquest no s'ha trobat l'herba anti-joc i això que n'hi han a milers d'herbes. Hi ha herbes per tots els sants coneguts, però és clar, que se sàpiga no hi ha hagut cap sant jugador, i que perdés...I tampoc em feu venir los noies del flequer Pensatí. Aquestes van acasarades, i ja saps quines fesomies traginen. Em van venir a demanar un unguent per a refer nassos i engrandir ulls. Em vaig errar d'unguent i han sortit amb uns nassos més grossos i uns ulls més petits. En canvi, ho vaig endevinar aconsellant la dona de l'agutzil Jaumet. Em va venir quexant-se de què l'agutzil no li feia el cas que n'hi havia de fer. "Veurà, senyora, quines camises de dormir porta vostè?". Em va dir que portava camises llargues i gruixudes tal com li va recomanar sa mare per tal d'evitar refredar-se. Jo li vaig dir que es posés camises curtes i fines, i que quan entrés l'agutzil li fes un parell de giravolts amb aquelles camises. I la dona de l'agutzil no té més boca que per lloar-me. I a la llista del que no em feu venir hi poseu el federal Manera el qual em va venir a consultar què podria fer jo perquè hi hagués la república que ell volia. Jo li vaig demanar si eren molts els federals. Em va dir que eren pocs però que altres vegades els pocs havien guanyat. No vam lligar caps amb el federal Manera. Em va dir que si fossin molts ja no precisarien la intervenció de cap bruixa ni de ningú que no ho fos. Ell volia saber si jo em podia assabentar del què pensaven fer els generals si mai tornés a sortir aquella república que ell volia. I això, la veritat, per bruixa que una sigui...Una s'ho pot pensar què poden fer els generals, però no assegurar-ho a un federal.

- Tomasa, no cal que m'anomenis més clients. Deixa en pau a Campaneta i treu les febres a son pare.

- Es que ara Campaneta ja porta moltes tomes de les herbes que li vaig

donar, i trobar un antídot...

- Et pagarem bé.

- Més que l'Hereu Escampa?

- Potser sí, ja veus!

- Veuràs, Francisco, si és així...

- Amb una condició, però. No cobraràs que Campaneta no faci el tomb. No volem romanços nosaltres.

- Això és manca de confiança.

- Antídot, o un exèrcit nostre va de casa en casa escampant que totes les coses dolentes que han passat per la vila són obra teva.

- Francisco, para el carro! Que jo no sé res del foc de la fàbrica nova, ni de la calabruixonada que va veimar les vinyes abans de temps, ni de l'apagada de llums la nit de la Tòmbola benèfica durant la qual van desaparèixer la meitat dels regals exposats, ni amb el pet que va deixar anar el senyor president del Centre Recreatiu mentre es llegia l'acta de la reunió anterior,,ni amb el desmai de la senyora Julià al trobar un convidat desconegut en cos de mànegues a l'habitació de la seva filla Estrella. I això que la noia, quan la mare va trucar a la porta preguntant si es podia entrar, va dir: "Ai, mamà, no entris! però la senyora Julià no va voler creure...No tot és culpa de les bruixes les coses de mal explicar que succeeixen a la vila. Jo em no puc pas ficar com vosaltres xemeneies avall o entrar per finestres mig obertes. Jo sóc una bruixa normal, de carn i ossos. Ara, d'herbes i consells a casa en trobaràs tants que vulguis.

- Ja t'he dit que nosaltres som molts, i, ultra això, ben avinguts. Actuant, com actuem, damunt els coixins dels que dormen, de la gent en fem el què volem. Hem fet guanyar eleccions, hem arreglat casoris, fem trobar les noies guapes, paguem...On no tenim jurisdicció és en fer caure llamps, ni en què els trens arribin en retràs. I si et fem gi-

rar la gent contra tu...

- No, Francisco, no. Ja havem quedat que pagant desapareixerien les febres del pare de Campaneta i que la noia seguiría pensant bé de festejar amb Joanot Canari.

- Pensa que t'hi va la carrera si no llaures dret.

- Llauraré dret, Francisco, llauraré dret...

El follet Francisco en sortí content d'aquella conversa amb la bruixa Tomasa. Quan es fa por a la gent, pensà, es té molt de guanyat. I ell, junt amb altres follets, començaren a encomanar bonissims pensaments a la noia Campaneta. Tres a cada costat d'orella passaren tres nits enteres presentant les gràcies de Joanot Canari i les desgràcies de l'Hereu Escampa, i entre aquest treball - els follets, si volen, poden passar moltes nits sense dormir-, i l'antídot que suministrà Tomasa a la noia, Campaneta no va tenir més solució que, al trobar Joanot pel carrer, fer-li un prometedor somriure. I el pare de Campaneta deixà les febres. I tot anava bé. I es tornava a veure Campaneta festejant pel carrer amb Joanot...Però hi havía l'Hereu Escampa el qual havia deixat a mans de la bruixa Tomasa arreglar-li el casori amb Campaneta, i l'Hereu veía que Campaneta cada dia feia la cara més alegra al costat de Joanot Canari. L'Hereu era geniut d'allò més i anà a trobar de nou a la bruixa. Hi anà de nits, per tal de que ningú s'assabentés que volía emportar-se Campaneta amb ajut de Tomasa. Trucà molt fort a la porta de la cabana.

- Que ets tu, Francisco, reiet? - preguntà Tomasa -. Que no van bé les coses? Jo he treballat bé i suposo que Campaneta ha tornat amb Canari i que son pare ja no té febre de cap mena.

- Sóc jo, l'Hereu Escampa, i vinc a passar comptes!

Tomasa, pobra, s'esvara i tremola. Ella sabia que l'Hereu estava acostumat a fer sempre la seva santa voluntat i que quan se'l contradèia ho envestía tot. La primera cosa que se li acudí fou tornar-li

diners. I s'estava pensant si els hi tornaria tots o no.

- Obres tu o trenco la porta?! - diu l'Hereu impacientant-se.

- No, no, ja obro...Entra Hereu, entra...Hi ha vegades que les coses no surten com una vol...Et puc tornar diners...

- Primer, qui és aquest Francisco! Segon, què vol dir qur tu has treballat bé?

- Veuràs, Hereu, el Francisco no és qui et penses...

- A la vila hi ha molta gent que va endarrera de cremar una bruixa, i si jo atío a la gent, ja pots pensar la fi que t'espera.

- Hereu, Hereu, no posis mala sang. Et dic que et tornaré diners.

- No hi ha diners que valguin, ara. Què hi ha de Campaneta, serà la meva dona o no serà la meva dona?

-- No t'esvaris, encara ho pot ser...To és questió d'herbes.

- Et cremarem a tu i a les herbes. Però abans de cremar, qui és aquest Francisco?

- Oh, si m'has de cremar no ho sabràs qui és.

- Es que vas cobrar poc? Si em fas de bo amb Campaneta te'n puc donar més de diners. Podràs viure com una senyora, però abans, qui dimoni és aquest Francisco!

- Es...un home petit, un homenet que ben poca gent ha vist. Només el puc veure jo.

- Això són coses de bruixes. Què hi té a veure aquest homenet amb Campaneta, va de pressa, Tomasa!

- Es un aliat d'ella. I m'ha promès molts quartos si Campaneta arriba a bé amb Joanot Canari.

- Més te'n donaré jo si la noia arriba bé amb mi.

-- Mira, si els quartos ho han d'arreglar, jo jugaria a favor teu.

- De tota manera quan et pensaves que et visitava aquest Francisco, has dit que tu havies treballat bé.

- El negoci és el negoci, Hereu, i si ara hi ha més negoci...

- Aquesta noia em té trastocat i la vull al cost que sigui, i això ho has d'arreglar tu ja que ella està per aquest pela-canyes d'En Joanot. I me'n té tant de trastocat que si hi ha d'intervenir el dimoni que hi intervingui, ja veus què et dic.

- Hereu, Hereu, que jo al dimoni ni l'he vist mai ni hi he tingut mai tractes. Jo només entenc amb herbes...

- Es igual, jo et donaré tots els diners que vulguis. Ara, cobraràs quan Campaneta em digui que sí, i si em diu que no, cremaràs, Tomasa, cremaràs. Són les meves darreres paraules.

I l'Hereu Escampa se n'anà.

La bruixa Tomasa s'anà posant nerviosa. L'Hereu li havia fet por. Ella havia de parlar amb el follet Francisco per tal d'arribar a una solució de compromís, però com s'ho faria perquè tingués lloc aquesta conversa? Ella, llevat de ser tècnica en herbes, ben poques influències tenía en altres coses. I una de les coses que de tant en tant li feien por era precisament el dimoni. Al seu entendre el dimoni era un element que treballava despitat per haver volgut manar més que els altres i tenía una fulla de serveis plena de desvergonyiments. I tornà a pensar amb les seves especialitats, les herbes... Sí, hi havía la flor de tarongina per la qual els follets feien el camí dos cops. I escampà la flor des del domicili de la noia Campaneta a la seva cabana. Potser el follet Francisco entendría l'avís. I el follet Francisco l'entengué. Es cosa sabuda que, de nits, l'aroma de la flor de tarongina és més intensa que de dies, i com que les activitats dels follets sempre solen ser nocturnes, el follet Francisco, seguint el camí de la flor es presentà a la cabana de la bruixa Tomasa. I trucà a la porta. La dona, com que en motiu d'una trucada anterior havia fet una gran planxa, es volgué assegurar de qui trucava.

- Qui hi ha?

- Sóc jo, En Francisco.

- Ai, reiet, quina sort que hagin vingut. Hem de parlar.

- Has fet algun disbarat?

- L'Hereu, l'Hereu Escampa el quà ha estat a casa i està que bufa si no es desfà el festeig de la noia Campaneta i Joanot Canari. Si no es desfà em farà cremar, i si es desfà em donarà tants diners que vulgui. I jo...

- Veuràs, Tomasa, això de que l'Hereu et faci cremar també ho podem fer nosaltres.

- Q la questió dels diners, Francisco...Es que no sé com sortir-me'n.

- Però no ets bruixa, tu?

- Si, és a dir sí, ho diuen. Ara em trobo davant un compromís gros i, la veritat, no sé què tinc de fer.

- Doncs nosaltres sí que sabem la cosa que havem de fer. Aquesta facultat que se'ns va donar que si volem els homes no ens poden veure, la farem servir ja que podem fer coses que no podeu fer, es veu, vosaltres malgrat la vostra anomenada. Nosaltres podem donar consells el temps que calgui de dalt d'un coixí à donar-los tres o quatre de nosaltres a cada orella. Encara no ens ha fallat mai aquesta manera de donar consells. A l'Hereu Escampa deixa'l per nosaltres.

- Ai, Francisco, reiet, vols dir?

- No has escampat flor de tarongina?

- Sí, sí, et volia veure i ja m'ho pensava que tu em treuries d'aquests maldecaps...Franicsco, reiet, vols beure aiguardent?

- No, havem de donar consells a l'Hereu i necessitem tenir el cap clar.

- Que ja me l'haveu fet tornar agre?

- Pas encara, Tomasa. Ja hi haurà temps si les coses no surten bé.

- I hi sortiran Francisco, reiet?

- Sí, i hi guanyaràs quartos. L'Hereu et pagarà per endavant, i, quan hagis cobrat la millor cosa que podries fer seria mudar d'aires abans no et cremin la casa amb tu a dins.
- Ai sí, sí, Francisco, reiet...

Els follets quan es fan invisibles solen entrar per les xemeneies, per les finestres obertes o per la porta principal quan entra o surt algú. Es fiquen on volen i poden esperar l'estona que calgui. I així ho feren els més espavilats de l'equip a casa l'Hereu Escampa. Esperaren pacients, que l'home agafés el son, que l'agafà pensant amb la noia Campaneta, i, a tres per orella seguiren el pla previst pel follet Francisco que es veu que era un follet molt principal.
Començaren per dir a l'Hereu a cadascuna de les dues orelles que Tomasa era una brúixa de paraula, però que si no la pagava a la bestreta la dona no li podría pas donar el cop de mà esperat amb la noia Campaneta. Quan la gent sap fer coses dóna gust tenir-hi tractes, i la gent del follet Francisco treballà a la perfecció, tant, que l'endemà mateix L'Hereu portà quartos llargs a la bruixa Tomasa. Aquesta seguint les recomanacions del follet Francisco, prengué els diners i mudà de vila.

Han passat uns dies, i l'Hereu Escampa al veure que la noia Campaneta seguía festejant amb Joanot Canari com aquell que res, agafà un senyor cabrot. Creient que la bruixa Tomasa l'havía enredat una vegada més, anà trucant de porta en porta a la de les forces vives de la població dient que tots els mals que patía la vila, les pedrgades, la manca de llum, l'escasseig d'aigua, el mal estat de les carreteres, la mala llet de les vaques i la continuitat de l'alcalde anti-clerical, eren coses de la bruixa Tomasa, la qual també havía actuat decisivament en desfer el seu festeig amb la noia Campaneta. I a tothom va dir que

s'havía de fer un càstig exemplar, ja que la vila era la única sabuda que tenía bruixa. A la vila, com que d'ençà que s'havía inaugurat el servei de bombers feia temps que no es cremava res, les forces vives n'anaven endarrera de cremar coses i decidiren anar a cremar a la bruixa Tomasa. Encara es comptava amb convilatans que hi tenien la mà trencada en calar focs, i aquests feren una feina impecable. De la cabana de la bruixa Tomasa no en quedà més que un piló de cendra. De tota manera, una vegada llest el foc s'hi presentà el nou servei de bombers.

Però la gent del follet Francisco encara feu més coses. Veient que l'Hereu no parava de perseguir Campaneta quan aquesta no festejava pels carrers, portaren a cap una nova campanya des del coixí de l'home carbassejat sermonejant-li cop i recop que la noia de la vila que feia més per a ell era una de les noies del flequer Ponsatí, la gran, encara que la gent digués que portava un nas més allargat que del compte....

- I això et servirà, Hereu - li deien tres follets a cada orella-, per tal de revenjar-te de Campaneta la qual es donarà compte del casori que s'ha perdut.

Aquesta reconvenció, repetida nit darrera nit havía de donar bons resultats, com, efectivament, donà.

L'Hereu Escampa es casà el mateix dia que Campaneta. Mitja vila fou convidada al casori de l'Hereu. La núvia portava un gran vel blanc que li tapava tota la cara. L'Hereu, malgrat els repetits consells dels follets, va dir a la núvia que si bé tenía un bon nas, que el día del casament se'l tapés tant com pogués. La vila no l'entengué gaire aquell casori, i les convilatanes de nas més aviat llarg les quals no es movien gaire de casa, començaren a sortir per si s'hagués posat de moda anar a passeig amb un nas més llarg que els de

les altres noies.

Al casori de Campaneta no hi havía més que cinc persones. Els pares de Joanot Canari, estanquers, el pare de Campaneta i els dos nuvis. El capellà, per ordre de l'Hereu Escampa, enllestí ràpidament el casori Campaneta-Canari, però el follet Francisco escollí els de més bona veu de la colla els quals entaforats en els racons més amagats de l'església amenitzaren l'acte amb les millors cançons del seu repertori. Tant bé ho feren que, malgrat el rabí de l'Hereu, el convit del seu casament reculà església endins a escoltar aquells magnífics cantaires desconeguts. I també foren els follets de Francisco els que, al sortir la parella Campaneta-Canari de l'església organitzaren una tritllejada que la vila no ha sentit mai més. Com que no es va veure cap cantaire al temple ni cap tritllejador campanar amunt, algú de les forces vives no es va poder estar de dir:

- Voleu dir que la vam cremar bé la bruixa Tomasa?

A veure sortir els dos casoris hi havía molta gent i, a primera fila, s'hauría dit que hi havia la pròpia bruixa Tomasa si no fos que la senyora de primera fila anava molt mudada. Algú, mig entès en bruixes feia estona que se la mirava esperant el moment que la dona riés per tal de contemplar aquella sola dent qur presentava Tomasa quan reia. Però la senyora mudada de primera fila potser hi havia vingut a estrenar, a més a més del vestit, una dentadura en aquells dos casoris perquè la dent única no se li va veure per enlloc. El mig entès en coses de bruixes no va poder fer altre deducció que la que la senyora mudada de primera fila que feia estona que inspeccionava, portava una magnífica dentadura postissa. Si ultra haver mirat, hagués escoltot bé, hauría pogut sentir com aquella senyora mudada deia a algú que ni els més entesos en coses d'aquesta no havía vist:

- Francisco, reiet, ho has arreglat molt bé això...

I, a despit de sentir-los parlar seriosament moltes vegades, els follets a la fi sempre feien coses per tal de riure's d'algú. Al principi ja s'ha deixat constància de la seva informalitat. Són informals i enjogassats. I és per això que són majorment uns grans amics de la quitxalla a la qual han ensenyat tots els jocs que els menuts fan. I, entre altres activitats,encomanen ganes de riure a tothom. Ja sabem que hi ha gent que no riu mai, però es tracta de gent que els follets no hi han volgut saber mai res. De primer la gent altres maldecaps tenía que riure. I els follets començaren a fer riure a la gent menuda. Els grans, al veure riure els menuts, acabaren rient ells, i una temporada reien grans i petits. Es reia al pescar, al caçar, al veure sortir el sol, al venir la Primavera, al pas d'una dona guapa, quan algú inventava el nom d'una planta, quan algú ensopegava o quan a algú li cueien les calces a la via pública. Aquest riure general va durar molt de temps. Fins que vingueren les guerres i la moneda. Llavors només reien els que guanyaven i els que tenien més diners que els altres. Els follets passaren un temps que només es feien amb la gent menuda.

Que els homes havien estat un temps de mena baixa ho proven els follets, els gnoms, els nans i els silfis. Tots ells, com que no foren trets del paradís per ser menors d'edat, han conservat les propietats amb les quals foren dotats i entenen el llenguatge dels vents, de les flors, dels ocells, dels animals, dels núvols, dels rius i de la mar. Quan no tenen ningú a la vora se'ls pot veure damunt les grans fulles des estanys sentint cantar cançons a l'aigua o parlant amb les carpes. També es poden veure per les branques d'un magnoli fent-la petar amb un oriol, una alosa o sentint el concert d'un rossinyol el qual moltes vegades el fa pels follets. I els homes que sempre han pecat de pretenciosos es pensen que els rossinyols canten perquè ells els escoltin. Alguna vegada han posat un rossinyol gàbia endins per tal

de sentir concert de casa estant, però "rossinyol gàbia no vol", i si arriba a cantar en captivitat, desafina. Els homes, veient que els rossinyols s'esmorteeixen per les gàbies, s'han decantat pels canaris i aquests, per un pinyò i una fulla d'escarola acaben donant-se i refilant. Això és, canten per a guanyar-se la vida. S'ha intentat engabiar rossinyols els quals en llibertat vivien de mosquits, i per tal de tenir-los contents se'ls regala amb farina de mill i rovell d'ou cuit, passant per cor de vaca o de xai triturats i amanits amb ous dusos, o sigui que se'ls tracta a cos de rei, però els rossinyols no canten com quan ho fan a l'aire lliure. Es per això, per a tenir quelcom dins una gàbia que canti, que els homes s'han dedicat a fer cantar canaris. Els canaris, al cap de poc temps de viure en gàbies sembla que hi han viscut tota la vida. Hi salten hi mengen i canten gratós. Ells pensen que qualsevol hagi de patir cada dia per tal d'omplenar el guié, per petit que sigui el seu, si a dins la gàbia no han de tenir aquest patir. "Els homes volen que cantem? Doncs si en porten menjar perquè cantem, cantarem i tothom content".
Molt poques cases s'han sortit de tenir un rossinyol de dispeser. El rossinyol, quan és lliure, si sent algú que xiula anant pel bosc, no ho pot sofrir i s'ho agafa cantant. Vol demostrar que és el que en sap més. El canari casolà canta donant gràcies a qui el manté. El rossinyol engabiat mira sempre enfora la gàbia pensant amb la llibertat, perd la gana i acaba cantant de segon. El canari es diverteix amb un petit esgronxador en miniatura que se li posa a la gàbia. S'acostuma tant a la gàbia que si un dia se li deixa la porta oberta, o no es mou, o si se'n va torna a la gàbia, o si no hi torna es mor d'enyorament al fallar-li els repassos de pinyons. Algun follet ho ha provat d'obrir la porta de les gàbies dels canaris, però al veure que l'ocell fora de la gàbia no sap què fer i que ultra això algun cop ha tornat a engabiar-se, s'ho ha deixat córrer de lliberar canaris. En

canvi, si per tal de fer xernegar l'amo d'un rossinyol engabiat, l'hi ha obert la gàbia, cap rossinyol hi ha tornat. Ha enyorat sí, els repassos de cinc estrelles que li feien i tornar a menjar mosquits li ha vingut molt costa en amunt, però la llibertat és la llibertat i el rossinyol-rossinyol ha preferit menjar mosquits lliure que rovells d'ou en carn de vaca a la presó. Els follets, ara, abans d'obrir la porta a cap canari ja li pregunten:

- Vols sortir o no vols sortir?

- Què vols que et digui. Ací no em falta res, i amb els canaris que hi ha pel món si tots sortissim de les gàbies, dinar seria cada dia més difícil...

Els follets protégeixen els pardals. Els agrada fer enfadar pagesos. Hi ha pardals que fan el fet menjant mosquits i formigues, i altres, els aconsellats pels follets, quan veuen els pagesos que sembren els prenen una bona part de gra. El pagès no ho entén això. Per tal d'entendre-ho s'hauria de posar al lloc del pardal. El pagès si fa una bona collita farà diners. El pardal com que res sap de llibretes d'estalvi ni de comptes-corrents, tot allò que pot fer és agrair al pagès que li posi gra a la seva disposició. El pagès ja prova de posar espanta-ocells pels camps sembrats de nou, però quan es pensa que els pardals amb el temps han posseit seny, no saben que els follets han dit als pardals que els espanta-ocells no es mouen mai del mateix lloc i que poden actuar com si no hi fossin.. Què han de fer els pardals, morir-se de gana? Ja prou mala fi que fan al sortir de nou abans d'hora pensant-se que volar sense plomes és de bon fer.. .

No tot són entremaliadures les coses que fan els follets. Quan es posen serioses al saber que s'acosta un grop, no paren fins que convencen els pagesos de desfer-lo a canonades. En temps que la gent viatjava en tartanes els follets van evitar moltes bolcades al recomanar als

cavalls que agaféssin els revolts en calma prescindint de fuetades suggerint de mala manera que ho fessin barroers. I, si malgrat l'avís passava la cosa pitjor i es bolcava, eren els follets què recomanaven, si algú ho podía fer, que es portés un ex-vot a l'ermita més propera per tal que el bolc servís d'experiència. I també foren els follets els qui recomanaren als tenors de prestigi que mengéssin ceba crua abans d'envestir una òpera de pes. Segons ells intervingueren pertot on sabien que hi havía injusticies. Molts advocats defensors foren influenciats pels nostres amics en llurs discursos, i els advocats eren els primers que quedaven parats al veure que la defensa els havía sortit tan contundent i que el defensat sortía al carrer amb tots els pronunciaments favorables. Ja havem vist que els follets volien gent riallera, i quan disfrutaven de debó era per Carnestoltes. Ells sostenien que l'afany de fer disfressar a la gent era cosa seva, i quan en els paisos avançats per Carnestoltes es feien tres dies de festa, els follets ho passaven pipa. Veure la gent saltant i ballant seguint una passada els acostava a la felicitat. Moltes vegades,si no que la gent no ho sap,ells eren qui començaven a tocar un bombo i platets pels carrers per tal de que tothom es preparés pels tres dies de festa gran que s'acostaven. D'haver anat per a ells n'haguéssin fet fer un mes de festa per Carnestoltes, però és clar, els homes tenen la vida curta i no cal abusar dels bons moments. Aquests bons moments val més que quan s'acaben, s'acabin amb ganes que haguéssin durat més. Quan a un determinat país s'elimina el Carnestoltes, els follets no s'ho sabien acabar, i com a càstig de la gent que va creure l'ordre de deixar de fer Carnestoltes, els follets feren durar el règim anticarnestoltenc vora de quarenta anys. Els follets locals anaren a celebrar la Festa a l'estranger. No s'acabaría mai si s'hagués de consignar la intervenció dels follets, si se'ls hagués de creure a ells, en naufragis, quadres, plets, herències, desnonaments, apagades de llum,

festejades, declaracions ministerials, articles periodistics, rebaixes de lloguers, bateiga, campionats de Lliga, parades de sol i arromengades de senyores.

Ara som en temps d'eleccions, i els follets, els quals s'han fet infinitat de tips de riure veient la politica de molts governs (ells declaren que molts estiabots de ministres són cosa seva), decideixen parlar-ne. I en parlen al veure que la gent no té altra cosa al cap, i han fet acte de presència a tots els mitings que s'han celebrat a la vila. De moment han vist que en aquella vila els escoltadors de mitings fallen. Anys endarrera, vingués qui vingués a fer un acte polític, el teatre s'omplenava. Era ple a baix, al mig i al famós galliner. Ara només hi ha gent al pati de butaques, i encara poca. Els follets no tenen altra sortida que pensar-se que una bona part de la gent s'ha sentit tantes vegades enredada pels polítics, que els hi ha girat la cara. I ho comenten enfilats damunt un presseguer, naturalment menjant la fruita més madura ja que els follets no viuen d'altra cosa que de fruita. A vegades s'han vist préssecs presentant uns petits forats que s'han atribuit als ocells. Es veritat que s'han vist ocells picant préssecs, però les senyals a què ens referim les han ocasionades els follets els quals no han trobat els préssecs prou madurs i ells saben que la fruita verda fa anar com les oques.

Els reunits són quatre. Ultra el nostre conegut Francisco, hi ha el follet Marcialet, el follet Quimet i el follet Pancràs. Se li diu Pancràs i no Pancrasiet perquè l'amic Pancràs té veu de baix. Qui encetà la conversa és el follet Francisco.

- Vosaltres ho enteneu això? Tots diuen que si guanyen ells s'anirà tan bé i que si guanyen els altres s'anirà malament.

Quimet.- Jo he sentit a dir que la politica sempre ha anat aixi. No pot pas sortir un que digui que no se'l voti perquè ho farà malament.

Francisco.- Es que tots els que nosaltres havem sentit han demanat el vot a la gent. No n'hi ha hagut cap que no l'hagués demanat, i fins i tot l'han demanat els que saben que la gent no els votarà.

Pancràs.- Aquests ho diuen perquè al no resultar elegits puguin dir que és la gent que s'ha errat, i anar contra els que manen.

Quimet.- Oh, tots els que perdin hi aniran contra els que manin.

Pancràs.- Però, punyeta, si tots diuen que treballaran pel poble, que es facin tots d'un mateix partit i llestos.

Francisco.- Ui, els homes no ho han entès mai això. La questió és que hi hagin quants més partits millor. Es perquè hi han tants partits que els homes són de tan mal governar.

Pancràs.- Els homes només es mereixen bastó. Quan reben creuen tots.

Francisco.- Veuràs, Pancràs, nosaltres ens estem en un país que la gent ha rebut quarànta anys. Són massa anys de rebre també!

Pancràs.- Doncs ja veus com es va quan s'ha acabat el rebre. Ara resulta que uns que havien manat fins ara, i que la gent deia que ho fotien malament, volen tornar a manar. Per què no ho feien bé quan manàven que s'haguéssin estalviat de dir que si tornen a manar ho faran bé?

- Quimet.- Jo he sentit a dir que l'home és l'únic animal que ensopega amb la mateixa pedra. I es veu que qui va ensopegar va ser el propi govern.

- Francisco.- El govern, el govern...el govern, sigui el que sigui, sempre acaba demanant diners.

Pancràs.- Oh, fill, sense quartos no hi haurían carreteres, guàrdies municipals, diputats ni pabellons poliesportius.

Francisco.- El què passa és que la gent que hauría de pagar més no ho fa.

Pancràs.- No hi ha ningú que pagui a gust. Pagar ve molt malament a tothom. Els homes són molt amics, s'abracen i es conviden, però a l'hora de pagar solen fer el sord.

Quimet.- Ditxosos quartos! La solució sería que tothom tingués els ma-

teixos.

Francisco.- No pot pas cobrar igual un metge per a fer una visita que un malalt per a fer-se visitar. Ni pot cobrar igual un banquer, que va fletat, que un escombriaire que va rostit. Que cobrés tothom igual seria la revolució de les revolucions. Potser un dia es faci, no ho sabem. De moment s'ha de pagar, hi ha d'haver impostos, que cada dia els governs n'inventen de nous, però si no hi haguéssin impostos la gent que té càrrecs públics hauria de plegar. I han de cobrar el rei, els ministres, els diputats i els senadors.

Pancràs.- Vosaltres sabeu què costa cada ple del Congrés. I cada ple del Senat que només té feina a dir que el Congrés té raó?

Francisco.- Home, Pancràs, que vols dir que no cobren igual aquests senyors es reuneixin o no?

Pancràs.- També tens raó, veus? Es clar, deuen cobrar igual.

Quimet.- Es que ara es cobra fins i tot per anar a l'Ajuntament. I abans aquests càrrecs es feien per amor a l'art.

Pancràs.- Ara, fill, no es fa res de franc. En aquest pais s'ha cobrat àdhuc per anar a votar.

Francisco.- Veuràs, veuràs Pancràs. Uns pagaven perquè els altres anessin a votar. I prou empipats estaven els que havien de pagar ja que sabien que els que anaven a votar pagant ells, votarien pels altres.

Pancràs.- Temps endarrera el vots es pagaven a duro.

Francisco.- Uf, què et penses que val ara mig jornal?

Quimet.- A mi m'agradaria sentir solucions.

Pancràs.- Que tothom cobrés igual!

Francisco.- Hi ha d'haver diferències a l'hora de cobrar.

Pancràs.- Doncs aquestes diferències són les que porten la desigualtat entre els homes.

Francisco.- Parlem-ne Pancràs. A totes les dones deuria agradar tenir

abrics de pell a la seva disposició. Per què només en poden portar les dones de la gent de bon calaix?

Pancràs.- La culpa és de qui va fer els animals productors de pells. En va fer pocs. Aquests animals s'havien d'haver fet més nombrosos, com les formigues, les llagostes o els mosquits.

Francisco.- Tampoc hi ha perles per cada mestressa de casa, ni tothom canta com la Tebaldi, ni tothom pot fer els raigs Laser. Aquest món és un món divers. Hi ha dies de calma i dies de temporals, muntanyes de bon pujar i muntanyes de mal pujar, dones guapes i dones que no en són, savis i tarlandossos...La igualtat no existeix. Si fins els homes són de colors diferents. Hi ha blancs, negres, grocs, coureneos... I els colors separen. Quants negres has vist a la Casa Blanca? I quan dic a la Casa Blanca, no vull dir negres fent llits o cuinant, vull dir manant-hi. I si els homes no són iguals de color, tampoc en són de butxaca, llevat que un dia en siguin si es fa aquella revolució que deia.

Pancràs.- Tot això va d'haver-se inventat els diners.

Francisco.- Oh, noi, sense diners no es fa res ara. Sense diners no es pot anar a Amèrica, tenir vinyes, cases, barret i samarretes.

Quimet.- Bé, nosaltres no ens hi podem ficar amb els diners. Són coses dels homes per tal de fumar puros de preu o fer anar les dones mudades. Què fem en les eleccions?

Pancràs.- Que es manifesti Marcialet que encara no li havem sentit la veu.

Marcialet.- Un temps es deia que tot havia de ser de tots.

Pancràs.- Que ets comunista, tu?

Marcialet.- Jo, si tot hagués de ser de tots, aconsellaria votar comunista.

Quimet.- Els comunistes d'ara ja no són els d'abans.

Pancràs.- No hi ha ningú que sigui com abans. Ara tots volen governar

sense esquivar la gent. Els mateixos socialistes diuen que són uns socialistes moderats. Allò de fer passar avall la propietat privada, res de res. Si guanyen els socialistes hi tornaran a haver propietaris de terres, de cases, de fàbriques...

Marcialet.- Potser serà de moment. Si de cop treiéssin els propietaris...Potser ho aniran provant a mida que governin.

Pancràs.- Així tu ets comunista o socialista?

Marcialet.- Si els socialistes han d'acabar que tot sigui de tots, tan me fa ser dels uns com dels altres.

Pancràs.- Però si els socialistes deixen la gent de quartos, seran socialistes de dréta!

Marcialet.- Els deixaran de moment, Pancràs.

Quimet.- El país és més complicat que no us penseu. No trobeu estrany que s'hagués volgut agafar el Congrés un temps que manaven uns que no eren de dretes ni d'esquerres, i que no s'hagi agafat ara que manen els que van a jornal?

Francisco.- A jornal, a jornal...Veuràs, Quimet, quin jornal vols dir tu? Jo em pensoque ministres, diputats, senadors, governadors, delegats, capitans-generals, presidents de les diputacions i de les comunitats autònomes deuen tenir un jornal distint del que vols dir tu, o no?

Quimet.- Pensem que tota aquesta gent d'aquí a quatre anys no cobrin tots el què cobren avui. I pensem també que de tant en tant al país surt algú que vol arreglar les coses fent anar la gent a dormir aviat. I la gent, de fa temps, torna anar al llit tard...En fi, quins consells creieu que havem de donar? La gent de dretes diu que si guanyen rebaixaran els impostos.

Pancràs.- Que ets de dretes, tu?

Quimet.- Que no sents les dones, tu? Cada dia tornen de plaça amb la

cara més llarga. I si aquests rebaixen els impostos i el preu de les mitjanes...

- Vols-t'hi jugar que has vist les cartes que el senyor Fraga ha enviat a les dones? - diu el follet Pancràs.

Francisco.- No fem sortir el senyor Fraga que ja ha governat una vegada amb aquells dels quaranta anys.

Quimet.- A veure, doncs, si ens aclarim. Ha de votar o no ha de votar la gent?

Pancràs.- A vegades guanyen els que no voten.

Francisco.- Jo aconsellaria a la gent que votés. Veureu, se sap qui ha de guanyar?

Pancràs.- Ho sembla.

Francisco.- Doncs aconsellem a la gent que votin els que han de guanyar. I no en parlem més.

Marcialet.- Ja has comptat amb els matrimonis? Hi ha dones les quals per anar contra el marit li demanen a qui votarà per elles votar al contrari.

Francisco.- Si sabem qui ha de guanyar aconsellem als marits que tinguin por de la dona, que li diguin que votarà pels que no vol votar i la dona votarà pel contrari que serà el que volia votar el marit.

I, a n'aquella vila, degut a la intervenció dels follets, el vot mal aconsellat pels homes a les dones, feu guanyar les eleccions a qui volien els homes que guanyés.

Moltes vegades, però, els homes no s'han volgut escoltar els follets i la cosa ha portat maldecaps en gran.

Quan tingué lloc la primera garrotada d'un ciutadà en ple clatell d'un altre, ja un follet, el pare de tots, avisà al garrotejador que no garrotegés, però aquest, veient que ell tenía un garrot a les mans i l'altre no, no se'n pogué estar. I el mateix bon consell fou donat

quan els homes, com si no tinguéssin res més a fer, es començaren a declarar guerres. I fou al veure que els bons consells no sortien efecte, que els follets digueren:

- Ja us arreglareu!

Quan els homes, sense saber res que en un temps es donarien premis a la natalitat, semblava que es desafiaven a veure qui tindria més criatures, els follets s'esgargamellaven dient:

-- Poseu-hi pa...

Però els homes no n'hi posaren.

- Mireu que si seguiu així vindrà un dia que sereu massa i no hi hauran costelles per a tothom!

Tot en va. Provaren de dir a les dones que les criatures, segons havía estat disposat, només les podien tenir elles, però tampoc les dones se'ls cregueren. I fou quan sortí el segon: "Ja us arreglareu!" Aquesta locució es cansaren de dir-la. La repetiren quan s'inventaren els diners.

- Penseu que n'hi haurà que en tindran i d'altres que no en tindran. No sabeu pas els maldecaps que us haveu buscat...

Però els homes, sobretot els que ja tenien més quartos que els altres, feren el sord al consell.

El primer usurer conegut, el senyor Armilla, també rebé l'avís dels follets.

- Armilla, no fotis, home. Ets un abusador.

- Qui vulgui diners, que els pagui! - va contestar Armilla.

El demanador de diners era el ciutadà Pocombra, i a ell es dirigiren els follets.

- Pocombra, home, aquest s'aprofitarà de tu. Para esment amb el què li demanes. Ni peixos ni pardals en necessiten de quartos.

El ciutadà Pocombra no ho sabía que cap follet li donés consells, però per si els hi donava algú que el podía sentir, va contestar:

- Ni peixos ni pardals han de portar sabates, i jo tinc de casar la noia bé i necessito cèntims. I tu, siguis qui siguis, et cuides de tu.
- Ja t'arreglaràs, Pocombra!

També se sap alguna intervenció que fins ara no s'ha sabut. Quan a Roma es va dir que els capellans no s'havien de casae, un dels follets de torn va dir des de coixins eminentissims:

- Tindreu disgustos, ja ho veureu. Les dones són molt guapes i faran fer moltes encanyonades. Es podria fer seguir tot...
- Així s'ha acordat i així es farà. I s'ha decidit que les majordones siguin ja dones fetes i que vagin llargues.
- Ja us arreglareu, amb tots els respectes, - va dir el follet de torn.

On intervingueren fort els follets i se'n'anaren sortint, fou en aconsellar a les dones que no es deixéssin passar sempre la mà per la cara pels homes. I fou precisament el follet Francisco un dels que més influí damunt en sexe fluix, i en el temps que les dones rebien. El follet Francisco, quan sabia que una dona havia estat plàtofejada, no ho paía, i tampoc paía quan s'assabentava que una dona havia relliscat, sobretot si la relliscada s'havía portat a cap desconeixent, la relliscadora, el resultat normal de les relliscades. No és que se n'arrepenteixi el follet Francisco d'haver posat la primera pedra del feminisme, però ell mai s'hagués cregut que per obra d'aquella seva actuació les dones haguéssin arribat a reines, governadores, ministres, alcaldesses, senadores, caps de govern, passadores de models, demanadores de divorcis, metgesses, advocades, cantants d'òperes, policies, taxistes, sufragistes, lluitadores de kàrate i mestresses de casa.

- Una cosa - deia el follet Francisco - és que no es deixin enredar pels homes els quals tota la vida han mirat d'enredar-les, que no re-

bin i que no s'hagin de passar la vida als fogons, i l'altra és que hagin arribat on han arribat. Potser em van entendre malament les dones...

Les coses no es fan perquè sí. Quan un home fa una cosa sonada, és que algú que ell no sabrà mai qui és, li ha donat un cop de mà. Es el cop de mà que els follets donaren al senor Zamenoff amb l'esperanto. El follet Francisco es recordava bé del drama que passà quan els homes volien fer una torre que arribés al cel, la torre dita de Babel. Segons ells no n'hi havía per tant. Aquella torre no hi hagués arribat mai al cel, llevat que el cel en el lloc on s'intentà fer aquella torre fos més baix que en altres llocs, cosa de molt mal provar. I el resultat de la construcció d'aquella torre ja tothom el coneix: pel món es parlen més de mil llengues, i els homes parlant llengues diferents no es podran entendre mai. Es clar que potser es va castigar la intenció d'aquells paletes d'abans, però d'ençà de llavors els homes han tingut intencions molt més dolentes que aquells que volien arribar al cel pujant escalons. I fou per tal de veure si les coses es podien arreglar, si hi hagués temps, que els follets tingueren molta cosa a veure amb l'aparició de l'esperanto. Ells ja diuen que abans no l'aprengui tothom passaran molts anys, però perquè l'aprenentatge no sigui tan llarg ara tenen el propòsit de no deixar en pau a tots els ministres d'Instrucció Pública de tots els paisos. De tot cor desitgem als follets que en aquest cas no s'hagi de senit que una vegada més hagin de dir: "Ja us arreglareu!"

Algú ha escrit que havia vist un follet fumant en pipa. Avui aquesta afirmació és una afirmació molt arriscada. Primer, perquè als follets cada dia és més difícil veure'ls, i, segon perquè es pot assegurar que els follets han renyit amb la Tabacalera. De primer, tenien les

seves plantacions particulars de tabac, l'escollien, el posaven a secar, i el fumaven amb pipes de fang cuit o fetes de rabasses de bruc que ells deien que eren les millors. Però els homes es tornaren fumadors i acabaren prenent-los les plantacions. La cosa no hagués estat problema ja que ells seguien escollint les millors fulles. El problema vingué més tard. Els estancs, al principi, disposaven de bona picadura, però amb el temps l'afecció a fumar entre els homes va crèixer en una gran proporció i els estancs no podien donar abast. I, com que ja que la gent fumés era un bon negoci, als estancs se'ls anà proveint de tabac de segona divisió.. Fou una temporada que els follets protegiren el contraban ja que el tabac de penal era millor que el tabac oficial.. Però eren relativament pocs els consumidors de tabac penalitzat, i ultra això, l'Estat posà un gran nombre de carrabiners pertot arreu. I, entre tant, als estancs s'hi portaren fornades de tabac que qui sap de què era fet. El vici, però, ja havia arrelat i fumava tothom, homes, dones i criatures. I els follets, a qui tant plavia barrejar-se entre els homes, es passaven l'estona tossint de dolent que trobaven les marques de tabac que la gent fumava. Tantes dolent el trobaven el tabac que fumava la gent, que foren ells qui influiren per tal de que es posessin en els paquets aquests anuncis que hi han ara dient que el tabac fa perdre la gana, amb el sol objecte de veure si el govern es decidía a fer circular una millor picadura. Però sembla que, per ara i tant, és d'una de les coses que els follets no s'han pogut sortir. Es possible que s'hagi de sentir un nou: "Ja us arreglareu!".

Diuen que el pintor Picasso, quan feia segons quins quadres, tenía el poder de tornar-se petit i els pintava com si tingués pocs anys. De tota manera els firmava com els altres i els picassians que podien en pagaven fortunes.

Ho han provat altres pintors, ja ganassos, de pintar quadres com si fossin petits, i els quadres, deixats d'un cor de geni, han semblat efectivament, fets de quitxalla. Els secret, no sabem si es pot dir, és que el senyor Picasso va començar pintant quadres com si mai hagués estat criatura.

Si un, doncs, prova de tornar-se de pocs anys, és possible que arribi a poder tenir converses amb els follets. No és que sigui molt difícil perquè molta gent, quan ja no hi és a temps, voldria tornar-se menuda. Es el famós "criatures néixem i criatures tornem". I a vegades els follets en solen fer cas d'aquestes dites. Els follets són uns grans afeccionats a ballar, que és cosa de joventut. Ells han ballat sempre, i com que no se sap que hi hagin hagut folletes, han ballat sempre sardanes. Les coneixen totes, les ballen, les canten, les comptan i les treuen acabant-les a l'esquerra, com els bons. Sembla, que de la manera que els homes les ballen, amb un parell o tres de sardanes ja s'hauria de tenir entès, però els follets, amadors de les sardanes, no es mouen dels coixins dels compositors encomanant-los melodía darrera melodía. Es per això que no hi ha cap sardana igual, i que n'hi ha d'esplendoroses. Són les que els compositors han pogut recollir enterament tota la música inspirada pels follets.
Ells, anys enllà, ja havien provat de fer sardanejar a gent d'altres llocs, però si bé la gent s'agafava de mans i rodava ho feia sempre en la mateixa direcció, i els follets, que eren elements de punts, de llargs i de curts, acabaren instalant-se al país. I n'estigueren un temps molt cofois d'haver-s'hi instal.lat. Si, algun follet entremaliat inventà les sardanes revesses, però la majoria feu unes bones sardanes. Fins i tot inspiraren sardanes de compromís les quals en un temps eren prohibides i s'havien de ballar d'amagat. Fou el gran èxit dels follets aquest ballar sardanes prohibides...

A vegades s'esdevenen coses que no s'acaben d'entendre. I un comença a pensar en coses que mai no havia pensat. De feia dies que no pensava que la dona em deia que feia molt de temps que portava la mateixa roba, ni tenía al cap les sortides del diputat Carrillo quan deia que quina cara volía que fes i amb quin bon humor havía de sortir veient la cara que feia el president del govern, tampoc m'entretenía a pensar amb el preu de la benzina, amb la manca de traspassos de serveis, ni amb l'escàndol que s'originaría quan es descobrís un cremat que m'havía fet en ple camal de calces, ni en si sería veritat que no plouria mai més, ni què se n'havía fet de les monges de vetlla que abans hi havía a la vila. De feia uns dies pensava en coses de quan tenía pocs anys, de quan anava a estudi, del primer discurs que vaig fer en ocasió de la visita a l'escola del senyor bisbe, en la virolla de jocs infantils quan es podia jugar pels carrers, en pujar campanar amunt a tritllejar, en un viatge frustrat al Pirineu amb un marrec de pocs anys com jo, agafats de la mà, en una desastrosa venuda de pinyons, per únic client un veí amic de la familia, en les ploralles per anar a estudi quan veia que el meu germà més gran hi anava i a mi no se m'hi deixava anar. Els plors van arribar a orelles del senyor mestre i el senyor mestre va dir:

- Que no plori. Deixeu-lo venir a estudi!

No ho entenía ben bé tenir tots aquests pensaments de quan era menut, un temps que unes calces valien una fortuna, els socialistes havien guanyat unes eleccions, el senyor Roca volía resuscitar el centre, el paper anava més car cada dia, la gent no pagava lletres i els que governaven ara mantenien en peu un acord d'un govern dels altres amb l'Estat de les Autonomies...Potser tenía un follet a prop, i em vaig deixar seduir per aquesta idea. Tant, que vaig tenir la sort de poder tenir una conversa amb el mateix follet Francisco en persona. Vaig sentir una veu melosa que em deia bona nit arran d'orella, i em

vaig pensar que era una veu de follet. Ho vaig endevinar. Puc assegurar que no dormía, o m'ho semblava, veuran...

- Que ets el follet Francisco?

- Sí. Com ho has sabut?

- Es que fa uns dies que tinc el cap ple de follets.

- Ja saps que per a parlar amb nosaltres t'has de tornar menut?

- Fa díes que només penso en coses de quan anava a estudi. Tinc tants pocs anys que vulguis.

A vegades els follets poden prendre forma física. I sí, vaig veure el follet Francisco assegut damunt el coixí. Era un element petitíssim. Portava una mena de casaca verda que li arribava fins a genoll, cenyida per un cinturó groc, i ensenyava unes mitges blanques i unes sabates menudetes cargolades de la punta. Al cap hi portava una mena de barretina marron acabada amb una bola del mateix color. I duia barba, una barba blanca, molt blanca i acabada amb punta. Mostrava uns ulls diminuts, i unes orelles més aviat grosses tenint en compte la seva reduida estatura. Parlava somrient.

- Pregunta el què vulguis - va dir -.Ara, han de ser preguntes infantils. Si no és així, jo he dit moltes vegades a gent que no m'ha volgut creure que ja s'arreglaria, saps?

- Follet Francisco, sempre haveu estat així de menuts?

- Sí. I tot anava bé. Quan es va voler fer l'home més gran van anar venint els disbarats. L'home es va embolicar amb una serp, una dona i una poma, i sempre més s'ha embolicat. Nosaltres, que ho prevèiem, no ens vam voler tornar grans i se'ns va donar permís per a quedar tal com sóm i durar sempre. T'ho creus?

- Sí.

- Si em vas creient anirem bé.

- Et puc dir amic?

- Sí, però entre els homes no te'n fiis dels que et fan l'amic. Tu

abans de tornar-te manut com t'has tornat ara, t'havies casat, no?

- Sí.

- I tens la dona guapa?

- Sí.

- I els amics que tens te la miren molt?

- Sí...

- I te la miren i prou?

- M'hi penso. Però vols dir que aquesta no és una conversa de gent gran?

- Tens raó, tens raó. A vegades me'n descuido que estic parlant amb gent menuda. Dispensa.

- Francisco, vosaltres vau intervenir fent menjar torrades als homes?

- M'agrada la pregunta. Quan van fer els homes grans no sabien res de res. Els van ensenyar a menjar fruita i la menjaven verda i tenien corripies. Els vam ensenyar nosaltres que la fruita s'ha de menjar madura. I amb el temps els ensenyarem a fer confitura i a farcir pomes.

- Vols dir relleno?

- Sí, però ara hem d'aprendre a dir les coses com s'han de dir.

- A la vila si parles de pomes farcides et pots trobar que la gent no t'entengui.

- Doncs seguiu-ne dient relleno, però és mal dit.

- I els vestits, com vingueren els vestits, Francisco?

- Primer s'anava despullat. Hi anava tothom ja que a la gent la van fer a l'estiu. Però quan va refrescar, homes i dones es van haver de posar quelcom al damunt. Primer s'engiponaren amb pells d'animals que mataven per tal de menjar cada dia. Després ja deus haver vist que amb el temps els homes han anat portant calçotets i samarretes, calces i camises, mitjons i sabates, i les dones un temps anaven totes amb faldilles.

- I les torrades, Francisco, i les torrades?

- Els homes, sense nosaltres, no n'haguéssin fetes mai de torradés. El

blat, com els cargols, les perdius i el poniol, ja el trobarán fet els homes. Però no sabien què era ni per què servia. Forem nosaltres qui els vam aconsellar amb allò de "pel juny la falç al puny". Els vam ensenyar a segar, a moldre, a fer farina, de la farina pa, i del pa torrades, entens? I ara una cosa ara l'altra vam ensenyar-los a treure profit de totes les coses que produia la terra. Ells, però,són molt quisquillosos. S'han ensuperbit molt i es pensen que tot ho han trobat ells. No ens han agrait cap consell i això que ens havem atipat de donar-los-en. I a vegades no hem tingut més remei que engegar-los a fregar, saps?

- Es veritat, Francisco, que venim de Paris?

- Mira, pots triar entre venir de Paris, que t'hagi portat la cigonya o que t'hagin trobat dessota una col.

- Però Francisco, com és que si venim de París no parlem francès?

- Mira, un temps s'ho pensava tanta gent que veniem de Paris que tothom l(aprenia el francès. I encara avui l'apren molta gent.

- No m'has contestat la pregunta. Jo t'havia preguntat per què no parlàvem francès si venien de Paris.

-Venir de Paris avui val molts quartos i ja no s'hi ve tant com temps endarrera. Enviar a buscar coses a fora és molt complicat. S'han de demanar llicències i segur que el govern si veiés que es demana una llicència demanant criatures no la concediría, saps? Es millor que et pensis que t'ha portat la cigonya.

- I si ens porta la cigonya, on ens deixa? Jo sempre les he vistes fer nius als campanars. Com ho saben a casa que les cigonyes ens han deixar dalt d'un campanar?

- De cigonyes n'hi ha de totes. N'hi ha d'ensenyades que ens deixen damunt del llit entrant per una finestra.

- Llavors sempre hi ha d'haver una finestra oberta?

- Es molt saludable dormir amb la finestra oberta.

- I dessota una col, com se sap que ens hi deixen? I qui ens hi deixa?
- A vegades les cigonyes si troben la finestra tancada ens deixen dessota una col.
- I és veritat tot això, Francisco?
- Veuràs, tu a quin temps vas anar a estudi?
- Quan ens deien que veníem de París.
- Doncs si hi anéssis ara, a quatre anys ja sabries d'on venim amb tots els ets i uts.
- Jo és això de la cigonya que no acabo de veure-ho clar. Perquè no devem pas ser fills d'una cigonya, dic jo. A casa de menut em deien que retirava al pare. Mai no vaig sentir a dir que retirés a cap cigonya.
- Les cigonyes només fan de recaderes, ho entens?
-No...
- Doncs no tens més remei que tornar a anar a estudi.
- A la meva edat?
- No havem quedat que t'has tornat menut? A més a més, a estudi s'hi hauria d'anar sempre.
- Es que jo fa poc vaig veure la senyora del paleta Roques, la qual no podiá caminar de grassa que estava, i de cop a casa seva van fer tocar a bateig, i just abans d'ahir la vaig tornar a veure, prima com una tenora i portant un menut a coll.
- Ja t'he dit que avui a estudi a quatre anys la mainada ja sap d'on surten les criatures.
- I d'allà on surten, com hi entren, Francisco?
- Aixo no sé si a estudi ja s'ensenya als menuts de quatre anys, però no crec que triguin gaire a ensenyar-ho.
- I tu no ho saps, Francisco?
- Nosaltres som solters i segons quines coses encara no les sabem. Quan la gent es casa alguna trampa hi ha per tal de venir de París, perquè ens porti la cigonya o perquè ens trobin dessota una col. I ara tu, a l'edat que tens, és millor que segueixis creient amb aquestes tres procedències. I ara dorm i tindràs tota la nit somnis d'infant. I sempre que vulguis tenir converses amb mi, deslliga't de les coscs passa-

des aquests darrers setanta anys i parlarem de les coses quw vulguis.
- No te´n vagis encara. No tinc son i m´agrada parlar amb tu. I ja m´he cregut, esperant tornar a anar a estudi, que venim de París. Escolta, Francisco, tu creus que hi han tantes estrelles i que són tan lluny com diuen? I com s´aguanten? I és veritat que cauen de tant en tant...
- Jo sempre he vist les mateixes. I que són molt lluny ho prova que mai ningú no hi hagi anat.
- Així tu no creus que els nordamericans hagin desembarcat a la Lluna?
- Ui, la Lluna és a mig camí! Les estrelles són qui sap a on d´amunt. I pobres de nosaltres si només ens en caigués una sola al damunt. Si en cau alguna passa de llarg d´on nosaltres som. I si en cau alguna deu ser una estrella molt petita perquè ja t´he dit que jo veig sempre les mateixes. Els homes abans es pensaven que anaven lligades amb cordills, però ara amb aquesta mena d´ulleres tan grosses que en diuen telescopis han vist que no s´aguanten amb res. Si les aguantés un cordill hauría de ser un cordill molt gruixut i amb aquestes ulleres que et dic es veuria de sobres.
- Però si no s´aguanten amb cordills, com dimoni s´aguanten?
- S`aguanten soles. Tampoc la nostra Terra va lligada amb cordills. Les unes fan aguantar les altres. Es el gran invent de qui les va fer. I moltes només són boles de fum que fan claror.
- I perquè fan claror?
- Unes en fan perquè tenen bombetes pròpies. Altres perquè ens n´hi fa fer un sol ja que el cel n´està ple de sols. I en fan sempre de claror, de díes i de nits. De díes no les veiem perquè fa sol. I una estrella apagada no serviría per a res. A nosaltres les estrelles també ens veuen com una estrella més. Encara que no ho sembli, fem claror, i no únicament de nits quan hi ha totes les llums enceses, saps?
- I, Francisco, tu creus que aquestes bombes que diuen s´arribaran a tirar?
- Això ja no és pregunta de menut.
- Es que els menuts també en parlen d´aquestes bombes.
- Nosaltres tenim gent a tots els llocs on hi ha bombes d´aquestes amb

ordres de no deixar-les tirar. Ara, si els homes no fan cas de sosaltres i les tiren...Altres disbarats han fet els homes que ningú, ni nosaltres, ha pogut impedir. Abans es batíen a cops de pal, però van veure que a garrotades es fein poc mal i van inventar els canons. I es veu que amb canos han trobat també que es feien poques baixes i per això van per aquestes bombes que dius. Els que en tenen més es pensen que si ells comencen a tirar-ne, ells quedaran i els altres no.

- I si les tiren tots dos e cop, Francisco?

- Llavors sembla que no quedarà ningú. S'hauran acabat els malalts, la gent de cèntims, els sense feina, el pagar lloguers i gemegar venint de plaça.

- I el món quedará sense ningú?

- S'haurà de tornar a començar. Els savis, que són uns senyors que no es recorden mai de fer-se tallar els cabells, que porten un mitjó de cada color, que dormen pensant i que no saben mai el dia que som, diuen que tots nosaltres vam sortir de l'aigua. Naturalment, no com som ara ja que no hi ha ningú que al venir al món hi vingui sabent de nedar, sinó en una altra forma. Els savis, però, no s'acaben de posar d'acord respecte a si els futurs posseidors de carnets d'identitat provenim de cabrots, petixnes, curculles, llagostes, estrelles de mar o anguiles. Es per això que hi deu haver homes i dones de tota mena segons vinguin d'un o altre d'aquests elements marins que foren primer que nosaltres i que amb el temps es convertirien en micos, bisbes, tiples lleugeres, carnissers, generals, reines, ballarines, assaltadors de Congressos i fabricants de detergents...Tot això ho sé dels que foren primer que jo, amb els quals anys enllà vam renyir i es van instal.lar qui sap a on. Sembla que els va trobar el senyor Gulliver en un dels seus viatges i no s'han mogut mi més del lloc on anaren a parar. Suposo que de vailet vas llegir aquesta anada de Gulliver al País dels Menuts. Són antics follets als quals els homes poden veure cada dia, cosa que a nosaltres no ens ha succeit ja que si volem la gent no ens veu.

- I per què hi van anar a parar on els trobà el senyor Gulliver?

- No sé si t'ho puc dir...

- Digues-m'ho Francisco, home...
- Doncs aquells follets volgueren fer com els homes. Casar-se.
- Tan dolent és casar-se?
- Nosaltres ho tenim prohibit. Som homes sols i sempre som els mateixos.
- Així deveu ser molts, no?
- Ui, se'n van assegurar quan ens van fer. I si mai ens falta gent el Follet Gros pot fer convertir en follets els caballets de la mar. Ens havem estalviat molts maldecaps sense dones. Podem viure els anys que volem i no les havem de sentir mai que ens demanin quartos. Doncs aquells follets es van deixar endur pel follet Siset el qual es va enamorar com un boig d'una princesa, la princesa Galtafina, una nit que se la va mirar quan la princesa se n'anava a dormir. La princesa Galtafina tenía fama de guapa i ben feta, i la nit que el follet Siset se la mirava, la noia feia postures davant un mirall, i més aviat lleugera de roba. I l'amic Siset no va viure mai més tranquil. Ho va dir a altres follets, i a la finestra de la princesa Galtafina no s'hi cabía...Tots quedaren enlluernats, i feren la primera manifestació pública de la qual es té memòria, cridant que volien dones. Armaren tal aldarull que el Follet Gros es va veure obligat a fer cas de la manifestació. Els va dir, però, que tindrien dona, més no com la princesa Galtafina, sinó unes del mateix tamany d'ells. Feu convertir en folletes una colla de caballetes de la mar, i confinà homes i dones on els va trobar el senyor Gulliver. Ara viuen aparellats, però la majoria s'han trobat com els homes. Sóq gelosos, demanen divorcis, s'estan junts, s'espatufen ells amb alls per mor de les dones, s'ho gasten tot per tal de fer-les anar mudades... Viuen malament, vaja.
- I és veritat, Francisco, que gent d'altres mons en venen a veure a cavall de naus espacials?
- Al món, d'ençà que hi han homes i dones que fan coses, unes bones i altres dolentes, ja s'han explicat totes. Ja homes i dones, per més coses que facin, es troben que les mateixes o molt semblants les han fetes llurs predecessors. I àdhuc la gent més fantasiosa es troba que la fan-

tasía perd arguments. I ara, amb això d'aquestes naus espacials, la fantasía ha obert nous camins als escriptors que n'anaven curts. I part de la gent afeccionada a creure en coses complicades ha trobat la seva. I diuen que han vist aquests aparells i que han tingut converses amb llurs tripulants. Això és el costat dolent de les democràcies quan diuen i defensen el dret d'opinió i de respectar la d'altri. Els llibres parlant d'aquestes coses els homes els han fet massa tard. Els havien d'hacer fet quan tots ereu menuts i anaveu a estudi. M'entens?

- Així, de tot això, res de res Francisco?

- Són contes, com molts dels que s'han fet per a menuts com tu ara ets en aquests moments.

- I si no ho fossin? Jo em pensava que era questió vostra, ja veus, perquè tots els que han parlat amb tals personatges diuen que eren més aviat petits.

- Nosaltres no ens havem mogut mai d'aquest món. I, a més a més, nosaltres no som gent de màquines. Nosaltres ni havem escrit mai a màquina, ni havem telefonat, ni havem pilotat mai cap avió, ni ens creiem a cap computadora, ni portem rellotge. I molt menys ens ficariem a cap màquina d'aquestes que tu dius. En tot cas quan les coses vagin molt malament potser ens ficariem a una màquina que fotés el camp d'aquest món.

- Francisco!

- Perdó, que marxés d'aquest món. De tot això, doncs, fantasía pura. Quantes coses no haureu sentit parlant de monstres que s'empassaven vapors, de dracs que guardaven princeses, que les illes d'Australia provenen de que quan es feia el món el manobre que portava el material va ensopegar i per això a Australia hi ha illes pel pare i per la mare. Tu creus que els vents surten perquè hi ha un senyor que té unes galtes molt grosses i els fa sortir bufant? Tu creus que l'estrella Siri és el gos d'un gegant que no és altre que l'estrella Orio? Tu creus que ña rosada l'escampa una senyora que es diu Aurora regant plantes i flors a cops de gerres plenes d'aigua? I que l'arc de Sant Martí és cosa d'una senyora que es diu Iris i que va pel cel amb ales i un vestit a mitja cama amb els set colors de l'arc?

- Tot això m'ho creia quan era menut.
- Mira, valdría més que en fossim sempre de menuts. Llavors en creuriem que les Moires són unes noies que regeixen els destins dels homes, als quals porten escrits en cartipassos i saben quina carrera han d'estudiar, quina marca de cafè prefereixen, a qui han de votar i la noia amb la qual s'han de casar.
- I què són les Moires, Francisco?
- Són les filles de la Nit i d'algú que només va pel món quan és fosc. Filen el fil de la vida, donen la felicitat a qui els plau, i van d'un lloc a l'altre amb una gran balança en la qual hi pesen els actes d'homes i dones. Si pesen més les males accions, es converteixen en una mena de Tribunal Suprem. No moure'ns de menuts ens permetria creure en centaures, que són uns elements mig cavall i mig home, que ara ja no se'n veuen, però que quan n'hi havíen comptàven amb elements molt espavilats els quals agafaren molta anomenada donant consells a gent de pes...Doncs és en la primera edat que us haurien d'haver parlat d'aquesta gent menuda que ha ~~parlat~~ mantingut converses, venint d'un altre món, amb ciutadans d'aquest...I, au, ara a dormir. Ja t'ha passat el temps de tenir pocs anys, i ara ja hauriem de parlar d'altres coses.
- Es que no tinc son. I, si vols parlar de coses d'ara...
- Tindrem raons, amiguet. Hauriem de parlar de preus, de política i de la setmana de quaranta hores. Coses, totes, de mal parlar.
- Vosaltres aneu a plaça, Francisco?
- Hi anem a mirar i a escoltar. Nosaltres vivim de fruita i en necessitem molt poca. I, si anem a plaça hi anem per tal de veure fins on arribaran els preus i a esperar que vingui un moment que la gent digui que compri qui vulgui.
- Oh, no és pas a plaça sol que els preus s'han disparat. Saps quan valen unes calces, i una hora de paleta, i un diari, i una tallada de cabells?
- Ja t'he dit que si parléssim d'aquestes coses ens disgustaríem.
- Oh, has estat tu qui ha començat a parlar de preus.
- Es que en aquest món vostre tot ho és questió de preus. Si no pagues

no pots fer ni un pet.

- Francisco!

- Es que jo sé que a un senyor que va petar en públic se'l va multar. No parlo per parlar. Aquell senyor de la multa es va enfadar molt. I a nosaltres, que ~~ens~~ ens agrada veure gent enfadada, doncs per tal de fer-lo enfadar més, vam petar cinc o sis vegades i el senyor va haver de pagar sis multes més. A la darrera petada en va escapar un al funcionari que posava les multes i l'home, molt atent, va tornar la darrera multa al senyor que havia petat primer. Què et pensaves, que perquè havíen guanyat els socialistes les coses s'abaixaríen?

- Que no n'ets tu de socialista, Francisco?

- No fem política, no fem política que ens esquivariem...Mira, ara diuen que es reuneixen els paisos rics per tal d'arreglar el món. Què vols que arreglin els paisos rics! Es els paisos pobres que s'haurien de reunir. I, millor encara, pobres i rics. D'aquesta manera els rics sabríen del mal que pateixen els pobres. El món és ple de gent que no ha portat mai sabates. Quants parells de sabates has donat a ne'ls que no en tenen?

- Veuràs...

- Deixa't de veuràs.

- Es que jo tinc parents que me n'han donats a mi de parells de sabates. I altres m'han donat vestits...De tota manera jo tinc entès que si s'haguéssin de donar sabates i vestits a la gent que en va sense no es donaría l'abast.

- No dieu que hi ha tanta gent que no té feina?

- Ho diuen les estadístiques.

- Al diable les estadístiques. No n'hi ha prou que ho diguin les estadístiques. La gent que va despullada i descalça hi aniría igual sense que en parléssin les estadístiques. I si tota aquesta gent parada que hi ha es dediqués a vestir i calçar a la gent renyida amb sastres i sabaters potser no tindrieu la gent en atur que teniu.

- I això és cosa dels socialistes?

- Els paisos rics només fan canons i bombes.

- Francisco, Francisco, si no en fessin el nombre de parats encara seria més gros.
- Ja t'he dit que no ens entendríem parlant de coses d'ara. Es que tu et penses que és una bona cosa treballar fent bombes?
- Hi ha coses que no les sabem prou bé nosaltres, els poc assabentats. Qui no et diu que aquestes bombes es fan per a fer-les servir, tirar coses a terra i després poder donar feina a la construcció que és on hi ha més gent en atur?
- Tu ets un capitalista! Els paletes es podrien fer servir per a fer cases per la gent que no en té sense esperar que s'hagin de tirar bombes les quals es tiren precisament damunt on ja hi han cases fetes.
- I qui les pagaríá aquestes obres?
- Carai, que no saps el què costa una guerra?! Les guerres modernes cada dia són més cares. Amb els diners que es van gastar en aquesta que se'n diu la segona guerra mondial, tu saps la gent que s'hagués pogut calçar i vestir, la gent que hagués pogut tenir pis particular, taverna, sala de festes i fer tres repassos a perpetuitat?
- Que ets anarquista, Francisco?
- No serveix per a res ser anarquista. Hi ha molts anarquistes a molts llocs, però no hi ha cap Estat anarquista. L'anarquía la predicaven uns senyors que ja fa anys que fan malves. Ha passat de moda. Ara, pot tornar a posar-s'hi si pel món no acaben de sentir-s'hi els gemecs que s'hi senten. D'anarquistes sempre n'hi han que estan a punt, i si no es posa pa en moltes coses s'hi pot tornar tothom d'anarquista.
- Així tu aconselles que siguem anarquistes?
- La millor cosa que pots fer és viure sempre com si tinguéssis pocs anys. A pocs anys la gent té bon cor i si hagués de donar sabates les donaría, sentiment que no es té quan s'ha quintat i molt menys quan un s'ha casat.
- Creus, doncs, que he anat malament en casar-me?
- Veuràs, qui mana a casa teva?
- La dona. I no a casa meva sol. Mana a moltes cases.
- I vosaltres us hi aveniu?
- Oh, quan comencen la vida de casades les dones solen creure, però a mida que el matrimoni es fa gran van deixant de creure, fins que acaben

manant en tòtum. I si són guapes encara manen més. Es veu que quan un home es casa amb una dona guapa es va convertint en un zero a l'esquerra malgrat que en el moment de casar-se la dona digui que sí de tot. Temps endarrera els homes, si volien canviar de dona, es divorciaven, però modernament els divorci el fan servir molt més les dones que els homes. Allò de portar les calces és aigua passada. Les dones ara ja les porten abans de casar-se. Es un avís perquè els homes sàpiguen, una vegada casats, qui les portarà. I ara ja es fiquen en política. Si no votes a qui elles volen, a casa hi ha mal viure. I si no fas el que elles volen t'amenassen no amb el diverci, que sembla que és car, sinó amb ajuntar-se amb algú altre, cosa que avui es porta molt. Fan totes les bases, Francisco. Haveu fet bé de quedar-vos solters.

- Bé, algun benefici en deveu treure de casar-vos perquè hi ha molta gent que ho fa.

- Els començaments tots són bons. Es més tard que venen les nesples.

- Però si aquesta vinguda de nesples se sap, per què es casa la gent?

- Per tal de veure si algun matrimoni s'endevina.

- I no se n'endevina cap?

- Home, no tots els matrimonis surten amb esquella. De la mateixa manera que hi ha bons cantants d'òpera, bons arquitectes, grans directors d'orquestra i excel.lents fumadors de puros, també hi ha matrimonis que es passen la vida fent-se compliments. Aquests són, però, matrimonis escollits. Hi ha matrimonis als quals es pot donar matrícula d'honor, que són els pocs, d'altres sobresortints, més amb notables, molts més que no passen d'aprovats i una gran nombre amb un suspens com una casa de pagès.

- Doncs pensa que si costa viure en pau entre dos, què no ha de costar viure-hi en un món que hi ha de tot, gent bona, gent dolenta, gent esquivada, gent centrada...

- Que ets de centre, tu, Francisco?

- No tornem a la política, no tornem a la política!

- Però ho ets o no ho ets? Perquè ara la gent diu que troba a faltar un centre per a nivellar la dreta amb l'esquerra. Aquests dos extrems, ja se

sap, quan un diu que sí, l'altre diu que no i vice-versa.

- Jo i tots nosaltres som gent pacífica. La cosa que volem és que tothom vagi fent sense haver de cridar i que es facin tots els repassos. Nosaltres un temps vam aconsellar a la gent que votés centre per tal de trobar la manera d'acabar amb aquells quaranta anys d'haver de dir sí, senyor.

- Però ja veus com han acabat els centristes.

- Ep, ep, ep, que també vam desaconsellar qu es votéssin quan es va veure que anaven de gairell.

- I vau aconsellar que es votés socialista?

- Doncs sí.

- I els vots del senyor Fraga, d'on van sortir Francisco?

- Agafar rogall fent discursos es veu que encara és una bona cosa. I aquest senyor en va agafar més que molts socialistes. La gent quan algú fent discursos agafa rogall es pensa que té raó amb les coses que diu.

- Es que aquest senyor, que ara ja no té rogall, diu que les properes eleccions les guanyarà ell.

- No crec que els socialistes, durant quatre anys, ho facin tot malament. Després, tenim socialistes a França, a Portugal...

- Sí però a França ens bolquen els camions per socialistes que siguin ells i nosaltres, i els portuguesos no volen que anem a pescar al davant de casa seva.

- Això, fill, és politica econòmica. Hi hagi el governs que hi hagin , en questions de diners no estaran per romanços. I d'aquí a quatre anys ja veurem a qui s'haurà de votar.

- Potser a un ministeri de paletes, que faría obres.

- Si ens agafem les coses així i tenim terres ermes potser s'haurías de fer un ministeri ple de pagesos. I si falten fàbriques, un ministeri de fabricants.

- Que ets de drets tu, Francisco?

- Per què ho dius?

- Si no ets de centre, si no ets comunista i no ets socialista, has de ser de dretes. Ets del senyor Fraga?

- Es poden ser de moltes coses sense ser de dretes. Nosaltres som libe-

rals.

- Si sou liberals, deureu ser catalanistes.

- Vaja, ja hi som!

- No em diràs que sóu partidaris del Estat de les Autonomíes! Ja ho deus saber que han obligat a la gent a ser autonomista?

- Ja sabía jo que parlant de política arribariem aquí.

- Un liberal com cal si la gent vol ser republicana ho ha d'aceptar, com ha d'aceptar si vol ser autonomista o si vol passar de ser autonomista. Contràriament deixaría de ser liberal. Quantes vegades has cantat Els Segadors tu, Francisco?

- Mira, ja que has portat les coses on les has portades, et diré que els he cantat més vegades que tu, ja veus. I no Els Segadors d'ara, Els Segadors d'abans, els de debó.

- Així, ets separatista?

- Jo fa molts anys que sóc al País, i nosaltres hem anat sempre a favor dels que se l'han carregada. Quan tots vosaltres qui sap on éreu, nosaltres ja vam prendre part en aquell Corpus de Sang. I vam descobrir on es trobava el virrei, i vam portar flors al Fossar de les Moreres, i vam deslligar moltes ganivetes de tallar pa. I quan tot semblava perdut vam inspirar poetes de pes perquè parlessin de les vostres coses i en la vostra llengua que era la única cosa que restava. Vam contribuir a la instauració dels Jocs Florals malgrat que algú se'n fotés. I vam ajudar a proclamar la República, aquella de debó que feu venir corrents una colla de ministres de Madrid per tal de que aquella República no tirés endavant. Sempre que la gent ha fet coses pel País, nosaltres hi havem estat pel mig. A les verdes i a les madures.

- I com haver permès la LOAPA dòncs?

- La LOAPA fou votada per majoría. La majoría que encara té por del País. Sempre n'ha feta de por el País. I ja ve de lluny això. Se'n va tenir quan un comte català es va casar amb una dama aragonesa veient que s'anava a fer tota una nau, se'n va tenir quan el rei Jaume agafava Mallorca i València. Ens van fer trampa a Casp, i d'aquella trampa el País no se n'ha refet mai més. I perquè no es refés s'acordà el casori de la reina

de Castella amb el rei d'Aragó. Per por no ens van deixar fer comerç amb les Amèriques. Per por van fer venir francesos a deixar el País en cos de mànegues. Per por quan ací es feu arribar el tren a Mataró, posaren trens a tota la Península. I cada vegada que ha sortit algú de la ceba, que en diueu vosaltres, se l'ha carregada. Recorda't de la flamarada federal d'un 6 d'octubre, i d'un altre 6 d'octubre, i de la vinguda de canons forasters el 36. D'ençà de Casp ells han estat més, i quan uns són pocs i els altres més...L'Estat de les Autonomíes és cosa de governs anteriors, i la cosa curiosa és que el govern d'ara l'hagi mantinguda. Segur que a molts socialistes el País encara els fa por i pensen que aquesta autonomía general l'ha trobada estreta de pit i que en voldría una de debó d'autonomía o passar de ser autònom. "No hi haurà privilegis!" es va dir quan es planejà aquest Estat de les Autonomíes. I perquè no n'hi hagués, i precisament de cara al País i de cara al Nord, es van donar autonomíes restringides a tort i a dret. I per por ha vingut la LOAPA. I per por han portat tants milers d'immigrants a casa vostra, amb la segona intenció, es diu, de que amb el temps siguin més que vosaltres ja que els nou vinguts es reprodueixen pròdigament, i els naturals, en canvi es miren molt a fer treballar les senyores llevadores. I això és perillós.

- Però alguns d'aquests nou vinguts s'han adaptat. Se senten de casa i fan coses com si en fóssin.

- Si el meu consell ha de valer, a n'aquests sempre haurieu de tenir una barretada a punt. Però són pocs, com els de la ceba.

- Et veig pessimista, Francisco.

- Tant com havem parlat com a gent menuda, tot ha anat bé. Ja t'havía avisat que parlant com la gent gran hi hauría problemes.

- I quina solució hi veus en aquests problemes, Francisco?

- No n'hi ha d'altra que la revolució universal.

- Carai, Francisco, no t'hi poses pas per poc!

- Mira-t'ho com t'ho miris no n'hi ha cap més.

- I qui l'ha de fer aquesta revolució?

- Tothom.

- Però si la fa tothom, contra qui hauran d'anar els revolucionaris?
- Si la fa tothom no s'haurà d'anar contra ningú.
- Però Francisco, no pot pas fer la mateixa revolució un element carregat de milions que un sense feina carregat de criatures.
- Fins ara les revolucions les han fetes els pobres contra els rics, però han estat revolucions locals. La revolució total, la que volem nosaltres, encara està per a fer. Els que diuen que han manat fins ara van carregats de fums. Sobretot els europeus els quals s'han pensat que han estat el timó del món. Venen dient que si ells no haguéssin desembarcata a Amèrica i en altres llocs, al Perú encara hi haurís inques, a Amèrica indis i a Australia cangurs. I ha passat el tren dels europeus. Ara els que porten el timó del món són els nordamericans i els russos. Els diaris, la ràdio i la televisió estan pendents de les coses que fan i es diuen aquests dos paisos. I la nova revolució l'haurem de fer tots: pobres, rics, americans i russos, i els que fa anys que s'esperen per a fer aquesta revolució.
- Però Francisco, una revolució com la que tu dius deuría ser la revolució dels follets.
- Exacte. Nosaltres no som ni pobres ni rics, ni nordamercians ni russos. I amb la nostra revolució cobrarà tothom igual.
- Però com vols que un senyor de gran cartera es conformi a cobrar com una dona de fer feina!
- Fill, en la nova revolució hi haurà un sou únic.
- La gent no seguirà, Francisco. Quin incentiu vols que tingui a fer descobriments un inventor si cobra igual que un abocador de cafè?
- Els que facin coses que els altres no facin tindran dret a monument i a totes les medalles que vulguin. A n'aquests també avui se'ls fan monuments quan són morts, i maleida la gràcia que els deu fer tenir monument i carrer a cada poble una vegada han fet malves.
- Us ho veig malament, Francisco. Els quartos...
- Avui en corren massa de quartos, i tots van a determinades butxaques. Se'n suprimiran de quartos. Hi hauran els justos. Segur que els que ara disposen de grans comptes-corrents s'emportaran un rabí, però al cap

d'ones quantes generacions tothom ho trobarà bé que els quartos vagin racionats.

- Et descuides de les dones, Francisco. Les dones no s'hi avindran a no anar mudades.

- Una dona guapa, porti el vestit que porti, sempre serà guapa.

- Però hi ha joies i pedres de preu que ajuden a que les dones en siguin més de guapes. Per cert, que vosaltres tenieu, he sentit a dir,la missió de guardar terra endins aquestes pedres. Per què us les vau deixar agafar?

- Tu et penses que un follet es pot batre amb una perforadora? Han fet moltes coses els homes sense el nostre consentiment emprant la força. Ara, nosaltres a moltes d'aquestes pedres que ens han pres les hi havem posat una maledicció al damunt, i més d'un se'n deu haver penedit de robar-nos el què era nostre.

- Jo em penso que aquesta revolució serà com les altres, i que acabareu perdent com la majoría de les que s'han fet. Encara si la fessiu en un pais determinat...

- Però si no hi ha un pam de net en lloc, si tot està a punt...Mira, al món, quan va començar, tot era de tots. Es veritat o no?

- Sí, és veritat.

- Quan es va començar ningú no havía de pagar res en lloc. Tot era de franc: fruita, peixos, ocells, dones... Fins que algú va començar a vendre préssecs, i ja va estar. Ja es va posar preu a tot. I va ser en va que nosaltres ens canséssim dient que allò era una tavernaclada. Els homes no ens van voler creure i ja veus com anem guarnits. Si el món segueix pel camí que va no té oli per mitja vetllada.

- Oli, o petroli?

- Es igual, s'acabarà tot. Els pagesos se senten mal tractats i cada día n'hi ha més que es passen a fer de manobre. I si no hi ha pagesos... Es per tot plegat que nosaltres volem recomanar la revolució universal, una revolució que la majoria la faci a gust.

- Però, Francisco, les revolucions fins ara s'han fet a plantofades i moltes vegades els plantofejats han estat els revolucionaris!

- La que nosaltres propugnem serà incruenta. Ja se n'han fetes prous de

les altres i no se n'ha tret res. De què va servir a França que es tallessin tants caps de gent mudada passat un temps...Sí, potser ara no hi ha tants marquesos com hi havía.

- Però la gent de quartos encara pesa.

- Deixarà de pesar quan un gran propietari cobri igual que un camàlic.

- Has parlat de França, i de Rússia, que no en dius res?

- A Rússia quan hi va haver la revolució eren tots pagesos. No han fet la revolució industrial i això que diuen que són marxistes. Quan a Rússia hi hagin més industrials que pagesos potser la faran la revolució que encara deuen.

- La gent de diners tindrà la tropa al costat. Te n'has oblidat de la tropa.

- No n'hi haurà de tropa en la nostra revolució. Si no hi ha tropa s'hauran acabat les guerres. Qui és que les haurà de fer si no hi ha generals, canons, bombes ni escopetes? D'escopetes només s'autoritzaran les que vagin amb perdigons, a càrrec de les Societats de Caçadors, per tal d'evitar un excés de conills. Amb les màquines noves que els savis faran sortir, la gent cada vegada haurà de treballar menys. I si ara es fa un mes de vacances, se'n podran arribar a fer tres o més. I la gent anirà de vacances amb les despeses pagades.

- Francisco, Francisco, i qui pagarà, veuràs!

- La societat.

- Quina?

- Darrera la revolució mondial, es farà la Societat Mondial pel manteniment de la qual, això sí, haurà de pagar tothom. Està tot previst, amic.

- A veure, Francisco...Suposem que aquesta revolució que dius es faci...

- No ho suposem, es farà si els homes ens escolten.

- Bé, ja tenim la revolució que voleu. Si és una revolució que la fa tothom, qui manarà?

- Els revolucionaris.

- Però no en serà tothom de revolucionari?

- No hi ha metges més metges que els altres que governen els hospitals, no hi ha enginyers que dirigeixen les mines, no hi ha capitans de vai-

ells que menen els transatlàntics, no hi ha bisbes que manegen catedrals, no hi ha músics que dirigeixen orquestres, directors de periòdics, de cooperatives, de corals, de ministres i de cases de senyoretes? Doncs els revolucionaris més desperts dirigiran la revolució.

- I d'on la dirigiran? Si hi ha d'haver un comitè a cada país, a cada comarca, ens trobarem com ara que tenim Congrés, Senat, Parlament, diputació, governador militar, civil, delegat del govern, alcaldes, regidors... Hi ha molta gent a manar. Potser hi ha més manadors que manats.

- Un moment, un moment. No hi haurà aquesta pluralitat de serveis perquè amb la nostra revolució s'hauran acabat les fronteres.

- Però no deis que vosaltres éreu catalanistes?

- No siguis impacient. Desapareixeran les fronteres i es farà una mena de Mercat Comú, però no com aquest que hi ha ara que particularment tots ens volen, però que quan es reuneixen tots no lliguen caps, sinó un Mercat ~~Mundial~~ Comú Mondial sense fronteres i sense duanes, sense gendarmes, carabinieris ni guàrdia-civils, però que cada pais serà cada país ballant els seus balls, cantant les seves cançons i anant al llit a l'hora que vulgui...Un comitè model es cuidarà de les coses d'Europa, un altre de les d'Amèrica del Nord. A l'Amèrica del Sud tenim previst posar-n'hi dos tenint en compte les coses que hi estan succeint.Se'n posarà un altre a l'Asia, dos o tres a l'Africa que tampoc s'entenen, i un de més reduït a Oceania.

- I a l'Orient-Mig?

- Comitè, comitè...Aquí es començarà per a treure els ministres de la guerra de cada pais, i, una vegada sense ministres de la guerra, se'ls deixarà sense escopetá de cap mena, fins i tot sense les de perdigons. S'haurà acabat que la gent hagi de discutir les coses a canonades. I amb això, si els homes no han perdut el seny del tot, hi ha d'estar d'acord tothom. O no?

- Sí, sí, és clar...

- Es que no et pensis que s'hagi de convéncer a molta gent per a tirar endavant la nostra revolució! Una part, la que treballa i cobra poc, la

que no treballa perquè no pot i la que no ha treballat mai i en té ganes, ja la tenim al costat a peu i a cavall. I una vegada suportats per aquests, és questió de poques dotzenes de persones a cada país, i enacara segons a quins països ja que en molts aquesta revolució els vindrà com l'anell al dit. I si nosaltres desplacem la nostra millor gent i durant nits i més nits no ens movem dels coixins d'uns determinats senyors, tinguin el càrrec que tinguin, repetint sempre la mateixa cosa, no sé si m'entens... Nosaltres quan volem una cosa no admetem que s'assimilin pessimismes. Treballem segurs i davant d'una revolució universal ja sabem de la manera que havem de treballar. I a qui menys deixarem dormir serà a n'aquests caps principals els quals donen ordres que es facin aquestes bombes que es fan per tal de veure qui en farà més i les tirarà més lluny. Nosaltres, bo i essent solters, entenem que un home es deixi enlluernar i s'enlluerni per una dona de bon veure perquè n'hi han que fins a nosaltres ens encomanen rodaments de cap. Ara, en la cosa que no passem, i que no hi hauría de passar ningú, és que hi hagi gentussa que es dediqui a fer col.lecció de bombes per bones bombes que siguin. Quan els homes provaren el primer canó, ja es veia venir que acabarien com han acabat. Ara, l'inventor del primer canó no va ser mai més altre. Li vam fer sentir l'espetec de les canonades fins que passà avall. No ens va servir de res perquè es veu que els canons es van anar convertint en els enamorats dels homes. Es diu que els primers que van fer servir els canons foren els anglesos en la batalla de Crécy l'any 1343. I, ja, el tenir canons, fou l'ambició imparable de la gent de tropa. Cortès en feu servir a Mèxic per tal de fer creure als que no volien creure. Quan es parlava d'un exèrcit, la primera cosa que es preguntava era si tenía canons. Es diu que el rei Carles V feu fondre dotze apòstols per a convertir-los en canons. I ja en tenia tothom. Quan a França van fer la revolució que li ha donat més anomenada, el senyor Carnot ja l'utillà amb canons. I el senyor Napoleó, que primer de ser emperador era revolucionari, i era un canoner nat, no parà fins que tingué un cos de canoners complet. Els primers canons s'havíen de carregar per la boca i els seus treballs tenien per a fer arribar les bales més enllà de mil metres. Però els savis van veure que tenir canons era una bona

que no treballa perquè no pot i la que no ha treballat mai i en té ganes, ja la tenim al costat a peu i a cavall. I una vegada suportats per aquests, és questió de poques dotzenes de persones a cada país, i enacara segons a quins països ja que en molts aquesta revolució els vindrà com l'anell al dit. I si nosaltres desplacem la nostra millor gent i durant nits i més nits no ens movem dels coixins d'uns determinats senyors, tinguin el càrrec que tinguin, repetint sempre la mateixa cosa, no sé si m'entens... Nosaltres quan volem una cosa no admetem que s'assimilin pessimismes. Treballem segurs i davant d'una revolució universal ja sabem de la manera que havem de treballar. I a qui menys deixarem dormir serà a n'aquests caps principals els quals donen ordres que es facin aquestes bombes que es fan per tal de veure qui en farà més i les tirarà més lluny. Nosaltres, bo i essent solters, entenem que un home es deixi enlluernar i s'enlluerni per una dona de bon veure perquè n'hi han que fins a nosaltres ens encomanen rodaments de cap. Ara, en la cosa que no passem, i que no hi hauría de passar ningú, és que hi hagi gentussa que es dediqui a fer col.lecció de bombes per bones bombes que siguin. Quan els homes provaren el primer canó, ja es veia venir que acabarien com han acabat. Ara, l'inventor del primer canó no va ser mai més altre. Li vam fer sentir l'espetec de les canonades fins que passà avall. No ens va servir de res perquè es veu que els canons es van anar convertint en els enamorats dels homes. Es diu que els primers que van fer servir els canons foren els anglesos en la batalla de Crécy l'any 1343. I, ja, el tenir canons, fou l'ambició imparable de la gent de tropa. Cortès en feu servir a Mèxic per tal de fer creure als que no volien creure. Quan es parlava d'un exèrcit, la primera cosa que es preguntava era si tenía canons. Es diu que el rei Carles V feu fondre dotze apòstols per a convertir-los en canons. I ja en tenia tothom. Quan a França van fer la revolució que li ha donat més anomenada, el senyor Carnot ja l'utillà amb canons. I el senyor Napoleó, que primer de ser emperador era revolucionari, i era un canoner nat, no parà fins que tingué un cos de canoners complet. Els primers canons s'havíen de carregar per la boca i els seus treballs tenien per a fer arribar les bales més enllà de mil metres. Però els savis van veure que tenir canons era una bona

cosa i no pararen de perfeccionar-los de cara a cada nova guerra que es feia fins arribar als canons d'avui que són uns canons que ja no es pot millorar més. I tu saps què costen aquests canons moderns? I et sembla bé que els homes es gastin els diners que es gasten fent aquests canons i fent les bomes que fan?

- No, Francisco, a mi no em sambla bé, i com a mi tampoc ho sembla a molta gent.

- Doncs això s'ha acabat i ho acabarem nosaltres! Si ens deixen fer, el món no sentirà més canonades. Ja n'ha sentides prous i no ha servit per res. I no hi ha altra sortida que la revolució universal.

- I si la gent no us creu?

- Aquesta vegada hi tenim confiança. A favor nostre hi tenim la majoría.

- A cada guerra que s'ha fet, la majoría no la volía fer. I si passa com sempre? I si els homes no us creuen?

- No tenen més remei que creure'ns. Que no ens creuràs, tu?

- Tu creus, Francisco, que us podeu refiar dels jubilats per a fer aquesta revolució?

- Ja m'ho veia venir que parlant de coses de grans acabariem malament. O és que tens son i vols dormir?

- No. Amb això de la revolució universal m'ha passat la son.

- Vols que miri si t'adorms? En sabem molt de fer dormir la quitxalla... Mira, saps la guerra d'aquí...

- Francisco, que n'ha parlat tothom de la guerra d'aquí!

- Deixa'm dir, que aquesta no la saps. Tu sabíes que nosaltres si se'ns posa dintre un sarró forrat de pell de gat si volem fem desaparèixer l'amo del sarró mentre nosaltres hi siguem dins?

- Va de nanos altra vegada?

- De nanos i de grans. Tu escolta i deixa'm dir.

- Digue's, digue's...

- Doncs la guerra ja saps com va anar, no?

- Jo hi era pel mig, Francisco.

- Ja sé que tothom la va fer a la seva manera. I que tu la vas fer a cops de màquina d'escriure...

- Una me la van ferir, l'altra me la van fer presonera, i la tercera em va caure a un riu i es va negar. Ho sabíes? I sabíes que vaig passar molta gana i que vaig córrer molt?
- O dius coses tu, o les dic jo!
- No, no, tu.
- Nosaltres també la vam fer la guerra. Ens vam atipar de donar consells però els que ens havíen de creure no ens van creure. Què havíem de fer nosaltres si no se'ns volía creure? Doncs vam dir una vegada més: " Ja us arreglareu!". I ja veus quin arreglament hi va haver, un arreglament que ho va portar tot a Can Pistraus. Però és d'una altra cosa que et vull parlar. I no em retopis, a veure si t'adorms...La guerra espanta a molta gent, sobretot d'un temps a n'aquesta part. Abans fer de guerrer era un ofici, i com que les guerres sovintejaven l'ofici se sabía bé i un bon oficial feia la guerra sense por. Ah, però, a mida que el món progressava, la guerra ja no era tenir l'enemic a quatre passes, mirar-li la cara i veure que es tractava d'una cara enemiga. El progrés, de la mateixa manera que va fer progressar les modes, el telèfon i la calefacció central, va fer progressar la manera de fer les guerres i la gent va començar a agafar por. Ja no hi havía els guerrers d'ofici sinó guerrers obligats els quals com que no teníen l'ofici ben après, anaven a la guerra espantats. Estar espantat és una condició, un estat d'esperit que es presenta i el que n'està no hi pot fer res. Es com agafar mal de pedra. El que l'agafa, l'agafa. I el que té por, té por. I quan es té por les coses es fan malament. Tant li fa treure una pròstata com tirar una canonada o jugar a caramboles. Si s'està espantat la pròstata es treurà malament, la canonada qui sap on anirà a parar i jugant a caramboles es pararà fent un set a la roba del billar. Tota cosa que es faci espantat tindrà mals resultats, sigui la que sigui, discursos, festejar, escriure, podar arbres, anar de ventre o badallar. I en la guerra vostra hi havía molta gent espantada. Una més que l'altra, ja se sap, però dominava l'espantada. Diuen que a vegades passats els primers combats la por cedeix una mica, però hi ha gent que no es pot treure la por del damunt per combats que li toquin fer. Els espantats de debó n'estan sempre. En guerra o en

pau. Si un és rioler, és rioler sempre, si un va coix, va coix sempre, si un és mal gastador, malgasta sempre, si un s'embolica, s'embolica sempre. Es el cas de l'espantat-espantat. N'està a perpetuïtat. I si en una guerra hi ha més gent espantada en un bàndol que en l'altre, ja se sap el bàndol que ha de sortir guanyant.

Nosaltres, en principi, sentim una gran respecte pels homes. Voldríem que tots estéssin contents, no de tant en tant, sinó sempre. Sentim que no tothom tregui la rifa, ens entristim quan algú es queixa que va flac de butxaca o que la dona li salti, admirem els valents, els inventors i un polític cada quatre anys, i ens posem al lloc dels que estan espantats quan hi ha una guerra pel mig. Alguna vegada hem intentat donar ànims a n'aquests espantats però si són espantats sense trampa, mai havem conseguit treure'ls l'espant de dins.

A la guerra vostra hi va anar, doncs, molta gent espantada. Naturalment no podiem pas obtenir, per ganes que en tinguéssin, que tots els espantats es quedéssin a casa ja que llavors ben poca guerra hi hagués hagut, però sí que vam donar algun cop de mà a elements més espantats que del compte. Concretament el vam donar en el cas de l'espantat Claudi.

Claudi, ja a estudi, no va prendre part mai en cap pedregada. La por de rebre un cop de pedra el tenía apartat d'aquelles batalles. Però és que tenía por de tot. Sabía totes les lliçons, però quan el senyor mestre les hi preguntava, s'espantava i no en contestava cap de bé. I com que a l'hora de donar punts el senyor mestre no en donava a l'estudiant Claudi, el pare d'aquest es presentà a l'escola a protestar.

- Veurà, senyor - que li va dir el senyor mestre-. El seu noi no em contesta bé cap de les preguntes que li faig. Si les bones puntacions s'haguéssin de donar als que contesten malament, el seu fill sería el primer de la classe. Però, per ara, en aquesta escola les bones puntuacions es donen a qui contesta bé, sap?

- Es que a casa, senyor mestre, totes les preguntes que li pot fer vostè, el noi les contesta bé.

- Es a estudi, senyor meu, que ha de contestar bé.

Però el pare de l'estudiant Claudi era un pare tossut, i proposà al

senyor mestre d'assistir darrera una cortina a casa l'estudiant Claudi, i veuría com ell, el pare del noi, li faría tota mena de preguntes de les que portaven els llibres i Claudi les contestaría sense cap falla, de pe a pa.
I així es feu. El senyor mestre va quedar convençut i d'ençà de llavors donà puntuacions altíssimes a l'estudiant Claudi per malament que contestés les preguntes que li feia.
Es clar, allò es va saber, els nois es cuidaren de dir-ho a llurs cases, i una comissió de pares es presentà a l'escola protestant i preguntant al senyor mestre per què en aquella escola es donaven puntuacions altes als que no sabien res.
Jo vaig intervenir personalment en l'afer. Em dolía que l'estudiant Claudi, per un complexe d'espantament no contestés bé les preguntes que sabía. I vaig suggerir al senyor mestre que junt amb la comissió de pares protestataris s'arribés a casa l'estudiant a fer la prova que havía convençut al senyor mestre. I així es feu. I la comissió es convencé. I en aquella escola se seguí donant bones notes a les males contestes de l'estudiant Claudi.
A mi em va caure bé aquell noi, malaventurat. Veia que la por el tenía encamallat en tanta de manera que no hi havía res a fer. Però em vaig comprometre a ajudar-lo, precisament perquè en tenía tanta de por.
En aquest món hi ha elements que hi passen segurs, i tant poden seduir dones, com fer créixer negocies o endevinar unes melodíes que es cantin anys. I si bé l'amic Claudi interiorment feina unes grans conquistes, fundava fàbriques a desdir i pensava cançons extraordinàries, quan veia noies no passva de tornar-se poderosament vermell i mirar a terra com si estés contemplant l'emperador del Japó. Sabía com fer anar bé negocis, però a l'hora de fer-los anar, negoci que tocava negoci que no era negoci. En quan a les cançons, quan provava de posar-les en solfa, d'espantat li sortía una nota per altra. I ni conquistà, ni feu negoci, ni feu música. I tot això encara l'espantà més.
Fou un de tants en una fàbrica de sabates de la ciutat provincial en la qual vivía. I era l'únic visitador del botiquí de la fàbrica. Així

que agafava una sabata, pensava: "Ara em clavaré un cop de martell al dit!" I tal pensava, tal succeía. Acabà amb la mà que no tenía el martell plena de sang-traíts. Canvià de mà agafant el martell amb la mà dels sang-traíts, i al cap de poc les ferides es veien a tots deu dits. I vingué la guerra. La por de Claudi augmentà en proporcions fenomenals. Com que primer hi anaren els voluntaris, els valents de debó, els quals deien que ells ho arreglarien tot, Claudi s'hi va creure i la por disminuí una mica. Però els voluntaris sols no ho arreglaren, i es començaren a demanar lleves. Claudi deia en públic i en privat que ell a la guerra no hi aniría, que li feia por. Que ell, si era incapaç de matar un pardal, molt menys capaç sería de matar un home. I d'aquí no se'l podía treure. Jo vaig intentar donar-li moral, dient-li que aquella guerra es feia perquè gent de tropa s'havía alçat contra la República sense avisar, i que si tothom no hi posava el coll la guerra es podía donar per perduda. Tot això li deia del damunt del coixí hores i hores. Li deia que si mai festegés potser hauría de festejar parlant castellà, que sempre hauría d'anar en camises velles, que no veuría mai més cap barretina, que no podría anar al llit tard...Jo no crec que el noi s'adonés de qui li donava aquests consells, però com si contestés a les meves indicacions, va dir:

- Però, senyor, si a l'altre costat hi han els nois de cal sabater Benet amb els quals vam anar a estudi junts! I voleu que jo tiri una canonada contra els nois de cal sabater Benet? Ni contra ells ni contra ningú! Jo no he nascut per tirar canonades. I abans de tirar-ne sóc capaç de fer qualsevol disbarat!

Vaig creure'l prou disposat a fer-lo, i li vaig recomanar que el dia de presentar-se amb la seva lleva agafés un sarró forrat de pèl de gat i que ja se li indicaría el camí a seguir.

Com que el barri sabía que Claudi havia dit que no aniría a la guerra i que no es presentaría quan demaneéssin la seva lleva, altres llevats, els quals deien que s'havia de llevar tothom, no es van moure del davant del domicili de Claudi.

Ja saps, o ho hauríes de saber, què succeeix quan nosaltres ens fiquem

dins un sarró forrat de pèl de gat. El qui porta el sarró passa desapercebut per gent que hi hagi al seu voltant.
Els companys de lleva van veure sortir Claudi de casa seva portant aquell sarró. El seguiren i, al tombar la cantonada l'home desaparegué. Fou debades que es mirés el barri casa per casa. Intervingué el somaten, la guàrdia-vivil, els serens i els companys de lleva. Res a fer. Claudi no es trobà. Es baixà a pous i cisternes, amb resultats negatius, s'escorcollaren dues cases de senyoretes, l'assil de vells, la rectoría...ni rastre de l'amic Claudi.
- Però si fa deu minuts que l'he vist sortir de casa seva! - deia algú que, efectivament, l'havia vist sortir del seu domicili.
- Ah, doncs, mira, no és en lloc. S'ha fos, què hi voleu fer...
Jo no crec que la guerra es perdés perquè l'amic Claudi no hi hagués anat. Es més, ell l'hagués feta malament la guerra i fins i tot potser l'hagués feta al revés. Sí, ja sé que no hi anà tothom però al meu entendre val més que tots els que es van amagar no hi haguéssin anat ja que qui sap com l'haguéssin feta la guerra. Però ara ja s'ha fet i s'ha fet de la manera que es va fer, i no en treuriem res de dir com s'havía d'haver fet...
- Bé, i l'amic Claudi?
- Ah, no dorms encara?
- No.
- El tinguerem amagat a la barraca de la Vinya Espatllada, i jo i una colla de follets li procuravem manteniment. Al veure que la gent deixà de buscar-lo, el tornàrem visible amb la recomanació que no es treiés mai del damunt aquell sarró. I...
- I què?
- Doncs que en temps de guerra les coses van com van i a vegades es compliquen. Una parella va escollir per anar-hi a festejar la barraca de la Vinya Espatllada, i tu no sé si saps de quina manera es festejava en temps de guerra! Ràpidament un de nosaltres es ficà sarró endins recomanant a Claudi que sortís que hi havía perill. Sabiem que el noi s'espantaría de debó al contemplar una festejada de temps de gue-

rra, ja que ultra la forma de festejar quan hi ha canonades, el noi no havía festejat mat. El tinguérem de mudar de domicili ja que aquella parella escampà que en aquella barraca s'hi festejava molt bé i allò fou un dóna-me'n-dónname'n.

Quan s'acabá la guerra, una nova por s'apoderà de Claudi. La por que l'agaféssin els que l'havien guanyada. En tinguerem un sac a lligar amb la por d'aquell home! El portàrem a un lloc més solitari, però acabada la guerra les parelles seguín anant a festejar a llocs poc transitats els quals es veu que tenen preferència damunt dels públics. Un temps es festejava pels carrers. Ara les barraques de vinya han agafat molt de prestigi. La por el tenía tan agafat que mai va preguntar qui el mantenía ni qui li portava roba. Qui sap com s'ho hagués pres si hagués sabut que erem els follets els que el teníem sota la nostra protecció.

- Però ara on és? Ja és com els altres?
- Quan al país hi va haver més tranquil.litat va tornar a casa seva.
- Però a casa seva, tot aquest temps...
- Nosaltres ens cuidàvem de dir que estava bé.
- Francisco, Francisco,...aquesta història és de grans o de petits?
- Tu ets un incrèdul! No tens a casa cap sarró forrat de pèl de gat?
- Potser sí, l'avi era pastor...

I, sí, a les golfes hi havía un sarró forrat de pèl de gat.

- Ací el tens, Francisco.

El follet es ficà d'un salt sarró endins.

- Ara posa't el sarró a l'espatlla...I ara mira't al mirall...Què veus?
- Res.
- I ara, la creus o no la creus la història de l'amic Claudi?
- Sí, no tinc més remei que creure-la. I què se n'ha fet de Claudi?
- Ara toca el fiscorn a la cobla del barri. Diu que el va aprendre a França quan hi va passar acabada la guerra. Hi va passar tanta gent acabada la guerra a França que el barri es creu que Claudi hi va aprendre a tocar el fiscorn.
- I no l'hi va aprendre?
- Al nostre sindicat hi ha de tot. Fa tants anys que ens belluguem en-

tre els homes, que en sabem totes les coses. Comptem amb metges, jutges, advocats, modistes, músics, rellotgers, pintors, polítics, mestres de cases, comediants, revolucionaris...

- Però, Francisco, un fiscorn per un follet...

- Entre nosaltres hi ha també gent de galtes poderoses, i un d'aquests fou el que recomaná a Claudi que toqués el fiscorn. Es la ùnica cosa que no li ha fet por. I ara pot tocar totes aquelles cançons que de temps tenía al cap. Potser no li surten tan bé com ell voldría, però ací, pel sol fet de saber que ha après a tocar el fiscron a França, li troben tot bé. Ací trobo que admireu tot allò que ve de fora.

- Oh, ací tinc entès que fa segles que hi ve gent forastera, i sempre s'han après coses que no se sabíen. Els grecs ens ensenyaren a regatejar, els romans, dret, els àrabs a regar les hortes, els francesos, el 2 de maig i a tocar el fiscorn, les turistes d'ensenyar els davants a les platges, i els socialistes d'anar en cos de mànegues...M'has mirat malament quan he esmentat els socialistes. I també ens van venir de fora. Es pot dir que abans del senyor Pau Iglésias el socialisme del país era ben poca cosa.

- Vas errat. De socialistes, ací, com pertot arreu n'hi han hagut sempre. El què passa és que no ho sabien que ho fossin. Quan es va trobar el nom, aquella gent que n'era sense saber-ho va dir: "Jo sóc això, socialista!" La diferència de classe fa molts anys que existeixen, com els mals. A mida que els metges inventaren noms de malaltíes, no les malaltíes, que són velles com el món, els sociòlegs inventaren noms de partits polítics i apolítics. L'anarquía té segles, com les pulmoníes. I ser d'esquerra o de dreta es perd en la pols del temps. Tot estava previst quan van començar el món. Des de l'invent dels Stradivarius, al de les cremes que fan tornar guapes a les dones, des del Pol Nord a les máquines d'escriure, des de les autopistes a l'adveniment del senyor Lerroux, des de les botifarres de perol a l'Esquerra Republicana de Catalunya. En el món hi ha de tot per a fer-ho tot. Les variants de composen la televisió i les bombes de neutrons, hi han estat sempre. El què passa és que no s'han trobat sinó a còpia d'anys. Si ja els primers haguéssin anat en cotxe, vist la televisió i portat barret de copa, ara potser nosal-

tres pintaríem cavalls per les coves i portaríem fulles de parra per vestit. I dic això perquè totes les civilitzacions quan han arribat al cap d'amunt, han vingut a menys. I potser ara toca a la que tenim de fer mala fi. La gent prova i més prova de reunir-se i no acaba d'entendre's. I ara que ja no hi són a temps parlen de fer uns estats units a Europa, cosa que ja volgueren fer els romans i no se'n sortiren.

- Però els romans havíen d'anar a molts llocs a peu. Potser ara que tenim avions, telègrafs, telexs...

- Cada país vol el seu govern, els seus pressupostos generals, les seves lleis, el seu idioma, el seu Congrés, la seva manera de treballar, el seu exèrcit, la seva bandera, els seus diaris i la seva manera de pentinar-se. I fer un sol estat de tota aquesta gent. Sí, s'han aliat per anar contra els russos, però els canons costen molt i ja hi ha aliats que diuen que ells han de pagar massa. Hi ha gent que diu que Europa ha marcat sempre al món el camí que havia de seguir, però aquesta gent s'oblida que els europeus s'han fet guerres ells amb ells durant tota la vida. Com vols que portin el món una gent que aquest darrer temps han fet dues guerres que ho han espantat tot? Ara potser se n'avergonyeixen d'haver-les fetes, i és quan parlen d'uns estats units, estats units que no s'acaben de tirar endavant. La primera guerra mondial porta els bolxevics, ja veurem quina cosa portarà la segona. Potser la por de la tercera els porti aquests estats units, que sería la solució. Ara es diu que s'ha descobert que la diversitat fa la unió. Doncs unim-nos tots conservant la diversitat.

- Però això Francisco sería el món de les autonomíes!

- Doncs fem el món de les autonomíes, si ha d'anar més bé.

- Així, allò de la revolució universal...

- Ja vindrà, ja vindrà, després del món de les autonomíes. Només és questio de temps. I vindrà quan tothom porti sabates i quan tothom treballi. Si quan tothom treballi es fa una vaga general, els que manin s'hauran de donar. Ara les vagues ni són generals, ni es fan pertot arreu. Quan un país veu que la gent d'un altre fa una vaga, riu per sota el nas. Si aquest país que fa aquesta mena de riure fabrica automòbils

i no té vagues, i un altre que també en fa té vaguistes, els automòbils del país que fa vagues sortiran més alts de preu. A casa vostra d'un temps a n'aquesta part s'hi veu en cor tothom de fer vagues: els banquers, els metges, les pagesos, els minaires, els catedràtics, els policíes i els estudiants. Si a un estudiant la carrera li costa cara de resultes de les vagues que ha fet, quan s'estableixi de metge, d'advocat o d'enginyer de camins, ports i canals, una visita, un plet, un port i una carretera costaran un ull de la cara, perquè ja deus saber al final qui les paga les vagues, no? Les pagueu vosaltres, els contribuents! I això només es pot arreglar quan s'estableixi el jornal únic, universal i limitat. Amb aquesta mena de jornal no hi haurà cap vaga que s'hi guanyi la vida. Les vagues, amb la solució que propugnem nosaltres, desapareixeran com han desaparegut els barrets de copa i les casaques de ministre. I aquesta solució no ha de trigar a posar-se en pràctica. A nosaltres, follets, no ens ve d'un any, però el món se n'ha d'adonar aviat si no vol que qui l'hagi de fer no tingui res a veure amb l'home d'avui que es passeja amb coll i corbata...Potser que la solució l'hagin d'implantar uns éssers primaris sortits de la mar, si és que a la mar hi queda res despres del cataclisme que diuen que s'acosta...Dorms?

- No, no, però és que jo estic que...

- Ja t'havía dit que parlant de coses d'ara no ens entendriem. Tornem a parlar de quan et pensaves que veníem de Paris.

- Que no, Francisco!

- Que sí, dic jo! Mira, una vegada era un rei...

Jo diría que vaig dormir tota la nit, però no deixava de sentir el follet Francisco contant-me contes. Eren contes que jo mai no havía sentit i es veu que el follet estava en el seu centre contant-los. I a cada conte hi havía premi per l'heroi, premi que solía ser una princesa rossa i guapíssima. El primer parlava d'un drac colossal, el qual, per una questió d'encantament, tenía una princesa d'aquelles guardada que només podía lliurar al guanyador d'un torneig a llança entre els

cavallers més batissers de la comarca. Jo no sé si tindré la traça de contar els contes d'aquella nit de la manera que els deia el follet Francisco, però també em sabría greu que aquelles contades no les hagués sintides ningú més que jo...

Aquell torneig tingué lloc, amb un preambul de tocada de timbals i trompetes. Uns heralds molt ben vestits anunciaren que al vencedor l'esperava una agradabilíssima sorpresa si guanyava al cavaller vestit de negre el qual, avisaren, era de molt mal véncer.

Es presentaren deu cavallers a la recerca de l'agradabilíssima sorpresa. Es lluita en dos camps, i cada vencedor té dret a seguir lluitant fins arribar a la final.

Al camp de la dreta actua el cavaller vestit de negre, amb cavall del mateix color, que va tombant adversaris. Al camp de l'esquerra s'hi veu un cavaller vestit de vermell, amb cavall roig, que també va guanyant punts. La gent espera que la final sigui entre en cavaller vestit de negre i el vestit de vermell. I ho endevina. Cadascun dels dos ha fet descavalcar d'un gran cop de llança a quatre adversaris els quals si no arriben a fer sortir els escuts a temps haurien resultat foradats sense contemplacions.

Es demana als cavallers que han de fer la final a quin camp volen actuar. Tots dos diuen que ho volen fer en camp propi. Un jurat arregla la cosa treient l'estacada que separava els dos camps i queda un camp únic.

El cavaller vestit de negre canvia de llança i n'agafa una de més pesada, i fa dir al seu contrincant que, si vol, el combat es farà sense escut protector. La resposta de l'adversari és llençar l'escut al sòl. La general aplaudeix. Es veu que està disposada a pasar-ho bé ja que preveu una foradada doble. Es felicita xardorosament als organitzadors del torneig.

Es col.loca una cavaller a cada cap de camp, i un trompetaire dóna la senyal de llibertat d'envestida, Els cavalls passen del trot, al galop a quatre peus junts. Al primer contacte no té lloc l'esperada foradada doble. Algú ja s'havía tapat els ulls per tal de no verure-la. El veí

li digué:

- Te'ls hauràs de tornar a tapar. Només hi ha hagut envestida de llances.

Els cavalls es tornen a posar en línia. I aquesta vegada ja surten al galop. El cavall negre, portant la llança més pesada, no va tan lleuger com el cavall roig, i, unes fraccions de segon resulten fatals pel cavaller vestit de fosc. Si bé la llança enemiga no el foradà, només tingué temps, ja que era un cavaller molt hàbil, a desviar la punta de l'arma d'entrar-li per llocs vitals. En canvi rebé de ple el poderós cop del llarg mànec en plena pitrera i caigué malparat del cavall. El cavaller vestit de vermell feu mitja volta carregat d'intencions de foradar.

- Ja pot obrir els ulls - digué aquell ciutadà al veí que se'ls havía tornat a tapar -.Per ara no hi ha hagut foradada, però ha guanyat el vermell. Potser el foradarà ara que té l'enemic a terra...No, no el forada...

Efectivament, quan el vencedor tenía la llança a punt, el vençut va dir:

- Un moment, un moment...A canvi de no foradar-me tinc un secret a dir-vos...Veig que he escollit una llança massa pesada. No s'hi pot anar pel món amb un excés de pes.

- Doncs vinga el secret.

- Es la gran sorpresa anunciada pel jurat. L'haver-me vençut a mi, que encara no havía perdut mai, us dóna dret a deslliurar la princesa Margarida la qual, per cosa d'un encantament, la té guardada un drac a la Cova del Mal Vent. Ací teniu un plànol d'on es troba la cova i el camí d'anar-hi.

- I aquest drac, què?

- Amb la vostra victòria, que encara no me'n sé avenir, és tot arreglat.

- Veureu, a mi m'agrada fer les coses ben fetes. Vos vindreu amb mi i aquesta vegada desarmat. I si havieu tingut la intenció d'enredar-me no podreu enredar mai més a ningú.

- Jo us he dit la veritat.

- Passo per l'encantament perquè ara estan de moda, però per què hi ha

d'haver un drac pel mig?

- Sempre que hi ha encantaments es fa necessari que hi hagi un drac que guardi les coses encantades. Altrament seríen de molt bon trobar.

- I qui la va encantar a la princesa Margarida?

- La princesa no va voler festejar amb el comte Palau el qual malgrat disposar d'una gran fortuna passava de l'edat. I va dir que abans de festejar amb el comte preferiría que algú l'encantés. I algú expert en encantaments, que sempre estan a punt quan hi han princeses que no es volen casar, la va agafar pel mot i la va encantar. I li va dir que la desencantaría un cavaller de la seva edat si podía véncer a un altre cavaller el qual es guanyava la vida llancejant adversaris. Aquest cavaller sóc jo. I li va dir també que entre tant la guardaría un drac que feia molta por, però que tenía prohibit fer-ne a ella.

- I quan fa que la princesa és a la cova d'aquest drac?

- Sis mesos.

- I voleu dir que no em sortirà encantada aquesta princesa?

- Jo em penso que no.

- Pel que pugui succeir vos m'acompanyareu en aquest viatge.

El cavaller vencedor no volía orgues es veu i feu seguir el cavaller vençut lligat a la cua del cavall roig.

I arribats que foren a la cova del drac, el cavaller vestit de vermell va preguntar:

- Es ací que hi ha la princesa Margarida?

- Sí, qui la demana? - respongué de cova endins una veu de drac.

- Jo, que l'he guanyada en el torneig dels deu cavallers.

Es veu que el drac dubtava perquè trigá a dir:

- I qui m'ho asseguraque això que dius és veritat?

- Un cavaller vestit de negre al qual he vençut, que m'ha dit on es trobava la cova, què hi havía a dins i al qual porto lligat a la cua del meu cavall per si m'havia enredat.

El drac surt de la cova, i malgrat el seu paorós aspecte al presentar tres caps i aquatre cues, s'expressa amb una veu manyaga a més no poder. Identifica el cavaller vestit de negre, i diu:

- Ja veig que és així. La princesa és teva. Margarida, fes el favor de sortir.

El cavaller vestit de vermell, al veure el comportament del drac no es pot estar de dir:

- Jo, la veritat, em pensava que un drac era una altra cosa.

- Calla, calla...Aquesta vegada la princesa m'ha encantat a mi! Això no s'havía vist mai...Ja la veuràs. Mira, ací la tens.

La princesa Margarida, la qual en veritat era formosíssima, i, endemés, d'ulls blaus i trena llarga i rossa, al veure dos homes, pregunta:

- Quin és el meu?

- El que va a cavall - diu el drac.

- Ai, ja m'agrada - que digué la princesa.

Aquesta és potser la darrera història de dracs i encantaments. A partir de llavors moltes princeses s'han casat amb gent de quartos sense que el marit hagués de desfer cap encantament. I avui és gairebé impossible trobar dracs de tres caps i quatre cues, i encara més difícil és trobar cap drac encantat per haver conviscut amb una princesa molt bufona.

El pop Espígol era un pop de grans dimensions. Els que l'havíen vist deien que es podía empassar barques i mariners com aquell que res. I això que el pop Espígol no s'havía encara deixat veure mai tot sencer. Ara, la cosa certa és que portava molta gent espantada i que ningú s'havía vist en cor de fer-li cara. Le gent deia, parlant del pop Espígol, que la millor cosa que es podía fer era estar-hi bé i deixar-lo en pau. I la gent creia. Hi ha hagut un temps que la gent ha cregut, sobretot quan ha tingut por. Deu ser per això que a molts llocs a la gent se la fa creure fent-li por. Es clar que pot venir un moment que els qe tinguin por siguin molts, els hi passi, i ves a saber què pot succeir.

Ja se sap que a la mar el pop gros es menja al petit. Es llei de vida. I així com damunt la terra va venir un moment que els homes deixaren de menjar-se ells amb ells, a la mar la cosa segueix com sempre. Es

veu que no hi ha altra solució. Si un té escrúpols a empassar-se semblants, fa mala fi. Tothom passa gana a la mar. I és per gana que la majoría de peixos piquen hams i es fiquen dins nances, salabrells i jambines. Xàvegues, sonseres i armaiades agafen peixos que baden, que són molts. I que els peixos són de bon enredar ho proven els que s'agafen amb poteres o anant a la fluixa.

El pop Espígol decidí canviar d'aigues. Feia molts anys ja que anava per la mar i es volgué retirar en aigues tranquil.les. No volía maldecaps a la seva edat. Tres vegades es veié embolicat en les xarxes que els homes tiraven a la mar, però era tan gros que els homes al veure'l fugiren corrents amb les barques deixant les xarxes abandonades. I el pop Espígol es va adonar que era un element que feia por. "Val més fer por que pas que els altres te'n facin" pensava el pop Espígol. I més d'una vegada en feu de por als homes, però no passva de fer-los-en. Alguna vegada se n'hi negà algun al embolicar-lo amb una de les seves llarguíssimes cames, i malgrat que ell l'havía embolicat només que per a jugar-hi una mica, va comprendre que els homes no podien, de bon tros, passar a sota-aigua les estones que hi passava ell. I ja no en negà cap més.

El canvi d'aigues li provava al pop Espígol, i feia vida en una cova plena d'ostres perleres. Quan tenía gana sortía per peix, i sovint se'l podía veure a la porta de la seva cova parant la fresca. Passar-hi a la vora era perillós quan el pop Espígol estava dejú. Ara, quan paía arran de cova el peix sabía que hi podía circular segur i fins i tot els més agosarats li estiraven les puntes de les cames, que les tenía totes vuit ja que cap morena es veié mai en cor de mossegar-n'hi cap. I les aigues a les quals s'anà a retirar el pop Espígol eren les aigues on actuava Fontanals, el petit pescador de perles.. . Espígol ja havia contemplat alguna vegada les cap-bussades del pescador Fontanals, i al veure que el seu ofici era treure mol.luscs de la mar per tal de veure si hi havíen perles, que no sempre n'hi havíen, pensà dir a Fontanals que la seva cova n'era plena i que eren ostres amb premi. Però com s'ho faría per a dir-li-ho si segurament aquell vailet

desconeixía el llenguatge dels peixos. Perquè els peixos ells amb ells s'entenen malgrat que no disposin d'orelles vistes. I si els savis diuen que balenes i dofins criden, per què no han de cridar pops i rascasses, panegals i llagostes.

D'una manera o altra va pensar Espígol dir a Fontanals que ell tenía la cova plena de mareperles. Li va caure simpàtic aquell jovenet al veure que el seu ofici era passar més estones dessota l'aigua que al damunt.

Aquell dia, per la mala cara que feia el pescador, Espígol va veure que faría un jornal molt petit, i va decidir intervenir. Ell ja sabía que els homes s'espantaven molt al veure'l, però potser el pescador Fontanals acostumat a passar tantes estones a sota aigua no s'espantaría tant. I, carregat de bones intencios, sortí de la cova. Els pops tenen l'aventatge de moure's per l'aigua sense fer soroll de cap mena, i Espígol s'acostà silenciosament a la zona de les capbussades de Fontanals, amb el desig d'indicar al pescador el mannà d'ostres que tenía a casa seva. Primer, amb la punta d'una de les seves llarguíssimes cames feu una mena de pessigolles al clatell del pescador per tal d'atreure la seva atenció. Però aquest, enfeinat amb la seva recollida d'ostres, ni se n'adonà d'aquell pessigolleig.

- Aquest noi està per la feina! - va dir Espígol -. L'avisaré d'una altra manera.

I ell que sí, que l'embolica pel ventre amb mitja cama amb el sa propòsit de portar-lo fins a casa seva. Llavors sí que el pescador Fontanals s'adonà de la presència del pop Espígol, i, per la gruixària de la cama deduí que es tractava d'un pop de proporcions insospitades. I mentalment pensà que se l'hauría de donar de baixa de l'ofici. Però també pensà que pretenía festejar la filla del senyor baró, a la qual més d'una vegada havía regalat perles d'amagat. El noi pensava ràpidament i veia que si se l'havía de donar de baixa de l'ofici també se li hauría de donar del seu pretès festeig. I ja se saben les coses que pot arribar a fer un festejador en potència. Fontanals nedà contra direcció a la cama del pop i arribà a desempallegar-se'n. Ja ho trobà

estrany que la cosa li hagués costat tan poc esforç. Es clar, ell desconeixía les bones intencions d'Espígol. I intentà guanyar la superfície de l'aigua. Espigol pensà que aquell vailet veient amb qui se les havía d'haver no s'acostaría més a treure ostres d'aquell rodal, la qui cosa el disgustaría molt, i disposat a donar una bona oportunitat al petit perler es preparà a llençar més cames sense intenció maligne damunt Fontanals. Aquest s'ho veié malament, però nedador expert, aprofitant el poc aire que li quedava feu una sota i es plantà damunt el cefalòpode. Espígol, pensant-se que el noi tenia ganes de jugar, decidí seguir el joc. Però s'esdevingué el drama. L'ostraire, amb la filla del baró al cap, va treure's la daga de pescador de perles i l'enfonsà copiosa i ~~repetidament~~ rabiosament al taló d'Aquiles del pop, entre ull i ull. Prou anava dient Espígol que no l'havía entès, però Fontanals seguía apunyalant sense parar la part mortal del pobre Espígol. Aquest, a la fi, deixà anar un seguit de paraulotes i encara tingué temps de dir:

- Una vegada que vull fer un favor a un amic, ja veieu com m'ho paga!

Però l'ostrer ja sabem que no entenía el llenguatge dels pops, i no parava de ferir. Espígol s'hi volgué tornar ja disposat a tot, però les forces l'enganyaren. No va poder fer altra cosa que deixar anar tota la tinta que tenía.

El pescador sortí a respirar, i segur que havía causat la baixa de l'enemic tornà a sota aigua a comprovar-ho. La mar era una mar de tinta. A les palpentes mirà de trobar el monstre. No li'n fou possible. Sortí d'aquella zona entintada, i va veure el pop arran de la seva cova. Alguna mica de vida devía tenir encara perquè malgrat el mal tracte rebut estones abans tenía dues cames senyalant en direcció a la cova. El pescador Fontanals hi entrà i trobà aquell magatzem d'ostres que el bon jan d'Espígol tenía pensat ensenyar-li.

Contà la proesa d'haver vençut aquell popàs, i la gent el portà en terra. El tingueren uns dies exposat, amb un rètol que deia: "Encara que sembli estrany, aquest pop tan gros el matà el pescador Fontanals"

Les ostres de la cova del pop Espígol feren la fortuna del pescador, ja

que hi trobà perles com cigrons i si una tenía orient l'altra en tenía més. Algunes anaren a parar al coll de la filla del baró,i, entre això i la seva victòria damunt el pop, li valgué la mà de la formosa filla del noble. I el pescador Fontanals va viure molts anys millor que el senyor baró.

Els darrers moments del pop Espígol foren de pensar en mig de les punyalades rebudes: "Ja m'està bé, per burro..."

La cosa de tenir fronteres amb altres països, a vegades és bo i a vegades no. Quan dos països tenen frontera comú i s'enfaden, la frontera no serveix per res. I, sovint, àdhuc reben altres països que mantenen frontera amb els dos que s'han enfadat. A la Península tenim tres fronteres: la francesa, la portuguesa i l'anglesa. La portuguesa, i això que un temps no existía, és una frontera d'anys la qual d'ençà que existeix ni portuguesos ni espanyols l'han trobada malament. La frontera anglesa, aquí s'ha dit sempre que és una mala frontera, però els anglesos, tinguin el govern que tinguin, sempre han dit que la frontera estava bé. Algun cop es provà de treure-la a canonades, però els canons no se'n sortiren. Davant d'això, es vol treure parlant-ne cosa que per ara ha fallat governés qui governés tant a casa nostra com a Anglaterra. Si no s'arregla amb l'Estat de les Autonomíes sembla que les converses duraran sempre més. Queda la frontera francesa. Un temps, la frontera era molt França endins, però diuen que va faltar mà esquerra i es va decidir que la millor cosa era que els Pirineus, que són unes muntanyes molt altes,fessin de frontera. Però bo i aquest acord els francesos han prescindit dels Pirineus, i quan no ens han fet ciutats immortals ens han bolcat camions a la frontera. I això que la gent de casa quan va a estudi la primera llengua estrangera que apren és la francesa. Els francesos, de sempre, ens tenen enlluernats. A França hi ha París amb la torre Eiffel, de França ens venen les modes, s'hi feu la Revolució, dónen la Legió d'Honor, s'hi parla francès, s'hi balla en can-can, s'hi aprenia a pintar, tingueren el senyor Voltaire, el cantant Chevalier i les cames de la Mistinguet...

I malgrat estar enamorats dels francesos, un día ells es presentaren

al país per tal d'anar a dir bon día als portuguesos perquè eren massa amics dels anglesos. Com que la cosa venía de França, també gent de casa volgué anar a dir bon dia a Portugal. Els anglesos, però, mantingueren l'amistat portuguesa a canonades i, amb el temps, el bon día d'entrada es convertí en un bona tarda de sortida. I els francesos sí, com que ja teníen soldats a la Peninsula, s'hi quedaren. I no en tingueren prou en quedar-s'hi, que veient com anaven les coses del país agafaren un germà del senyor Napoleó, el qual era rei a fora de França, i el feren rei d'Espanya. I s'emportaren a França al rei pare, Carles IV, i al rei fill Ferran VII. Els francesos en feren de totes durant la seva estància a casa nostra, i llevat d'uns quants afrancesats (al país sempre hi ha hagut gent dels altres), a la majoría de llocs s'establí la resistència molt abans d'haver-se inventat durant la segona guerra mondial. Els francesos en tingueren un bull, i fou quan feren ciutats immortals. A més a més s'ho havíen de fer contra els anglesos els quals es veu que no podíen sofrir sentir parlar francès. I encara, endemés de les ciutats immortals i dels anglesos, hi havía els guerrillers els quals es guanyaven la vida enforquillant francesos. Costà gairebé sis anys que els francesos deixéssin del tot el país. Hi ha algú que diu que sort que el senyor Napoleó tingué feina a tirar canonades en un altre lloc, ja que era un senyor que sense tirar canonades no estava tranquil. Però aquella vegada s'aplegaren contra ell més canons que del compte i el senyor Napoleó es veié obligat a dir prou. Si el senyor Napoleó s'hagués quedat més temps al país, potser sí que encara parlariem tots francès i aquests contes que t'estic contant te'ls hauría de contar amb l'idioma del senyor Blériot. I això que el senyor Napoleó ens volía ajudar. Sempre hi ha hagut algú que ens volía ajudar, però per una cosa o per l'altra ens han fallat els anglesos, els austriacs i el cardenal Richelieu. El senyor Napoleó fins i tot va fer un edicte en català. Els de la ceba diuen que si aquest senyor no hagués tingut de marxar de pressa, qui sap si avui no seríem un país independent...Del temps que els francesos feien tota mena de disbarats a casa, tu deus haver sentit a parlar

de les batalles del Bruc, no? I del famós timbaler, oi?. Doncs aquell timbaler tocà aconsellat pels follets. Ell no podía tocar el timbal de diversos llocs a la vegada, però el tocàrem nosaltres. Ningú no ho ha sabut mai que una bona part d'aquell concert de timbal era cosa nostra. Ara ho saps tu. Al sentir tantes timbalades els francesos no sabíen per on girar-se. Semblava que les gestes del Bruc i d'altres havíen de tenir el premi d'anar per nosaltres sols. No ha estat així. Es veu que no es vol de cap manera que anem sols. I em penso que això ni els follets ho podem arreglar. Si fóssim homes com vosaltres i tots fóssin com jo, potser encara hi posaríem un pedaç, però la gent ara vol treballar poc i cobrar molt i fins els de la ceba no tenen la ceba d'abans. Ara diuen que els nacionalistes són gent de dretes. I tant com de nacionalistes no en siguin els de la dreta i els de l'esquerra, malament rai...

El Follet Gros va convocar reunió. Hi erem gairebé tots. Ens vam trobar amb follets que la feien en els llocs més distants, ja que nosaltres tenim gent pertot arreu. I quan ens trobem parlem esperanto. Sí, sí, nosaltres vam donar la idea al senyor Zamenof. Es una vergonya que quan es troba gent de diversos països no s'entenguin ells amb ells. No tothom sap l'anglès, ni tothom sap el francès, ni tothom sap l'espanyol que són els llenguatges més parlats. Hi ha gent que amb el francès no hi vol saber res d'ençà que a França van fer la revolució. Altra que no vol parlar l'anglès perquè diu que és un idioma de colònies i perquè els anglesos sempre s'han pensat que tot el món acabaría parlant com la senyora Thatcher. I n'hi ha que no volen aprendre l'espanyol perquè diuen que un país que es va deixar perdre un imperi en el qual segons un rei que van tenir deia que no s'hi ponía mai el sol, no es mereix que es parli castellà.

Doncs nosaltres vam tenir la reunió parlant esperanto. I el Follet Gros va dir que ell tenía un gran disgust cada vegada que s'acostaven els Reis perquè només estaven contents els vailets de casa que tenían minyona. I això que els altres menuts feien unes grans cartes als Reis demanant tota mena de coses. A l'hora de la veritat, però, hi havía una

gran diferència entre el balcó d'un noi ric i el balcó d'un noi pobre. Els pares dels menuts rics mai havíen de donar cap excusa a llurs fills una vegada passats els Reis, cosa que havíen de fer els pares dels nanos pobres dient que potser els Reis havien acabat els quartos, o que aquell any s'havíen descuidat de passar per llurs cases. Es clar, això era de mal entendre pels nois pobres , sobretot pels que pensant en la nit de Reis havíen passat ben bé un parell de setmanes sabent les lliçons, sense trencar vidres ni estirant les cues de les noies. I sovint els matins de Reis eren uns matins de ploralles.

Tots vam coincidir que la cosa no estava gens bé i que s'havía d'arreglar, ja que nosaltres quan vèiem plorar un menut ens revoltava. Ara, com s'ha d'arreglar?, es començà a preguntar.

El Follet Gros va donar carta blanca a la general perquè la cosa s'arreglés com li semblés. I va dir també que es consolava poc als menuts que ploraven per la passada de llarg dels Reis.

Que què va succeir? Ui, ui, les coses qie van succeir! El no haver-se acordat un pla de treball previ portà maldecaps en gran. A segons quins llocs, uns follets, la nit de Reis, van treure coses del balcó dels nois rics i les posaren al balcó dels nois pobres. En altres llocs, els follets es ficaren pels escaparates plens de joguines i, sense permís de ningú, en sortiren carregats destí els balcons dels nois pobres. Fou un any que fins els pares, trobant aquell bé de Déu al balcó, es pensaren que era de debó que els Reis no havien passat de llarg...

Però els follets es donaren compte que per més esforços que feien hi havía molts nois pobres que el dia de Reis ploraven. I van veure que al món hi havía moltíssims més pobres que rics. I fou al veure que era impossible contentar tots els menuts que volíen juguets i no en podien tenir malgrat llarguíssimes cartes als Reis, que començàrem a pensar en la revolució universal. "O té juguets tothom o no en té ningú!" . I encara, abans de donar-se del tot, quan es troba quelcom en un balcó el matí de Reis, un balcó d'inquilins de butxaca fluixa, sempre hi ha un follet al darrera. I sempre igualment hi ha un follet consolant al petit que no té festa de Reis, contant-li contes com aquests que jo t'estic contant a tu.

Aquell rei del començament tenía una filla, però la filla d'aquell rei no era una filla que no reia mai com la filla d'un altre rei. Era una filla de rei que reia sempre. Tot li donava per riure, tant si plovía com si feia sol. Reia si tenía por i si no en tenía , reia si brodant es punxava amb una agulla, reia ballant i anant a peu clot, reia quan menjava, cosa ben difícil tanmateix, i reia dormint encara més difícil, i reia estudiant i matant mosques que ja no n'és tant de difícil.Reia tant i per qualsevulga cosa, que ja se li deia la Princesa Rialla. Ella es deia Beneta. Tant com la noia fou menor d'edat, el rei, son pare, fins i tot n'estava content que la filla li riés sempre, però quan Beneta es convertí de nena en senyoreta i seguía fent-la riure tot, el rei es començà a anguniejar. I no trobava massa ajut en la reina, la qual quan el rei li parlava de l'excès de rialles de Beneta, la reina li contestava que valía més que rigués que pas que plorés.
El rei, però, reuní els ministres i els exposà la seva preocupació per la manca de serietat de la princesa. Els ministres manifestaren que ells de planejar carreteres i de posar impostos en sabíen molt, però que en fer deixar de riure a la gent no hi entenían res. El rei en fou molt disgustat de la contesta dels ministres, ja que ell els ministres els tenía per a fer-los servir en casos de compromís perquè en tals casos sempre hi havía un ministre que apuntava una solució, bona o dolenta, però solució a la fi. I el rei, que ho podía fer, canvià de ministres i va dir als nous que en seguiríen essent si trobaven la manera que la princesa Beneta deixés d'agafar-se les coses de com se les agafava. Si no, no. Es clar, de ministre no en pot pas ser tothom, i menys en aquell regne que els ministres eren els que cobraven més del país. I sí, el nou ministeri posà en pràctica un programa.
Es feu anar a palau el pintor Timorat el qual només pintava drames, i Beneta es va riure del pintor i de tots els seus quadres.
Es provà, seguint el consell ministerial, de fer-la festejar amb el cavaller Ataulf, propietari d'una barba poderosa i d'una cara amb la qual portava espantades infinitat de criatures de tan seriosa com era.

La princesa Beneta feu una trena de la gran barba del cavaller Ataulf, la feu servir per a fer-li pessigolles i acabaren rient tots dos. El cavaller Ataulf, el qual no havía rigut mai, es sentí avergonyit i no s'acostà més a palau.

Es provà de combatre el riure amb el riure i es portà a palau un joc de bufons escollits. I els cap-girells i bromes dels bufons no feren altra cosa que fer riure més a la princesa la qual deia amb tota la raó:

- Què havía de fer jo, davant l'actuació d'aquesta gent que té l'ofici de fer riure els altres?

El ministre de Justicia es jugà la darrera carta. Proposà fer sortir un fantasma. De fantasmes no n'hi han pas a pertot, ja se sap. I fou impossible trobar-ne un d'autèntic. Potser no es buscà bé, qui sap... Però el ministre de Justicia suggerí que si no hi havía fantasma de debó, que s'hi vestís algú. S'enllençolà el germà del rei, i no es caigué en el detall que l'home anava coix. Al punt de la mitja nit l'home es presentà a la cambra de Beneta arrossegant cadenes. I fos que l'home portés el llençol malament, fos que la noia s'adonés de la coixera del fantasma, la cosa certa és que els que esperaven al defora sentiren una gran rialla seguida d'un:

- Però qui t'ha enredat, oncle Tristany!

Nou canvi de ministres. Un d'ells era el ministre Bogatell el qual el rei comprà al país veí per haver sentit a dir que l'esmentat ministre havent trobat el país desarreglat l'arreglà del tot.

- Ministre Bogatell - li va dir el rei-, m'has costat molts quartos, però jo tinc una filla atacada del mal de riure, i he pensat que si tu vas fer anar bé el teu país posant impostos nous, em pots solucionar el riure de la noia.

- Veuràs, rei, jo posant impostos sóc una xeixa, ara amb riures de princeses...Si jo li pogués posar un impost perquè réiu massa...

- La princesa és la meva filla, i la filla d'un rei si ja riu per qualsevulga cosa més riuría si sabés que per a fer-ho ha de pagar.

- Haveu provat que festegi i fer-la renyir amb el xicot?

- Sí, i s'ho va agafar rient.

- Li haveu fet por?
- Sí, i va riure.
- Sap nedar?
- Sí, i no es pot pensar en tirar-la a l'aigua per tal de veure si s'espanta i deixa de riure.
- A mi també em sap greu que t'hagis gastat diners amb el meu traspàs i em costi resoldre't aquest problema, però...
Llavors nosaltres donàrem un cop de mà al ministre Bogatell. Veuràs totseguit com.
- ...li haveu ensenyat cant, però cant fort? Amb aquesta mena de cant no es pot riure.
I es portà davant la princesa Beneta el professor de cant suggerit pel ministre Bogatell. De bell antuvi, els noms de les notes musicals feren una gràcia immensa a la princesa, però a l'hora de cantar-les ho havía de fer sense riure. El ministre havía tingut raó. No es pot riure cantant la classe de cants recomanats per Bogatell. I la princesa canvià la ploma. No va riure, però cantà sempre més. Festjà cantant, es casà cantant i tingué princesetes cantant...
I fou llavors que els homes, que sempre es pensen que ho han inventat tot, inventaren les òperes. I ja veus, si nosaltres no haguéssim influenciat el ministre Bogatell que llogués un professor de cant per la princesa Beneta, Wagner i Bizet, Puccini i Verdi, Massenet i Falla, Donizetti i Rossini, Arrieta i Cavallo serien uns desconeguts, sempre que no haguéssin excel.lit en altres activitats fora de fabricar semifuses i dos de pit.

El campaner Fènix ja tenía anys, i, com que en feia molts que era campaner, no era cap bon partit, la veritat. I no passà de solter. I quan a algun solter del poble li passava l'edat del casori, la gent solía dir que sería igual que el campaner Fènix.
I això que a cap edat el campaner ensalivava veien passar noies. Ell sabía, però, que amb l'ofici que tenía no passaría de fer ensalivades. Ja ho provà més d'una vegada de proposar relacions amb noies del

poble, però conscient del poc atraient de l'ofici de campaner, proposà aquestes relacions a noies més aviat passades de moda. Però ni amb les passades de moda pogué lligar caps.

L'home feia vida en un recambró que tenía dessota del campanar, i quan el trobem ja portava anys a coll. Els anys i les poc amables contestes de les noies consultades l'havíen tornat d'allò més seriós i era rar que mai se li veiés ni una aproximació de somriure en públic. La gent també el sonsiderava com a prototip de la serietat, i quan a algú li costava de riure, s'havía de sentir:

- Ai, noi, ets més seriós que el campaner Fènix!

Això sí, Fènix era un gran campaner que tenía el do de fer parlar les campanes quan s'acostaven festes i s'havía de tritllejar. Allò donava gust de sentir. Feia la pau de la seva manca de prestigi amb les dones, tocant campanes. I no era tritllejant sol que era admirat, no. Toqués la cosa que volgués les campanes teníen un so distint de quan les tocava algú altre. Si tocava a albat, el toc era tan trist que els escoltadors no es podíen aguantar les llàgrimes.. Si tocava a peix, malgrat fer actuar la mateixa campana, el tocar era viu, convidador, i dèxava endevinar que el peix era fresquíssim. Quan tocava a foc, el toc era una repdroducció exacta del què estava succeint. Si tocava a temps, a hom li semblava que de dalt del campanar en baixaven llamps i trons. Poques vegades tocà a Sometent, però les poques que ho feu, ja la gent a les primeres campandes sortí al carrer amb escopetes. Quan hi havía bateigs, nou-nats, padrins, pares i llevadores havíen d'acabar aplaudint a tot aplaudir.

Agafà tanta fama tocant campanes el campaner Fènix que se'l llogà a una altra església. El fet originà una gran protesta dels convilatans, i manifestacions davant la casa rectoral. A l'hora de protestar, com passa sovint, hi va haver gent que protestà per altres coses. Entre els que protestaven hi havía gent de missa diària, de missa setmanal, laics ateus, i personal que a l'església hi estaven dos cops: al néixer i al morir. Encapçalant la manifestació hi havia una gran pancarta dient: "Que torni Fènix!", i aquests tres mots els repetía tothom a ple pulmó. Uns amb la mà al pit i altres amb el puny enlaire.

La policía municipal es presentà a la rectoría disposada a intervenir per si es passava de reclamar la tornada del campaner, i s'aprofitava la manifestació per a demanar jornals més alts, reducció de la jornada laboral, l'entrada o no a la OTAN i cridar "mori" o "visca" les personalitats que aquells díes més sortíen als diaris.

El rector no va tenir altre remei que prometre als manifestants que tornaría Fènix, i d'assegurar a la policía que de la única cosa que es tractava era de la recuperació del famós campaner. La policía, llavors, també formà part de la manifestació i fou molt aplaudida per tothom.

El rector s'encaminà al poble on li havíen llogat Fènix, i contà a l'altre rector que si no li tornava el campaner hi hauría a casa seva una més que probable alteració d'ordre públic. A la qual cosa el rector número dos contestà que a la seva parròquia la gent ja s'havía acostumat a les filigranes del campaner nou, i que si aquest se n'anava l'alteració d'ordre públic es produiría a la seva de parròquia.

- A casa vostra només fa uns díes que el sentiu. A casa fa més de trenta anys. I això ha de pesar, amic.

- Veurà, i si la tinc jo l'alteració d'ordre públic? Ara ja no és com temps endarrera que es deia que les campanes tocaven massa.

- Aquests que llavors ho deien, eren ara al davant de la manifestació que es feu a la vila.

- Doncs com ho havem d'arreglar això?

- Miri, per diades senyalades li deixaré venir Fènix a tocar...

Fou una solució la qual acceptà el rector número dos.

I el rector número u digué trona avall el dia de tornada del campaner. I l'anà a rebre la mateixa gentada que l'havía anat a reclamar. I com que hi havía gairebé la vila en pes, hi anà també el jovent i entre aquest hi havía la jove Pelegrina, la filla del marxant de bestiar, la qual era una arqueta plena de gràcies.

I quan Fènix entrà a la vila, se la trobà al davant. L'home, acostumat als desnonaments, havía acabat que ni se les mirava a les dones, però ell no havía vist mai res com la jove Pelegrina, i feu unes passes amb

el cap tombat endarrera mirant-se-la mentre la gentada no parava d'aplaudir.

I què feu el campaner Fènix davant aquella rebuda si no sabía fer altra cosa que tocar campanes? Doncs tocà campanes. A la plaça de l'església hi havía gent de totes les tendències, però tothom quedà parat sentint aquell concert. Engegà les campanes grosses en batallola, les desembatallotà, mentre amb les petites organitzava un recital de simfoníes que tothom, àcrates i creients, se'n feia creus. Aparentment era un concert de gràcies per la rebuda, però si bé aquesta acció de gràcies era campanejada, una bona part de la tocada la presidia la visió de Pelegrina.

I s'esdevingué que Fènix, el qual ja feia temps que no dirigía la paraula a les dones que haguéssin fet per a ell, començà a tenir Pelegrina al pensament dia i nit. A vegades, impulsat per aquest nou i fatal sentiment que el tenía del tot pres, quan tothom dormía, deixava el seu refugi d'escales amunt, i expressava la cosa que sentía tocant amb sordina les campanes de veu més melosa, concert que només sentía ell i les aus nocturnes que fien nit al campanar. Si les xibeques haguéssin pogut parlar, o els homes les haguéssin enteses, segur que hauríen dit que aquells concert a falset, al punt de la mitja nit, eren els millors que del campaner Fènix s'havíen sentit.

I Fènix perdé la gana, perdé la son i ho anava perdent tot pensant amb Pelegrina, però cada vegada, per coses que perdés, tocava millor.

Es clar, Pelegrina era un impossible pel campaner, vist que ja ho havíen estat les dones fetes a les quals temps endarrera s'havía dirigit, però Fènix, per impossible que fos no deixava de pensar amb la noia.

I, per acabar-ho d'espatllar, una tarda la propia Pelegrina, amb una colla de joves de la seva edat, demanà a Fènix permís per a pujar al campanar. L'home tremolava al donar l'assentiment. I resultà que Pelegrina festejava amb el fill del camionista Dos Rius que també formava part de l'expedició. I al pobre Fènix, a tots els mals que tenía, s'hi sumà el de la gelosía. I s'errà contant la història de les campanes, s'errà al dir la part de rodal que es veia de cada marlet, s'errà amb el nom de les masíes i rieres. Es adir, s'errà en tot.

Aquella pujada al campaner, el deixà més empelegrinat que mai, i l'em-

pelegrinament creixía i creixía fins que l'obligà a fer el disbarat. Ja feia díes que passava i traspassava pel davant la casa de la noia. I la veié festejar. I l'atac de gelosía ja no tenía aturador. No es va aturar a pensar que Pelegrina era una noia dela primera volada i ell un animalàs carregat d'aniversaris. I d'ençà que havia vist la noia era desconegut. Fins a tal punt que la gent quan el veia havía de dir:

- Al campaner Fènix n'hi passa alguna.

I ningú sabía la que li passava. I el disbarat vingué. Un havent sopat que Pelegrina acomiadava el festejador, unes moxaines anaren i vingueren. La noia, davant la insistència del festejador l'acompanyà mitja cantonada avall. El campaner havia estat testimoni de la petita sessió de festeig, i quan Pelegrina tornava a casa encara amb el cap tombat dever el festejador, Fènix l'empaità i posant-li la mà a la boca per mor de que no cridés se l'emportà escales amunt i la deixà en el recambró de dessota el campanr. El seu pensament quan la tingué a casa, fou de tenir-la-hi sempre més i no passar de mirar-la. Així' ho manifestà a la noia quan aquesta començà a deixar anar xiscles...

I Fènix i Pelegrina no s'entengueren.

- La noia triga a entrar - comenta el marxant.

- Tampoc se li han de comptar els minuts...- diu la marxanta.

Passa una estona.

- Marceneta, ves a mirar què fa la noia que triga tant! - ordena el pare.

Marceneta torna.

- Pare, Pelegrina no és al carrer.

- Potser ha arribat fins a la cantonada...-que diu la marxanta.

- Merceneta, ves a la cantonada, a la de dalt i a la de baix! - ordena de nou el marxant.

Quan Merceneta torna diu que no es veu a cap de les dues cantonades.

- Això no ho havía fet mai aquesta noia! Si la tinc d'anar a buscar ja veuràs com la faré venir!

- No t'esquivis, marxant, no t'esquivis. Tots havem festejat.

- Però aquesta ha començat massa aviat a allargar el festeig!

I Pelegrina segueix sense presentar-se.

- Ara intervendré jo! - diu el marxant -.On t'ha dit que s'estava aquest que festeja?

- Vols dir, marxant?

- Vull dir! On t'ha dit que s'estava?!

- Es el noi de Can Dos Rius, el camioner. Es un bon noi...

- No en dubto, però jo me'n vaig a veure si s'ha posat de moda festejar a casa el festejador.

Som a casa el camioner Dos Rius.

- No, no hi és. I el noi ja fa estona que ha tornat, i es veu que venía de festejar, perquè ha entrat rient...

El marxant vol parlar amb el noi, i el noi li diu que Pelegrina només l'ha acompanyat fins a mitja cantonada.

- I no és a casa vostra?

- No.

El pare Dos Rius pregunta si és que el marxant s'oposava a aquell festeig.

- No, no...La de casa es veu que ja fa dies que ho sabía. Jo he trigat més a saber-ho, però és igual no em desagrada pas que festegin.

- Si la noia no estava segura del vostre vot favorable, potser podría haver-se anat a queixar a casa d'algun parent...

- Per si la noia pensava així, mirarem a casa els parents.

- Mireu, marxant, si tard o d'hora havem de ser parents, la farem junts aquesta visita.

- Està bé - diu el marxant-. D'aquí a una hora ens trobarem a casa.

Passa l'hora, els cercadors es troben a casa el marxant, cap parent ha vist la noia, i la noia no ha tornat a casa. Aflicció general. La marxanta plora.

- Així no arreglarem res - diu el marxant-. Anem a la policía.

Es va a la policía.

La policia pregunta quan fa que la noia es troba a faltar.

- Tres hores.

- Quants anys té?
- En farà dinou.
- Quines idees té?
- Cap. Que jo sàpiga només festeja.
- I festeja a gust?
- Jo em penso que sí.
- Havía passat alguna nit fora de casa?
- Si hi passa aquesta, serà la primera.
-Se li havia donat algun disgust?
- No. Mai.
- I ara què fa?
- Ara, no ho sé.
- Vull dir que feia abans de no haver tornat a casa?
- Es preparava per ser farmacèutica.
- Males notes?
- Sempre bones.
- Sabeu si hi ha ~~xx~~ hagut algú que hi volía festejar i ella li hagués dit que no?
- Si l'havem de creure a ella és la primera vegada que ha festejat.
- I amb qui festeja?
- Amb el noi del camioner Dos Rius.
- Un bon partit. I ho volen a casa del camioner que el nli us festegi la noia?
- Ho volem tots.
- Tot això li ho demanem per tal de saber si la noia tenía algun motiu per a no tornar a casa, sap?
- Ara ja ho sap tot. I es pot saber què farà la policia?
- La buscarà, la buscarà. Ara, no s'ha d'anar barroer, ni la policía hi ha d'anar. Pot passar, veurà, quina festejada ha fet aquesta nit?
- Segons els festejador, una festejada normal.
- Es que hi ha festejades que, a vegades, sobretot les festejadores abans de tornar a casa s'han de posar en condicions de tornar-hi.
- I vosté creu que en tres hores no n'hi ha prou?
- No, no, si ha estat, com diu, una festejada normal...Ara nosaltres

mirarem qui transitava pel carrer de vostè quan s'han trobat a faltar la noia, farem gestions i...

- La trobaran? Jo, per això he vingut a la policía.

- Fill si el no tornar és una cosa voluntària ens donarà més feina, ara si és involuntària és quan actuarà la policía...

A n'aquella vila mai havía tingut lloc la desaparició d'una noia com Pelegrina i quan la cosa se sabé tothom se'n feia creus. I se'n feu una questió d'honor convilatà cercar la desapareguda. Es mobilitzà tothom, d'àcrates a monges de vetlla. Foren interrogats tots els noctàmbuls de la vila als quals es registraren domicilis i propietats. Cada convilatà s'oferí a que el registre es fes a casa seva. Amb tots els respectes es registraren notaríes, mestres d'escola i fins i tot la mateixa rectoria. No quedà cap casa llire de registre. S'arribà àdhuc a fer registres a la vila de la qual es va treure el campaner Fènix per mor que no fos, el rapte de Pelegrina, un acte de protesta per haver-se emportat el campaner...

I fou el follet Narcís qui trobà la solució. S'havía mirat tot llevat del recambró del campaner. I el follet Narcís el mirà. I vegé Fènix agenollat davant Pelegrina mirant-se-la i la noia plorant a llàgrima viva. El follet Narcís era molt menut per batre's amb el campaner, i, per altra part, potser a un follet ningú no se l'escoltaría. I ell que sí, que se'n puja campanar amunt i es posa a tocar a sometent. Molts, llavors, pensaren amb el campaner Fènix, i més hi pensaren al sentir que aquell tocar no era el seu...I pujaren campanar amunt i deslliuraren la pobra Pelegrina...

Quan el campaner Fènix es llançava al buit de dalt del marlet més alt, anava dient:

-Jo només la volía mirar...

Ara a la vila hi ha un campaner com molts. Pelegrina i el nois del camioner Dos Rius es casaren. Però a la vila, malgrat aquell epissodi del rapte, es troben a faltar les tocades del campaner Fènix.

- Com saps, nosaltres som molt amics dels cavalls. Sovint els trenem les crineres i ells n'estan ben contents. I fa anys que la nostra amistat dura. Amb els cavalls no hi ha el problema de l'ou i la gallina. Quan tocà fer el cavall es va veure que amb un cavall sol no s'aniría en lloc, i se li posà una senyoreta euga a la seva disposició. D'aquesta manera s'assegurà que els cavalls no s'acabaríen mai més. I no s'han acabat. I gràcies a gent nostra els cavalls aprengueren a menjar userda i tastaren la garrofa, i d'això els cavalls se n'han recordat sempre. Jo era molt amic amb el cavall Semiramis i hi tenía llargues converses. I el cavall Semiramis em deia que ells estaven molt descontents de la feina que els homes els havíen encomanat....

- Ja veuràs, Francisco, quan el primer home ens va pujar a cavall, ja ens ho vam veure malament. Ja vam intuir que el nostre ofici sería que els homes ens pujeśsin a l'esquena. I ho vam endevinar. El primer que es va deixar pujar a cavall va protestar poc. I ja va estar. Tu saps el què és passar una vida amb un home al damunt? I que no van a mirar prim, tant ens hi puja un home del pes lleuger com un del pes pesat. Hi ha cavalls que es guanyen la vida tirant jardineres, tartanes i diligències, però nosaltres! I els homes pensant-se que aquesta és la nostra feina han inventat les envestides dels esquadrons de cavallería, les curses de cavalls i, encara, els concursos hípics els quals ens obliguen a saltar obstacles amb un home a l'esquena...Es veu que ens van trobar a la mida per tal de pujar-nos a l'espatlla. Encara, si tots fossin menuts com vosaltres ens hi podriem lluir portant-los a coll...

- I era veritat el què deia Semiramis ja que moltes nits, quan tothom dormía em va portar a mi corrent a tot córrer pel camp d'entrenament. "Ara anem a 2 metres per segon, ara a cinc, i ara a vuit - em deia - "A n'aquesta velocitat encara no ens hi ha vist córrer cap home". Allò era anar de pressa dalt d'un cavall. Jo m'havía d'agafar ben agafat al coll de Semiramis perquè el vent no se m'emportés!.

- I ara, diumenge tinc una cursa - em deia Semiramis -. I tinc de guanyar perquè darrerament les guanyo totes. No s'ha de fer festa els diumenges? I doncs! A nosaltres ens fan córrer el dia que volen, sigui o no sigui festa. I ara tinc un joquei el qual, per tal de guanyar

no deixa el fuet en pau. Que també ja va quedar ben descançat el que va inventar el fuet!. Hi ha carreters que el fuet el fan petar i prou i nosaltres ja en tenim prou. Però els fuets de les curses són fuets sense trena de cap mena, fuets pelats que no paren de fer servir deixant-nos les anques, sobretot les de la dreta, plenes de blaus. "Els cavalls han de córrer!", diuen els homes. I en altres llocs ens obliguen a córrer armats d'esperons a les sabates, i sempre reben les mateixes costelles. Tenim un mal ofici, Francisco. Sí, algú, de tant en tant, en dóna un sucre de terròs, però ens garrotegen més que no ens ensucreh. I diumenge també corra la Galana, una eugueta amb la qual havíem quedat que ens veuriem precisament diumenge. Això són ganes d'amargar la vida a un, no diguis...Doncs jo estic disposat a córrer malament, t'ho prometo, i per fuetades que rebi. I potser quantes més en rebi més malament trotaré. I després, encara, quan ja no servim per a guanyar curses ni per arrossegar un carro, ens esperen les places de bous. Si el bou a l'envestir-nos no ens fa sortir les tripes la gent no està contenta. Sí, darrerament ens han posat una mena de cotilles perquè la gent no ens vegi els budells per terra, i a vegades sortim de la plaça vius, però en general no passem de vuit trompades d'un bou al qual li han ensenyat que la seva feina és envestir-nos sense contemplacions. Estic amoinat, Francisco...

Vaig deixar Semiramis molt disgustat.

I vingué la cursa. Gran gentada a presenciar-la. Semiramis ja va rebre al no col.locar-se bé a la línia de sortida. Se surt i la Galana coincideix uns metres amb Semiramis.

- Penses guanyar, no? - que li diu.

- No en tinc pas gaire ganes, no et pensis...

I com si el joquei que portáva al damunt l'hagués sentit, començà a fuetejar-lo desesperadament. La gentada seguía la cursa dempeus. Semiramis era objecte d'apostes de consideració i es trobava bé que es despertéssin les ganes de córrer del cavall a cops de fuet. Però Semiramis, tal com m'havía dit a mi, quan més rebía més aminorava el galop. Una colla de cavalls el passaren. Un d'ells la Galana la qual tot passant lo digué:

- Què fas, Semiramis? Si no guanyes tu, tampoc guanyo jo!
Se'n sentí molt content el cavall d'aquells mots de la Galana, i entre fuetada i fuetada encara li va dir:
- Ens trobarem igual, Galana, acabada la cursa...
A mi, la veritat, em sabien greu dues coses: que Semiramis no guanyés i que se'l petrusqués de la manera que se'l petruscava. I vaig intervenir.
- Semiramis, amic, - li vaig dir -,en aquest revolt desempallega't d'aquest carcamal que duus, i deixa'm la cursa per a mi!
I Semiramis em va creure. D'un bot li vaig pujar a l'esquena. La gentada ja va veure que al cavall el muntava un joquei més petit que del compte, però atrafegada en desitjar que Semiramis guanyés, no en feu massa cas. Jo, naturalment, ho vaig arreglar en bones paraules:
- Semiramis, amic, ara em portes a mi, corra, corra...Amb la Galana, si veus que arribes primer, guanyaràs prestigi i en faràs el què voldràs...
I Semiramis es posà al galop de vuit metres per segon, un galop irresistible pels demés cavalls. La gent al veure que el cavall anava guanyant llocs ni se n'adonava del canvi de joquei.
- Potser anem massa de pressa, Francisco, no?
- Així veurà tota aquesta gent com corra un cavall muntat per un follet!
I, efectivament, acabada la cursa Semiramis i la Galana es van trobar i el cavall en feu el què va volguer.

Hi ha un judici. Es jutja al senyor Fruitós per haver fet disbarats per la senyoreta Perfilada.
Damunt la tayla del senyor jutge s'hi veu un quadre de la senyora Justicia, que és una senyora que va a cavall d'un lleó amb cara de bona persona i amb la cua entre cames. La senyora Justicia porta una gran espasa a la mà dreta i unes petites balances a la mà esquerra, i ensenya una de les cames fins a genoll. S'ha considerat que la senyora Justicia s'havía de presentar tapada, amb molt bon encert, ja que altrament els que hi tenen tractes haguéssin fet més cas del destapament que de l'espasa i les balances.

La senyora Justicia es presenta a cavall d'un lleó per tal de demostrar que no hi ha força que hi pugui. Abans que els lleons fossin domats i se'ls veiés asseguts en cadires pels circs i saltant per mig de cercles de foc, la gent es pensava que els lleons eren el símbol de les coses ferotges i poderoses, i per això la senyora Justicia es pinta encamellada damunt un lleó. Es clar, quan es va inventar la justicia i d'això fa moltíssims anys, res se sabía de la força de les centrals elèctriques, de la de la impremta, de la de la desintegració de l'àtom de la de les máquines de tren, ni de la de les vagues generals. Alguns d'aquests símbols s'haurien de posar en els quadres de la senyora Justicia si no volem pecar d'anticuats. A la reforma li queden per reformar moltes coses. No sols s'han de posar al día les modes, la manera de segar i la setmana de quaranta hores. Hi ha un munt d'activitats les quals s'haurien de reconvertir si és que si és a temps. Ja se sap que hi ha coses que han de quedar com són, com els castellers de Valls, els sufregits i l'arròs de Pals...

I, en aquell judici, el senyor fiscal no parava anunciant un darrera l'altre els actes delictius comesos pel senyor Fruitós per tal d'obtenir l'assentiment de la senyoreta Perfilada. Sortiren a la llista del senyor fiscal un seguit de garrotejaments contra admiradors de la més amunt dita senyoreta, d'intents d'enmetzinaments, d'assalts a joieries, de continuades esbotzades de la finestra de la senyoreta Perfilada... Es veia venir que tota aquesta col.lecció de greuges acabaríen en la condemna de l'acusat. Fins hi havía qui deia que havía vist, davant tantes acusacions, com es desnivellaven les balances de la senyora Justicia, les quals normalment sempre es veien amb el feel ben centrat. Tothom, però, considerava qué per una senyoreta com la senyoreta Perfilada es podien fer disbarats, àdhuc molts més dels que havía practicat el senyor Fruitós, els quals s'haurien de jutjar benevolment. Més ningú no ho gosava dir. I fou la senyora Dora, tía de la senyoreta causa dels disbarats comesos pel futur condemnat Fruitós, la qual no havía conseguit enamorar mai a ningú per mor d'un físic dubtós, qui s'alçà a declarar en favor del senyor Fruitós trobant lògic que un ena-

morat fes coses fortes portat per l'enamorament, coses que els no enamorats trobaven mal fetes.
- Vostè, senyor fiscal, s'ha enamorat alguna vegada?
- No és a mi, senyora testimoni, a qui s'ha de jutjar.
- La meva pregunta és essencial per tal de lligar caps. I la repeteixo: Vostè s'ha enamorat alguna vegada?
- Doncs sí...
- I vostè es va casar amb la dona de la qual estava enamorat?
El senyor fiscal dubta uns moments.
- Doncs no...
- I vostè no va fer mai coses contràries al dret i a la raó per tal d'obtenir bona cara de la que s'havía enamorat?
- Tantes que vulgui!
La sala es va mirar el senyor fiscal molt oberta d'ulls. Es veia clar que l'home contestava mogut per més d'un follet.
- I vostè creu, senyor fiscal, que un home enamorat que fa disbarats per importants que siguin, per una dona, s'ha de condemnar?
- De cap manera!
I es veu que a la sala hi havía molta gent nostra aconsellant perquè tothom es va posar dempeus vitorejant al senyor fiscal. I fou llavors que aquell que havia dit que les balances de la senyora justicia s'havien desnivellat, que les va veure de nou al mateix nivell.
El senyor Fruitós sortí en llibertat i xardorosament felicitat pel senyor fiscal, el senyor jutge i per tot el jurat en pes.
I perquè les coses acabéssin més bé, pocs díes després d'aquell judici, el senyor fruitós i la senyoreta Perfilada digueren somrient un gran "sí, pare" cadascun.

Allò que et deia dels homes, que quan inventen coses van carregats de fums, entre els invents que s'atribueixen hi ha el dels coloms missatgers. I aquesta mena de coloms, vam ser nosaltres qui els vam facilitar als humans. Els coloms, els ensenyats per nosaltres, si els portes al colomar més apartat de França, quan els deixes anar tornen al seu colomar primitiu sense desviar-se ni d'un pam. Ara, on cal mà esquerra

de debó, és ensinistrant els coloms a fer viatges d'anada i tornada, que és la feina del veritables coloms missatgers. I això vam ser nosaltres que ho vam ensenyar als coloms. I els ho vam ensenyar durant el festeig de la bella Elisenda amb el patge Fabianet.

Ambdós eren jovenets de la primera volada, i com que el pare de la bella Elisenda era un senyor molt principal, per tal de que quan la noia anés d'un lloc a l'altre ben acompanyada, posà al seu servei quatre patges. Dos li aguantaven la cua del vestit, i els altres dos l'ajudaven a baixar de la carrossa quan Elisenda hi viatjava que era molt sovint.

Dels quatre patges, tres feien l'ofici seguint les indicacions que van rebre quan van entrar al servei de la bella Elisenda, però el quart, el patge Fabianet, es va enamorar com un boig de la noia. Passar el temps vora la bella era el regal millor que demanava a la vida el patge Fabianet.

I què succeí? El que ja tu et pots pensar, que un día la bella Elisenda es va mirar el patge Fabianet i li va descobrir als ulls tot l'amor que li portava i se'n va sentir tota corpresa d'aquell mirar. I ja es miraven sempre que podíen. El seu amor va ser un temps un amor de miradas, que es veu que és un dels millors amors que hi ha. I un dia la bella Elisenda baixant de la carrossa mirant-se el patge Fabianet, s'entrebancà i anà a parar als braços del mirador. El patge, al sentir-se la bella als braços, hagués volgut que el temps s'hagués aturat i que l'abraçada hagués durat tota una eternitat, que és la cosa que sol desitjar la gent quan ens n'hi passa alguna de bona. I, cosa curiosa, la noia també l'experimentà aquell mateix desig. Però es veu que altra gent se la mirà amb altres ulls aquella curtíssima abraçada perquè el pare de la noia el qual presidía la festa on anava Elisenda, va dir:

- Patge Fabianet, ja la pots deixar anar que no ha estat res!

Aquell curt abraç el sentiren sempre més els dos jovenets.

I aquell día les coses es posaren bé pel patge Fabianet. A la festa hi havía d'actuar el famós tenor Mercader el qual s'excusà dient que no podía actuar perquè la nit abans havía agafat rogall.

No se sap d'on va treure l'ànim el patge Fabianet (amb l'amor pel mig però, se sap d'enamorats que ho han envestit tot, de salvar nàufregs sense saber de nedar a descobrir imperis o a guanyar la Volta a França amb bicicleta), però es posà a cantar quan uns lauds encetaren una cançó popular. Tothom es mirà el petit cantaire, però qui se'l mirà més, naturalment fou la bella Elisenda. Quan el patge acabà la seva actuació un ruixat d'aplaudiments ho omplenà tot. El noi es mirà Elisenda i aquesta, amb la mà, li envià un bes per correu. I ja va estar. Ja, sense dir-s'ho eren l'un de l'altra. I durant un dels viatges amb la carrossa només es van dir dos mots.

- Si? - va preguntar Elisenda.

- Sí! - contestà Fabianet.

No calía dir-se res més.

I una nit el patge Fabianet se la passà cantant cançons al peu de la finestra de la bella Elisenda. Quan acabà el repertori, la noia només va preguntar:

- Tornaràs demà?

- Tornaré sempre - va dir ell.

Els concerts duraren una setmana, el temps que el pare d'Elisenda era fora del casal. I, a cada concert, a la finestra de la noia s'hi veia un colom. Era el colom dels follets, el colom Cintet. Acabada la funció Elisenda besava el colom i aquest, cofoi, volava corrents a fer la bella ofrena al patge Fabianet. Era la millor paga que el noi es pensava que es podía trobar en tot el món i això que és gran el món.

I coses dels enamorats. Els plavía tant aquell intercanvi de besades per mediació d'aquell correu alat, que es descuidaren que el pare de la noia ja havía tornat de viatge. L'home, primer escoltà el concert pensant que es devía tractar d'una galàtejador de pes ja que s'atrevía a venir a cantar en honor de la seva filla al seu casal. I ho volgué saber. I quan va veure que el concertaire era el patge Fabianet, es donà a tots els diables. Sortí armat del primer pal que trobà i garrotejà abundosament al pobre Fabianet el qual encara feia les darreres nomirant-se, encantat, a la bella Elisenda.

-El pare! - xisclà la noia esperverada.

Fabianet pensava dir: "Em pensava que no arribava fins demà!", però no passà de pensar-ho ja que el pare de la noia havía ja començat el recital de garrotades.

- Fora de casa, perdut! Més que perdut! - anava repetint entre garrotada i garrotada el pare enutjat a més no poder.

De moment, el patge Fabianet volía acceptar el càstig en honor de la seva altíssima estimada, i no moure's del lloc fins a la fi, però fou la noia qui l'avisà del perill que corría.

- Fuig, Fabianet, que et matarà i no et podría veure més!

Era una ordre d'Elisenda i el noi per tal de complàure-la estava disposat a seguir-la a ulls clucs, i demostrà que era tan bon cantaire com bon corredor, ja que el pare, enfollit, marrà les darreres garrotades. En tant, el colom no s'havía mogut de la finestra de la bella, i quan Fabianet queixant-se dels cops rebuts però content d'haver-los rebut per la noia, s'estava dessota un abet lluny del casal de la seva dissort el colom Cintet li portà el diari bes de la bella Elisenda. I la dolor dels cops s'esvaní a l'instant. I aquell bes anà i vení una pila de díes del casal de la bella Elisenda on fos que es trobés el patge Fabianet. Fins que un día el colom no es movía parrupejant del voltant del nostre amic. I aquest en feu el primer colom missatger. Li lligà a la pota un minúscul missatge, aquest: "T'estimo. Fabianet". Almenys que la noia ho sàpiga, pensà l'ex patge. I la seva alegría fou desbordant quan nit entrada va veure la tornada del colom. Sería una resposta? I sí, ho era. El colom, Cintet, amable, li oferí la pota, i el noi tremolós, va llegir un paperet que deia: "Jo també. Elisenda". Fabianet, de content, es posà a cantar a tota veu les cançons d'aquells concerts que tan malauradament per a ell havien acabat, i, oh, meravella, els cants, empesos per un vent favorable, entraren finestra endins de la bella Elisenda, i a la noia ja no se li mogueren mai més de cor endins. Aquella nit la noia besà tres vegades a l'amic Colom, i Cintet, pel seu compte, besà quatre vegades al patge Fabianet...

Gent batissera ha arribat al país. L'ex patge Fabianet, sense deixar de pensar i tenir correspondència amb la bella Elisenda, s'apunta entre

els que volen treure els batissers del país. Els batissers són molts i arriben al casal de la bella Elisenda. Ho esbotzen tot, i al veure la noia tan formosa se l'enduen després de ben apallissar parents i criats. El pare de la noia, quan pot, demana ajut, i diu que ho donarà tot a qui li torni la noia, i fins la noia mateixa, si cal. El colom Cintet ho va veure tot. I segueix els raptors. Elisenda se n'adona i hi posa tota la seva confiança de noia enamorada. Els raptors la deixen en un mas apartat, del qual n'havía fugit la gent espanetada, esperant que la hi trobi el batisser en cap al qual les noies tendres li plavín d'allò més. Han deixat la noia en un quartet on només hi ha una finestra molt petita per la qual és impossible que Elisenda hi pugui passar cas de pensar en escapar-se. Però aquella gent no comptà que el colom Cintet, per petita que fos la finestra en tenía prou. I Elisenda fa una prova. Posa una nota a la cama del colom dient on es troba aquell mas i la causa que ella s'hi trobi...Llavors es va veure el sentit d'orientació del colom missatger. No parà de voler i més volar fins que trobà l'amic Fabianet. Aquest feia díes que no vivía trobant a faltar la visita de Cintet, i, quan el va veure es posà a saltar i a ballar. I Cintet portava un missatge d'Elisenda!. La contesta de Fabianet fou ràpida i fulminant: "Elisenda, estimada, ja vinc!"
Contà als guerrillers el seu amor per Elisenda i que aquells forasters l'havien raptada. I algú li digué que havia sentit dir com el pare de la noia declarà que estava disposat a donar-la a qui li tornés. I Fabianet ja picà segur.
Acabdillà un escamot decidit i arribà al mas de la presonera abans que hi arribés el cap dels batissers. La guàrdia del mas es va veure desguarnida per la decissió dels atacants i alguns quedaren mal ferits. Quan van veure que tot allò havía estat per emportar-se la bella presonera, un dels mal tractats no es pogué estar de dir:
- Si el què volieu era aquesta noia, també ho podieu haver dit abans i ens haguéssim estalviat aquests nyanyos...
Fabianet es presentà al casal de la bella Elisenda, naturalment, amb la noia, trucà a la porta, demanà pel pare de la bella, i quan aquest sortí,
- Si és servit! - li va dir entregant-li la noia.

- Fabianet, maco, demana el què vulguis! - va dir l'amo del casal entusiasmat.

- La noia, senyor, la noia...

El pare no la hi pogué negar. I li va donar ben donada. I mentre tenía lloc la donació, cel amunt el colom Cintet feia airosos giravolts expressant la seva alegría pels bons resultats dels seus serveis. Era el primer colom missatger, i els homes, com sempre, digueren, temps a venir, que sort d'ells si n'hi havíen...

El pastisser Simon era un pastisser enamorat de l'ofici, i es pensava que fent dolços ho podía envestir tot. I ho envestía. Es deia que l'èxit que tenía el pastisser amb les dones li venía de la bona mà que tenía fent tortells i rebostería. I es deia també que el pastisser Simon posava a la seva producció un preparat que el feia irresistible. Al tercer dolç que les dones tastaven, el pastisser Simon tenía carta blanca. I com que el pastisser s'afeccionà a les nois d'edat tendre, nosaltres ens començàrem a preocupar. I fou el follet Ramonet qui trobà la solució ja que nosaltres, com saps, quan s'enreden noies tendres no ho podem pair. El follet Ramonet feia molts anys que anava pel món i sabía moltes coses. Sabía que el senyor Plutó havía fabricat una mena d'elm que feu invisible al ciutadà Perseu quan aquest es decidí a atacar a la senyora Medusa, que era una senyora que portava un barret de serpents i que feia por a tothom. El senyor Plutó hi tenía molta traça en aquests afers, ja que ell mateix, si volía, es passejava pertot arreu i no el veia ningú. I fou pensant amb aquestes coses que el follet Ramonet va inventar un esquellarinc invisible, que tocava sense que el sentís qui el portava, però que era sentit pels altres. Feu una bona feina el follet Ramonet, no?.

Aprofitant el son del pastisser Simon, li va lligar al coll aquella campaneta especial i invisible, i al mateix temps va avisar a les noies que no havíen rebut, que encara eren moltes, que quan sentíssin l'esquellarinc es poseéssin en guàrdia que s'acostava el pastisser Simon portador de dolços de mal averany.

Les coses, hi ha qui se les creu i qui no. I la noia Garrofina, que estava al ple, fou de les que no es va creure al follet Ramonet. I es presentà a la pastisseria del senyor Simon. Aquest es fregà les mans satisfet quan va veure entrar la noia Garrofina.

- No t'agraden aquests caputxins, monada?
- Ai, sí, senyor Simon...
- Prova'n, prova'n un...Què et sembla?
- Bonísim, senyor Simon!
- Aquesta nit te'n portaré uns quants a casa.
- Ah, com vulgui, senyor Simon.

I a la nit, el senyor Simon, armat de caputxins, anava satisfet a casa la noia Garrofina. Però ja abans d'entrar-hi, l'esquellarinc comprometedor no parava de tocar. Aquella nit el follet Ramonet el feia tocar més fort. I quan el pastisser Simon, del peu de la finestra de la noia Garrofina, li deia:

- Ja som aquí jo i els caputxins. Obra'm!

la noia Garrofina va veure que era veritat l'avís de Ramonet, i, obrint la finestra va llençar damunt el pastisser una palanganada d'aigua. I a cada intent del pastisser Simon amb noies d'edat primicera, els resultats foren més o menys els mateixos.

I el pastisser Simon déncà de llavors s'hagué de contentar en assaltar senyores d'edat alta, les quals prescindíen de si sentien o no tocar aquella esquelleta invisible...

Com ja deus saber, un temps, uns moros van passar, per tal de veure quina gent hi havía a l'altre costat, l'estret que avui es coneix per l'Estret de Gibraltar. Pels que fa segles que vivim, aquesta és una denominació de quatre dies. Els grecs, uns senyors que fa molt de temps ensenyaren al món de fer estatues ben fetes, històries, comèdies, i de sumar, en deien Calp. Els romans, uns elements que van tenir la mar d'emperadors i que molt pocs arribaren a vells, el coneixien per Fretum Gaditanum. I els moros, els quals encara molts els dies de festa es muden amb llençols, el coneguerem per gebal-Tarik, muntanya de

Taric, ja que així es deia el capità-general del primer escamot que es va ficar a la Península.
La gent de Taric, doncs, va entrar Peninsula endins, i els peninsulars, els quals ja estaven acostumats a que gent forastera fes temporada a casa seva, no s'hi van amoinar gaire amb aquella nova entrada.
Els moros, entre àrabs, serrains, almoràvids, musulmans i almohades s'hi van estar una pila de segles a la Península, i la gent els hi deixava estar. I resultà que els moros acabaren a bufes ells amb ells, s'aliaren amb els indigens i hi anaren contra. Es mulleraren amb senyoretes del país, i s'emportaren les que no s'hi volgueren mullerar. I com que aquells nois, endemés de les coses amoroses, que es veu que és un mal que ben poques races se'n veuen lliures, ens enseyaren a regar hortes, a anar a cavall, a banyar-nos i a fer monuments, doncs la gent els anava deixant fer sense massa protestes. Aquells moros no excel. liren pintant quadres, ja que sembla que tenen privat, a més a més de menjar porc, rendir culte a la personalitat. Si a algun li agradava pintar ho havía de fer d'amagat.
Les protestes, però, vingueren al cap de molts anys de tenir moros a casa. A casa quan es protesta es protesta fort. I un dels que protestà fort fou el rei Jaume I el qual els prengué Mallorca i València. I ja tot fou començar. A casa es va veure que aquells moros també perdíen, i quan es va veure això tot el país va protestar amb empenta i no parà fins que els moros es van veure obligats a fer les maletes. Ho sentiren cosa de no dir haver-se'n d'anar pensant que havíen de deixar aquells sistemes de regadius fent els quals tant s'hi havíen mirat i ara hi regaríen uns altres. I ultra les sèquies, havien de deixar mesquites i Alhambres...I era el què ells deien:
- Es una mala cosa fer-ne a casa dels altres. D'haver-ho pensat tot el que s'ha fet aquí ho podiem haver fet a casa nostra i ara ho tindríem.
- Oh, fill - digué un filosof -, a les gallines se'ls hi ha de veure el cul per tal de saber que en són.
Doncs quan els moros encara eren ben vistos, en un determinat lloc hi havía un cavaller de molta anomenada conegut pel cavaller Mulei, el

qual venía de bona casa plena d'efectiu metàl.lic. El trobem quan estava assetjant el castell del senyor Guinovart el qual no volgué escoltar les bones paraules del cavaller Mulei quan aquest li deia que aquell castell li plavía molt, i que demanés, que ell, Mulei, ho pagaría. Però el senyor Guinovart respongué que aquell castell era seu, i que ell no se n'aniría per quartos que li donéssin.

- Però, senyor Guinovart - que li digué Mulei -, jo estic disposat a pagar-n'hi el preu que sigui d'aquest castell.

- No hi ha quartos que hi valguin, senyor Mulei.

- S'hi pensi, senyor Guinovart, s'hi pensi, home. Ens estem a gairebé tot el país i, sembla, a gust de tothom...No vull que em dongui una resposta ara. Me la dongui d'aquí a deu dies. I pensi que el pagaré amb or, i que pot venir un dia que aquest castell s'hagi de vendre cobrant amb paper que amb el temps no valdrà res.

- D'aquí a deu díes li diré igual que avui.

- No se'n vulgui penedir, senyor Guinovart!

- Ja veurem qui se'n penedirà d'aquí a deu dies!

I el senyor Guinovart donà per acabada la conversa amb el cavaller Mulei tancant la finestra a través de la qual havía tingut lloc el diàleg. El cavaller Mulei se n'anà amb la seva host dels voltants del castell. I el senyor Guinovart reuní la gent d'armes que tenía i li va dir que si ningú encara no s'havía tornat amb aquells galifardeus, ell sería el primer, comptant, ja va sense dir, que la seva gent li respondría com ell es pensava.

La seva gent li digué que els moros eren molts, però que si ell ho disposava sería obeit, com sempre.

S'escolaren els deu dies, i el cavaller Mulei es presentà de nou davant del castell.

- Senyor Guinovart, què ha decidit?

- L'amo d'aquest castell, que sóu jo, només té una paraula. Vaig dir que no, ho segueixo dient i ho diré sempre més.

- S'ho ha pensat bé, senyor Guinovart?

- Sí.

- Li torno a repetir que jo tinc mols quartos, i demanant-ne ja pot tirar amunt.
- No.
- A mi em dol prendre les coses a la força, però si no hi ha més remei m'hi veuré obligat.
- Merda, faràs!
- Senyor Guinovart, que jo sóm un moro net!
La resposta de l'amo del castell fou tancar la finestra d'una revolada.
El cavaller Mulei es sentí molt ofès per la grollería del senyor Guinovart i per la seva tossudería en no voler seguir el diàleg començat, i es disposà a assetjar el castell comptant fer rendir al senyor Guinovart i servidors per la gana.
Els vigilants del casteller van veure la host del cavaller Mulei fent una gran rotllana voltant la casa.
Durant uns díes el rebost del catell no fallà i tot anava bé, però va venir un moment que la vianda començà a escassejar i s'imposà el racionament a homes i cavalls.
Des de dalt del castell es podía veure la morisma rostint xais i bous, i del casal no en podía sortir ningú ni per anar a demanar ajut ni per a proveir el desproveit rebost. La cosa s'anava agreujant día a día, i quan ja en feia molts que els repassos eren saltats, el senyor Guinovart va reunir la guarnició i va dir:
- Nois, això s'acaba. El cavaller Mulei ens vol rendir per la fam. Quan ens vam instal.lar al castell no s'hi va pensar amb això. Si ens sortim d'aquesta ens haurà de servir d'experiència. Sí, jo sóc el primer en culpar-me ja que em vaig creure a la senyora quan em va dir que un ramat de xais al castell no hi feia bonic. Els tinguéssim ara aquell ramat de xais! . Si aquest home ens arriba a matar de gana potser quan d'aquí a uns anys la cosa sigui més coneguda, ens facin un monument. Si tothom hagués fet com nosaltres quan començaren a venir moros, el país s'hagués carregat d'honor, però també hauría quedat sense ningú. I jo no estic pas disposat a demanar clemència al cavaller Mulei. Hi ha algú que tingui alguna cosa a dir?

I fou el cavaller Fontfreda, mirall de la cavallería, qui demanà la paraula.

- Senyor - va dir -,potser encara hi som a temps si la meva proposta és acceptada.

- Proposa, Fontfreda, proposa.

- Com sabem, qui mana entre els assetjadors és el cavaller Mulei, que mala fi faci, Si passem gaire més díes dejunant potser no li podrem dir ni "sí, senyor", però ja encara em veig en cor de bàtre'm amb Mulei i, naturalment, passar-me'n mestre. Li farem dir que el que perdi, si sóc jo, li farà entrega del castell i, si és ell, haurà de prometre alçar el seti i no fer-lo mai més. I per tal de que vulgui acceptar el desafiament li direm que si ell guanya, ultra el castell, se li donarà la vostra filla Riquilda, però que si perd, Riquilda serà meva.

- Veuràs, Fontfreda, que ja hi ha hagut alguna cosa entre tu i Riquilda?

- Fins ara només me l'he mirada i prou. Ara, si guanyo al cavaller Mulei...

- I si perds, Fontfreda?

- Avui encara m'hi veig en cor. Si la dieta s'allarga, no.

- No en parlem més Fotnfreda. En quant a Riquilda, un día o altre la tinc de donar a algú. I potser no li desplauría que l'haguéssis guanyada en un torneig entre cavallers...

La general felicità la bona disposició del cavaller Fontfreda.

I es feu arribàr l'encàrrec al cavaller Mulei que el senyor Guinovart hi volía parlar. Però el cavaller Mulei, que quan hi havía guerra pel mig era murri a més no poder, pensant que la gent del castell volía parlamentar per la gana que passava, deixà transcórrer algun día més per tal de parlamentar en millors condicions. Aquells díes foren fatals pels assetjats. Al castell només hi havía aigua, i encara la cisterna per manca de pluges anava baixant de nivell sense remei. La gent que feia guàrdia l'havía de fer deixant llances i armes pesades recolzades als marlets. Allò s'havía d'arreglar, i s'escollí el combatent de més bona veu dels assetjats, se'l feu pujar a la torre de l'homenatge i se li encarregà el següent parlament:

- Cavaller Mulei. Que Alà et conservi la gana. Ací tenim teca per dos anys. I passar-vos dos anys sense moure-us de vora el castell no anirà bé ni per vosaltres ni per nosaltres. El ~~cavaller~~ senyor Guinovart, el qual acaba de sopar bé com sempre, proposa que tu, cavaller Mulei, et batis amb el nostre cavaller Fontfreda. El qui guanyi tindrà el castell i com a premi extraordinari la senyoreta Riquilda, filla del senyor Guinovart, guapa com un sol i jove a carta cabal. Si tu perds, no hi haurà castell ni Riquilda, i has de prometre aixecar el setí i no venir-lo a fer mai més. Fa o no fa?

Fou el propi cavaller Mulei qui digué:

- Fa! I si el cavaller Fontfreda, del qual n'he sentit a dir bones coses, no té por, demà a les deu del matí ens batrem. I només ens batrem ell i jo. La meva gent no intervindrà, guanyi qui guanyi, i tampoc la vostra. Ara, vull que la senyoreta Riquilda assisteixi a l'acte, i tindré molt goig, si, com penso resulto guanyador, de fer-li conèixer que les meves activitats guerreres no són pas les que m'han donat més anomenada. I si el cavaller Fontfreda té quelcom a dir, amb molt gust l'escoltaré.

El cavaller Fontfreda, tocat amb un casc ple de plomes per tal de que no es veiés el mal aspecte que portava degut a la manca de repassos, va dir:

- Jo estic molt content, cavaller Mulei, de bàtre'm amb tu sota les condicions que has exposat. I, sobretot per a demostrar, si com en penso guanyo, a la senyoreta Riquilda que hom no s'ha pas de dir Mulei per a donar un curs de festeig de llarga durada. I et puc dir que en tota la morería no en teniu cap que se li pugui posar al costat. Fins demà a les deu.

Per ganes que tingués tothom de l'èxit del cavaller Fontfreda, aquella nit no es va poder fer altra cosa que posar a la disposició del cavaller la ració d'aigua d'una bona part dels combatents. El cavaller Fontfreda ja veia que després de la llarga dieta passada, uns ansats més o menys d'aigua no serien prou per a restablir una igualtat vitamínica entre ell i el cavaller Mulei. Però Fontfreda havía donat paraula de bàtre's amb Mulei i ell era un cavaller de paraula.

Pel sol es veu que les deu estan a punt de caure. Els guerrers assetjats, per tal de que els adversaris no s'adonin de la falta general de pes, contemplen la contesa des de la part alta del castell. En canvi la morería es tota present al pati del casal. Al cavaller Fontfreda li dóna la impressió que juga en camp contrari. Aquella llança, la qual sempre havia manejat com si pes no tingués, trobava que tenía un pes fora de mida. Per altra part, com que el dejuni tant havía atropellat a homes com a animals, el cavall que portava a Fontfreda, si bé perquè no se li veiés un excés de costellam anava guarnit amb una mena de faldilles, havía de portar Fontfreda vestit de ferro, i el cavall estava segur que ell i cavaller faríen molt poques passes drets.
Els cornetins de la morería executaren una veritable marxa triomfal. Els trompetaires dels assetjats no passaren de poques semifuses. La morería se'n sentí molt ofesa d'aquella manca de correspondència musical. I, de cop, entre dos marlets, surten el senyor Ginovart i la seva filla Riquilda. La morisma aplaudeix a tot aplaudir. També pica de mans la tropa assetjada, però menys. Aquella gent, degut als llargs dies de dejunis seguits, no podía ni picar massa de mans...
Són de mal fer les coses quan es passa gana. I, sobretot, quan les coses són coses de guerra. Quan es baten un exercit ben peixat i un exèrcit dejunat, ja se sap quin ha de sortir guanyador. I, per bona voluntat que posaren en l'envestida tant el cavaller Fontfreda com el cavall, sort, sort que treient forces de flaquesa el cavaller Fontfreda va alçar l'escut quan va veure acostar-se com un llamp al acavaller Mulei. La llança de Mulei altopar amb l'escut aterrà cavall i cavaller els quals feren una colla de cap-girells i ja no s'aixecaren.
A tu t'hagués agradat que el vencedor fos el bo, l'amic Fontfreda, ja ho veig, però en aquell temps també eren considerats bons alguns cavallers moros, i Riquilda trobà que Mulei era boníssim. Aquest proposà al senyor Guinovart que si volía es podía quedar al castell, però el senyor en sortí sense ni tornar contesta al guanyador.
Però la cosa no acabà aquí. Els ex-castellans s'aplegaren a una altra contrada, i quan es referen i amb ells, el cavaller Fontfreda, aquest proposà al senyor Guinovart de recobrar Riquilda i el castell asset-

jant-lo i fent que el cavaller Mulei s'hagués de batre amb les precàries condicions que ho feu ell.

I sí, la host del senyor Guinovart es posà en camí i voltà el castell. I també s'esperà que la gana mimvés les forces dels assetjats al retar a combat al cavaller Mulei, el qual no volgué ser menys que el cavaller Fontfreda i acceptà la lluita. I també la morería, la qual havía passat gana en gran, no es mogué de dalt del castell. I també el cavaller Mulei, per tal de dissimular la falta de carns, es presentà vestit de ferro. I també aquell seu cavall, un temps famós per la seva sang aràbiga, els seus treballs passava pel transport del cavaller. I el combat acabà com havía acabat el primer, però al revés, amb Mulei i cavall per terra i sense poder alçar-se'n. I de nou canvi d'estadans al castell. I Riquilda fou molt contenta d'haver-se-les amb el cavaller Fontfreda, ja que tenía por de quedar-se sense cap.

Però el cavaller Mulei, el qual s'havía enluernat de Riquilda, es veu que no en volía passar sense, i quan ell i la seva gent es ~~ferferenx~~ referen, es presentaren de nou davant el castell del senyor Guinovart, l'assetjaren, i quan comprengueren que els assetjats passaven gana de debó, es reptà Fontfreda a un tercer combat, i el cavaller l'acceptà sabent que l'havía de perdre. I el perdé.

Però també el cavaller Fontfreda estava de Riquilda fins al cap damunt, i el joc seguí, i vingueren nous combats i Riquilda passà d'un a l'altre cavaller qui sap les vegades...Fins que Riquilda no s'aguantà de vella. Però moros i cristians seguiren batallant com si no tinguéssin altra feina.

Ara el propietari del castell és un descendent de Fontfreda el qual havent-se assabentat dels epissodis passats tornà a posseir ramat de xais al pati del castell, i quan es presentà un descendent del cavaller Mulei a demanar combat, Fontfreda, en lloc de combatre, regalà la vella Riquilda al moro Mulei al punt que li deia:

- Ara és veritat que tenim vianda per dos anys. I si és que t'has presentat a moure brega per Riquilda, ací la tens. Te la donem ben donada.

Les orenetes sempre van per feina. Són unes gran s consumidores d'insectes i mentre és clar no en deixen respirar cap. Fou veient el vol gràcil de les orenetes que els homes van començar a pensar en volar. Generalment es presenten amb el bon temps, venint de l'Africa quan a l'Africa s'hi instal.la la tardor. "Una oreneta no fa estiu ni dues primavera" hauràs sentit a dir. Les primeres que venen són les descobridores. Si troben el temps que elles volen, les altres no triguen gens a venir a corrues. Les sentiràs xisclar alegrement. No estan mai tristes les orenetes. Hi ha gent que se les ~~xix~~ estima molt peruqè diuen que porten sort. Són ocells de bon temps. Tant com vegis orenetes pel cel no cal que pensis amb bufandes. Les van fer molt ben fetes. Les feren amb cua de forquilla de dues púes, coll i front tirant a roig, de cap menut per tal de volar sense que el cap els faci nosa, negres blavoses del damunt i blanquinoses del ventre, que és com han de ser els ventres. I mai volant se les hi descobreix cap pota. Uns ocells perfectes, vaja.
A l'alcalde Picorell li plavíen molt. Tenía una casa als afores de la petita vila on vivía plena de nius d'orenetes. I cada any quan les aus li visitaven la casa l'alcalde Picorell estava content, i aquell contentament es traduïa quan hi havía sessió a l'Ajuntament ja que sempre en sortía una arreglada de carrers, una posada de llum o un anunci de ball de ram pagat pel municipi. I la gent ho sabía que aquestes bones obres l'alcalde les feia quan arribaven les orenetes. I tota la vila n'esperava la vinguda per tal de veure quines bones obres feia per la vila l'alcalde Picorell. I la vila deixava en pau els nius d'aquells ocells per més que n'hi hagués. A casa l'alcalde es veien nius dessota balcons tortugades i repeus. I l'alcalde feia bones collites i vivía feliç.
I vingué que l'alcalde Picorell es casà. Els convilatans ja pensaren que un alcalde casat tindría més maldecaps que un alcalde solter, però com que els convilatans n'estaven molt de l'alcalde, doncs s'avingueren a que es casés.
L'alcalde es casà de pontifical, i com que era pel bon temps, els temps que arribaven les orenetes, l'alcalde convidà a casori a tota la petita

vila.

Els casoris ja se sap, n'hi ha que s'endevinen i n'hi ha que no. La núvia, de soltera la senyoreta Perpètua, de casa amb minyones ella, a l'hora de triar marit feu una llista dels solters importants de la vila, i escollí l'alcalde. Acostumada de temps a fer la seva, pensà que arribaría a manar a l'Ajuntament. El manar ve de raça. Ja la mare de la senyoreta Perpètua quan es casà tingué el marit dominat de dalt a baix. Per tal d'escapar-se d'aquell domini, el marit, el carter Bonhome, per raó de l'ofici ja passava moltes estones fora de casa, però ell procurava passar-hi les que podía. Era home de cafè el carter. I si algú li preguntava per què hi passava tantes hores, ell responía que al cafè no sentía els crits de la seva dona i per això hi passava el temps fins que el cafè tancava. I encara moltes vegades es feia acompanyar per altres noctàmbuls fins a la porta de casa seva, ja que quan hi anava sol la seva dona el solía escridassar de dalt de la finestra.

Doncs quan la senyoreta Perpètua deixà, al casar-se, de ser senyoreta, portava el tic de manar. I quan feia poc que regentava la casa de l'alcalde Picorell, es va adonar dels nius de tortugades i balcons, i els va treure tots a cops d'escombra. Ja en alguna sessió de l'Ajuntament l'alcalde Picorell havía presentat projectes aconsellats per l'alcaldessa. I l'alcalde s'atreví a dir:

- Que arribis a manar a l'ajuntament, mira...però a casa huría de manar jo.

- Er què ho dius?

- Per què has tret els nius de les orenetes?

- A casa no vull brutícia. Tu saps com deixen el terra aquests ocellots Fins els caga-nius treuen el cul al defora quan han de fer la feina. Res de nius, Picorell, res de nius!

- Ja saps que les orenetes porten sort a les cases que hi tenen nius?

- Romanços, Picorell, romanços!

L'alcalde Picorell, de moment, va veure que no podía triar entre les orenetes i la seva dona. I bo i disgustat, callà.

Però va veure que una oreneta maldava més que les altres per tal de

fer niu on durant molts anys l'havía fet. Era l'oreneta María, molt amiga meva. Ella sabía que en aquella casa sempre se l'havía rebuda bé igual que a altres companyes i no se sabía acabar que les coses haguéssin canviat. I provà de fer niu a casa l'alcalde Picorell. Gra a gra de pols pastat amb saliva, començà la feina. Ella sabía que d'aquell niu en sortiríen nous ocells els quals deixaríen el cel net de mosquits. Però quan tenía el niu a mig fer dessota el balcó, l'alcaldessa el destruí a cops d'escombra. Intentà fer niu a la tortugada, però l'alcaldessa feu venir un llauner amb escala i tirà en orris el projecte de María. I l'alcalde es tornà a disgustar.

Com saps, nosaltres podem tenir converses, entre altres, amb gossos, ocells i pollastres, i al veure a María molt amoinada jo que li vaig dir:

- Què et passa, María?

- Doncs, mira, que no em deixen niar a casa l'alcalde. Primer ho he provat dessota el balcó, i ha sortit una dona amb una escombra i m'ha desfet el niu. Ho he provat després a la tortugada, i la mateixa dona ha fet venir un llauner amb una escala i tampoc he pogut fer el niu que volía. Oh, i abans a casa l'alcalde sempre hi erem ben rebudes. Què vol dir això?

- Que l'alcalde s'ha casat, que ja no mana ell.

- Que no mani en segons què, mira, perquè jo he sentit a dir que en segons què les dones se les saben totes, però que permeti que la seva dona ens esbutlli els nius, què vols que et digui...Després, tu saps tan bé com jo que a moltes cases en les quals niem la sort no séhi acaba mai llevat que els estadants siguin de determinats partits polítics. Ja hem tingut de deixar els centres de moltes ciutats perquè tenen els carrers esfaltats i, en algunes, els tramvíes no ens deixen dormir ni a nosaltres. Ara ja ens havem de refiar de viles i pobles. I si se'ns treu d'aquests llocs els mosquits es faran amos de tot. La gent es pensa que un mosquit no és res. Un de sol no, però i milions de mosquits! Jo als homes, cada dia els entenc menys. Moltes reunions per arreglar el món i a cap, que jo sàpiga, s'ha parlat dels mosquits. I sense nosaltres els mosquits no tindríen aturador. I sense nosaltres s'hauría acabat la sort que portem a les cases que en portem.

- Deixa que no tinguin sort, María, i us tornaran a voler.

- Es que em sap greu que els homes siguin així.

- A casa l'alcalde Picorell és la dona...Deixa que ens n'hi passi alguna...

I a casa l'alcalde en començaren a passar d'ençà que l'alcaldessa havía renyit amb les orenetes. Els convilatans, al veure que qui portava l'Ajuntament era l'alcaldessa, es miraren malament a l'alcalde Picorell. I vingueren eleccions, i com que qui feia els discursos pre-electorals era l'alcaldessa, l'alcalde Picorell, el qual sempre s'havía presentat com independent, perdé la independència i les eleccions.

L'alcaldessa arribà a casa feta una fera.

- Ja saps el resultat de les eleccions?

-Si.

- Has perdut, i et quedes tan fresc?

- Jo no les havia perdudes mai les eleccions. L'alcalde de la vila sempre he estat jo...Potser el mal resultat d'aquestes eleccions és degut a haver escombrat les orenetes de casa, ja veus.

L'alcaldessa ni contesta.

L'alcalde Picorell tenía una vinya. I a la vinya de l'alcalde se li posà una malura que no es posà a cap altra vinya del rodal. El ja ex-alcalde està segur que el mal ve d'haver tret les orenetes de la casa. I ho diu a la seva dona.

- Saps, la vinya? Ja no en serà mai més. I tot ve de la teva escombrada d'orenetes.

Cap contesta de part de la senyora Perpètua.

El senyor Picorell té dues-centes vaques. I les vaques començaren a trobar-se malament. S'envià a cercar el manescal i l'home digué que aquell era un mal nou que e n els llibres que ell estudià per aprendre la carrera no hi figurava.

- Això quan teniem orenetes a casa no m'havía passat mai! - digué l'alcalde destituit a la seva dona.

La dona seguía sense donar-se per entesa.

I la llista d'infortunis continuà. A la pèrdua de la vinya, a la malaltía de les vaques en seguí l'enfonsada del teulat del celler, les ga-

llines, els ous de les quals eren veritables obres d'art, deixaren de pondre, s'estroncà la font que el senyor Picorell tenía a l'hort, els perers, aquells perers que s'havíen fet famosos per la dolcesa de les seves peres, es posaren a fer peres salades, cosa mai no vista. Els tomàtecs s'afumaren, i l'euga Garrida parí un poltre de tres potes...
I cada vegada que el senyor Picorell deia a la seva dona que aquelles desgràcies eren el resultat d'haver escombrat els nius de les orenetes, no trobava contesta.
Però s'esdevingué que la senyora Picorell agafà rogall. Segons el marit, les desgràcies ja atacaven directament a Perpètua. Es cridà el metge. El metge provà una pila de remeis, però es veu que aquell rogall era un rogall perpetu, ja que a cada remei el rogall es feia més potent.
I Perpètua començà a pensar que potser sí la manca de nius d'orenetes tenía quelcom a veure amb les coses que estaven succeint. I la senyora Perpètua, tingué una nova preocupació. Emmirallant-se, es va descobrir una arruga vora l'ull esquerra, i ella no tenía pas edat per anar amb arrugues pel món.
- Picorell - va dir a mitja veu ja que el rogall seguía - potser sí que vaig anar una mica de pressa a escombrar aquells nius.
- Oh, no sé si encara hi serem a temps - va dir el senyor Picorell.
Jo vaig fer saber a l'oreneta María la bona disposició de la senyora Picorell. I l'oreneta construí, a casa de l'ex-alcalde el millor niu que mai s'hagués construit en lloc. I altres col.legues no deixaren balcons ni tortugades sense nius. L'oreneta María se'n volgué assegurar dels nous sentiments de la mestressa d'aquella casa.
I poc a poc la vinya s'embarassà de raïms, les vaques foren donades d'alta, les gallines feien ous pel pare i per la mare, i tots de dos rovells, la font de l'hort tornà a rajar com si no hagués passat res, els perers feren de nou peres normals, i l'euga Garrida, no que per fer la pau tingués un poltre de cinc potes, però en tingué un amb les quatre optes de reglament. El que s'hagué d'arreglar amb la intervenció de paletes fou el teulat del celler. Aquella reparació, per ganes que en tingués de reparar-la l'oreneta María, no la pogué portar a cap.
Les coses han canviat a casa el senyor Picorell. Perpètua es va donar

compte que tenir de nou nius d'orenetes a la casa era com estar abonat al bon viure, es posà la llengua a la butxaca i deixà que el senyor Picorell tornés a ser l'amo com ho havía estat abans de casar-se.
I quan vingueren eleccions que es feren pel bon temps a la vinguda de les orenetes, el senyor Picorell es tornà a presentar per alcalde i sortí elegit per una quantitat de vots que mai ningú no havía fet.
L'oreneta María, cada any quan portava la Primevera, em deia que n'estava molt contenta de com anaven les coses a casa l'alcalde Picorell i a la vila que alcaldejava...

Un temps els reis que volien casar princeses van estar molt de moda. Les modes passen, però l'estar de moda no. Sempre hi ha quelcom que està de moda. El festejar, veus, és una moda que no ha passat. Treballar no es pot dir que estigui de moda perquè hi ha molta gent que no ho pot fer. Quan es mani bé i treballi tothom ho tornarà a estar. Al principi estigué de moda petruscar les dones, després tenir esclaus, matar pellroges, deixar-se bigoti, ensumar tabac de pols, tenir gos, anar contra el govern, divorciar-se, els canalons a la italiana, el cubisme, les reunions internacionals i veure qui farà la bomba més grossa. I en deuran venir moltes encara de modes.
Jo ara et parlaré del temps que estava de moda que els reis volguéssin casar les seves filles. Es clar, els reis volíen per les seves filles els millors partits. Tothom, en tot temps els ha volgut els millors partits per les seves filles. Algun cop s'ha endevinat i hi han hagut casoris que podríen enquadernar. A vegades, però, determinades noies, fossin princeses o no, a l'hora de donar la mà l'han donada a qui han volgut sense mirar la classe social de l'elegit. Aquestes decisions de les noies han portat disgustos a moltes cases, però les noies han declarat que s'havíen enamorat i amb una tal declaració ho han donat tot per entès hi hagués o no disgustos a la familia. Això ha portat abdicació de reis, milionàris que s'han casat amb manobres ben plantats, hereus de casa bona que s'han casat amb la minyona i pubilles de casa principal que ho han fet amb el tartaner de la casa. Els escriptors espavilats n'han fet novel.les d'aquests esdeveniments, els músics de nom n'han

fet òperes, i els grans directors de cinema, pel.licules. Davant d'això s'ha posat de moda que casades s'entenguin amb marits que no són el seu, casats amb solteres, casades amb solters, i solters i casats posen pisos a la disposició de casades i solteres. I si algú vol protestar, els interessats diuen que amb l'amor no hi ha res a fer. Però com que jo amb les coses d'ara no hi combrego massa d'ençà que s'ha progressat tant, et parlaré del temps que els reis volíen casar llurs filles bé que era un bon temps, i que es desconeixíen les parmanents, les vagues generals, les dones governadores, el partit reformista i el contraban de tabac nordamericà. Del temps que la gent aprenía oficis i hi havía uns capellans i uns manyans excel.lents.

El rei Norbert tenía una filla, la filla Valentina, jove i formosa. I n'era tant de jove i formosa que ningú no es veia en cor de festejar-la. I el rei Norbert començà a pensar que potser n'era massa de formosa, i més vestida de princesa. I provà de fer-la sortir de palau vestida de menestrala. I resultà que Valentina era tan guapa i ben posada vestida de menestrala com vestida de princesa. I cap possible nuvi es veié en cor de passar de mirar-se-la. I Valentina tornà a palau i digué a son pare:

- De mirar, ja m'han mirat, però cap m'ha dit ni un mot.

I el rei Norbert convocà a palau els saberuts de la casa.

- La princesa Valentina - digué el rei-, es va acostant a l'edat del casori i no troba casador.

- Es que la princesa, senyor, potser ha sortit més guapa que del compte - digué un dels savis convocats.

- Es que jo ara ja no sóc a temps a fer-ne una de nova que no en sigui tant de guapa. I és a Valentina a qui vull casar.

- Es clar - digué un altre savi -, els concursos de bellesa encara han de venir. Algú molt principal s'hi podría maridar amb la guanyadora d'un concurs de bellesa. I si Valentina hi anés, segur que el guanyaría.

- Savi Pindoix, qui sap qui els veurà aquests concursos de bellesa. Això és tocar campanes!

- I, senyor rei -que digué un nou savi -, si s'anunciés un concurs quin premi fos Valentina?

- Ho trobo molt bé, però en què consistirà aquest concurs?
I entre els savis hi hagué disparitat de criteris, i cap de les propostes convencé al rei Norbert. Quan un proposava que el guanyador fos qui muntés un cavall sense domar, i sense caure, l'altre suggería donar Valentina al millor poeta, és a dir que si s'hagués cregut el segon savi s'haurien instaurat els primers Jocs Florals amb un premi extraordinari molt per damunt de la viola d'or, quin premi hagués mobilitzat molts més poetes que els Jocs Florals moderns. Més savis proposaren altres coses: un duel a espasa, donar Valentina a qui hagués fet la catedral més bella, a qui hagués anat a Amèrica, a qui fes la volta al món en menys de vuitanta díes, a qui descobrís estrelles noves, a qui fes unes calces que duréssin sempre, a qui arreglés el país...
Però cap proposta convencía el rei Norbert.
Llavors vam intervenir nosaltres. Hi ha follets els quals perquè no els han deixat casar porten una tírria de no dir a les dones, però la majoría patim quan una noia guapa es queda soltera, i més patim quan més guapa és. Els savis sempre ens han merescut un gran respecte, però els savis convocats pel rei Norbert, si bé excel.lien en altres activitats, proposant un concurs amb la mà de Valentina pel mig ens van semblar estrets com una fulla de pi. I Poncellet fou qui suggerí la proposició que feu el savi Serrallonga.
- Senyor rei, jo proposaría que el concurs fos lliure i que s'emportés Valentina qui fes la millor cosa per tal de merèixer-la.
I la proposta del savi Serrallonga fou presa en consideració. L'endemà mateix, a so de trompetes i timbals, s'anuncià al país que com que la princesa Valentina cercava marit, el marit sería qui fes per Valentina quelcom que els altres concorrents no fessin. I que la trobada tindría lloc dintre quinze díes.
Molts la sentiren aquella crida i molts no hi volgueren prendre part de por de no portar a cap res de prou mèrit per tal d'esdevenir marit de la bella princesa. Però alguns decidiren provar fortuna. Fer quelcom per a tenir un rei per sogre no passa pas cada día... Un dels que sentí la crida fou el jove Guim, pastor d'un gran ramat de bous muntanya enllà. La formosura de Valentina havía arribat, de boca en boca, fins

els seus dominis. Ja hi pensà el pastor Guim que mullerar-se amb la princesa Valentina deuría ser una bona cosa, però què podría fer ell per tal de ser mereixedor d'un premi com aquell? No se sabía que mai cap princesa s'hagués casat amb un pastor. Ara, de ganes de casar-s'hi amb Valentina, ja en tenía el pastor Guim...I fou quan Poncellet, al veure la bona disposició del pastor, es passà tota la nit al coixí de l'amic Guim repetint-li cop i recop que la única cosa que podría fer decidir la princesa, que la faría decidir, sería portar-li la flor blava, la flor de l'amor. Ja pensà Guim d'on la treuría ell aquella flor, i Poncellet li donà unes piestes...

- Seguiràs el camí de mal pujar que comença al peu de la muntanya de les Alsines. Trobaràs un captaire, un cavaller i una vella. Un dels tres et dirà on trobarás la flor blava. Ara, a tu et toca, si t'abell emparentar amb el rei Norbert, saber quin dels tres et dirà la veritat...

I el pastor Guim es va creure Poncellet. Feu una serenata als bous de la ramada a cops de flaviol perquè no es moguéssin del tancat, i, de bon matí, emprengué el camí de la Muntanya de les Alsines.

Troba algú que matineja com ell, i com que el pastor Guim era conegut de molta gent, tothom, quan el trobava, li deia una cosa o altra.

- Què et fa anar tan de matí pel món, pastor Guim?

No era ni el captaire, ni el cavaller ni la vella qui li feia la pregunta. Era la mestressa del Mas Nou la qual anava a mercar pollastres a vila.

- Un casori, mestressa, un casori.

- Ben contenta haurà d'estar la que es pugui casar amb tu.

- Així ho espero, mestressa, així ho espero.

Al peu de la muntanya trobà un altre vianant. Tampoc era cap dels tres que se li havía dit que trobaría.

- Bon día, pastor Guim - li digué l'hereu del Mas dels Pallers -, on te'n vas sense els bous?

- A provar casori, hereu, a provar casori.

- Qui tingués els teus anys per a fer proves com aquestes. Que surtis

ben casat, pastor Guim.

- Així ho espero, hereu, així ho espero.

I el pastor Guim arriba al Camí de Mal Pujar. Ho era ben bé de mal pujar aquell camí, però hi havía la mà de Valentina en joc i el pastor emprengué la pujada satisfet.

Al segon giravolt, veu un element assegut al marge. Es un ciutadà amb bastó, sac a l'esquena, barbut i espellifat. No fallava, era el captaire.

- On anem tan de matí, jovincell?

- A cercar flors a la muntanya.

- I quines flors són, aquestes?

- Les flors blaves de l'amor.

- Bé les hauràs si t'ho proposes. A mig coll de muntanya trobaràs dos camins. Tu has de prendre el de la dreta. M'has entès bé?

- Sí, sí, el de la dreta.

- Tu no facis cas que el camí s'estrenyi. Segueix-lo sempre i, al final del camí trobaràs les flors blaves que busques...I ara no em donaríes quelcom del què portes al sarró per una esmorzadeta?

- Sí, bon home...mireu, bou rostit i pa fet a casa. I aquest vi també ho és de fet a casa.

El captaire el deixà ben desproveït de tot quan portava al sarró, però el pastor Guim pensà que bé valía la minestra que li doná a canvi de fer-se amb les flors de l'amor.

El captaire li desitjà tota la sort del món, i s'acomiadaren.

Els dos camins apareixen més aviat del què pensava Guim ja que el noi havía caminat ben diligent. I seguí el camí de la dreta, tal com li havía estat dit. I el camí s'anava estrenyent, estrenyent. S'estrenyía massa, i el pastor Guim començà a pensar que el captaire, dels tres que havía de trobar, era el mentider ja que el camí en un revolts de muntanya quedava tallat en sec, i ja venía la paret llisa impossible de passar. El pastor desfeu camí i arribà de nou on hi havíen els dos camins. Com si l'esperés, veu un cavaller ~~en~~ al mig ~~dels dos camins~~.

- Que t'has perdut, amic caminant?

- Sí, vaig a la recerca de la flor blava, i un captaire m'ha dit un

camí per altre.

- I per què la vols aquesta flor?

- La vull portar a la princesa Valentina, ja que se m'ha dit que si la princesa veu aquesta flor em dirà de tot que sí.

- L'ha cercada molta gent aquesta flor, i són pocs els que l'han trobada, però el camí de debó és aquest de l'esquerra. Es un camí molt llarg que va donant voltes al Puig més Alt. Tu no el deixis mai i et portarà davant mateix d'un camp que n'és ple de flors blaves...

I el pastor Guim envestí, decidit, el camí de l'esquerra. El cavaller havía tingut raó. Aquell camí no s'acabava mai. I tot ja es veia petit pujant camí amunt. Es feu de nit i el camí seguía pujant. El pastor Guim dormí com un liró, que la pujada havía estat forta. I de nou emprengué la caminada abans que el sol fes acte de presència. La pujada li costà tres díes, i la buidada del sarró, però l'anhel de trobar la flor blava i amb ella Valentina li donà coratge. I a la fi el camí de l'esquerra resultà tan dolent com el de la dreta. El camí s'acabà i venía la pedra llisa i el penya-segat. El pastor Guim s'emportà un gran disgust, però faltava la vella. Captaire i cavaller l'havíen enredat, però la vella segur que li diría la veritat. I l'home desfeu camí de nou. I sort que venía de baixada perquè Guim ja portava hores de dejuni absolut. I trobá la vella abans d'arribar a l'encreuament de camins conegut.

- Tu ets el pastor Guim, fa?

- Sí, senyora.

- Jo t'havía d'haver trobat més aviat, abans que seguíssis els camins dolents que t'han fet seguir, però quan em van donar l'encàrrec, hi van arribar primer els altres dos. Jo camino molt poc ja. I sort encara que t'he trobat ja que podía haver succeít que seguint aquests dos camins errats haguéssis caigut muntanya avall. La flor blava no és ni segunit el camí de la dreta ni el de l'esquerra. No hi ha camí per arribar-hi. I no hi ha cap camp amb flors blaves. Només n'hi ha una. No et pots errar. Ja de lluny sentiràs ganes de riure. Serà la influència de la flor la qual és veritablement la flor de l'amor. Ara, ja et dic, no hi ha camí. El camí l'has de fer caminant. Això potser amb el temps

potser ho dirà algú i molt ben dit per cert. No tens més remei que enfilar-te penyes amunt. Si fos una feina de bon fer, ja no hi hauría flor. Ningú no sap qui és que fa sortir aquesta flor. Si tu te l'emportes, en tornará a sortir una altra al seu lloc. Sempre n'hi ha una esperant que algú ben decidit la vagi a cercar.

- I és de debó la flor de l'amor?

- Tu ho has dit, minyó. Si jo em pogués enfilar penyes amunt, la flor hauría estat meva, però me n'he recordat tard. Aquesta perla de flor encomana amor, però no treu anys, saps?

- Jo ja porto díes pujant muntanyes...I el sarró buit.

- Ens partirem aquesta llesca de pa. Es poca cosa però és un pa que té la virtut de no desanimar a la gent que en menja. Ja ho veuràs...

I el pastor Guim s'acomiadà de la vella i seguí muntanya amunt, pel dret. Ja ho anava veient que l'empresa era de mal fer, però cada vegada que dubtava menjava una queixalada d'aquella mitja llesca de pa i sentía créixer les seves ansies d'escalador. El Puig Alt s'anava estrenyent i el pastor arribà a pensar que la vella s'havía rigut d'ell com els altres dos, però aquest pensament se li esvaí tot d'una ja que començà a tenir ganes de riure. La vella li havía dit la veritat. La flor blava no podía ser lluny. I no ho era. Era al cimal del Puig més Alt. Llavors vingué una altra dificultat. Ja tenía la flor, però els quinze díes que la crida havía otorgat devíen estar a punt d'exhaurir-se. I què en faría ell de la flor de l'amor si feia tard? Però la flor el tornà valent i enamorat i un enamorat no perd mai l'esperança, cosa que desconeixen els que no s'han enamorat mai...

I el concurs tingué lloc. Ningú no sabía que el pastor Guim hi havía de prendre part. I quan es considerà que hi era tothom, la cosa començà. La princesa Valentina era al balcó principal amb el rei Norbert i els savis de la casa. Valentina tenía un mocador a la ma el qual havía de deixar caure davant l'actuació del concursant guanyador.

El forçut, senyor Duixa, desenganxà els cavalls de la carrossa reial, i li feu donar tres voltes a la plaça arrossegant-la amb les dents. La gentada aplaudí molt la gesta, però Valentina no deixà caure el mocador. I la gent torná a plauidir sorollosament quan el senyor Valeri presentà

per primera vegada en públic un ocell que parlava. Per tal que no hi haguéssin mals entesos, el senyor Valeri deixà el lloro al mig la plaça, i el lloro, primer, executà sense una falla l'himne nacional del país. Seguidament, amb veu afinadíssima entonà tres cançons que amb el temps es farien populars: "Un pobre pagès", "La filla del marxant" i "L'Hereu Riera".

Els del balcó es miraren a Valentina, però la princesa no deixà caure el mocador. En tot cas l'hauría d'haver deixat anar pel lloro, no pel senyor Valeri.

El tercer actuant també disfrutà de bons aplaudiments. Mostrà tres cofres curulls de joies, si una bonica l'altra encara més. I els aplaudiments tornaren a esclatar quan el tercer concursant, que era el senyor Sagasta, va dir que a casa seva tenía altres cofres igualment plens com els tres que havía mostrat, de pedres de preu.

La cort va dir a Valentina:

- Tenim tres coses: la gesta del forçut, el propietari d'aquest ocell que parla i canta, i els cofres del senyor Sagasta.

- Ni forçut, ni lloro, ni cofres - digué Valentina -. No me n'agrada cap. A més a més crec que no han fet, cap dels tres, llevat del lloro, res massa extraordinari.

El moro senyor Beni Dorm es presentà acompanyat de deu dones, i va dir que si la princesa Valentina li deia que sí, donaría les deu dones al públic en general. Aquí sí que la concurrència es trencà les mans aplaudint. Els savis es miraren la princesa, però aquesta seguía aguantant el mocador.

Tocá el torn al pintor Silvela. El pintor Silvela, d'esquenes a la princesa la pintà tal com era i, per tal de demostrar que la portava al pensament, feu deu quadres de la bella Valentina tapat d'ulls. I tots deu quadres eren el viu retrat de la noia.

Els savis feren un bisbe general de "Carai!" però Valentina seguía esperant amb el mocador a la mà.

Nova expectació entre els assistents quan s'anuncià que el senyor Esquiu volaría com un ocell. El senyor Esquiu pujà a la torre més alta

del castell del rei Norbert, obrí unes ales fetes d'ell, i es llençà al buit amb les ales ben exteses. La primera part del vol, mentre el senyor Esquiu planejava, anà bé, però al voler fer moure les ales, aquestes fallaren i quan la gent es tapava d'ulls esperant la cosa pitjor, els vassalls del rei Norbert quedaren amb un pam de nas, els que no havíen tancat els ulls, al veure que el senyor Esquiu arribava a terra sense dany. L'home acabava d'inventar el primer para-vaigudes conegut.

La gentada, portada per l'entusiasme, s'emportà l'home volador a coll-i-be. Aquell esclat d'admiració privà al senyor Esquiu de la seva opció a la mà de la princesa, ja que els espectadors del tot suggestionats per la suau baixada de l'home-ocell el passejaren per la vila fins que el cor els digué prou.

La llista de concurrents al fabulós premi s'acaba. Però encara surt a la palestra el senyor Estornell el qual feu trontollar a la princesa Valentina i a totes les dones del redol, al presentar una crema eliminadora d'arrugues. Feu comparèixer a la vella Polidora que tenía fama de posseir la més gran col.lecció d'arrugues del país. Li passà la crema per la cara, i la vella Polidora sortí de la prova com si arrugues no hagués tingut. I la mateixa cosa feu amb tota mena de cares més o menys arrugades, i quan Valentina estava a punt de deixar anar el mocaor,

- Espereu-vos! Espereu-vos!! - va dir algú arribant corrents.

Era el pastor Guim que arribava, just, però arribava, portador de la flor blava de l'amor. La influència de la flor fou instantània. La princesa Valentina, sentint-se'n tocada va deixar anar el mocador amb totes les consequències, que ja se sap quines eren.

El pastor Guim entrà a palau per la porta gran de bracet amb la princesa. I el rei Norbert es convertí en sogre del pastor Guim.

La flor blava no era una flor com les altres. Va viure sempre més. I avui que el rei ja no hi és, la flor de l'amor el fa sentir a tothom que entra i surt del palau reial.

Al món, com saps, hi ha d'haver de tot. I així com hi ha grans metges, fenomenals arquebisbes, excel.lents advocats i admirats arquitectes, no tothom escolleix el mateix ofici. No podem pas ser tots bons metges, bons arquebisbes, bons advocats i bons arquitectes. Es per això que s'inventaren els oficis varis. I, entre els oficis varis, també hi havía gent que els feia millor que altres. Entre ells el trabucaire Pistons el qual escollí aquest ofici perquè dels altres ell va considerar que ja n'hi havía prous.

El trabucaire Pistons era un bon trabucaire, un magnífic trabucaire. La gent en parlava molt del trabucaire Pistons i fins i tot n'estava contenta de tenir un trabucaire com ell. I n'estava tant de contenta que moltes vegades quan l'home es veia perseguit per elements de tropa, els masos apartats li obrien la porta i el teníen amagat el temps que convenía.

L'home tenía una gran fulla de serveis. Ho havía trabuquejat tot. De diligències a processons, de carrosses de gent principal a tartanes de molles de ballesta. I quan en algun lloc, en aquell temps, hi havía un senyor que ho senyorejava tot, els senyorejats desitjaven a tot desitjar que es presentés Pistons a posar els punts damunt les is. I a vegades Pistons es presentava i puntejava les is.

Pistons actuava en el temps conegut per temps feudal en el qual hi havía propietaris de castell i masos i que consideraven de propietat privada el personal dels seus dominis. I és clar, com que els senyors feudals eren gent de bon gust, si les noies per a merèixer no es teníen ben guardades, més d'una es veia obligada a anar a fer moxaines a casa del senyor. I tots els casos que arribaren a orelles de Pistons, ell i altres trabucaires es presentaren a casa dels senyors feudals que tenien noies de bon veure a lloguer, apallissaven contundentment al senyor, i tornaven les noies a llurs domicilis sense que en paga acceptéssin altra cosa que un bon dinar de forquilla.

Una de les vegades que Pistons s'amagà a un mas, concretament al Mas dels Agudells, es trobà amb la filla dels masovers, Blanca, la qual era enlluernadora fins a dalt de tot. I Pistons caigué en l'enlluerna-

ment, però l'home no digué ni piu. Conscient de què la noia es mereixía quelcom més que un trabucaire per anomenada que tingués, no passà de deixar-se enlluernar. I es veu que s'ho perdé l'amic Pistons ja que la filla dels masovers estava molt ben disposada, però en aquell temps les noies per a decidir-se havíen d'esperar que l'home fes el primer pas. I Pistons no el feu. Ell considerà que havent trabuquejat de la manera que havia trabuquejat tot el més que podría fer sería festejar d'amagat i allò no hauría anat bé ni per a ell ni per la senyoreta Blanca. Ell era un home sense domicili fix, sovint l'havía de tenir en plena muntanya. Vivía, com ha dit algú, a salt de mata, i sempre a punt de tocar pirandó...Si ell no fos trabucaire, però n'era, i un gran trabucaire. I sortí de l'amagatall del Mas dels Aiguadells, enlluernat del tot per Blanca, però sense dir res a la noia. I aquell enlluernament el tingué pres temps i temps, i ja no feia com abans les accions que emprenía.

I una nova vegada que demanà per amagar-se al Mas dels Aiguadells, al preguntar per Blanca, la dona del masover es desfeu en plors. El senyor feudal, el senyor Tadeu, se l'havía emportada.

Pistons no volgué saber res més, i, sol, fou capaç de lliurar la noia del castell del senyor Tadeu. Com ho feu? A nosaltres només se'ns dugué la nova que havía lliberat Banca i que el senyor Tadeu ja no en podría agafar cap més.

Pistons se l'emportà a la sella del seu cavall blanc, i només pogué festejar el temps que durà el viatge del castell al Mas dels Aiguadells. Per tal de fsstejar una mica més, el trabucaire feia anar alguna vegada el cavall al pas, però no passà d'aquí. Una vegada més l'ofici s'interposà entre un home i úna dona. Pistons arribà al mas i digué:

- Aquí la teniu!

Els masovers omplenaren la noia de petons, i la masovera al propi Pistons.

- Pistons - va dir el masover-, nosaltres som pobres, ja ho saps. La única cosa que tenim és la noia. Però demana el què vulguis.

Pistons, de pensament va dir: "La noia!", però no passà de pensar-ho,

i això que com sabem hi havía una bona disposició de part de Blanca. No va voler ni sopar aquell día. Abans d'anar-se'n es mirà molt la noia i va dir:

- El senyor que us l'havia presa ja no en prendrà mai més a ningú.

I fugí bosc enllà.

I va viure sempré més rabiós al veure que per causa de l'ofici que tenía s'havía de deixar perdre una cosa com la noia del Mas dels Aiguadells. I aquell enuig que se l'emportava li feu fer disbarats en gran. I els feia sol. I s'anà convertint d'un trabucaire admirat, en un trabucaire odiat. Ja no tenía cortines amb ningú. I rebía tothom. La gent deia que degut al disgust que l'home s'emportà d'haver perdut Blanca, s'havía convertit en una mena de mal esperit sense aturador. I, ja, en lloc de procurar-li amagatall, era denunciat a les autoritats. A nosaltres, com pots suposar ens sabía greu que aquell home que havía estat un trabucaire model portat per un excés d'escrupolsitat amb una dona, s'hagués convertit en un trabucaire extremista. Però no ens veiem en cor de fer-hi res. Les coses anaven com anaven. Si algú va inventar el mal, no sería just que se li fes el sord i tothom fos bo. I, no obstant davant les desastroses actuacions del trabucaire Pistons, el follet Maristanyet intentà fer-li por per tal de veure si amb la por l'home es centrava. Li feu poca por Maristanyet, ja que es limità a tocar la campana al punt de la mitja nit quan Pistons estava amagat a l'Ermita del Bon Romeu. Pistons sentí la campana i s'ho agafà rient. S'escolliren quatre follets els quals es posaren l'un damunt de l'altre i amb un lleçol i una espella construiren un fantasma, ja que un follet sol hagués resultat un fantasma molt petit. I els quatre hagueren de fugir corrents deixant llençol i espella ja que Pistons s'hi anava a fer a cops de trabuc. Aprofitant l'estada de l'home a l'ermita, els follet Pancràs, que com saps té veu de baix, intentà espantar-lo cantant-li les absoltes, i el trabucaire li feu el segon. Aquell home no tenía por i nosaltres ens vam deixar córrer de fer-n'hi.

I s'esdevingué que un día els que perseguíen Pistons eren molts, i el teníen voltat a l'antic castell del Moro, avui enrunat. I no tingué

escapatòria. I caigué presoner, per gent de tropa que hagués mal ferit. Tothom va respirar quan es va saber que Pistons era a la presó. I es decidí penjar-lo pel coll sense judici previ. Qui ho disposà fou el senyor feudal Anaclet. I la penjada havía de tenir lloc prop del Mas dels Aiguadells. I ni se li preguntà quina era la seva darrera voluntat. I el senyor feudal volgué presenciar el penjament ja que amb l'anomenada que tenía Pistons el veia capaç de qualsevulga cosa.

El trabucaire sortí de la presó custodiat per molta tropa, amb el cap alt i mirant-se la gentada que volía presenciar l'espectacle. A molts els havía fet grans favors llevat dels darrers mesos. I tots els que es va mirar abaixaren la vista mirant al sòl. Ho veia clar, no li havía quedat cap amic. Ell s'ho havía perdut per tal de no embolicar Blanca en la vida d'un trabucaire.

Hi havía molts coneguts a veure la penjada i a saber com se l'agafaría Pistons. I l'home feia el camí somrient. De tant en tant deia bon día a algú, bon dia que no se li contestava.

Els botxins, un temps, anaven amb la cara tapada per tal que la gent no sabés l'ofici que feien. I quan Pistons pujà al cadafal, la primera cosa que va fer va ser treure la caputxa al butxí perquè tothom sabés qui era. I era un caçador ben conegut. No se sap per què, però el gest de Pistons el reconcilià amb una bona part dels espectadors els quals s'ho agafaren picant de mans. Li lligaren les mans a l'esquena ja que el senyor Anaclet no estava per brocs. I Pistons, potser animat pels aplaudiments, es dirigí al poble i digué:

- Què us pensàveu, que em posaría a plorar? Encara no l'ha espantat mai res al trabucaire Pistons. A mi m'haurien de penajr moltes vegades per tal de fer la pau dels que jo he trabuquejat...

- A callar, Pistons! - digué el senyor Anaclet.

- Què em pot fer més que penjar-me? I enraonaré fins que la corda al coll m'ho impideixi. I el que ha de callar és vostè, que si hi hagués justicia de debó sería vostè qui hauría d'ocupar el meu lloc.

Nova reconciliació amb els espectadors els quals ja van aplaudir tots.

- Butxí, enllesteix! - cridà el senyor Anaclet.

Però el butxí no hi era. Al veure's descobert havía deixat la feina.

I mai més no el va veure ningú. Follets de la frontera ens van dir que havía passat a França.

El senyor Anaclet al veure's sense butxí, va dir:

- Doncs seré jo mateix qui et posarà la corda al coll. Aguanteu-lo bé!

I mentre la tropa aguantava Pistons, tingué lloc un esdeveniment que no s'hi comptava. Blanca, la noia dels masovers del Mas dels Aiguadells, feu acte de presència al lloc de la penjada i digué:

- Senyor Anaclet, un moment!

Ja sabem, ja sabem, que la noia estava per Pistons des de la primera vegada que el va veure, i que aquella curtíssima festejada del dia que fou lliberada pel trabucaire hi acabà, es veu, de fer-hi el pes. Centenars d'ulls es miraren la nou arribada. Pistons, pensant-se que l'havíen penjat i que l'aparició de Blanca era una visió produída per haver entrat a l'altre costat, tancà els ulls. Però no ho era una visió, era la propia Blanca de tan bon veure com sempre, la que es dirigí al senyor Anaclet.

- Senyor Anaclet - digué -, jo em canvío amb el que vol penjar!

Tothom quedà glaçat. Nosaltres i tu ja ho sabíem que Blanca tenía el trabucaire al pensament, però aquella sol.licitud de canvi, no l'esperava ningú. Ni nosaltres. Llavors vam veure què fa fer l'amor a una noia enamorada, i automàticament ens vam posar a favor de la noia i del trabucaire. I com nosaltres s'hi va posar la gentada. I la tropa fou impotent per aturar-la. I Pistons tornà a ser Pistons, el Pistons d'abans, el Pistons que sempre que era perseguit trobava un mas disposat a amagar-lo. Algú el deslligà. I Pistons, com si en un darrer acte es volgués penedir del darrer temps esbojarrat que passà, penjà al senyor Anaclet, però el penjà pels peus. Saltà del cadafal i agafant Blanca d'una revolada se l'emportà muntanyes enllá. Nosaltres posàrem a la disposició de la parella el propi cavall del senyor Anaclet. I, segons sembla, Pistons festejà anys i panys a un bon amagatall. I quan la gent que el sabía, era preguntada pel parader del trabucaire, mai es digué on se'l podía trobar.

Vet-ací que hi havía la sirena Ramona la qual tenía una veu d'encantària. Era la sirena que cantava millor de totes. Però per cançons que cantés, la gent no passava d'escoltar-la. I ella que sí, una nit de lluna plena s'acostà a la platja molt més que altres vegades. Ella pensava que aquella bona veu que tenía per quelcom més li havía de servir que per a fer concerts nocturns. I, posada a fer, se'n anà platja amunt seguint l'aigua neta d'una riera que portava a la mar aigua de neu perquè la mar es refresqués. I Ramons es posà a cantar les millors cançons del seu repertori tot pujant riera amunt, I la Nit quedà tota plena d'aquells cants. I, sentint-los, callaren els petits cantors nocturns amb l'afany d'aprendre les tonades que cantava Ramona. Qui escoltava amb més atenció era el ciutadà rossinyol el qual si bé, com se sap, s'afina bastant al cant de les sirenes que canten bé, encara no n'hi ha cap que les hagi natxades. De tota manera si no hagués desaparegut aquesta absurda moda d'anar sense res al cap, quan canta un senyor rossinyol se li hauríen de fer moltes barretades. I això que només s'hi afinen a les cantades de les sirenes.

Les muntanyoles entre les quals s'havía obert pas la riera, feien ressó dels cants de Ramona i les dolcíssimes notes a vegades se sentíen dos cops. O sigui, que si s'hagués pagat per aquell concert algú, a gust hauría pagat dues vegades. I quan tot semblava encantat per la veu de la sirena Ramona, les munta-nyoles portaren el ressó d'una veu mascle i poderosa. Era la veu del pastor Manelic el qual baixava de muntanya a la recerca de muller. Cap de les que havía vist fins llavors li feren el pes. Deia que totes les dones eren iguals. I quan en va veure una mig dona i mig peix:

- Aquesta - va dir -. Aquesta sí que és diferent de les altres!

I de content el pastor Manelic es posà a cantar. I com que també cantava Ramona, la riera va sentir un duet que mai no havía sentit i que potser mai més no tornaría a sentir.

Ramona, complaguda de veure un pastor tan ben plantat, cantava que la tenía neguitosa. I Manelic, sense deixar de cantar, li deia amb semifuses que ell també n'estava de neguitós. I ja va estar. Ja ambdós es van trobar units pel cant. La sirena lloava la boniquesa del mat, i

el pastor feia ressaltar la llum de la carena. I la sirena vinga repetir al pastor que si baixés a la mar s'hi casaría, a la qual cosa el pastor contestava que el casori tindría lloc si ella es decidía pujar a la muntanya. I tant l'un com l'altra no es cansaven de ponderar les belleses de llurs llocs. Com s'havía d'arreglar allò si ella volía el pastor a la mar i el pastor volía la sirena a muntanya? Possiblement fou el Follet Gros qui arranjà el problema. Ni el pastor se n'anà mar endins perquè no sabía nedar, ni la sirena es podía enfilar muntanyes amunt amb cua de peix. Festejaren molt temps ella a la riera i ell a la riba. Algun cop la sirena sortía de l'aigua i algú dels nostres va dir que va veure que el pastor la tenía a la falda. Es clar, allò no podía durar. El pastor ja va proposar endur-se'n Ramona muntanyes amunt a coll-i-be, però la noia no podía passar massa temps fora de l'aigua. I el Follet Gros no va parar fins que trobà un senyor poeta que d'aquella trobada del pastor i la sirena en feu una cançó que es cantaría sempre més. I aquell senyor poeta arreglà les coses perquè d'aquella fenomenal trobada en sortís la fundació de l'Empordà...

El follet Francisco, abans que jo digués res, ja va deduir quina cosa preguntaría perquè:

- Sí, ja sé què penses perquè saps que hi ha l'Alt Empordà, el Baix i modernament l'Empordanet, i que et fa dubtar l'encapçalament de la cançó quan diu: "Cap a la part del Pirineu..." Quan tingué lloc aquella trobada només n'hi havía un d'Empordà, nom derivat d'Empuries. I més et diré, potser aquella trobada tingué lloc abans de la fundació de la ciutat grega, que era un temps que les sirenes es deixaven veure de tant en tant, cosa avui cada vegada més difícil d'ençà que a l'estiu ens venen, si és que els compten bé, quaranta milions de turistes, i que les aigues estan contaminades. Les sirenes han de viure en aigues netes i cada vegada es veuen obligades a anar-se'n més mar endins... Tot és veritat, el duet pastor-sirena, l'encert del senyor poeta el qual, endemés de la part màgica de la cançó, el va tenir al batejar la contrada amb aquell: "Salut, palu del vent!" No es poden dir més coses amb menys paraules. I és veritat dir-ne, quan tingué lloc, aquell duet que s'ha

fet immortal, Empordà sense determinar quin Empordà era, ja que quan va tenir lloc la trobada només n'hi havía un. I també és veritat l'escasseig actual de sirenes, naturalment de sirenes amb davants de senyoreta i darreres de llobarro.

Si algú accepta que durant un temps hi van haver follets, fantasmes, bruixes i sirenes, aquest algú no ha de discutir que haguéssin existit centaures.

Primer formaren una raça, la seva. I els grecs, que hem de suposar eren una gent molt formal i que no deien mai mentides, en registren la seva existència. Se saben, entre altres, els noms de tres centaures d'anomenada. El centaure Foló el centaure Nes i el centaure Quiló. Aquest darrer, ultra ser un gran coneixedor de llegendes les quals teníá molta traça en contar, era metge, i un bon metge de medicina general si havem de creure els historiadors, i un gran donador de consells, consells que foren escoltats i seguits per llumaneres del propi Olimp, la qual cosa no deixa lloc a dubtes respecte a l'existència de l'amic Quiló. Llevat d'ell, però, la majoria dels centaures quan hi havía vi pel mig perdien, com molta gent que no és centaure, el món de vista i els donava per empaitar senyores. Uns dels que combateren els centaures foren el famós Heracles el qual convidat a vi pel centaure Foló, li pujà al cap i es passà mestre d'una bona colla. Més tard el centaure Nes el qual es diu que tenía molta parpagàlia tractant amb dones, s'emportà la senyoreta Dejanira a la qual pretenía el propi Heracles. Es clar, el forçut no s'ho deixà veure i assejetà el raptor el qual encara portava a coll a la senyoreta Dejanira. La sang del centaure, que es veu que tenía mala sang, emmetzinà la camisa de la senyoreta, i quan Heracles la va treure de cavall de Nes quedà ell mateix emmetzinat i aquell emmetzinament obligà a Heracles a llençar-se de cap a una foguera. Un altre gran eliminador de centaures fou el senyor Teseu, ja que quan els centaures anaven avinats no deixaven respirar cap dona. I Teseu, aprofitant l'embriaguesa dels centaures en feu una gran mortaldat, cosa la qual no hagués pogut fer si els anomenats monstres no haguéssin estat beguts, ja que com se sap, disposaven de quatre cames de cavall quin

galop era impossible de seguir per cap mortal per senyor Teseu que fos. I els centaures vingueren a menys. Determinats autors diuen que, amb el temps, alguns s'anaren convertint en cavalls, transformació possible tenint en compte les teories del senyor Darwin, i tenint-hi que d'una eruga en surt una papallona i d'un cap gros una granota. Però el centaure que coneixerem, el centaure Rodriguez, no sofrí aquella metamórfosi, es quedà de centaure. Ell, veient la mala fi que la raça anava fent a Grècia, deixà el país a quatre peus junts i per plans i muntanyes, pensant trobar centaures en algun altre lloc, no parà fins a Valladolid. I a Valladolid no hi trobà res que s'assemblés a un centaure. Però com que sentí que hi havia molta gent que es deia Rodriguez, ell adoptà aquest cognom.

I una vegada afincat a Valladolid, ja no es veié en cor de tornar al seu país d'origen vist que en aquell seu país en virtut d'una llei molt anti-democràtica s'estava portant a cap l'extermini de l'espècie.

Els primers val.lisoletans que el veieren, com que res no sabíen dels centaures grecs, en foren esperverats i acordaren eliminar el monstre. Sort en tingué el centaure Rodriguez de les quatre cames de cavall que tenía la qual cosa li permeté fer-se escàpol dels seus perseguidors. Endemés, el centaure Rodriguez parlava grec i era del tot inútil dir en bones paraules als que l'acossaven que ell era un centaure pacífic. No li valgueren raons de cap mena i el pobre Rodriguez s'hagué de decidir a passar la vida a les muntanyes i procurant fer-ho apartat dels homes.

Alguna vegada, ja que la ciutat li agradava, s'atreví a passejar-s'hi de nits quan no transitava ningú pels carrers. No en va a la ciutat hi va néixer Felip II i s'hi van casar els reis Católics, i el centaure Rodriguez, si bé no era com el centaure Quiló, les coses de la història li plavien molt. Però abans de fer-se clar es veia de nou obligat a sortir a galop de la ciutat ja que en aquell temps la gent del camp era treballadora de debó i s'alçava abans de l'alba.

Veu una colla de cavalls que pasturaven en un dels prats que voltaven la ciutat. S'assemblaven bastant a ell, però Rodriguez s'hi va acostar més aviat temerós.

I, cosa curiosa, així com a la vista de Rodriguez els homes s'esquivaven, els cavalls el reberen amistosament. El vocabulari dels cavalls, segons es pensen els homes, no és massa extens, però la cosa certa és que a la poca estona d'haver-se vist, Rodriguez i bona part de la manada tenien una animada conversa en llenguatge cavallar.

Rodriguez contava que en el seu país havíen estat molts, però com que l'afecció al vi els tenía dominats, les autoritats i gent valenta decidiren eliminar-los, de tal manera que potser ell era dels únics que havía conseguit sortir de Grècia.

- I tu tambe'bevíes vi?

- No. Però aneu a fer entendre a n'aquella gent que jo era abstemi.

- I tu que menges?

- Jo puc viure d'herbes que és molt saludable. I també, si vull, em puc menjar un pollastre, cosa que em penso que vosaltres no podeu fer.

- Jo he sentit a dir als homes que els pollastres són tan bons.

- Sí, però ells acostumen a menjà-se'ls rostits. I jo si la cosa ve rodada també ho puc fer ja que com veieu disposo de mans i de dits com els homes.

S'acosta el cap de la manada, i li presenten el centaure Rodriguez.

- Tant de gust, senyor Rodriguez.

- El gust és meu, senyor...

- Ací se'm coneix per Tartaner.

- El gust és meu, senyor Tartaner.

El cavall Tartaner se'l mira una llarga estona.

- Saps què penso, Rodriguez?

- No ho sé.

- Jo estic segur que en aquest país no s'ha vist mai un cavall mig cavall mig home...Tu ets mascle?

-Sí, sí, ben mascle.

- Jo estic pensant que si poguéssis fer venir al món exemplars com tu, de Valladolid se'n parlaría molt.

- Si però, com s'engipona això?

- Mira, tenim l'euga Moxainera que sempre està a punt d'orgue. I segur que lligareu caps...Moxainera!

- Què vols Tartaner?
- Mira, et presento el senyor Rodriguez, el qual ve de molt lluny. Com veus, és una mica diferent de nosaltres. I jo estic pensant que si sortís, de vosaltres dos, una lludrigada que el retirés a ell, potser es parlaría més de nosaltres que no se´n parla. Què et sembla?
- Ah, si ha d´anar per mi, no se´n parla més.
I no se´n parlà més.
Els amos de l´euga Moxainera comenten:
- Noi, aquesta euga es veu que té molta requesta. Ja hi tornem a ser!
I, efectivament, s´hi tornava a ser. Quan arribà el moment, els amos de Moxainera veieren que el nou nat era un poltre com els altres i n´estigueren molt contents. L´euga Moxainera, però, es mirà el nou vingut i s´emportà una gran decepció al veure que havía donat a llum un cavallet molt semblant als que ella fins llavors havia tingut, i que no tenía res del centaure Rodriguez.
- Rodriguez- va dir Tartaner- ho sento. El poltre s´assembla com una gota d´aigua a una altra, a tots els que fins ara ha portat al món Moxainera. Ara, si vols, hi ha l´euga Passarella. No fa de tan bon veure com Moxainera, però Déu n´hi dó.
-Si et sembla, ja la pots avisar.
Tartaner arreglà les coses amb la nova euga, però el resultat final fou exactament el mateix que s´obtingué amb la intervenció de l´euga Moxainera.
- Això vol dir que no hi haurà més centaures, amic Rodriguez.
- Si a Grècia els maten i ací només surten cavalls, ho veig molt malament. De tota manera us dóno les gràcies per la bona disposicio´de vosaltres i de les eugues. No em pensava pas tenir-lo aquest bon tracte.
- Rodriguez, són els homes´que no es tracten bé ells amb ellls. Nosaltres, els animals, sempre ens hi tractem de bé, i malgrat que tu no siguis ben bé de la mateixa marca que nosaltres, ens en sentim orgullosos d´haver-te tractat com t´havem tractat.
Ha passat algun temps. I tornem a sentir comentaris dels amos de la collada de cavalls.
- Tu havies vist mai uns poltres a n´aquesta edat fer les coses que fan

els dos darrers que tenim? Caminar amb dues potes i cridar de la manera que criden?

-Oh. noi, ara, els cavalls, com els homes, ja surten ensenyats.

- Però...però no diríes que ballen, ara?

- Ah, doncs, mira, que ballin.

- Oh que ballin, que ballin....Jo fa molts anys que tracto amb cavalls i això no ho havia vist mai. I diría que ells amb ells es criden. Que no ho sents?

-Si es criden que es cridin, Jaume. Què hi vols fer si ens han sortit uns poltres així. Ja veurem a l'hora de treballar de quina manera hi posaran el coll. Suposo que no els tens pas els cavalls perquè vagin amb dues potes, ballin i perquè ells amb ells es cridin!

- Oh sí, Pau, oh sí...

- Què vols dir?

- Que a casa treballant potser seríen com els altres. I si no hi treballéssin a casa?

- On voldries que treballessin?

- Al circ, Pau, al circ...

- Vols dir?

I els dos poltres es portaren a un circ.

Mai s'havía vist que uns cavalls fessin les coses que feien aquells dos. Caminar amb dues potes, ja ho feien altres. Ballar, potser també, però ballar un vals repicat com feien aquells dos ja no ho feia cap meś cavall conegut. El director del circ, el qual era nascut precisament a Grècia, i era home d'ofici, els feia sumar, operacio'relativament fàcil. Però arribà a fer-los dividir que ja no és cosa de cavalls per ensenyats que siguin. Apurant la bona disposició intel.lectual dels dos poltres, aquell director obtingué que els dos cavalls cantessin la cançó que demanava el públic, els feia jugar als escacs, picar l'ullet i regalar clavells a les senyores guapes que acudien a l'espectacle. El "clou", però, era traduir al públic una conversa que tenien els dos cavalls.

-...i això és grec, senyores i senyors. I si entre els respectable hi

ha algun grec de neixença, l'emplaço a què digui si les coses que jo he traduït no són les mateixes que han dit els dos cavalls. Es clar, el grec que feu la traducciófeu pensar al respectable que havía cobrat abans del director del circ. Però la cosa certa és que una vegada que va sortir un grec de debó, va haver de declarar:

- Aquests dos cavalls han parlat en grec. No és el grec que es parla avui, però han parlat grec. Jo no he cobrat per a fer aquesta intervenció. Sàpiguen tots vostès que jo em guanyo la vida, malament però me la guanyo, ensenyant a qui la vol aprendre, la llengua del senyor Homer.

Els cavalls de la manada cuitaven, sentint llurs amos comentant l'èxit dels dos poltres sortits de la seva quadra, a fer arribar les noves al centaure Rodriguez. I era l'euga Moixanera la que les hi portava primer.

- Com tu no van pas sortir, però pots estar satisfet. Fan,els teus dos fills, el millor programa del circ. I, si et pot fer estar més satisfet, diuen que parlen grec i tot.

I el centaure Rodriguez n'estava molt de satisfet de sentir aquell elogis. Tant, aque arribà a ensenyar a parlar grec clàssic a la xamosa euga Moxainera...

La policía discuteix.

- Veurèn, hi ha dues possibilitats. Una d'elles és que es tracti del rat-penat americà el qual xucla sang tant d'animals com d'homes mentre dormen. I aquest element té un estómac molt petit i no pot xuclar massa, la qual cosa coincideix amb el què està passant. Xuclades de sang, però poques.

- Pot haver-hi més d'un rat-penat...No és que jo pensi que estiguin sindicats, però si tots fan el mateix ofici...I l'altra possibilitat?

- Que qui hagués actuat aquest darrer temps fos un vampir humà.

- Però vol dir que en el temps que som...

- La policía ha d'admetre qualsevulga cosa, per espessa de cabells que sigui. Vostès són nous a la casa, però han de saber que els vampirs humans han existit...

- Home, jo sé que de vampireses si'que n'hi han!

- S'esperi. Ara treuré la fitxa del vampir Lloret, el qual anys endarrera en va fer de seques i de verdes. Ell era un vampir d'ofici. Actuava de nits i quan la gent dormía anava fent acopi de sang fins que el donador involuntari se'n feia l'estella...Miri, miri, ací té la seva darrera actuació amb la senyoreta Permanyer. Segons la fitxa, era una senyoreta més aviat plena i va començar a amagrir-se per causes desconegudes. Per tal de compensar la pèrdua de proteïnes a la casa li reforçaren el règim alimentari. Res a fer. Quan més es proteïnitzava a la senyoreta Permanyer, més mal aspecte presentava. Es preguntà a la senyoreta si ella d'amagat feia quelcom per alleugerir pes. Contestà que no, que ella s'agradava molt tal com era abans de venir a menys. Segons la fitxa es portà la senyoreta a veure un metge, i el metge va dir que la senyoreta Permanyer anava camí d'una gran anèmia degut a que per algun motiu anava quedant sense sang, motiu que el metge desconeixía. I la causa no es trobà fins que va intervenir el doctor Mariner. El doctor Mariner era un doctor expeditiu. Malalt que s'anava a fer visitar, malalt que s'havía de despullar ipso facto. I si els acompanyants eren de la seva familia, de la familia del malalt aclareix la fitxa, també el doctor aconsellava que es despullessin. Si no hi havía despullada no hi havía visita. La senyoreta Permanyer s'hi va resistir una mica a treure's roba, ja que ella deia que temps endarrera donava gust veure-la despullada, però que ara no en donava tant. Com que la visita es feu acompanyada de familiars, el doctor Mariner l'animà i li digué que també es despullaríen els altres.

- I si li fa vergonya, em despullaré jo i tot. Es despullada que la gent presenta els defectes que té. Malfiis, senyoreta, dels metges que la visiten vestida!

I, efectivament, la visita es feu amb tothom de pèl a pèl. I el doctor Mariner, mirant, mirant, s'aturà al coll i va dir:

- Ja ho tinc! A vostè algú li xucla la sang. I els vampirs d'ofici quan acaben d'actuar, disposen d'una saliva especial la qual no deixa a penes rastre de la succió. Vostè dorm amb la finestra oberta?

- De tota la vida.

- Doncs la tanqui, i procuri dormir amb algú que li faci companyía.
- Però qui és que em xucla la sang?
- Això és cosa de la policía. Jo m'encarregaré d'avisar-la.
Segons la fitxa, el vampir Lloret feu unes actuacions magistrals. Ultra dessagnar la senyoreta Permanyer, ho feu amb la dama de companyía i amb el policía quan aquest s'adormí a partir de la segona nit de vigilar. Es reforçà la vigilància a casa la senyoreta atacada pel vampir amb una brigada de serens camuflats dins el jardí que voltava la casa. Altres serens, més apartats i com si fessin el recorregut de cada nit, cantaven les hores. La consigna era estar tothom despert quan es cantessin les dotze. I fou al tocar les dotze que es presentà el vampir Lloret el qual fou capturat i condemnat a pena llarga. En la seva activitat fou un gran professional el vampir Lloret. Segons la fitxa actuà a la presó amb guardians els quals se li adormiren davant la porta de la cel.la. Acostumat a viure de sang, no volgué tastar mai més res del què se li portava a la presó. Fou una de les primeres vagues de la fam que es declarà en les presons. Morí depauperat, com un pollet.
- Jo he sentit a dir que els vampirs ho fan veure que es moren.
- Aquesta fitxa és de fa molts anys. De tota manera no crec, no puc creure i no ho pot creure la policía per més coses que s'hagi de creure, que el vampir Lloret hagi actuat de nou.
- Ell no, però i un seu familiar? Hi ha oficias que van de pares a fills.
- Aviat ho sabrem. Si l'historial del vampir Lloret és complet...Miri, ací ho té. Quan es va agafar tenía, segons la fitxa, dona i un fill.
- Potser aquest fill...
- Es un cas distint. El vampir Lloret, darrerament, només tenía de parroquiana la senyoreta Permanyer,i, de pas, la dama de companyía i aquell policía que es va adormir. Ara, els perdedors de sang són varis i escampats. I les succions actuals no es poden comparar amb les que feia el vampir Lloret. Allò era xuclar sang! I, cosa curiosa, aquest xuclador d'avui deixa diners a les tauletes de nit dels afectats.
- Jo vigilaría el domicili del fill del senyor Lloret. I tornaría a recomanar als perjudicats que dormíssin en companyía.

- Doncs fem-ho. Quelcom ha de fer la policía.
I es feu la recomanació suggerida per l'agent i es vigilà el domicili del senyor Miquel, fill del vampir senyor Lloret.
I una nit, al tocar les dotze, un dels policíes que vigilava el domicili del possible vampir Miquel, va veure l'home que sortía de casa seva. I el seguí. L'home s'aturà davant la vivenda d'un dels afectats, el senyor Serraplana el qual tenía fama ben guanyada de menjar força i bé. Potser l'home es va donar compte que era vigilat, i no passà d'aturar-se uns moments davant la casa del senyor Serraplana. El seguidor el va veure més tard davant el domicili d'un nou afectat, el senyor Mercadal, el qual tenía la finestra oberta. Tant vigilat com policía sentiren una veu femenina que deia:
- Senyor Mercadal, a mi només em van dir que li fes companyía. Què s'ha pensat!
Seguit i policía passaren, de nou, de llarg. El policía va veure com el seguit donava un petit cop de peu a terra, probablement de desengany.
Segons la comunicació del policía el senyor Miquel s'aturà davant els domicilis de tots els afectats per la pèrdua de sang.
- Ja sabem qui és, doncs! - que va dir la policía.
- La cosa ideal sería trobar-lo in fraganti.
- Si s'ha donat compte que era seguit, segur que buscarà parròquia nova.
- Veuran, el municipi, per tal d'estalviar despeses, ha suprimit els serens...Esperi's agent Pere! Les monges de vetlla no solen dormir mai quan vetllen algú. Per què les companyíes no podríen ser fetes per monges de vetlla? D'aquesta manera s'evitaríen esecenss com les de la casa del senyor Mercadal. I si a la vila no hi ha prou monges de vetlla, que se'n vagin a buscar a fora.
I s'hi anà.
Abans de distribuir el petit exèrcit de monges, la policía les reuní.
- Independentment de la feina que vostès solen fer vetllant malalts, aquesta vegada han d'actuar per la policía. Els fora de la llei una vegada o altra es presenten en els llocs on han actuat. Nosaltres tenim indicis que algú, a partir de les dotze de la nit entra o ha entrat en les cases que figuren en aquesta llista. A totes se les equiparà, ja

que la policía s'ha modernitzat, amb un aparell de ràdio emisor i receptor. I així que vegin entrar algú que no sigui el metge per la finestra o pel lloc que sigui, es posin en contacte amb nosaltres i la policía actuarà immediatament. Es tracta, senyoretes monges, de pescar un element que es guanya la vida deixant sense sang a diversos veíns honorables tots, i que tots paguen les contribucions.

Als pobles, quan es fan coses fora de les normals, se saben. I les sap tothom. La gent, al veure aquella petita concentració de monges de vetlla la va comentar en públic i en privat. Era el tema de les converses a plaça, als cafès, a les tavernes i a les barberíes.

Però el temps passava i cap monja de vetlla feia funcionar l'aparell de ràdio. La policía prou demanà noticies a diversos domicilis. Totes les monges contestaren que no hi havía novetat. Alguna arribà a dir que la policía havía exagerat al mobilitzar tantes monges per una feina que s'apartava de la seva habitual.

I la policía es torna a reunir.

- Potser aquesta gent perd sang de la mateixa manera que altra perd la memòria, quartos o la dona.

- Es pot passar?

- Endavant.

- Ha arribat aquesta carta.

El policía en cap la llegeig. Els reunits fan una pausa esperant.

- Aquest home té raó.

- Qui és que té raó?- es pregunta al lector.

- El vampir Miquel, encara que es vulgui fer passar per un altre. Escoltin...Senyora policía: Un temps l'ofici donava gust. Jo no he estat mai un vampir abusador. Al món hi ha molta gent que viu de xuclar sang a altri. I vostès ho saben millor que jo. Jo mai he apurat la clientela. Jo sóc, era, un vampir que creia que tothom ha de viure. Si vostès han seguit les meves actuacions poden haver vist que sempre he deixat l'import de la meva ració de sang. Jo, un temps, no podía viure sense sang forastera. Vostès se n'han de fer càrrec d'això. I com que no hi podía viure per això la pagava. Hauran vist a molts

llocs propaganda demanant sang. "Doneu sang a qui la necessiti". I jo la necessitava. Però amics policies, de fa un temps tot ha variat. Fins la sang. I jo d'aquestes coses en sé perquè és, era, el meu ofici. Quan la gent menjava tant i bé, quan hi havía aquelles llonzes de tocino d'abans de la guerra, aquelles botifarres de perol, aquella vedella amb bolets, aquelles rascasses amb suc, aquells estofats...la gent que en menjava tenía una sang que era una pura glòria. Però amics meus, ja saben avui la sang que corra? Ja saben que s'ha arribat a pintar el rovell dels ous? Ja saben de quina manera es fan grans els tocinos i els pollastres? Ja saben què dimoni es posa a la llet, al vi, a l'oli i al peix congelat? Quina sang volen que tingui la gent! Jo he plegat. Jo no vull trampes. O hi ha sang de debó, o cada día serà més difícil que hi hagi vampirs que estiguin disposats a malmenar-se la salut fent l'ofici. Per la meva part, ja poden llicenciar les monges de vetllla. I els rat-penats americans són del tot innocents. Ací no n'hi ha cap. Jo no puc saber si a Amèrica segueixen actuant. Em penso que no ja que els americans viuen de prodctes envasats, i ja poden pensar la sang que traginen. Si la policía ho pogués fer, potser sería bo que miréssin els russos com estan de sang. De tota manera, segons la meva humil opinió, una vampir rus ací no hi tindría la vida. Per la meva part jo puc dir que la sang d'ací fa molt de temps que no em prova. Què ha de fer un vampir que s'estimi davant aquest panorama? La cosa que he fet jo. Donar-se de baixa de l'ofici. Jo no els diré qui sóc. Es cosa de la policía saber-ho. El que sí puc dir, és que els vampirs humans, amb la sang que hi ha avui, s'han acabat. Hi ha altra gent que fa més mal que no feiem nosaltres. Els que calen foc, els que empaiten a les senyores, els que deixen diners i els que van contra el govern. Es tota aquesta gent i d'altra que hauría de fer mobilitzar la policía. Bona nit tinguin...

-Bé, què fem nosaltres?

- Veuran, aquest home s'ha donat de baixa de l'ofici...

- Es que si la policía ha de fer tota la feina que diu el senyor Miquel.

- Oh la policía, la policía...Ara hi han els diputats, que cobren per fer lleis.

- Tampoc es pot pretendre que hi hagi un Congrés composat per advocats, jutges i notaris.
- Potser sería la solució.
- Peró abans tots aquests senyors no siguin socialistes!
- Jo havía preguntat què feiem amb el vampir Miquel.
- Jo llicenciaría les monges de vetlla. Ara, de tant en tant, alguna nit a les dotze miraría si el senyor Miquel es mou de casa seva...
La carta es veu que no mentía. L'ex-vampir Miquel en lloc de sortir-ne de casa seva a les dotze, hi entrava. I segons la policía podé saber venía de fer la botifarra del Centre d'Oficis Varis. I aquesta activitat ja la feu sempre més fins que s'acabà. Com que s'acabà de sobte, es decidí practicar-li l'autòpsia, i se li trobá la sang en molt males condicions. El metge es limità a dir:
- Es la sang que avui tenim tots...

Els dofins solen anar a colles. I gairebé sempre els porta un guía el qual n'és per herència, per pebrots o per a saber-ne més que els altres. I els dofins quan tenen un manador el segueixen a les verdes i a les madures. Saben que han de seguir al que va al davant, ho faci bé o malament. No se sap encara de cap revolució de dofins per tal de canviar de règim. Ells han trobat les coses d'aquella manera i les accepten. A vegades els dofins de més edat han donat consells al dofí que capitaneja la collada i el peix els escolta aquests consells. Si la societat nedava massa a la dreta, fa nedades a l'altre costat o neda pel centre. Aquestes variacions de les nedades, les imposen els repassos diaris A la mar, com pertot arreu, s'ha de menjar sempre que es pot, i els peixos s'han de fer grans a costa d'altres peixos. No hi ha altra solució si els peixos volen arribar a vells. Molts no hi arriben per causa dels pescadors i s'ha de trobar just que la majoría dels peixos en tinguin un mal concepte dels pescadors. Posem-nos al seu lloc.
Els dofins celebren nits de nuvis, com la majoría de mascles i femelles que van i venen pel món ja sigui a terra ferma com a sota aigua. Se n'escapa molt poca gent de fer aquestes nits de nuvis. Uns les fan a-

nant de camí, i, altres, més ben acostumats, necessiten llits, estris que no estan a l'abast d'una gran majoría d'éssers vivents. Però les fan igualment. I, molts, per dins l'aigua, fosa difícil de portar a cap pels que les fan amb intervenció de llits.

Els dofins fa molts anys que existeixen. I malgrat passar la vida a l'aigua, disposen d'ulls proveits de pestanyes. Els grecs, ja tornen a sortir els grecs, avesats a mitificar coses de terra i de mar, ja els portaren a la mitología. Naturalment eren grecs d'anys enllà que res teníen a veure amb el senyor Papandreu d'avui. Els dofins, per tenir una mala experiència de mars fredes ja que un poble nòrdic dinà sovint a costa d'ells, s'establiren a la Mediterrània i a alguns llocs de l'Atlàntic. L'Estret de Gibraltar és el camí d'anada i tornada obligat de moltes manades de dofins. I aquells grecs que dèiem ja feren organitzar pels dofins el matrimoni del senyor de la mar, Possidó, amb la senyoreta Amfitrita. I tant l'un com l'altra en foren molt contents de què els dofins els donéssin l'oportunitat d'iniciar aquell festeig el qual acabà en un venturós casori. I també el senyor Apol.ló, el qual podíá fer coses que l'altra gent no podía fer, convertí un dofí en mariner i el feu servir de guía a uns cretencs els quals s'havíen perdut en mig la mar anant a Fòcida.

A la mar és cosa sabuda que no s'hi disposa, a sota-aigua, no sols d'hotels de cinc estrelles sinó de tristos establiments fent porcions, i els peixos s'ho han de guanyar tot ells. Normalment, els dofins són elements de bones intencions, però han de menjar cada dia. I és per això que tenen els pescadors enutjats fins a dalt de tot perquè se'ls emporten el peix agafat a les xarxes, i, ultra això, les destrueixen pensant que fent-ho el peix no es deixarà agafar. Ells el voldríen viu el peix, i que l'agréssin d'agafar nedant.

Una bona manera de fer repassos diaris, és seguir la ruta dels vaixells ja que aquests llencen a la mar les coses que els senyors passatgers no volen. I endemés de poder tastar les coses que mengen els homes, sempre hi ha altres peixos seguint els vaixells, i quan els dofins no poden escurar pots de mermelada, doncs esmorzen d'altres peixos, que a la mar no és privat.

Ultra seguir vaixells per tal d'assegurar-se repassos, els dofins ho fan perquè sempre tenen por que els vaixells naufraguin, i ells ho tenen als seus estatuts que en cas de naufragi ells han d'acompanyar els senyors passatgers fins a trobar una platja convoiant-los perquè facin una bona travesía.

El dofí Peret, ja a poca edat es veu que tenía bona disposició per a dirigir la collada. Son pare se n'adonà i li va confiar la direcció de la societat.

- T'hi veus en cor, Peret?

- Sí, pare.

- Ara, tingue's en compte que portar la colla vol dir sacrifici, i un no s'ha de distreure en altres coses, entre les que hi ha el festejar. Les delfines la saben molt llarga, sents, noi? I primer és la feina que festejar-les.

- Sí, pare.

I, davant la colla, el pare de Peret va dir:

- Amics, jo no puc durar sempre. No hi ha res que duri sempre. Per tant abans que se m'hagi de treure per manca de facultats, jo, que sé fins on puc arribar, em retiro. Ja no nedo com abans i tinc de sortir més vegades que del compte a respirar. D'això em penso que els homes en diuen asma, no ho sé però jo ja no sóc el què era. I com que no vull deixar la societat sense un cap - el dia que tant la nostra com altres societats no les mani ningú estaran fotudes-, vull i proposo que el meu fill Peret, el qual cada dia va a més, sigui d'ara endavant el que guii la colla, en la pesca, en la lluita i en la fugida si és necessari, ja que no fugir quan s'ha de fer i no fer-ho porta a mals resultats. En mi seguirà tenint un conseller i si cap de vosaltres li sap quelcom que no havía de fer, que m'ho digui i jo el farré rectificar, ja que rectificar és cosa de savis.

Recordeu-vos que en mar qui no menja es mor. Sabem que a vegades fem enfadar els pescadors menjant-nos el peix que ells han agafat, però si no ens espavilésim i deixéssim passar pel alt les ocasions que te'l posen tan ben posat, qui s'hauría d'enfadar seriem nosaltres. Ara, trenquem xarxes només quan no hi hagi altre remei. Que els grecs fessin

tan cas de nosaltres, potser vol dir que algun de nosaltres i dels nostres descendents, estem cridats a fer quelcom que si es fes avui deixaría parada a la gent...

I ja tenim el dofí Peret en funcions de cap de colla. I durant un temps tot anava vent en popa. Però al dofí Peret el càrrec li pujà al cap i hi va haver alguna queixa. Creia a son pare de moltes de les coses que li havía dit, però festejava. I festejava més aviat que son pare i la colla pensaven. El dofí ja hagués volgut complir el càrrec com s'havía de complir, però a la ramada hi havía unes delfines! I en honor a ell s'ha de consignar que ell no les cercà. Foren elles. Sobretot la delfina Estrella.

- Peret, no et decideixes?

Peret provà de fer el sord una i altra vegada, però Estrella així que li passava pel costat,

- Què, Peret, festegem? - li deia.

I ja no fou Estremma sola. Es veu que escampà la cosa a les altres delfines i l'atac ja fou massiu. Era una tàctica que tenien apresa de llurs mares, les quals les hi solien dir:

- Si és un dofí com ha de ser, claudicarà.

I al final, el pobre Peret claudicà.

- Si festejo -va dir encara intentant aguantar- hauré de deixar la ramada.

- Nosaltres et seguirem on vagis! - van dir les delfines a cor.

I Peret es decidí. No podía portar la societat i festejar, però podía festejar i que la societat la portés un altre. I pres que fou aquest determini, el dofí Peret i les delfines es declaraben independents.

Peret fou un gran festejador, i sempre procurà que les delfines fessin bons repassos de la qual cosa elles n'estaven molt satisfetes. I ja no seguía vaixells el dofí Peret. No volían en cap manera, que altres dofins s'aprofitessin del seu petit harem. I més aviat se'l veia actuant vora les costes on hi havíen xarxes calades. Es clar allò era el desesper dels pescadors els quals es van reunir per tal d'acabar amb la trencada de xarxes. I tal dit tal fet. S'organitzà una batuda mar endins a la recerca del dofins.

Els mariners ja en saben de coses de la mar, però aquells, nerviosos per tal de castigar com es mereixien els trencadors de xarxes, no sádonaren que les onades en preparaven alguna de sonada, però els dofins sí que ho saben tot el què ha de passar a l'aigua, i quan veieren les barques es posaren a saltar i ballar i a cridar avisant que anaven malament que hi hauría tràngol gros, però en aquell temps la gent no s'ho pensaven que els dofins parléssin. El propi Peret s'acostà més que del compte vora una de les barques avisant del perill que corrien, i en sortí amb una fenomenal garrotada. Les delfines ho van dir tot a n'aquells homes que les hi havíen tan mal tractat el seu galan soldà, però els homes tampoc se les escoltaren.

I la mar s'anà esvalotant, i cada vegada onades més altes feien ballar un mal ball a les barques perseguidores. Un dels patrons va dir:

- Nois, avui no farem res amb aquesta mar que s'ha girat. Millor tornar a casa.

- Si podem...-feu un tripulant.

Tingué raó, ja que a la poca estona i a la vista de la costa tingué lloc la bolcada general. Qui s'agafà a un rem, qui ho fià tot a la natació...I els amics dofins, malgrat el mal tracte rebut per Peret, escoltaren els nàufregs fins arran de sorra. I segons deia algú, fou el propi Peret qui doná més d'una empenta a més d'un mariner que ja anava perdent forces...

Per ofesos que estéssin els pescadors quan sortiren, quan es van donar compte de l'actuació del dofí Peret i les delfines, van dir que era molt trist que ells trobéssin les xarxes rompudes i sense peix, però que potser valía méa allò que pas que s'haguéssin negat amb aquell temporal que es presentà sense avisar.

El dofí Peret feu una llarga i profitosa vida. Les delfines el feren pare una pila de vegades, i ell no es cansava de dir que volía pels seus fills que arribéssin a fer quelcom que els fes distints dels altres dofins. No sabía quina cosa era aquest quelcom, però en parlava amb les delfines.

- No us agradaría que els vostres fills fossin quelcom més que dofins?

- Ai, què vols dir, Peret? Vols dir que això és possible?

I ho fou.
Anant d'una mar a l'altra, un día tingué lloc una gran agafada de dofins. Les delfines s'esquivaren.
- I perquè fessin aquesta fi hem hagut de patir tant?
- De moment sembla que no els han fet cap mal...Espereu-vos...
Seguiren el vaixell capturador tant com pogueren.
Ara, en una gran piscina, els fills del dofí Peret juguen a basquet. Les delfines i Peret ho han sentit a dir quan sortien a respirar a sobre aigua.
- Ho veieu? Què us deia jo! - va dir Peret -. Hi haguéssin jugat mai a basquet els vostres fills a la mar?

Vignau era matalasser. I un bon matalasser. Era una delicia veure-li estofar llana. I endemés de deixar la llana com nova,refent-la, feia cantar les dues vares que donava gust. I el matalasser Vignau no acabava mai la feina.
La familia Vignau s'instal.là a la comerca quan a França determinats francesos decidiren suprimir sense compliments a una gent que un temps havía anat massa mudada. Els Vignaus, assabentats a temps per un revolucionari que els hi festejava una minyona, es vestiren de proletari i entraren al país pel Coll del Voló.
Foren ben acollits a una casa d'escut al portal, ja que tenir francesos a casa ha estat de sempre l'aspiració de molta gent. Es va quedar que el senyor Vignau ensenyaría francès als estadants de la casa, i que la senyora Vignau donaría lliçons de cuina al servei i que ensenyaria educació i bones maneres a la gent en general.
Els Vignau teníen un vailet de pocs anys, Xavier de nom, i aquest jugant amb la mainada de la casa aprengué la llengua del país.
El senyor Vignau, quan era a França, era negociant. Era d'aquells homes que en tot veia negoci. I un día a casa del seu amfitrió va veure una refeta de matalassos. I va pensar que, per tal de sortir del pas, aquella podía ser una bona carrera pel seu fill Xavier. I com que ja a la casa tothom parlava francès, llevat de Xavier, es feien reverències a tot drap i els allotjadors ja deixaven passar les senyores pri-

mer i deien gràcies per qualsevol motiu, els Vignaus decidiren acomiadar-se dels seus hostatjadors. Ho feren parlant francès, i com que el senyor Vignau parlà a l'amo de la casa d'aquella refeta de matalassos, el senyor el recomanà a totes les cases bones que coneixía, que eren moltes. I, amb el temps, el petit Xavier es convertí en refedor de matalassos de bona part de la noblesa i gent de ben estar.

Díes, mesos i anys passaren, i trobem al Vignau d'ara. Es la quarta generació d'aquells Vignaus que van poder fugir de França gràcies a la intervenció d'aquell revolucionari el qual considerà que la revolució es faría igual si ell podia festejar amb la minyona dels Vignau a canvi que els deixéssin el país. I, efectivament, la revolució es feu igualment.

Té una matalassería en una vila entre mar i muntanya. I una bona matalassería. Treballa bé i el fa treballar tothom. L'home ha trobat encara un bon temps, i potser perquè de tant en tant deixa anar alguna expressió molieresca, és home de prestigi a tots els balls que es fan. Vignau és solter. Les dones li plauen molt, però li plauen totes. Si n'escollís una de sola, pensa, ja no podría festejar amb les altres. I Vignau ballava amb totes i refeia matalassos a tothom.I cap hora de dormir li treien les altres coses.

Però vingué una guerra, que tantes coses espatllen, de negocis a matrimonis. El matrimoni no li espatllà aquella guerra perquè com sabem Vignau era solter, però el negoci sí. En temps de guerra ningú no està per ferer matalassos es veu. La guerra es complica i es demana la lleva de Vignau. I Vignau s'hi apunta. Moltes de les seves balladores ho senten que els marxés el seu matalasser, però Vignau era com el general De Gaulle, primer la pàtria. I anà a la guerra. I tirà escopetades i n'hi tiraren moltes. L'home ja veia que aquell guerra potser s'havía de fer d'una altra manera, però com que ja era del país, la va fer com la feia tothom. I la perdé. I quan ja no hi havía guerra per fer, Vignau, que l'havia feta com els altres, com els altres decidí passar a França. I, com la majoría que passaren a França sense pagar, ho passà malament. I vingué una altra guerra. I Vignau que ja n'havía feta una

pensà que en podía fer una altra i que potser la nova la guanyaría. I la feu. Però per més que hi posà el coll, un senyor que manava va dir que la millor cosa que es podia fer era plegar. I molts plegaren. Però Vignau no. I s'apuntà a la resistència. Seguía creient al General De Gaulle. Va resistir tant que va poder, però fou fet presoner. I com que resistint s'havía distingit, fou portat en un camp de presoners de mala anomenada. Poc menjar. Interrogatoris amb bufes si no es contestava el que els interrogadors volíen. Cel.les de càstig. Però malgrat tot, quan Vignau era preguntat pixava fora de test. I s'esdevingué que en aquell camp hi havía un oficial tossut el qual es posà al cap de fer contestar correctamente a Vignau. I com que ja s'havien inventat les rentades de cervells, rentà el del matalasser. Ja va contestar Vignau a les coses que li foren preguntades, però només deia que sí li preguntessin la cosa que li preguntésin.

- Potser no li has rentat el cervell prou bé.

- Li tornarem a rentar.

Els resultats de la nova rentada tampoc foren els que es volíen. La infinitat de "sís" de la primera rentada es convertiren en "nos" a la segona.

- Tornem a rentar?

- Tornem-hi.

Nova desorientació en el camp rentador. A la tercera rentada Vignau digué sempre "ni".

- Hi tornem?

- Jo el deixaría estar. Aquest ja no contestará mai més bé.

I se'l deixà estar. Però aquelles tres rentades deixaren a Vignau amb alguna corda fluixa. No fou, durant temps, mai més altre del tot. Els cervells són molt delicats, i rentar-los és cosa moderna com les màquines de calcular. Ja els van posar sota cobert i ben protegits per ossos ja que hagués estat una cosa perillosa deixar els cervells a l'aire lliure com el nas i les orelles, però malgrat això els savis han trobat la manera de fer-los anar de la faisó que ells volen, quedin com quedin després.. Hi ha cervells que ni les rentades hi han po-

gut, que no s'han pogut convéncer com no s'han pogut convéncer els federals, els contrabandistes i determinats elements de la ceba. En canvi, hi ha cervells que les rentadesels deixen en mal funcionament. Fou el cas del cervell de Xavier que quedà perjudicat. Tant és així que sortí d'aquell camp sense ni donar gràcies a ningú, i quan se li preguntà de quin poble era en digué un per altre.

Quan arribà al poble indicat per ell ja li semblà que no era igual del que ell deixà, però pensá que amb la guerra fins els pobles havíen canviat. Tampoc feu cas de no trobar la gent a la qual havía conegut abans de les guerres que havía fet, però pensà que la gent també devía haver canviat.

Els cervells, rentats o no, ja no són tots iguals. Es per això que hi ha ciutadans amb monument i ciutadans que mai en tindran. No obstant hi ha savis amb monument que mai han pescat a cau tan bé com un illetrat que s'hi dediqui. Es troben cuiners magistrals els quals per a deixar la gent amb la boca oberta davant un estofat no necessiten l'àlgebra per res. I gent que ha de signar mullant el dit gros amb tinta que salen anxoves com els àngels.

El matalasser Xavier era dels que tenía un cervell normal, però aquelles tres rentades li deixaren el cervell en males condicions de funcionament. A vegades el seny li funcionava bé, però en determinats moments li fallaven els ressorts o una gran part de la conca encefàlica, i era quan ell no era ell. I tornava a ser ell fins que els nervis es tornaven a desguitarrar.

Fou llavors, al veure que un día llauxva dret i l'altre no, que Xavier decidí posar-se Romana a casa. Romana era una dona grassa que ja havía passat de molt l'edat de les lleves per altes que s'haguéssin demanat, i la qual arribà a saber la causa dels desequilibris nervisos del matalasser. De moment, Romana, que era una gran cuinera, pensà que aquell estat anormal de Xavier el podría combatre amb la cuina. I si bé els atacs no sovintejaven tant com temps endarrera en gran contentament de Romana, s'anaven produint quan ningú no s'ho pensava. I Romana portava un gran afecte a Xavier, ja que a la pobra Romana en la primera guerra que el matalasser prengué part li mataren un marit que per a

Romana era el millor del món.

Quan Romana entrà al servei de Xavier, aquest ja feia temps que havía decidit tornar-se a establir de matalasser. En moments de calma tornava a ser un bon matalasser.

Les alteracions nervioses a vegades es presentaven amb avís previ, l'home se les veia venir i llavors Xavier, com que veia venir que diria o faría disbarats, avisava a Romana que posés un rètol avisant que el matalasser havia anat a prendre les aigues. Altres vegades l'alteració es presentava sense avisar i llavors eren els treballs, ja que era quan perdía parròquia ja que no es lligaven caps a l'hora de dir quan un matalàs estaría a punt ni quan costaría.

Més d'un li arribà a dir, quan l'home estava centrat:

- Vol dir que vostè és el mateix de la setmana passada?

- No ho sé, senyor. A vegades de coll en amunt no veig les coses clares, sap? Però vostè tindrà el matalàs demà-passat.

I un día rebé la visita de la noia Romeva, filla del federal Cisquet, a la qual sa mare li encarregà d'escollir unes teles de matalàs. Era un día que Xavier estava en forma. I ja havem dit que temps endarrera el matalasser era de molt bon veure. I s'establí una bona corrent entre ell i Romeva.

La noia anava fent temps escollint teles perquè li plavía la presència de Xavier i aquest estava encantat al veure que la noia trigava a decidir-se.

- Li faría res que m'emportés unes quantes teles a casa.

- No, al contrari. Se les pot emportar totes si vol.

- Vostè és nou al poble, no?

- La gent diu que sí, però a mi em sembla que no.

- Què vol dir?

- Que jo tota la vida he fet de matalasser, i ací diuen que fa poc que hi sóc. I això no lliga, sap?

- Doncs on n'havía fet de matalasser abans?

- En un poble que no era aquest, però que no sé quin era.

- Está de broma, matalasser! Ja li tornaré les mostres aviat.

Les contestes que feu a Romeva van posar el matalasser en guàrdia pen-

sant que s'acostava un d'aquells atacs produits per aquelles rentades del camp de presoners. Que aquells ataces tinguéssin lloc davant la parróquia en general, Xavier ho havía d'admetre, però la cosa que ell no volía és que succeíssin davant aquella Romeva que li havía caigut tan bé. I sortí el rètol avisant que el matalasser era fora a prendre les aigues.

Quan Romeva arribà a casa seva digué que el matalasser nou era un galant minyó i que feia cara d'arreglar els matalassos molt bé.

- Ací porto unes teles perquè escolliu. I les tinc de tornar.

- Ui, que no vingui ton pare no les podràs tornar. Es ell qui ha de dormir en el nou matalàs i ja saps com és ton pare. Ho vol culimerdejar tot i només faltaría que li fessim fer un matalàs amb un tela que no fos del seu gust.

El pare de Romeva era federal, com sabem, però federal d'abans, dels de debó. I el conflicte fou a l'hora de triar les teles.

- Res! - deia el federal Sisquet-. Tela morada, tela groga i tela vermella. Si no puc veure la bandera republicana pel carrer, la vull veure a casa i saber que hi dormiré cada nit. I a casa calla tothom!

Romeva passà tres díes seguits trobant el rètol avisant la presa d'aigues del matalasser, però el quart va trobar la matalassería oberta. En els atacs anteriors Xavier veia que el cervell li feia vaga. No podía pensar res. Però en la derrera sessió, si bé hi havía restricció de pensaments, tingué la sort de no tenir res més al pensament que la imatge de Romeva. L'home ho va agrair molt a qui li proporcionà aquella imatge ja que fins llavors en les vagues de cervell ni imatges hi podía veure.

- I què, ja ha tornat de prendre les aigues? Sembla que fa més bona cara i tot.

- La bona cara la dec fer al tornar-la a veure a vostè.

- Això encara no m'ho havíen dit avui.

- Si va venint en aquesta casa, ho sentirà cada vegada que vingui.

Romana seguia de la rebotiga el curs de la conversa , i reia com una beneïda sentint com s'expressava Xavier.

- Bé, a casa ja s'han decidit per les teles. Però qui ha decidit ha estat el pare.

- I per quina tela s'ha decidit?

- Per cap de les que em vaig emportar l'altre dia.

-No?

- No. El pare és federal, sap?

- Ah, ja...i ell vol...

- Si es pensa que vol un matalàs amb els colors de la bandera republicana, ho ha endevinat.

- No hi ha conflicte. Li farem un matalàs republicà.

- Ah, però ell vol veure els colors de les teles.

- Els veurà, els veurà. El groc i el vermell ja els tinc...el morat és un color entre el negre i el vermell. Aquest serà més difícil de trobar. Si vostè no té pressa anirem veient mostres.

- No en tinc cap de pressa. Però si no surt el color que vol el pare no hi ha matalàs.

- Miri...què li sembla aquest? No és un morat com el suc de la mora, però s'hi assembla bastant, no ho troba?

- Jo el trobo bé. Ara, és el pare qui té la paraula.

- Vostè li ensenya i, per tal d'animar-lo, li diu que serà el primer matalàs republicà del poble.

I Romeva va riure. I aquella rialla va quedar presa al mig del seny del matalasser, i es veu que no se'n va moure mai més.

- Li tornaré la contesta del pare.

- Esperaré la contesta i a vostè.

- Bon dia tingui.

- Més bo no el podría tenir...

I el matalasser encetà una vida nova. La presència de Romeva li havía desvetllat regions fins llavors bloquejades dintre aquell seu pobre cervell apocat. I ja cada dia desitjava a tot desitjar la presència de la noia. Les impressions,damunt cervells rentats , els fan bobejar en bé o en mal, com veurem. S'hi donà massa a pensar en Romeva el matalasser...

- Pare, ací teniu les teles. Què us semblen?

- El groc i el vermell ja m'estan bé. Ara, aquest morat...

- El matalasser diu que serà l'únic matalàs republicà del poble.
- Doncs ja el pot tirar endavant!
I Romeva portà la bona nova a casa del matalasser
- Faré un gran matalàs, ja ho veurà. I potser el seu pare veient-lo, dormirà sense llençols, ja veu.
I Romeva tornà a riure. I Xavier tornà a demanar a qui fos que aquell riure li fes companyía sempre més.
Al poble hi ha festa major. La festa coincideix amb la portada del matalàs republicà a casa del federal Cisquet. L'home trobà que la festa no podía haver estat més oportuna. I convidà a tot el cens federal a visitar el matalàs.
El matalasser passava una bona temporada i l'home ho atribuí a la presència de Romeva. Durant la festa va tenir lloc un ball popular i les mirades de Romeva i de Xavier es trobaren. Ell, que havía ballat molt bé, oferí el braç a Romeva i la noia s'hi agafà. I aquell ball posà la primera pedra d'un festeig. Fou un festeig que tothom el trobà bé àdhuc el federal. I n'estava content tothom d'aquell festeig.
I un día, la falta de nivell dels alts es presentà d'una manera fulminant, potser com dèiem, d'un excés d'alegría. La cosa tingué lloc tornant de casa Romeva.
- No t'agrada Xavier, aquesta olivera?
El matalasser trigà a contestar. Ja no era ell.
Romeva repetí la pregunta:
- Xavier, que no m'has sentit? T'he preguntat si aquesta olivera t'agradava.
- Perdoni, qui és vostè?
- Xavier, què dius?!
- No sé de què em parla, ni sé per què em trobo al seu costat, ni qui és vostè!
- Però Xavier, si sóc Romeva...si festegem!
- Que festegem? Jo no festejo a ningú. Vostè s'equivoca, senyoreta.
- Xavier, Xavier, què et passa...
- A mi no em passa res. A qui deu passar 'es a vostè.

I després d'haver dit això, el matalasser, molt obert d'ulls, fugí carrer avall saltant.

Romeva quedá glaçada. Però ella era filla d'un federal i no volía deixar escapar un festejador amb el qual havía començat a festejar molt bé. I s'encaminà a la botiga del matalasser.

- No! - exclamá a l'arribar-hi i al veure el rètol avisant que el matalasser havía anat a prendre les aigues. La noia va pensar que allò no era possible, ja que ella feia pocs minuts que l'havía deixat, millor dit, que l'havía deixada el matalasser. A la casa hi havía algú. Romana, a la qual ja coneixía Romeva, i la qual estava molt contenta del festeig de Xavier. Romana li va dir que el noi tornaría dintre pocs dies...

- Però Romana, si m'acaba de deixar! Quin misteri hi ha aquí?

I Romana, pobreta, esclatà en una mar de plors.

- A mi ja m'ho podeu dir, Romana. Festegem.

I Romana obrí el cor a Romeva contant-li el drama del matalasser.

-...i jo d'ençà que sé això que me l'estimo més que mai.

Romeva no trigà a contestar.

- Romana, jo pel alguna contesta que em feia no ho acabava de veure clar. Ara l'hi veig i, com vos, l'estimo més que mai.

- Es que quan li agafa el desgavell és desconegut. Si no som a temps a posar el rètol que és a prendre les aigues pot fer qualsevol disbarat. Té, com ho diré jo pobra de mi, té un seny que va per ell. Ara, a n'ell que no n'hi parléssis mai, saps Romeva? Ell, quan está bé, no es recorda de res.

- Però li agafa molt sovint això?

- A vegades passa molts díes que diríes que és d'una normalitat absoluta. Però, de cop, sense saber com va ni com costa, aquesta mena de bogería se'n fa senyor.

- I ara, on és?

- Val més que no el vegis, Romeva. Es desconegut. I, a més a més, ni sabría tu qui ets...

Romeva arribà a casa seva amb un posat que tothom li va conèixer que n'hi passava alguna de grossa.

- Que no estava d'orgue el matalasser avui?

I Romeva arrenca a plorar com una Magdalena

- Es que haveu renyit i jo li tinc de posar les peres a quarto?

- No, pare.

- Doncs què ha passat que ploris d'aquesta manera?

- La pitjor cosa que et puguis pensar.

- A veure, a veure, que resulta que és casat aquest matalasser?

- No.

- Però hi ha cura o no hi ha cura en això que et passa!

- No ho sé, pare.

- Noia, mira com ha arribat de festejar la teva filla!

I Romeva s'abraça plorant al coll de la seva mare, que és un coll que sempre s'hi hauría d'estar abraçat.

- Però què et passa, Romeva!

- Res...sí, molt. Només sé que el tinc d'estimar molt al matalasser.

- Però que no l'estimaves, ja?

-Sí, però tinc de fer com Romana, la seva minyona.

- Però que en fa seguir dues aquest noi! - que salta el federal.

- No, pare. Xavier va anar a la guerra...

- I va quedar inútil pel festeig!

- No. Va anar primer a la guerra d'aquí. Després va passar a França, com molta gent, i es va ficar a l'altra guerra.

- Sempre m'ho havía pensat que aquest noi feia cara de valent.

- Deixa'm dir, pare. Quan aquell mariscal que tu saps va dir als soldats que pleguéssin, Xavier va entrar a la Resistència...

- Ho veus, com jo tenía raó.

- I fou portat a un camp de concentració...i per tal de fer-lo parlar li feren rentades de cervell.

- Moltes?

- Tres,i ara de tant en tant encara perd el seny, i és quan a la matalassería s'hi veuen aquells rètols dient que el matalasser és a prendre les aigues.

- Romeva, filla, i es pot festejar amb un home així?

- Un home així s'ha de festejar més que els altres! - que sentència el federal.

- Però tu, filla meva, què has decidit?

- Romana m'ha dit que ara l'estima més que abans. I jo, jo he dit a Romana que també l'estimava més.

- Ben fet, noia!

- Oh, ben fet, ben fet...Si el matalasser de tant en tant perd el seny podem rebre tots!

- Si jo estimant-lo més el podés guarir...

- Prova-ho, Romeva, prova-ho. Els federals mai hem de perdre les esperances.

- Vols dir, pare?

- I tant! A més a més jo tinc metges federals amics - de federals n'hi ha de tots els oficis i carreres-, que d'aquestes coses en saben un niu, i aniré a veure el doctor Maleca que és un gran doctor i un gran federal.

I sí, el pare de Romeva anà a veure el doctor Maleca.

- Cisquet, no em diguis que vens a proclamar la república federal!

- No, però jo ja dormo en un matalàs republicà. I és del matalasser que me'l va fer que et vinc a parlar.

I Cisquet contà la història de Xavier des de les rentades de cervell fins al rètol d'anar a prendre les aigues.

- Aquestes rentades de cervell solen donar mals resultats. Ara, jo l'hauría de veure a n'aquest noi. Jo no acostumo a donar remeis a malalts als quals no he visitat. M'entens, Cisquet?

- Pots venir ara?

- Tinc visites, però per un federal com tu, jo també diré a les visites que sóc a prendre les aigues.

I tingué lloc la visita. El matalasser no contestà a cap de les preguntes que li feu el doctor Maleca. Aquest s'assabentà, per Romana, de la freqüència d'aquelles parades de cervell.

- Jo em penso que d'ençà que jo li cuino les parades són més espaiades, i ara que festeja sembla que també ha guanyat, sap? Quan ell s'ho sent a venir es queda a casa i no passa res. Ara, quan la cosa li ve pel carrer...Ha fet córrer la civila Bernarda, va dir el nom del porc al regidor Samuel...va treure roba a la senyora Gertrudis...Per cert que

aquesta senyora va dir: "Oh, quan m'ha tingut sense roba se n'ha anat!"
El doctor Maleca s'expressà així:
- El cervell és ple d'aquestes coses tan menudes que nosaltres en diem cèl.lules, les quals segons com se renten s'espatllen, però que a causa de determinades afeccions es poden tornar a posar en bon funcionament. Aneu a saber si la bona cuina de Romana i el festejar amb la filla d'un federal, amb el temps, l'adobaran. Jo em penso que sí. I dic això perquè sé més d'un cas de gent que s'ha adobat. Al carnisser Palau l'adobà pescar un llobarro més gros que del compte. Al fabricant Deulovol, quan cremà la fàbrica quedà com nou. I també quedà com nou el recader Maruny quan la dona li marxà de casa, sabeu?
Les coses, un temps, tornaren a anar bé. El matalasser seguía festejant i tothom estava content. El federal Cisquet intervenía sovint en aquelles festejades i s'ho passava la mar de bé parlant de federalisme amb Xavier. A vegades aquestes parlades s'allargaven més que d'ordinari i Romeva havía de reclamar.
- Pare, i si em deixessiu festejar una mica...
I trobem al matalasser sortint d'una d'aquelles festejades, i vagin a saber si per culpa d'haver parlat massa de les activitats pre-republicanes del senyor Pi i Margall o què, la questió és que tingué lloc un d'aquells atacs fulminants que el deixaven de cop del tot alienat. El canvi d'estat mental s'esdevingué quan Xavier passava davant la Sala de l'Audiència en la qual ~~tenía~~ se celebrava un judici. I aquell cervell desballestat manà al matalasser d'entrar-hi. I hi entrà en el moment que el jutge preguntava dirigint-se a tres acusats:
- A veure, qui va matar al senyor Portugal?
I el matalasser Xavier avançant pel mig la Sala va dir:
- Jo!
El jutge, arreglant-se les ulleres, diu:
- I a vostè qui li ha donat candela en aquest enterrament?
- Vostè ha preguntat qui va matar al senyor Portugal. I jo li dic que vaig ser jo.
La declaració del matalasser ho espatlla tot. El fiscal, que havía fet

un gran paper acusant als tres homes del banquet, veu que pot haver treballat en va. El defensor, el qual com sempre demanava la lliure absolució dels tres elements als quals culpava el fiscal,veu que si ara es presenta un senyor que es declara autor de la defunció del senyor Portugal, la feina serà seva a demanar-ne l'absolució. Els tres acusats, al veure que havía entrat un ciutadà declarant-se autor de l'òbit del senyor Portugal, es posaren a aplaudir al nou entrat. El jutge fa actuar la campana reclamant silenci.

- A veure, a veure...En primer lloc ordre a la Sala. I vostès - diu dirigint-se als tres fins llavors acusats-, s'esperin a picar de mans. S'han d'aclarir colls. Les coses han canviat. Si ha sortit un element declarant-se eliminador del senyor Portugal, aquests tres homes ~~fins~~ als quals fins ara se'ls carregava el mort perquè fent el tresillo a casa del cafeter Bonet parlaven d'arribar a la cara al senyor Portugal per una qüestió política, s'han de deixar anar. Ara, si volen, poden aplaudir. I ara ens trobem que tot s'ha de fer de cap i de nou. Senyor - diu el jutge dirigint-se al matalasser, - pugi a la tarima. Agutzil, prengui-li el jurament.

- Senyor... com es diu vostè?

- Xavier. Xavier Vignau.

- Senyor Xavier Vignau. Jura dir la veritat, tota la veritat i res més que la veritat?

- No.

- Eh? Senyor jutge, ja ho ha sentit...

- Vostè ha de dir que sí! - que diu el fiscal.

- Vostè jura...- repeteix l'agutzil.

- Sí.

Intervenció del defensor.

- Encara que aquest nou senyor no m'ha encarregat la seva defensa, en què quedem, no o sí?

- Sí - diu el matalasser.

Fiscal - I per què el va matar al senyor Portugal? Ja sap que això entra de pet dins la pena capital?

- No.

Defensor - Vostè està bé del cap?

Xavier - No.

Defensor - I a n'aquest home ens havem de creure?

Fiscal - Jo ja havía dit que al senyor Portugal l'havíen mort aquests tres acusats.

Jutge - No ens precipitem, no ens precipitem. Vostè va matar al senyor Portugal?

- Sí, però...

Defensor - Però potser no el volía matar?

Fiscal - El defensor ja es prepara per a demanar l'absolució! Li va escapar matar-lo, no?

- No ho sé.

Defensor - Aquest home també ha declarat que no estaba bé del cap.

Fiscal - Es l'excusa que ara donen tots els criminals. Diuen que quan van criminalejar no eren ellls. Jo demano per aquest nou acusat la pena més alta!

Defensor - Senyor Vignau, centri's. Vostè ha dit que va matar al senyor Portugal, no?

- Sí.

Defensor - Si no sap per què el va matar a n'aquest senyor, deurà saber com el va matar. O tampoc ho sap?

- El senyor Portugal era alemany. Es deia Portugal Weizz.

Fiscal - Pel món n'hi ha molts d'alemanys. Per què no els matava a tots?

- Perquè no vaig poder.

Fiscal - Demano més pena per la voluntat de l'acusat a voler suprimir tots els alemanys.

Defensor - Deixi la voluntat en pau, senyor fiscal. Vostè és de dretes, no? I vostè es pensa que quan les eleccions no hi havía gent que per tal de que els seus tinguéssin un vot menys, no el volíen eliminar a vostè? Deixem, doncs, les intencions en repòs.

Fiscal - Deixem-les-hi. Al senyor Portugal se'l matà el dia 17. On era vostè el dia 17?

- A matar al senyor Portugal.

Fiscal - I com el va matar?

- Amb una escopeta.

Fiscal - Vostè és caçador?

- No.

Fiscal - Més pena per tenència il.licita d'armes. I aquesta escopeta, d'on la va treure?

- De l'armería del carrer Vell.

Fiscal - La va pagar?

- No.

Fiscal - Més penes. Escopeta robada. I com la va robar?

- L'escaparata era obert. Vaig preguntar quin preu valía aquella escopeta. Ningú no em va contestar. Com que era època de rebaixes, vaig pensar que aquella escopeta potser la donaven de franc. I me la vaig emportar.

Fiscal - Bé, ja té l'escopeta. I els cartutxos?

- Si donaven una escopeta de franc més hi podien donar els cartutxos.

Fiscal - També és veritat, veu? I a on el va anar a trobar al senyor Portugal?

- El senyor Portugal era caçador. Caçador i alemany. Solìa anar a seguir la petja de la única llebre del rodal al Comal Pelat. Al Comal Pelat hi ha un guarda que patí moltíssim en un camp de concentració i que sap que el senyor Portugal hi tenía bo. La llebre que perseguía el senyor Portugal es va ficar a les terres del Comal, i el guarda i jo vam espantar al senyor Portugal.

Fiscal - I què més?

- Res més. I quan dic res més no cal que ningú s'esforci. Tampoc se'n sortiren al camp de concentració en el q ual un servidor de vostès també hi va estar. Per a mi s'ha acabat el judici.

Jutge - Per a vostè sí, però per a nosaltres, no. Qui el va matar al senyor P rtugal, el guarda o vostè?

- No ho sé.

Jutge - Però primer no havía dit que l'havía mort vostè!

- Sí, no sé què m'ho havía fet dir.

Jutge - Però serà possible que no es pugui saber qui matà al senyor Por-

tugal?!

Defensor - Jo tinc l'obligació d'anar a favor dels que defenso. I demano que aquest home sigui declarat innocent.

Jutge - Vostè ho demana sempre. De moment, si aquests tres senyors només van parlar d'arribar a la cara del senyor Portugal, per mi ja poden sortir a tornar fer el tresillo, però que el facin sense dir mal de ningú. Ara, aquest senyor nou, fins que s'aclareixi la seva actuació del dia 17 queda arrestat. I que s'arresti també el guarda del Comal Pelat. Ací s'ha de saber d'una vegada qui va matar al senyor Portugal. I s'alça la sessió.

Romeva va a la botiga del matalasser i ja de lluny veu l'avís que l'home és a prendre les aigues. I pregunta a Romana.

- Aquesta vegada em penso que hi ha anat de debó perquè no és a casa.

- I tant bé que va sortir ahir de festejar...

En aquest moment entra una clienta.

- Ja ho sap, Romana, que han agafat al matalasser?

- Què em diu! Quin disbarat ha fet?

- No ho sé. Només m'han dit que l'havien agafat.

Romeva corra a casa a donar compte de l'esdeveniment.

- Pare, han agafat a Xavier!

- Què ha fet?

- No ho sé, però l'han agafat.

Cisquet, ultra metges federals amics hi tenía advocats. I els feu servir. I un advocat federal parlà amb l'advocat defensor de Xavier. Li contà la passada per aquell camp de concentració i les rentades de cervell... Hi ha un nou judici. I el matalasser ja tornava a carburar bé quan el judici tingué lloc. I n'estava tant de bé que començà preguntant a l'escarceller què havia fet ell perquè el tinguéssin agafat. L'escarceller li va dir que l'agafada era cosa del senyor jutge, que ell només havía rebut ordres de tancar-lo i de no deixar-lo escapar.

En el nou judici s'hi fa comparèixer el guarda del Comal Pelat. El jutge volía deixar les coses aclarides. I començà preguntant a Xavier si es

mantenía en la declaració que feu anteriorment.
- Quina declaració?
Jutge - No fem el distret, no fem el distret. Vostè va dir, primer, que s'havia passat mestre del senyor Portugal...
- Jo mai he dit una cosa semblant.
Fiscal - Més pena, per perjur.
Defensor - Un moment, un moment, senyors. L'acusat pel senyor fiscal durant la guerra va sofrir en un camp de concentració alemany, tres rentades de cervell, i a vegades encara se'n ressent i fa coses que és com si no les fes ell...
Fiscal - Però eliminar a un senyor no és pas una cosa com per a no parlar-ne!
Defensor - Fins ara les coses que ha fet no essent ell, no han passat de fer córrer una civila, dir-ne quatre de fresques a un regidor i treure una mica de roba a una senyora. Per tant, res d'assassinats.
Jutge - I qui és que pot demostrar les consequéncies d'aquestes rentades de cervell?
El doctor Maleca, avisat pel federal Cisquet, deposà el seu testimoni.
Jutge - Jo, davant de la ciència, em solo donar. Ara, no sé si el senyor fiscal és de la mateixa opinió.
El fiscal es veu que era tossut perquè:
- Vostè el va matar o no el va matar al senyor Portugal?
- Jo ni l'he vist mai ni mai n'he sentit a parlar d'aquest senyor.
Jutge - A veure, carai, si ens en sortim. Un o altre el va matar al senyor Portugal. Tenim un altre acusat, el guarda del Comal Pelat. Interrògui'l, senyor fiscal, interrògui'l!
I cosa extraordinària que per primera vegada es doná en un judici d'homicidi. La declaració del matalasser Xavier fou exacta de pe a pa a partir de l'entrada en joc del guarda del Comal i al qual el matalasser no havía vist mai. El guarda havía efectivament passat per un camp de concentració i n'havía sofert les consequències. I en aquell camp havía conegut al senyor Portugal el qual hi havía actuat carregat de males intencions. I quan sabé que s'havía instal.lat al poble, el guarda sofrí una gran regirada de budells. I moltes vegades quan feia guàrdia

a les terres del Comal Pelat havía desitjat que l'atzar li portés al davant al senyor Portugal. I un día l'atzar el cregué. I va veure que aquell senyor perseguint una llebre es ficava pels seus dominis. I malgrat les ganes de fer la pau que portava a dins, el guarda, com molts que passaren pels camps de concentració, se sentí magnànim i quan tenía al senyor Portugal a punta de canó, només el volgué espantar i, bon tirador feu alt. L'altre va veure d'on venía el tret i qui encara tenía l'escopeta engaltada, i recordà aquella cara. I, pensant-se la cosa pitjor i ja rosegat pel remordiment, s'espantà tant que es morí de l'ensurt.

Es feu la prova demanada pel defensor i es va veure que ni un sol perdigó tocà la pell del difunt.

Naturalment l'advocat defensor va demanar la lliure absolució del guarda, i malgrat que el fiscal insistí en què havía de sortir un condemnat, no se'n sortí. El sjutge ho acabà dient:

- El senyor Portugal es morí d'un ensurt. O sigui que es morí ell mateix. Es va morir de pensar que el podien matar. La culpa és enterament seva. I ja no se'n parla més!

El federal Cisquet va determinar que la millor cosa que es podía fer era que el matalasser i Romeva es casessin sense perdre temps. I el casori es feu amb la convidada de tots els federals del poble. I tothom creia que havia solucionat els desnivells crerebrals de Xavier a la seva manera.

El matalasser, pel seu casori amb Romeva. Ramona, per les excel.lències de la seva cuina. El federal Cisquet per les actuacions del metge i l'advocat federals...La cosa certa és que a la matalasseríam mai més s'hi tornà a veure aquell rètol avisant que el matalasser era a prendre les aigues.

La gent de planetes enllà s'han sortit de tenir un món remarcable. Han trobat la manera que els cervells anéssin a més i, com a conseqüència, han aconseguit formar una societat en la qual gairebé tothom és savi. Fa temps que aquella gent ha trobat, pensant fort, uns aparells que els han permès anar i tornar d'un astre a l'altre. Segons ells, han volat i desembarcat a tots els sistemes planetaris coneguts.

El capítol més important dels presupostos ha estat molt de temps el dedicat als viatges interplanetaris. Són despeses que ningú no va mai discutir, ja que tan savis són els que les proposen com els que les accepten. I ara es tornen a presentar pressupostos de cara a fer nous descobriments espacials. L'aprovació dels pressupostos es fa, de temps, saltant. Quan qui presideix les reunions pregunta amb un cop de massa si s'aprova la pregunta que es fa, la general salta com empesa per la corda d'un rellotge amb el president donant l'exemple. Al principi costà una mica que sortís un salt comunitari sense falles, però ara la saltada és uniforme, massissa, total. Tot és avesar-s'hi a les maneres de votar. Segons a on n'hi ha que voten posant-se dempeus, altres ho fan alçant un braç, altres electrònicament, altres cobrant, i altres que només poden dir, sí, senyor. Quan les votacions solen portar raons és quan uns diuen que sí i els altres que no. Ells ja ho han superat això. Savis amb savis mai s'esgarrapen, i ells voten saltant, sistema que és probable que no es faci enlloc més. I mai, es tractés de la mena de votació que es tractés, han saltat més els situats a la dreta de la taula presidencial, que els col.locats a l'esquerra o al centre. Tothom ha saltat igual i a la mateixa alçada. I una vegada s'ha saltat ningú no es pot desdir d'haver-ho fet. El salt és sagrat, com l'honor. Renegar del salt sería jugar-se l'admissió al Congrés del Saber i això ningú no vol jugar-s'ho. Allà dalt quan s'és savi s'és savi. I tots dediquen la seva saviesa a l'Estat. I l'Estat no és un país com a molts llocs encara no posats al día. L'Estat és un Estat General. Uns Estats Units de Planetes, per a dir-ho que la gent ens entengui.

En aquest moment hi ha una reunió interplanetària que té lloc al planeta que més coses ha descobert. Aquest privilegi no es discuteix ja que

en aquell planeta és en el que hi han més savis per quilòmetre quadrat. Segons estadístiques fiables, de cada deu ciutadans hi ha set savis. Ja és conegut pel Planeta dels Set Savis.

Es fa un balanç dels objectius assolits i tothom està d'acord que no es pot demanar més. Però quan els savis són savis...

Parla el savi Forner:

- Tot el què s'ha fet està molt bé. Podem dir que segons a on hi ha savis a cada carrer. Vivim més temps que anys endarrera. S'han inventat vestits que duren tota la vida. Les pastilles han substituit els antics sistemes alimentaris. Tenim un sol partit polític. Fa anys que les vagues generals són desconegudes, com en són els assalts al Congrés que abans es feien a cada repic de campanes. Tenim una col.lecció de metges els quals han agafat fama ben guanyada de mudar peces considerades de compromís. Disposem d'un diari únic. Hem anat i tornat de totes els astres que veiem de nits, per lluny que siguin degut a la teoría comprovada que quan un s'aparta del seu món el temps s'atura. Ho tenim tot resolt. Per a nosaltres no hi ha misteris. Sabem tot com va començar i sabem tot com acabarà. Es a dir ho sabem tot. Ara, savis amics, algú ha pensat, i segur que sí, com estem de dones? (els savis assistents intercanvien mirades d'aprovació). Amb franquesa, savis de tot el món, vostès creuen que les dones que tenim, i jo puc parlar tant de les de casa com de les d'altres mons que coneixem, són les dones que haurien de ser? Amb la mà al pit, amb la mà al pit, savis amics. Jo penso que tots fem amb una sola dona perquè amb la que tenim n'hi ha ben bé prou. Han vist mai que cap poeta hagi fet sonets lloant la bellesa de les nostres dones? En els nostres Museus, en les nostres Sales d'Art, quantes estátues, quants quadres s'han vist reprouint una bellesa que les nostres dones no tenen? Pertot arreu els nostres artistes reprodueixen màquines, sortides de sol i ponts llevadissos. Si tots nosaltres havem fet coses, les havem fetes pensant en la ciència i el progrés, Mai les havem fetes pensant en les dones ja que les dones que tenim no ens mouen a fer res pensant en elles. Aquestes dones nostres, i vostès ho saben tan bé com jo, no passen de ser objectes pràctics com una cadira, un

armari o una central elèctrica. Evidentment, evidentment, i com una cosa més pràctica, porten criatures al món, però tots sabem de quina manera s'han fet els prolegòmens d'aquestes reproduccions, amb mala cara com en el temps que els dentistes ens arrencaven un queixal, degut a la falta de gràcia de les interessades. Tothom sap que ací no s'ha festejat mai, i que mai hem pogut presentar, amb gust, les dones a les nostres amistats. Es veu que en aquests mons nostres no es pot tenir tot. I jo dic, és que en algun lloc no hi pot haver dones que siguin com tots ens pensem que les dones haurís de ser? Es que per més que en coneguem, els coneixèm tots els mons? I jo ja pregunto: I si es mirés de fer un aparell més atrevit que els que portem fets i anéssim a veure com estan de dones altres mons que fins ara no hem visitat? Si fossin com les nostres, ens hauríem de contentar amb les que tenim perquè totes serien iguals, però i si en un món determinat hi haguéssin dones millors que les nostres. Oh, carai, savis amics, això és molt important. Disposar de dones que no s'hagin de quedar sempre a casa, que un se senti cofoi de portar-les pel carrer i d'escoltar passants tirant-les-hi floretes, cosa que fins ara no ha succeit mai! Es pot fer aquest aparell, i es pot portar a cap aquesta anada a un astre nou a veure si hi ha dones que paguin el tret?

La resposta dels assembleistes ja que tothom trobà que el savi Forner tenía tota la raó, fou una saltada en tòtum, sense cap abstenció, a la que s'ajuntà el propi savi Forner.

I aquell mònde savis en feu una qüestió de prestigi de construir l'aparell preconitzat pel savi Forner. I de nou el capitol més important del pressupost fou el de les despeses interplanetàries. I l'aparell sortí. El portaren a cap els del Planeta dels Set Savis. I fou considerat l'aparell perfecte. La gent veient-lo i examinant els seus interiors deien que amb allò es podía anar pertot arreu per apartat que fos. Anar i tornar.

Té lloc una nova reunió interplanetària. I tornem a sentir el savi Forner:

- Ja tenim l'aparell. Els constructors, no asseguren, juren, que a ca-

vall d'aquesta meravella s'han acabat les distàncies. S'ha calculat que el combustible, que és un combustible concentrat, només s'haurà d'utilitzar a la sortida del nostre món i a l'arribada i sortida d'altres. Com saben tots vostès, espai enllà regeix la llei de la gravetat universal, la qual cosa vol dir que quan un s'acosta a una galàxia o a una concentració planetària, l'atracció, que és el modus vivendi d'aquestes concentracions astrals, fa la feina del combustible. Només cal deixar-se anar. Això sí, cal no deixar-se anar massa de pressa. Tot està previst. Podem considerar aquest aparell com la Vuitava Meravella del món. Però malgrat això, se n'han de fer més. Ara ja tenim el model. No ens podem fiar, crec jo, de l'actuació d'un sol aparell quina tripulació, acostumada amb les dones d'ací es deixés enlluernar per les primeres que trobés, les portés a casa i resultés que no fossin millors que les nostres i hi sortiríem tots perdent. Les dones que es trobin en un altre món han de ser examinades per més d'una tripulació. No podem córrer el risc d'errar-nos. Jo estic segur que, en un lloc o altre, hi ha d'haver dones que siguin com nosaltres voldríem que fossin.!

I sí, es feren nous aparells, concretament, vint i equipats tots amb els estris més sofisticats. Cadascun portava un aparell de televisió i les tripulacions foren informades que tinguéssin tothora l'assemblea al día de les coses que anéssin trobant. El savi Forner donà una pista:

- Proveu camí d'aquesta faixa d'estels que nosaltres coneixem per Vía Làctea. Amb tants com n'hi ha, molt serà que en un o altre no s'hi trobin dones amb cara i ulls!

El dia de la sortida dels vint aparells saltà la població en pes de tots els planetes associats. I començaren a arribar missatges...

- El món és més gran del què ens pensàvem. Per ara les dones vistes són si fa no fa com les nostres.

A l'assemblea es comentà:

- Potser ens queixem sense raó. Si pertot les dones són com les d'ací, no tenim més remei que conformar-nos amb les que fem servir.

- A mi em sembla impossible que les dones siguin pertot iguals. Hi faltaría quelcom en aquest món si fos així, no ho sé. No m'acabo de donar jo.

- Atenció assemblea! Ens estem acostant a un món petit. Veureu, per les imatges que estem trametent que es tracta d'un món reduit format per un sol i set o vuit planetes i, pel que podeu veure, es tracta de planetes buits. I si són planetes buits no hi hauran dones, llevat que s'hagués fet algun planeta en el qual només hi haguéssin dones, cosa que no creiem i que pensem que no creu cap de vostès...
- Atenció assemblea! Passem molt arran d'un d'aquests astres que dèiem. Aquí hi ha algú. Hem vist una bandera...Rectifiquem. Hi ha una bandera però no hi ha ningú, ni dones. No ho entenem que hi hagi una bandera i no s'hi vegi el que li ha portada. Ara, va fer bé d'anar-se'n el que plantà la bandera ja que si s'hi hagués quedat hagués fet un mal negoci. Es tracta d'un astre sense res més que forats. No hi veiem ni un riu, ni un arbre, ni una casa. Ja devía saber el què feia el que només hi va deixar la bandera....Aquest astre desert va fent voltes damunt un altre astre més gros al qual fa llum...Atenció, assembleistes! A l'astre més gros hi deu haver gent ja que de nits es veuen llums a molts llocs! I són llums artificials, llums de bombetes!
L'assemblea avisa:
- No us precipiteu! Si aquesta gent s'il.lumina de nits, en altres coses deuen excel.lir. No aneu barroers. No baixeu a llocs on hi hagin massa llums.
- Atenció assemblea! Sí que tenen altres coses. Disposen d'avions però els que havem vist són de l'any de la Nana. Potser els altres, semblants als nostres,els tenen amagats. Hem vist vapors a diverses mars, trens i automòbils. Ui, són gent de colors distints! Hi ha blancs, negres i grocs. Els blancs en general estan grassos, els negres secs, i els grocs són més petits que els altres. Pensem que tenim un mal món a la vista. Segons es veu encara ho fíen tot a les canonades. Se'n senten a molts llocs. Hi ha paisos que manen els sabres i els manats no poden dir ni piu. Si ho diuen, reben. Es un món de partits polítics i no s'acaben d'entendre...Sabem més coses. Es un món dividit en dos bàndols, els nordamericans, que són una raça barrejada, i els russos, que sempre han estat russos. Es diu que els nordamericans tenen molts quartos i volen fer la llei als altres. Es el país, si ens havem informat bé, que hi ha

més milionaris coneguts. Els russos sembla que no en tenen de milionaris, però tant els uns com els altres fan un campionat de fer bombes. I tothom està pendent del què fan aquests dos bàndols. La gent diu que si tots dos tiren bombes a cop, no quedarà res de res. La gent ja ho vol evitar que es tirin aquestes bombes, però els que les fan se'n foten, es veu, del què vol la gent...Estem sobrevolant un món format encara per moltes nacions, la majoria petites que han d'anar a remolc de les grans...De coses ja en tenen; ràdio, televisió, peix congelat, bingo (que és un joc que si tornem us l'ensenyarem de fer), juguen fent córrer una pilota a cops de peu i la gent veient fer gols no es recorda de res més, canten, ballen, es barallen per questio de banderes (ah, ara que parlem de banderes, aquella bandera que vam veure en aquell astre desert, era nordamericana. La hi van deixar i van tornar), i hi ha un lloc que ja hi havem passat diverses vegades que han fet l'Estat de les Autonomíes. Sí, han donat l'autonomía a tothom, la volgués o no la volgués. I encara viuen atrets per l'afany de tenir diners. En vol tenir tothom, però es veu que se'n va curt i trobem gent que no sap què fer-ne i altra que té treballs a passar la setmana bé. En aquell país que déiem de les autonomís, fa poc que hi han hagut eleccions i han guanyat els socialistes, però passen molts treballs perqué tot se'ls hi apuja...

Contesta l'assemblea:

- Això, amb el temps, com a casa nostra, s'anirà arreglant i és possible que arribin a fer un partit únic. Però com estan de dones? Recordeu-vos que vau sortir d'ací amb aquesta missió!

No hi ha contesta.

L'assemblea insisteix:

- Atenció, atenció, aparells interplanetaris! Repetim, com està de don aquest món?

Els aparells interplanetaris callen. L'assemblea reclama contesta.

- Amics, ens havem gastat una millonada encomanant-vos un treball. Com el teníu?

La contesta arriba a la fi.

- Senyors assembleistes, això són dones!

L'assemblea emet:

- Ens falten dinou contestes. Exigim contestació urgent!

I l'assemblea rep una contestació signada per tots els aparells en bloc.

- Senyors, que s'hi estigui qui vulgui aquí dalt! Us estem trametent una filmació de les dones d'ací. Ens fa l'efecte que sobren comentaris per savis que siguin tots vostès. Si pensaven que en algun lloc hi havía d'haver les dones que xxxxx permetéssin afirmar que el món era ben fet, aquest lloc és ací. No és estrany que els homes d'aquest món ho facin tot per a elles. Es impossible que en altres mons les dones siguin més guapes que les d'aquest. Vegin, vegin, savis de casa nostra. Estem trametent un concurs de bellesa, que ací se'n fan a cada repic de campanes, i la millor serà la de més bona presència vestida de bany. I totes ho són! A casa nostra les dones només s'hi vesteixen de bany a l'estiu quan tenen calor i tothom sap que ningú no se les mira. Ací se les mira tothom. I no solament vestides de bany, sinó vestides per anar pel carrer. Ací a les dones se les mira sempre. Vegin, vegin aquesta cosa que ací se'n diuen revistes i que aquí dalt són desconegudes. Mirin quin bé de Déu de plomes que és la cosa que la gent es mira menys. Es miren, com nosaltres tenim la sort de poder mirar, les regions desprovistes de plomes que ja poden suposar quines són.

Hem acordat destruir els aparells i quedar-nos ací. I l'acord s'ha pres saltant i ha saltat, sense una falla, la tripulació de tots vint aparells. No cal que ens demanin res més. Hem decidit quedar-nos en aquest món, tan desastrós com vostès vulguin, però que disposa d'unes dones que fan de bon passar els disbarats que encara fan els homes. Amb les dones que havem trobat, aquesta gent està tan contenta de tenir-hi tractes que arriba a no fer cap cas àdhuc d'aquestes bombes que diuen que s'estan fent. I ací festeja tothom, cosa desconeguda a casa de vostès. Havem vingut a festejar i val la pena haver fet els milions i milions de quilòmetres que havem fet. I quan es jutge la nostra decissió facin passar les emissions televisives que havem tramès i veuran que la raó és del nostre costat. Bona nit tinguin!

A l'assemblea s'hi passeja el mot desertors el qual feia anys que no h-

vía sortit. Concretament d'ençà del temps de les guerres inicials dedicat als espíés i als passats. Però la intenció del mot la frena una mica la visió de les fembres rebudes a través de l'espai. Algú, però, proposa una expedició de càstig i, per primera vegada, a l'hora de demanar el vot a la general, no salta tothom. Allò és nou, i es fa una altra proposició. Fer nous aparells per tal de veure com han anat les coses, i el salt ja torna a ser totalitari.

Es fan nous aparells i s'acorda que entre els tripulants hi figurin els savis més distingits dels Estats Units de Planetes. Entre els elegits hi ha el savi Forner, ja conegut.

I, quan n'és temps, l'assemblea rep un misstge descoratjador signat pel propi Forner. Aquest:

- Amcis tots, savis caríssims, ja us regalo tota la saviesa dels vostres Planetes Units! No hi ha invent, per important que sigui, que es pugui comparar amb les dones que havem trobat. Hi ha unes rosses! I unes brunes! Quan vas pels carrers no saps a quina mirar. I sí, ací es festeja, ací es festeja, savis amics! Mentiría si digués que sento que jo també m'he passat. M'he passat amb armes i bagatges. I quan m'he passat jo...

No se sap amb certesa si l'assemblea ha enviat nous aparells, si tots s'han passat o si alguns han pogut portar dones nostres allà dalt. Això és de mal aclarir ja que alguns savis consultats els quals vivíen únicament amb la ciència per companyía, van dir que si dones com aquelles es portaven a casa seva, sería molt possible que els savis no es dediquéssin a res més que a festejar...

El follet Francisco ha vingut altres vegades a fer-me companyía. Sempre que jo he intentat tornar-me un vailet de pocs anys i he assegurat al follet que ho era. Ara, es va enfadar molt el día que li vaig ensenyar uns papers amb els contes que ell m'havía contat. Em va dir que n'hi havía algun que jo me l'havía empescat i que el seu prestigi

en patiría. Vaig intentar dir-li que els havía fet com si tingués pocs anys i això el va calmar una mica. El follet Francisco té més seny que jo, i si veu que m'avinc a tornar-me menut, sempre troba la manera de començar: "Una vegada era un rei..."
Si algú, a l'anar-se'n a dormir, assegura tres vegades que no passa de sis anys, pot tenir la sort, com jo, que algun follet del clan Francisco li expliqui coses de dalt del coixí. Ara, jo recomanaría que no es parli de res que s'esdevingui pel carrer per lletres grosses que portin els diaris, si es vol la festa en pau. Si es fa, el follet es pot esquivar i en lloc de passar una bona nit escoltant contes variats, un s'exposa a sentir cop i recop la teoría de la revolució universal i, la cosa més trista, que el follet no se us acosti més a casa. No tots els follets són com el follet Francisco.

Malgrat l'enfadada del follet, un, portat per la manía d'escriure, ha fet d'amagat d'ell "Un amor de balneari" i "El cas d'Adela i Piu, espíes diplomats". I, altres contes, en un recull que està en remull pensant que no l'ha de veure el follet Francisco. Es clar, el follet és de mal enganyar i si sense saber-ho jo se'm planta dalt del coixí i no para fins que jo li confessi adormit que he escrit aquest nou recull, malament rai! De tota manera, per si l'amic follet tingués feina en altres llocs, com que aquests dos contes ja són fets, van a continuació, i si Francisco es torna a enfadar ja veurem com ens en sortim...

UN AMOR DE BALNEARI.

El senyor Costella era un dels malalts més malalts que es coneixíen. Si no tenía tots els mals s'hi afinava molt. Havía passat tota una vida entrant i sortint de quiròfans i sempre se li treien coses. Però se n'anava sortint per peces que se li quedéssin. El darrer metge que l'operà ja va declarar:

- A n'aquest home ja no se li poden treure gaire peces més!

I, fora del temps que passava a les taules d'operacions, se'l veia sempre entrant i sortint de farmàcies. Era, sense cap mena de dubte, el millor client que teníen. Es pot dir que per tal de conservar en un relatiu bon estat de funcionamentles peces que li quedaven, es prenía, si no tota, una gran part dels medicaments que hi havía en aquells centres expedidors. Medicament nou que sortía, medicament que els senyors metges s'afanyaven a receptar al senyor Costella. O sigui, que ens trobem davant d'un dels homes més medicamentats del país, i potser de fora.

Naturalment, l'haver de viure en un constant us de pastilles de tots colors, d'injeccions i de supositoris de marques variades, ha de donar una predisposició a córrer carregat de mal humor. I era el mal humor que portava a coll el senyor Costella. Era rar que anant pel carrer saludés a ningú. Els passants que el coneixíen se'n feien càrrec i malgrat que l'home no tornava mai cap "bon día", tothom n'hi desitjava. Ja se sabía, quan se'l trobava, que anava camí de la farmàcia més propera. I era veritat. A l'home no se'l veia mai enlloc més que a dinte les farmàcies. En cap temps se'l va veure a cap taverna, a cap cafè, a cap centre recreatiu, a cap camp de futbol, a cap novena.

El senyor Costella era solter. Com que va començar molt jove a tenir peces espatllades no va tenir temps, enfeinat en les operacions i en les anades a les farmàcies, de mirar-se cap dona de prop, i no sols de cara al matrimoni sinó tan sols de festejar. Ell era un home conscient i no va voler en cap manera que cap dona hagués de compartir la seva col.lecció de mals. Prefería, molt ben preferit, passar-se'ls sol. I és clar, entre els mals i la falta de festeig li agrejaren

el caràcter fins a dalt de tot.
Vivía a dispesa, i mai se'l podía veure fent els repassos que feien els altres dispesers. La dispesera li havía de prèparar plats sense salses, sense grassa, sense sal i sense granes ja que, entre altres coses, el senyor Costella, segons els senyors metges, estava afectat de diabetes,, colesterol, reuma, laringoplèxia, lumbago, miocelàlgia, hepatalgia, laringitis, neuropatia, i tota aquella sèria de mals que acaben en "itis", que són incomptables.
I per tal que l'home no acabés d'enutjar-se veient com menjàven els demés components de la dispesa, al senyor Costella se li feia fer un horari especial. Menjava sempre sol.
A la dispesa se'n parlava dels mals dels senyor Costella. Darrerament havía agafat un mal nou mal d'ossos. Ell mai no agafava mals petits. A gent normal, li fa mal un os determinat, o dos a tot estirar. Al senyor Costella, els ossos començaren a fer-li mal tots a la vegada. I a la dispesa es comentava que si es fan homenatges a un gran pintor, a un gran músic i a un gran escriptor,sería just que se'n fes un a n'aquell gran malalt indiscutible acumulador de malaltíes.
Aquell día el senyor Costella feu tard a dinar ja que trobá la farmàcia plena de gent per mor d'una grip que s'havía instal.lat al poble. I va arribar a temps de sentir que un dispeser deia:
- Jo, si fos del senyor Costella, provaría de passar una temporada en un balneari. N'hi han que tenen unes aigues a mà les quals en guareixen molts de mals. Qui sap...
I el senyor Costella hi començà a pensar en els balnearis. Aquell qui sap del dispeser se li plantificà al pensament durant díes i díes. I decidí apuntar-se a un balneari.
- Donaré - va dir a l'acomiadar-se de la dispesa -, ja ho sé, un disgust a metges i farmacèutics, però tant els uns com els altres, a mi no han deixat de donar-me'n fa molts anys.
El senyor Costella era rendista. Vivía de tallar el cupó, i si hagués estat un home sense tantes malaltíes hagués tingut una bona renda. Però les tenía gairebé totes les malaltíes. I començà a cap

edat a veure's obligat a fer-se eliminar peces. Gairebé de totes les dobles només n'hi quedava una.
Quna entrà al balneari ja era un tercera edat. I quan a l'establiment se li preguntà quins mals tenía per apuntar-se a la presa d'aigues, l'home, honest ell, contestá:
- Per mals, aquest balneari no es podrà queixar. Ja m'hi poden posar que els tinc tots. Estic segur que d'ençà que la casa existeix no ha tingut un malalt amb els mals que tinc jo. Ara, m'han dit, i jo m'ho he cregut, que les seves aigues en guareixen molts, de mals. A mi, si me'n guareixen un vint per cent ja em donaría per satisfet.
Quan tenía lloc aquell empadronament, s'estava esperant igualment una senyora també d'edat alta i, cosa curiosa, també rendista i pensant-se posseir mals a cofes. La senyora, quin nom era Camèlia, sentí un gran interès per aquell home tan malalt, interés que no havía sentit encara per ningú. I el senyor Costella, al sentir que aquella senyora declarava també, com ell, que tenía tots els mals, se'n sentí tocat. I s'entaulà una gran corrent de simpatía entre els dos grans malalts.
Se'ls veia sempre junts, prenent les aigues, passajent-se pels jardins del balneari, a taula...La cosa que engrandí aquella convivença d'afectes fou quan els dos, per tal de demostar l'infinit nombre de mals que tenien, es presentaren dues llistes relacionant-los, com aquells dos personatges del Tenori. Abans no acabaren de contar-se, de pe a pa, tottes les intervencions de què havíen estat objecte, els metges que els havíen visitat i les medecines que havíen pres, hagueren de passar molts díes. La coincidència de malures era total i, per esser-ne més, la senyora Camèlia havía agafat poc abans d'entrar al balneari, el mateix mal d'ossos del senyor Costella. Allò l'obligava, com a ell, a anar d'un lloc a l'altre acompanyada de bastó. Passaren una temporada feliç, i la hi passaren precisament parlant de mals. No sabien ni podien parlar d'altra cosa. Es lògic que quan es troben dos melómans la seva conversa giri entorn de les semifuses, que quan ho facin dos piromens es parli de focs en gran,

que dos pintors comencin i no acabin fet sortir les diverses èpoques dels mestres de la pintura, que dos advocats s'expliquin plets, que dos carreters parlin de cavalls, que dos tractants amb bestiar facin sortir els aventatges dels pinsos sintètics, que dos fembrers ressaltin pitreres i anques femenines, que dues dames venint de plaça en vinguin amb les mans al cap i diguin i repeteixin que no s'hi podrà anar...Es, doncs, lògic, que la senyora Camèlia i el senyor Costella passessin el temps,i més n'haguéssin tingut, parlant dels mals que teníen.

Sí, les aigues termals del balneari algun mal els van treure dels molts que teníen, però ells, contents d'haver-se trobat, no es movíen de la casa. Fins i tot el senyor Costella, el qual al poble no saludava a ningú, quan veia la senyora Camèlia era un somriure fet. Somriure que li era tornat al comptat. I ja sortíen els mals.

- Miri, avui fa anys, senyora Camèlia, que em van treure un ronyó.
- Quines casualitats presideixen les nostres vides, senyor Costella! També en fa que me'l van treure a mi. El dret.
- Igual que el meu, igual que el meu...El dret.
- Ara diuen que quan un ronyó s'espatlla ja no l'han de treure.
- Sí, però a nosaltres ja no ens el poden tornar a posar. Jo amb un de sol ja vaig fent...
- També vaig fent jo. Si no fossin les altres pedes que ens falten...
- I també anem fent, senyora Camèlia...i aquest anar fent ens ha permés l'alegría de trobar-nos en aquest balneari. Jo n'estic molt content d'haver-la trobada, senyora Camèlia. I si ha d'anar per mi penso no moure-me'n d'aquesta casa, ja veu què li dic.

La senyora Camèlia, per primera vegada en la seva vida s'ha tornat una mica vermella.

- Ai, senyor Costella que jo també hi havía pensat amb això...
- Jo, no sé si són les aigues o haver-la trobada a vostè, però de fa uns díes que em sembla que no tinc tants mals com quan vaig arribar. I ja fa díes que volía deixar el bastó, però com que veia que vosté el seguía portant...

- Això ja són massa coincidéncies, senyor Costella, i jo no sé què pensar-ne...Jo ja feia díes que podía anar sense bastó, però vaig pensar que vostè encara el portava i per tal de no donar-li un disgust, sap...

I ja els trobem passejant-se sense bastó. La cosa ha anat endavant i ja es tutegen. Al balneari,quan hi van hostes nous,els mostren orgullosos aquella parella lloant els beneficis de les aigues de l'establiment. I com que passaven els mesos i la parella no es movía de la casa, al balneari es feu una festa en honor d'aquells abans dos malaltíssims hostes. Va tenir lloc una rifa d'estris de cuina, el premi anà a parar a la parella homenatjada, i aquesta el cedí graciosament a la casa. Seguí un lluidíssim ball, i el director de l'establiment anuncià que el ball l'obriría la parella formada per la senyora Camélia i el senyor Costella. Cap dels dos havía ballat mai,però aquell día, no se sap per què ja que les aigues del balneari no se sabía que tinguéssin virtuts ballables, semblà que haguéssin ballat tota la vida. I la cosa més extraordinària fou que ballà tothom fins els que no ho podíen fer ja que entre les parelles s'hi veien balladors que feia pocs díes teníen treballs a caminar. La nota més destacada la portà a cap el matrimoni Cabrera. Tots dos caminaven, normalment, formant un número quatre perfecte, però la nit del ball ballaren drets com dos ciris. Els esdeveniments d'aquell ball sortiren a molts diaris del país, i fent mencio a l'actuació portentosa de la parella Camélia-Costella la qual sense haver ballat mai, no en deixaren cap.

Algú ha dit que l'amor no tenía fronteres, que es presentava quan no s'hi comptava, en una guerra, en un enterrament, en un ball de carrer, anant en tren, comprant pa, banyant-se, discutint de política, prenent cafè, fent tramontana, caçant bolets, barquejant, fent d'espía, mirant escaparates, fent comèdia, passant carbó...No sabem si aquest algú sabía el cas Camélia-Costella. Si no el sabía hi podía afegir que un amor pot venir també d'explicar-se malaltíes. Perquè allò acabà en amor. Ells no es van moure mai més d'aquell balneari

ja que allà s'enamoraren parlant de llurs mals.

A vegades si un els hagués seguit en les seves passejades podría sentir:

- Ja et recordes quin día som avui, Ramonet?

- Sí, Camelieta, fa anys que ens van posar un tros de cama a l'esquena.

I si el seguidor hagués anat seguint la parella durant díes hagués anat sentint:

- Tal día com avui ens van apedaçar l'estòmac...

...

- Sí, és l'aniversari de les trencadures.

...

- Es clar que me'n recordo...Les morenes.

...

- Com vols que m'oblidi de quan ens van assecar el pulmó...Sí, l'esquerre.

...

- Ai sí, aquella afegida de budells!

...

- I aquelles pedres com ous de colom? Com si les veiés ara.

...

- I aquells tres mesos de llit per la trencada de pelvis!

I, així, el seguidor es podría haver assabentat de més d'una vintena d'intervencions quirúrgiques. A ells l'amor els tocà evocant el temps passat entre quiròfans, metges i farmàcies. No sempre l'amor es manifesta contemplant una cama, un somriure o una treta de camisa. L'amor es fa present en epissodis que la gent se'n fa creus, i l'amor és una cosa que encara dóna moltes sorpreses, que se les sap totes i que encara s'haurà de comptar amb ell per bombes que es tirin i per desembarcs que es facin. I l'amor anà a trobar a Camélia i al senyor Costella a n'aquell balneari. Al balneari, però, cofois d'aquell enamoramant , s'hi podía veure, encara no feia molt, un monument a la parella més operada del món, agafada de la má...

EL CAS D'ADELA I PIU, ESPÍES DIPLOMATS.

Abans a cada país es feien armes i semblava que ningú no n'havía de fer res. Però va venir un temps en el qual s'organitzà una cursa d'armaments i llavors molts países volgueren saber com estàven els altres de canons, bales i bombes. I sortiren els espíes. No tots els paisos en podien tenir ja que els que anaven fluixos d'armes sabíen que si hi havía una guerra ells rebríen igualment, i que tant els hi faría saber com no si uns teníen més bombes que els altres. L'escampada d'espíes anava a càrrec dels paisos que es feien por ells amb ells. Ja se sap en temps de canonades la mala fi que feien els espíes si eren descoberts. Era una professió perillosa i quan les autortitats d'un país acomiadaven un espía ja se li deia el risc que corría, i que ells de les coses que podéssin passar se'n rentaven les mans. Ara, afegíen, la pàtria us en restarà sempre més reconeguda. I malgrat la mala fi que l'ofici portava, sempre hi ha espíes en actiu. Són gent que els tenen ben posats, i si les coses van pel pedregal, mentre els seus els lloen, els altres els afusellen.
De fa temps, els países van a mirar molt prim amb els espíes. Així que veuen una cara forastera s'esquiven i, si poden, la fan treure del país abans que pugui descobrir res. MODERNAMENT S'HAN FET TORNAR a llurs procedències a innombrables funcionaris catalogats com a espíes. La gent no es vol deixar espirar, es veu. Es vigilen sobretot les activitats particulars dels que tenen càrrecs a consolats i embaixades. Vigilants especials miren amb qui ballen, amb qui beuen i amb qui van a passeig. També són objecte de vigilàncies especials els que estan en centres de producció d'armament, des de directors generals a qui hi portèn a cap serveis auxiliars. O sigui, que es vigila a tothom i, a més a més, hi ha una vigilància destinada a vigilar els que vigilen. Ningú es fía de ningú. I les que són més vigilades són les forasteres guapes. Quan més guapes més vigilades. Se sap d'espíes guapes les quals a base de moxaines han fet dir les coses que volíen saber a personatges de categoría.

Hi ha espíes que ho fíen tot presentant alternatives económiques altíssimes ja de bon començament. Alguns se'n surten perquè l'economía és l'economía, i, ultra la picossada que s'emporta l'informador s'ha de mirar de fer-lo sortir d'estranquis del país i posar-li un apartament de cinc estrelles en alguna platja de moda. L'Estat informat ho paga a gust tot això i moltes vegades, segons quina és la informació encara la troba baratíssima.

No sempre els espíes han trobat oportunitat de retratar documents secrets, i ara es porta molt visitar a segons qui a domicili oferir informació a tant alçat, o, si la visita és femenina, a roba desalçada. Fer les coses bé és difícil. Tant li fa tocar-hi el violí, com cantar àries o complir un programa electoral. I se sap que hi han espíes que han fet l'ofici com els àngels i es poden passar la vida de festa en festa i ben considerats.

A molts paisos hi ha centres de formació d'espíes. Naturalment són centres privats sense cap indicació exterior de les activitats que s'hi fan. Es un perill posar rètols al carrer, i ho hauríen de saber els ministeris i Congressos. Si diputats i ministres es reunissin cada vegada en llocs distints i sense cap anunci, s'estalviaríen tenir gent cridant al davant hores i hores i que hi entréssin elements amb armes i bigotis.

En aquests centres de formació que dèiem, s'ensenya a cada espía només l'idioma del país on ha d'anar a espiar. S'ha considerat que és perdre el temps carregar la memòria dels espíes fent-los-hi aprendre diverses llengues forasteres. Aquests centres s'han modernitzat, i ja comencen a dir que no sempre l'ofici vol dir deixar-hi la pell. El centre, en qüestió de dones, accepta la col.laboració de totes. De les guapes, de cara a possibles seduccions dels que en van endarrera, i de les que no ho són ja que aquestes no criden tant l'atenció com les ben formades, llevat que les ben formades ho siguin molt i enlluernin a qui han d'enlluernar. El centre, darrerament, insisteix en la qüestió econòmica. Diu que una oferta alta, si és

molt alta, té molt de guanyat. Un possible informant s'hi mirarà d'allò més a deixar passar una oportunitat ben pagada. La gent, pertot arreu, va mal pagada, sobretot la que té càrrecs de compromís...
Les tècniques del centre són ben acollides per la majoría, però malgrat tot l'ofici fa més aviat por. Un espía que s'estimi no s'ha d'alterar per malament que vagin les coses. Ha de posseir en altíssim grau allò que popularment és conegut per sang d'orxata i aguantar-la en situacions de compromís. No tenir aquest temperament, deia el centre, pot portar a solucions extremes i llavors l'espía es pot trobar que s'hagi de sacrificar per la pàtria. Això sí, la pàtria els quedarà molt reconeguda, ja que el centre no podrà fer res, ni ell ni ningú, en ajut del sacrificat. L'espía, si arriba a ser espía, anava dient el centre, ja sap amb què es juga els diners. Ara, però, podeu tenir una certa tranquil.litat perquè no tots els espíes són passats per les armes. Molts són tornats a llurs països i en alguns casos en viatges pagats.
Entre els aprenents d'espía hi havía de tot. Gent partidària de les aventures, col.leccionadors de senyoretes, ex-tenors, elements que no havíen pogut acabar les carreres començades, dones guapíssimes pensant que les seves dots les podríen ajudar en l'ofici d'espiar, homes al ple amb la missió de fer cantar a les dones més aviat passades...La concurrència era una bona concurrència. Ara, el centre no donava a tothom el títol simbòlic d'espía. Feia una tría a l'hora de donar aquests títols, com es veurà.
Pel que fa a les comunicacions amb el centre, no s'havíen de fer al centre mateix, sinó a domicilis particulars, i sempre utilitzant clau, però no una clau complicada amb signes estranys i de mal llegir, no. Es donava una valor entesa a diverses expressions ben senzilles. Un "bon día tingui" posat al començament, al mig o al final d'un comunicat tenía significacions diverses. I també eren paraules amb clau "la setmana passada va ploure", "enyorem les vaques", "fa calor", i "aquest és un país de dones guapes", entre altres les quals el centre només posava a la disposició dels aprenents d'espía.

Segons el centre, havía passat el temps que cada espía s'emportés una pasilla emmetzinada. Si l'espía era detingut espiant, aquelles pastilles np feien altra cosa que estalviar feina als que el descobríen. I es recomanava molt ulls amb els contra-espionatge. L'espía s'havía de malfiar si un desconegut li pagava una consumició o demostrava massa interés en ajudar-li a portar la maleta.

Un espía havía de tenir molt bona memòria. Se li exigía recordar una cinquantena de números de telèfon, noms de ministres forasters, músics, polítics i escriptors principals del país a vigilar, guanyadors de curses a peu, de premis Nobel i, si n'hi havíen, degent de la noblesa. S'havía de saber vigilar sense deixar de llegir el diari, i seguir un element de pes sense que l'intressat se n'adonés.

Es donaven lliçons d'electrònica per tal de desactivar senyals d'alarma si se'n presentava l'ocasió, així com també se'n donaven per obrir tota mena de caixes fortes. I, endemés, lliçons de caligrafía destinades a reproduir les signatures que convingués una vegada vistes, naturalment. Vist que hi ha gent que només revel.la secrets en circumstàncies especials, a les dones que no havíen parit mai, se'ls donava classes especials d'obstetricia. Entre els molts "qui saps" amb els quals es podía trobar un espía, aquest havía de saber reparar avaríes de motors de cotxe, ademés de saber-ne portar. S'insistía molt en la pràctica de salts d'altura. Algunes vegades un espía es podía veure obligat a saltar per una finestra. S'impartíen lliçons de curses a peu, recordant que un espía a vegades necessita fugir cames-ajudeu-me. Es demanaven es presentéssin als cursets primeres ballarines o primers violins, els quals tenían entrada en els salons de personatges d'influència. Llevat, però, d'alguna primera ballarina famosa la qual ho passà ben malament, els aprenents d'espía del centre eren més aviat ballarines i músics els quals fent l'ofici havíen de treballar a preus rebentats. Els espíes havíen de fer pràctiques de beure per tal d'aguantar-se serens mentre el convidat, si era un personatge que podía donar informació, la donés una vegada ben emmardossat.

Eren objecte d'atencions preferents els que teníen la sort de tenir una semblança amb personatges de categoría en ministeris i departaments privats del país a vigilar. El centre disposava d'un bon equip de caracteritzadors i, si convenía, es feien els retocs necessaris a les fesomíes dels elegits.

No, no era fàcil la carrera d'espía, no. Com totes, la carrera volía vocació i no tothom tenía la que s'havía de tenir. I el centre, a l'hora de donar títols, purament simbòlics ja se sap, s'hi mirava. I diem això perque encara no se sap que cap espía en actes de servei portés l'ofici que feia consignat al carnet d'identitat o en el passaport per anar d'un lloc a l'altre.

I ultra totes aquestes coses que s'han dit i d'altres que són secretes els espíes teníen privat enamorar-se de la gent a la qual havíen de vigilar. La seva missió era enamorar, però no enamorar-se. D'això el centre n'exigía jurament.

Els cursets els començaren una vuitantena d'alumnes. ~~Éxxxx~~ Els acabaren amb bones notes, deu. El centre no volgué donar llum verda a la gent que no la mereixía. A les altures, però, van dir que amb deu espíes no s'anava en lloc i que almenys s'havía de doblar la quantitat, i que si s'havíen de nomenar deu suplents que es nomeneéssin. I que els suplents, si no espiéssin tan bé, practicant la carrera en podríen anar aprenent. De moment, digueren les altures, aquests espíes suplents es podríen destinar a países que no passéssin de tenir canons i bales normals.

La posició de les autoritats no va caure massa bé al centre, i aquest va gosar dir a les autoritats si ell havía de seguir ensenyant la carrera a consciència o si havía de donar el títol a tothom que s'hi apuntés. Les autoritats contestaren. I feren saber al centre que d'espíes valía més que en sobressin, i que tampoc era una bona cosa posar als alumnes les coses massa difícils, si no hi hauría molt poca gent que s'apuntés als cursets.

I, a fi de curs, el centre feu arribar a les autoritats una llista d'espíés autèntics i una de suplents. Dels primers el centre en res-

ponía. Dels altres el centre deixava la responsabilitat a les autoritats. Les autoritats, però, necessitaven espíes, i fins i tot algun ministre era de l'opinió que alguna vegada potser era millor un espía suplent que un amb títol ja que aquests veuen totseguit fantasmes pertot arreu i ja comencen a malfiar-se d'un company de viatge o del porter d'un hotel. En canvi, un espía suplent es mou amb més naturalitat i no sembla tan espía com un d'autèntic. No s'hi pot anar barroer espiant, deia aquell ministre. I tenía raó. Amb res no es pot anar barroer, ni llegint, ni prenent la pressió, ni passant el diari, ni cantant les absoltes.

Amb bones notes en un dels cursets trobem Adela propietària d'una anatomía al punt per tal d'obtenir informació originant rodades de cap, i a Piu al qual s'havía preparat pel paper que havíen de fer els ben plantats amb senyoretes una mica passades.

No se'ls havía de veure mai entrar a les embaixades. Ells havíen d'anar al país destinat a passar-se-la bé, concórrer a cases de nit, als teatres, a concursos d'atletisme i parar en un hotel carregat d'estrelles. En un lloc o altre, segons les teoríes del centre, havíen de fer bones amistats. Piu podía actuar com a comerciant a l'éngros, i Adela com a filla de casa bona que feia un crehuer. Es poden presentar com amics, si ho han de fer, que cada día s'està posant més de moda. El centre considerà que feien una gran parella, i així ho comunicà a les autoritats.

La parella va a recollir les darreres instruccions a casa les autoritats. Se'ls diu que disposen d'uns comptes numerats en bancs nacionals, però que a l'hora de fer-los servir no s'engresquin massa ja que, com deueun saber, el país ha de fer front a molts maldecaps. Ara, si es tracta d'una bona informació, no hi ha límit. Les darreres paraules del ministre del ram, foren:

- I per cada missil millor que els nostres que descobreixin com va fet i quants n'hi han, hi ha una prima especial. I sàpiguen que fan molt bona parella!

A vegades coses que es diuen per dir-les valdría més que no s'ha-

guéssin dit. A ells ja molta gent els havía dit que feien molt bona parella. I el darrer que ho havía declarat era tot un senyor ministre. Se n'ha de fer cas, a vegades, de les coses que diuen els ministres...

L'avió que feia el viatge entre els dos països tenía anomenada de fer-lo amb una regularitat i una puntualitat que donaven gust. Era un avió segur en el qual els senyors passatgers hi pujaven i en baixaven sense novetat. En tota la història dels viatges s'havía registrat un sol cas de mareig i encara excusable per l'avió. Es tractava d'una senyora la qual anava pel camí de la bona esperança, i que s'hagués marejat igualment passejant-se pel carrer o fent un plat de macarrons.

I Adela i Piu, carregats de maletes, s'embarquen en aquell avió que en els centenars de viatges que havía portat a cap només comptava amb un mareig d'una senyora amb un començament d'embaràs. Piu, galant, cedeix a Adela el seient del costat de la finestra. La noia agraeix la finesa amb un somriure.

- Si amb totes les dones és galant així, farà molt bona feina, Piu.

- Si totes somriguéssin com vostè, no voldría altra feina.

I tant l'un com l'altra, en aquell moment, recorden les vegades que han sentit a dir que feien una bona parella. I que el darrer que els hi havía dit fou el propi ministre. I també pensen que els ministres, per mal que la gent en digui, a vegades n'encerten alguna.

Es miren revistes, es fuma, i de cua d'ull els dos es miren de tant en tant i tots dos troben que sí que fan una bona parella. I aquell primer somriure no se'ls mou dels llavis, malgrat pensar també que un espía ha d'estar per la feina i fer el sord a tota mena de sentiments ja que hi ha sentiments, com se sap, que han espatllat la mar de carreres, de vocacions i de sortides de trapezis.

I tot anava bé. Però aquell avió tan segur que només comptava amb un sol cas de mareig en tota la seva llarga història, a partir d'aquell día comptaría amb un seguit de xiscles i desmais pel pare i per la mare.

De la cabina del pilot,a la qual s'havía introduít una estona abans, en surt un element mal-carat portant una bomba a cada má. En honor dels dos nostres amics espíes hem de consignar que l'entrada a la cabina tingué lloc mentre ells s'estaven mirant i que, ultra això, les instruccions que teníen era de començar a espiar en el país d'arribada. Quan els senyor passatgers es donaren compte de l'aparició de l'home de les bombes, la majoría de les dones começaren a xisclar i, moltes, es desmaiaren després d'emetre els xiscles. Adhuc algun cavaller torçà el coll. Tingué treballs l'home de les bombes a que es fes silenci.

- Si no calleu, tiro les bombes! - va haver de dir -. Ara, que es desmai qui vulgui si no crida. No passarà res a ningú si us porteu bé. El pilot ja té instruccions respecte al lloc que hem d'aterrar. I que ningú no es mogui del seu lloc! I, per si algú es pensés una altra cosa, aquestes dues bombes que porto són de debó.

Piu diu de baix en baix a Adela que es desmaï o que ho faci veure.I Adela simula un desmai com si perdés els sentits. I és una simulació perfecta, molt més ben feta que els altres desmais autèntics.

L'home de les bombes està una mic a sorprès que s'hagi desmaiat tanta gent.

- Mai m'hagués pensat - diu -, que dues bombes de mà haguéssin provocat un desmai general com aquest. Es veu que vostès no hi estan acostumats com nosaltres a veure'n.

I mentre va dient això va d'una desmaiada a l'altra aclarint que ell aquelles dues bombes no les tirará pas si les coses van com hauríen d'anar. I arriba davant d'Adela.

- I aquesta dona tan guapa també s'ha desmaiat?

Intenta fer-li vent amb les mans, ja que l'home potser es pensava que les dones guapes no s'havíen de desmaiar mai. Era el moment que esperava Piu. Per quelcom havía fet uns cursests d'espía.

I ara qui té les dues bombes de má, és Piu.

L'antic propietari de les bombes ha restat amb la boca oberta. Adela ja ha acabat el simulacre i es mira a Piu somrient. L'home sense bom-

bes, el qual ja es veu la cosa perduda, perduda per perduda, diu:
- Així tot era comèdia... Ja ho sap, senyor, que porta una senyora molt guapa? Si jo n'hagués trobada una com ella no m'hagués embolicat com m'he embolicat...Per una dona com aquesta sí que val la pena fer servir les bombes que siguin...En fi, jo aquestes bombes que ara porta vostè les volía tirar si no s'hagués deixat anar un meu cunyat agafat per espía. I era l'únic espía que teníem al país... I ara com hi torno jo a casa...Es que jo m'he embarcat amb els quartos justos del viatge d'anada...I si tot ha acabat bé, si és que les bombes no las tira aquest senyor que ara les té, i si sembla que no hi haurà bombes, jo pensava que si tots vostès...
Piu se sent magnànim.
- No pateixi, senyor. Mirarem d'arreglar-ho.
Piu, malgrat el malcarament d'aquell element, pensà que no era home de tirar bombes, i organitza una col.lecta entre el passatge, dient que l'home de les bombes ha dit que no hi tornaría més i que no té quartos pel viatge de retorn.
Alguna senyora passatgera que s'anava desdesmaiant, al veure que ara les bombes les portava un altre, es tornaren a desmaiar, però al final la recapta fou un veritable èxit ja que els senyors passatgers contents d'haver sortit en bé d'un possible bombardeig aportaren a la col.lecta un veritable capitalet.
L'home que primer portava les bombes plorava a llàgrima viva al veure el resultat de la captada. I quan estigué assossegat se li sentí quest petit discurs:
- Senyors passatgers: Demano perdó per l'ensurt que els he donat. Jo no volía espantar a ningú. Només volía que el pilot aterrés on jo li havía dit, i negociar, amb aquelles dues bombes que tenía, que deixéssin anar al meu cunyat...Aquesta col.lecta m'ha arribat al cor. Mai em podía imaginar que uns senyors passatgers espantats fossin tan generosos. El seu acte el tindré present sempre més. Tant, que si el meu cunyat no pot sortir de la presó, que no hi surti...

A mida que les senyores deixaven els desmais, podíen sentir:

- I aquell jove tan ben plantat és el que ha agafat les bombes al que les volía tirar.

I, una després de l'altra anaren a petonejar copiosament a Piu. Adela no s'havía desmaiat, ja ho sabem, però també fou de les que petonejà Piu. Aquest l'esperava aquell bes. I el tornà. I ambdós pogueren sentir de diversos llocs de l'avió com les senyores i senyors passatgers repetíen:

- Quina bona parella que fan, no?

Piu entra a la cabina del pilot en la qual la tripulació havía rebut ordres del primer propietari de les dues bombes, de noure-se'n. El pilot, al veure entrar un nou portador de bombes, pregunta si ha variat el lloc d'aterratge. Piu, somrient, diu que ja ha passat l'alarma, i ja que es passa damunt la mar el pilot mateix hi pot llençar les bombes.

- Havem d'aterrar - diu -, al lloc on els senyors passatgers han tret bitllet. Hem de suposar que no hi ha cap més element que vingui amb bombes per tal de rectificar l'itinerari.

I Piu aprofita l'oportunitat per a dir al pilot que el primer que entrà a la cabina s'ha arrepentit d'haver-ho fet, i que davant d'aquest arrepentiment s'ha fet una col.lecta entre els senyors passatgers i l'home té el viatge de retorn a casa seva pagat.

- I potser la millor cosa, senyor pilot, sería que d'aquest epissodi no se'n fes us.

- Home, un día que a l'avió n'hi passa una de sonada no poder-la explicar...

- Si se sap, potser d'ara endavant molts tiradors de bombes s'hi poden embarcar en aquest avió. En canvi, si ningú no en sap res...

- Sí, però en aquest avió que en tota la seva història només comptava amb el mareig d'una senyora i encara pas per culpa de l'avió, bé hi ha pujat un home amb dues bombes de mà!

- Però se n'ha arrepentit, senyor pilot, se n'ha arrepentit. I precisament per això se li ha fet aquella col.lecta. Posi's al seu

lloc, senyor pilot.

- Els aviadors, senyor,ultra la missió de portar gent d'un lloc a l'altre sense sobressalts, tenim la de no donar disgustos de cap mena als senyor passatgers els quals han fet efectiu l'import de llurs bitllets. I no no vull donar-li cap disgust a vostè i, si aquell senyor de les primeres bombes té el viatge de retorn pagat, doncs tampoc li podem donar un disgust. Ara, que a vostè potser l'afavoriría molt que se sabés la seva gesta de desbombar al bombista. Dic jo!

- No, en cap manera. Més aviat em perjudicaría. La única cosa que li prego és que posi un missatge a n'aquesta adreça dient: " D'un intent de desviació n'hem sortit amb un bon día!"

- Això del bon día...

- El que rebrà la comunicació ja sap de què va.

- Els senyors passatgers manen, senyor...

A l'avió no hi tingueren lloc altres desmais llevat els de dues senyores que degut a l'ensurt passat anaren repetint desmais fins que es veieren en terra ferma.

I s'arribà al país en el qual havíen d'actuar Adela i Piu. Ambdós coneixien perfectament l'idioma que parlava la gent, i ni el taxista ni a l'hotel hi tingueren res a dir. S'inscriuren tal com previst, ell com a comerciant i ella com a noia de casa bona. Demanen habitacions separades. L'encarregat de l'hotel, veient la bona parella que feien, els dóna habitacions veïnes. Té lloc un petit conflicte quan es puja a l'ascensor. S'atura a mig camí entre dos pisos. Entre els partidaris de no pujar escales s'hi troba una de les senyores que es desmaià a l'avió i ho fa als braços de Piu. Reparada l'avaría es fan càrrec de la desmaiada els serveis de l'hotel actuant amb aigua-naf. Hi ha hagut un desmai més, però el món segueix voltant. Es veu que el món no en fa cap cas dels desmais de les senyores ni d'altres coses per importants que siguin. El món segueix voltant sempre, com fa molts anys, i, per ara, ningú no ho ha pogut impedir. Qui sap si no s'està manipulant que algú ho pugui fer dintre poc. El que ho fes se'n po-

dría sentir molt cofoi, i encara se'n podría sentir més si ultra fer-lo parar de voltar el convertís en segments desperdigats en forma d'un joc d'estrelles les quals si hi ha astrònoms galàxies enllà no sabríen, de moment, d'un dimoni haurien sortit. Quan en sabéssin la procedència, segur que donaríen el nom de l'autor, que podríen molt bé ser dos, a tots els serveis meteorològics del seu planeta.

Adela i Piu es troben a punts de reunió distints escollits prèviament.

- Què? - pregunta Adela.

- He demanat ofertes a diversos venedors del país. Ja he dit a algú que també sóc comprador d'armes, però per ara els que hauríen de picar no piquen. I vostè?

- Jo m'he deixat veure en sales de nit. De mirar-me, ja m'ha mirat molta gent, però no s'ha passat de mirar-me. De tota manera no crec que la nostra feina sigui com bufar i fer ampolles. I tampoc crec que els que s'hagin d'envestir estiguin esperant que nosaltres vinguem per tal de deixar-se envestir...Miri, tinc dues invitacions per assistir a un ball que dóna un ambaixador.

- Vostè és tan guapa, Adela, que dintre poc a festa que hi hagi, festa que en serà la gran convidada.

- Piu, home...! Si vol acudir a n'aquest ball hi ha una invitació per a vostè.

- Si la gent diu que fem tan bona parella...Quin remei toca!

Som al ball de l'ambaixador. Hi deu haver gent molt principal perquè hi han moltes tocades de mà. Els dos espíes repassen gent d'edat alçada. Filen bé i no deixen cap ball. Entre ball i ball es piquen l'ullet mútuament. Les coses deuen anar bé. Hi ha un descans. Es beuen unes copes. I es veu que l'embaixador està disposat a dir quelcom. Efectivament, fet el silenci, l'embaixador diu:

- Amics tots...Sempre d'ençà que em trobo entre vosaltres, s'ha brindat pel règim i perquè fes molts anys de vida. Ho havem dit tantes vegades, que jo em penso que el règim ens dispensarà si avui mudem

de brindis, naturalment, no de règim. El ball, senyores i senyors, ha estat primer que les canonades. Portar una dona agafada per la cintura i moure- s'hi seguint uns compassos de música fa anys i anys que es fa. I malgrat que en altres règims les parelles a l'hora de ballar es desaparellin, ací, quan ballem, ballem aparellats la qual cosa demostra la superioritat del nostre règim damunt aquells que els balladors es declaren independents. Nosaltres, si podem, volem ballar amb una bona parella, quant més bona millor, i jo avui sento enveja, una gran enveja envers tots aquells que han tingut la sort de poder ballar amb aquesta preciositat de dona que m'està mirant amb una copa a la mà...

Un centenar d'ulls es miren la preciositat que deia el diplomàtic que no era altra que Adela. La noia aguanta la torrentada de mirades sense tornar-se vermella ni així. Només somriu i alça la copa en direcció a l'embaixador. Aquest continúa el petit discurs.

...-i és per això que jo avui em permeto brindar per aquesta preciositat que deia, desitjant-li una bona estada al país i que la podem veure a totes les festes i festetes que fem.

Un dels que aplaudí més fort a l'embaixador fou l'amic PiuTant, que Adela es veié obligada a dir:

- Piu, per favor, que ja no aplaudeix ningú...

Assistim a una nova trobada Adela-Piu.

- Què? - pregunta el noi.

- Estic convidada a tres cocktails.

- Igual que jo.

- M'he fet amiga d'un metge el qual visita a algun dels grossos.

- Jo vaig fent amb una dama d'edat alta la qual té un càrrec a una central electrònica. Però em balla pel cap que s'hi posen bé massa aviat. No ho sé...

- Jo també m'ho penso.

- Ens hauran vist venir?

- Tot podría ser...

- Adela, que no ~~et~~ passi res...

- La mateixa cosa li desitjo, Piu.
- I, si veus perill, telegrafía que no es deixen espiar.
- Miri, jo pensava dir-li a vostè...I si ens diguéssim de tu, Piu? Podríem espiar igual, no?
- Jo feia díes que t'ho volía proposar, però vaig pensar...
- Què?
- No ho sé, com que tothom diu que fem tan bona parella...
- I et sap greu?
- Ai, Adela, que em penso que no espiarem gaire...

Primer cocktail.

Adela segueix fent compliments a un element lliure de quintes de llarg, mentre Piu els fa a una dama més aviat passada. Però així que poden, si hi ha ball, ballen com deia l'embaixador que s'havía de ballar. Si s'hi fos molt a la vora es podría sentir:

- Progressos?
- Psé. I tu?
- Doncs, psé. Jo em penso que ja sempre trobaré ben dites les coses que diguis tu...
- Piu, que s'ha acabat el ball i jo tinc de tornar amb el meu metge.
- Tant de bo et pugués visitar jo, Adela!
- No siguis plaga, Piu. Que t'espera aquella senyora de les electròniques...

Segon cocktail.

Algú protesta perquè Adela dedica els seus somriures a n'aquell doctor d'una manera continuada. El primer a protestar és un element benplantat vestit de militar. Se n'hi afegeixen d'altres i en un tres i no res, la bella espía es veu voltada de gent uniformada. El cavaller d'edat posa cara seriosa com si l'exèrcit li hagués invadit terreny seu. Adela se'n surt oferint-li una copa de beguda, i, no fent cap cas de cinc braços que se li ofereixen, s'agafa al del senyor metge i el treu a ballar. L'exèrcit acaba de perdre una batalla.

Entre tant Piu la fa petar amb la dama passada. Algunes dones es mi-

ren el col.loqui i deuen fer qui-sap-els comentaris. Una d'elles, la més agosarada, deixa caure el seu ventall al sòl. Piu, amatent, l'hi torna amb una airosa reverència. I,al temps de rebre'l, la dona li diu en veu baixa:

- Vol dir que no perd el temps amb aquesta dama?

- Es la primera amistat que he fet al país, sap?

- Si aquesta senyora li pot dir coses, també n'hi podem dir nosaltres. I a més a més, totes fem planta...Noies, el senyor...

- Piu, Piu Ross, comerciant.

- Miri, senyor Piu, la senyora del Delegat Pere, la del sots-secretari Rufí, la senyoreta Dula, filla del general Marc, i jo mateixa, filla del mariscal Jaume. I demani el què vulgui saber.

- Oh, jo només sóc comerciant. Compro i venc, saben?

La dama passada, al veure el prestigi que Piu té amb la gent jove, fa acció d'anar-se'n, però l'home, desfent-se reverencialment de la joventut, torna al costat de la dama. Les quatre s'agafen malament la per elles fugida de Piu, i, sense dir-s'ho, per quatre pensaments s'hi passeja un ram de gelosía. Les quatre saben qui és la dama objecte de les preferències del comerciant, i saben que hauran de donar compte del seu fracàs d'engatussar a Piu a marits i a pares. Allà es veu que espiava tothom.

Piu prega a la dama que no se'n vagi.

- A vostè, senyor, li ha d'interessar, i és normal, molt més tenir tractes amb la joventut.

- Res, que vostè fa molt goig, encara!

- Ja pot comptar! Ara, un temps també feia el meu de goig, no es pensi.

- I no el va aprofitar?

- Jo venía de bona familia , i, per goig que fes, no em podía moure mai de casa. I a casa només m'hi venien a veure senyors carregats de barbes i, si ho tinc de dir tot, d'anys.

- I ara què fa, doncs?

- Tinc un càrrec important en un departament adscrit al ministeri de la guerra. En porto la secció electrònica. Tot passa per les meves

màquines.

- Coses de compromís, suposo.

- On estic no podem dir les coses que fem.

- No me les digui, senyora, no me les digui. No faltaría més...

- Es que a vegades, una...

- En cap manera! No voldría...

- Que les torna a dir vostès, les coses?

- No, això no, veu? Mai de la vida les torno a dir. Sóc un home ple de secrets, jo.

- I què fa?

- Negoci. Jo intento fer negoci en tot.

- Però quins negocis? Si vostè em diu els seus, potser jo...

- Jo, senyora, ho compro tot. Acer, alumini, vaixells de càrrega, vagons de tren, cotxes usats, crema contra les arrugues...Miro de comprar a dos i de vendre a quatre.

- Doncs jo porto la comptabilitat dels missils que produím.

- I en fan molts?

- Molts.

- Quants?

- Abans de contestar-li això, em podría dir, senyor, per què amb el bé de Déu de dones que tenim vostè s'ha decantat per mi?

- Doncs, miri, tot simplement perquè veia que ningú no li deia res, i perquè al meu entendre vostè encara fa goig, molt goig.

- Vostè ha dit que era un comerciant, i jo suposo que és un bon comerciant. Es pensa que aquesta informació es pot comprar?

- Per què no?

- Hi ha coses que costen molt cares, ja ho sap?

- Jo havía fet la pregunta per pura casualitat, per a tenir un nou secret a la meva col.lecció.

- Vostè és capaç de guardar un secret?

- Si, senyora.

- Doncs jo fins ara em pensava que també. Vostè m'ha tingut uns díes preocupada fent-me emmirallar més que del compte, i quan s'ha pensat

tenir-me a punt m'ha preguntat els missils que feiem.

- Senyora, qui ha començat a parlar de missils ha estat vostè!

- Ja ho sé, ja ho sé, però vostè ha parlat de comprar una informació.

- Oh, això darrer encara ho dic. I també repeteixo que vostè encara fa molt goig.

- Veurà, a vostè qui el fa moure?

- No ningú. Sóc un home curiós que m'agrada saber coses, i ara m'agradaría saber els missils que fan, de la manera que van fets i on els tenen.

- Si se sabés que jo li he dit les coses que vol saber, a mi no em veuría mai més ningú.

- I per què s'hauría de saber que vostè m'ha dit aquestes coses?

- No sé al seu país com van guarnits. Ací, tots els que treballem en llocs de compromís ens vigilen día i nit. Ens vigilen, no gent uniformada de bon descobrir, sinó que el possible vigilant per ser un camarer...aquest que ens serveix ja ha passat quatre vegades pel davant de la nostra taula...Ens pot vigilar un paleta, un veí de taula que sembla que llegeixi el diari o que faci solitaris. Tenim taxistes que porten cursos d'idiomes fets, i un fotimer de funcionaris als trens, als avions, als vapors, als passeigs...

- Així vostè creu que ja hi ha algú que ens escolta?

- No ho sé, però he vist gent que ens mirava més que del compte. No és la primera vegada que ens veuen junts...Aquell senyor de les ulleres pot portar un aparell, com aquell que porten els sords, per escoltar converses a distància...

- Sento escoltar aquestes coses, però jo estic tan content al seu costat que, si vol, passarem la vetllada parlant de crissantems, d'agulles de pit, o del temps.

- Segons a on, a casa nostra, no es pot parlar de segons què.

- Oh, anem-ne a parlar de segons què on vulgui!

La dama passada és la primera vegada que actúa de contra-espía, però malgrat que va seguint al peu de la lletar les instruccions rebudes, actua a contra-cor. Contra-espionatge sí, però a la dona també li

sabía greu de fer-ho passar malament al comerciant Piu, tan ben plantat, i fer-li passar ella que mai no havía festejat. Valía la pena passar uns díes fent-se moxaines amb el comerciant i després perdre'l? Oh, veuran, pensava la dama, contra-espionatge sí, però uns díes de festejar també. Quants díes de festejar li podría demanar per a dir-li quants missils feien, com anaven fets i on els tenien? I la dama només pensà amb el possible festeig i, sobretot, en la duració del mateix. Ni els serveis d'espionatge ni els del contra-espionatge les tenen en compte aquestes coses. I la dama, amb el festeig al cap, gosà demanar:

- Vostè, quant temps pensa quedar-se?
- Oh, no tinc cap pressa a anar-me'n, jo.
- A mi m'agradaría, per tal de fer els meus comptes, que són cosa meva, saber quants díes pensa seguir fent-me compliments.
- No ho sé, posem deu.
- Són pocs dies, deu dies.
- Posem-n'hi quinze.
- Quinze díes ja és una cosa més enraonada. Jo, senyor, m'estic al carrer dels Esclopeters número dotze, tercer pis, segona porta. L'espero dimarts a les 9, a les 9 de la nit, sap? I ara, si vol, parlem del temps.

Nova trobada Adela-Piu.

- Què?
- Tinc una senyora, ja entrada en anys, a mig tombar. Dimarts estic citat a casa seva. Sembla, si no se'n desdiu, que parlarem de missils. I tu?
- Jo, no hi puc fer més, em penso que hem trobat el camí massa planer. Jo també tinc aquesta mateixa cita dimarts. I la tinc amb el metge del segon que mana més. Segons el metge, el segon li confía tot pensant amb el jurament que fan els metges d'ençà que el posà en joc un dels primers metges conegut, el metge Hipòcrates, segons el qual els metges no poden dir a ningú les coses que diuen els malalts. Es

un metge aquest que diu que de jove les tombava a totes.

- I et dirà coses?

- Sí.

- A canvi de què?

- Fill, som espíes o no som espíes...Veuràs, quin canvi espera la teva dama?

- Quinze díes de festeig.

- I quin festeig penses fer?

- De moment festejar-la en públic perquè la gent es pensi que també ho fem en privat.

- Però aquesta cita per dimarts...

- Sí, és clar, hi ha aquesta cita del dimarts. De tota manera, un espía home si ha de festejar en privat ho pot fer sense els maldecaps que una festejada en privat pot portar a una espía dona.

- Els espíes hem d'estar a les madures i a les verdes.

- I no ho podríes arreglar sense moxaines de compromís, Adela?

- Més que les moxaines em preocupa que se'ns hagi citat a tots dos per dimarts. I si fossin una ratera aquestes cites? Ací es veu que ningú es fía de ningú. A mi de fa uns díes que em mira tothom...

- Adela, guapa, és natural que la gent et miri a tu.

- Es que a més a més de mirar-me, em segueixen.

- Fins a on?

- Per ara fins a la porta de l'hotel. Volen saber on tanco.

- Adela, Adela, i si te'n desdíssis tu d'aquesta trobada de dimarts? Si la meva dama em dóna la informació que m'ha de donar, amb un que se sacrifici n'hi hauría prou.

- I si la teva dama, després de festejar-te quinze díes, per tal de sortir del pas et dóna una informació falsa? No és millor tenir-ne dues d'informacions per mor de contrastar-les?

- Adela, Adela...podríem dir al centre que la teva informació és igual que la meva...Que t'ha fet trontollar aquest metge que de jove les tombava totes?

- I ara, Piu! Que t'ha fet beure oli a tu aquesta teva dama?

- Adela...
- Es que a mi també em sap greu que t'embarquis amb aquesta dama dels missils.
- Adela, Adela, que jo ja no sóc l'espía que vaig sortir del centre! Per què et sap greu aquesta embarcada?
- No ho sé, però em sap greu.
- Ho saps o no ho saps?
- Ho sé, però m'ho guardo.
- Es amb els altres que ens han ensenyat a dissimular. I jo, amb tu ja no vull dissimular més, i...
- Ai, Piu, que em penso que jo tampoc...

Tercer cocktail.

Adela surt de l'hotel amb la millor roba que té. I, mentre se la posava ja no pensava en la trobada amb el metge. I sortí de l'habitació amb el seu millor somriure. I ja no dissimulà quan coincidí amb Piu. I l'agafà de bracet. La nit d'aquell tercer cocktail era la nit del dimarts, però Adela estava segura que quelcom s'esdevindría que convertiría aquell dimarts en un dimarts de glòria. Ara sabía que ni ella ni Piu dissimularíen més. I si no hi havía informació, que no n'hi hagués.

Quan sortiren, el porter de l'hotel, bo i essent un personatge dubtós, allà s'havía de dubtar de tothom, no es pogué estar de dir:
- Senyors, fan molt bona parella.

Era la cosa que ambdós esperaven sentir. I la sentiren quan el taxista els acomiadà, i la sentiren del porter de la casa on tenía lloc aquell cocktail número tres, i la tornaren a sentir quan el quintet del cocktail encetà el ball, a càrrec de la majoría dels concurrents del local. Ambdós s'hi sentíen tan bé abraçats, que gairebé hi seguíen entre la pausa de ball a ball. Fou un ball ben especial aquell. Cap dels joves oficials es veié en cor de destorbar la magnífica planta que feien Adela i Piu. Els pensaments d'aquelles quatre dones joves que havem trobat en una reunió anterior, eren

si fa no fa, aquests: "Seran o no seran espíes, però fan una gran parella!" Què ha de fer una parella si tothom creu que és una gran parella? Prescindir del món i les seves misèries, i fer-se un món nou, el seu.

Peró encara passaren altres coses aquella nit del tercer cocktail. Davant la sorpresa de tothom, el metge que portava la salut del segon a manar, oferí el braç a la dama passada la qual havía citat aquella nit a l'amic Piu, i encetaren un ball més aviat picat com si anys no tinguéssin. La gent, la gent és com és, s'agafà la cosa picant de mans a tot picar. No se sap si tots els concorrents a n'aquell cocktail número tres, músics inclosos, endemés del servei, eren espíes o no. Si algú ho hagués assegurat no tindríem arguments contradictoris. El que sí se sap és que la vella dama digué més d'una vegada al metge:

- Quin goig fa aquella parella, no?

- Sí, molt...Es veu que hi han coses que ja no són per segons qui. No s'hi pot ser dos cops, senyora meva...I jo m'havía de trobar amb la noia.

- I jo amb el noi. Volía saber coses.

- També en volía saber ella.

- I les hi hagués dit?

- Alguna cosa inventada, per sortir del pas. Jo no és pas la primera vegada que m'hi trobo. I sempre m'han fet venir dones que fan rodar el cap, com aquesta que no té desperdici...Miri, que potser li hagués dit més coses que a les altres, ja veu. I vostè com ho tenía?

- Jo m'hi jugava quinze díes de festeig. Quinze díes són molts pocs díes, però per una que no ha festejat mai...No sabía què fer, la veritat.

- Espía no crec que ho sigui, però contra-espía sí, com jo mateix. Ací n'és tothom. Hi ha més gent que vigila que pas dels altres que no vigilen. I ara què?

- A casa avui hi haurà gent addicte a punt.

- Igual que a casa. I si no en fóssin d'espíes?

- Ell no feia més que dir-me que volía saber coses perquè li agradava saber-ne.

- I a mi la noia em deia que havía fet uns cursets de medecina i que estava molt interessada en saber quines coses deien els malalts.

- Jo no crec que fent tan bona parella en siguin d'espíes. Després, els países forasters tindríen un ben mal concepte de l'espionatge si hi enviéssin parelles a espiar.

- I més una parella com aquesta de tan bon veure...

Adela i Piu es donen compte que el senyor metge i la senyora dama parlen d'ells ja que tot ballant no deixen de mirar-los.

- Aquests dos parlen de nosaltres.

- La millor cosa que podríem fer sería anar-nos-en abans d'acabar la festa.

- Adela, estic tan content de tenir-te als braços que no sé trobar el moment de deixar-te anar.

- Pot ser perillós quedar-nos, Piu.

- Si al cocktail no hi ha altres espíes, aquesta parella em fan molt poca por. Si fossin espíes com cal parlaríen de nosaltres sense que nosaltres ens n'adonéssim.

- Hi pot haver perill, Piu, et dic.

- Quin mal fem, ballant?

- No, cap però...a mi em doldría molt que això tan ben començat acabés malament.

- No hi acabarà Adela...Ja no som espíes...

La parella metge-dama la qual no treia els ulls dels dos espíes, es donen compte de la tendresa amb què es miren. I és el metge qui diu:

- A mi el cor em faría mal, si no són el què ens pensem, de fer-los agafar.

- Si vostè ho diu...- fa la dama.

També, també hi ha contra-espíes que en determinats moments tenen el cor delicat i no per patir-ne. I quan metge-dama passen a prop d'Adela-Piu, el senyor metge diu:

- Senyoreta Adela, encara que siguem dimarts, d'allò res, sap?

I a càrrec de la dama:

- Senyor Piu,el mateix li dic.

I la parella metge-dama es pert entre les que rodaven aquell ball més aviat picat. La dama diu al metge:

- I la gent que tenim a casa?

- Se'ls diu que ha estat un excés de zel. No crec que al metge que està assistint al segon que mana més li passi res...

- Jo tampoc crec que passi res a l'encarregada de portar els comptes dels missils que fem.

Adela comenta sense deixar de ballar ni de somriure:

- Si són els que ens pensem, no crec que s'hi deixin córrer així com així...Que t'has compromès molt, tu?

- Veuràs, jo havía ofert quinze díes de festeig per tal de saber els missils que fan, com van fets i on els tenen...I tu?

- Jo ja havía començat a demanar coses, però el metge callava com un murri, i només deia que es confessaría si ho podía fer lleuger de roba i a casa seva.

- Oh, carai, Adela!

- Però ja no hi haurà poca roba per part de ningú. Ja has sentit què han dit.

- Sería massa bonic si la cosa s'acabés així...També pot succeir que en aquest país tinguin espíes bons i espíes que no en són tant. De moment, aprofitem els balls que queden...

I què succeí? Que la parella Adela-Piu la qual sortí en missió d'espionatge per tal d'enlluernar a gent determinada, s'enlluernà ella. Els centres prodctors d'espíes s'hi hauríen de mirar més a fer anar a segons quins llocs a parelles que la gent no es cansa de dir que són parelles que fan molt goig. La parella ja intentà posar en pràctica les lliçons apreses al centre d'espionatge, però cada vegada que es trobaven, com s'ha vist, s'anaven encantant més i més recipro-

cament fins que acabaren encantats del tot. Es el perill de tenir dones espíes massa guapes, ja que en lloc d'originar rodaments de cap oficials, els poden produir a l'espía que se li ha donat per parella.

Al centre d'espionatge, al no saber res d'Adela-Piu, pensaren la cosa pitjor per haver espiat massa a fons, i es doná a la parella la creu de sofriments per la pàtria. Seguiren, però, preparant espíes i n'enviaren un carregat de bones notes al lloc on devíen haver espiat Adela i Piu.

El nou enviat es presentà a l'hotel en el qual havíen parat Adela i Piu, i preguntà per la parella. Se li digué que era una parella que feia molt goig, que primer dormien en habitacions separades, però que el servei d'espionatge de l'hotel havía descobert que els darrers díes de tenir-los hostatjats tan aviat la senyoreta passava a l'habitació del cavaller, com aquest a la de la senyoreta. També se li digué que un dels espíes de l'hotel havía sentit que es deien cosetes tendres en un idioma d'una de les potències més discutides pel país. I que la parella deixà l'hotel agafada de bracet i que mai més s'hi torná a presentar.

- Si el senyor vol pot escoltar la darrera conversa gravada pels nostres espíes.

- Si no és indiscrecció... Que espía tothom ací?

- Tothom no, però ho fa molta gent. Fem moltes coses delicades en aquest país i si no es vigilés com es vigila, la gent, a vegades té flaqueses sap? Sobretot quan hi ha dones guapes pel mig. Quan veiem una dona massa guapa tothom es posa a veure venir. Si vostè fos espía...

- Senyor!

- Es un dir. Vull significar que si vostè fos espía es donaría compte totseguit de la gran quantitat de contra-espíes que tenim. Es rar, practicament impossible, que algú que vingui a espirar s'emporti una bona informació de les coses que fem. A vegades hi ha algú que dóna informació, però és una informació falsa. S'hi posa més

pa que formatge per tal d'espantar a les potències que ens fan espiar...Però vostè vol escoltar la gravació, no?

- Si no és massa molèstia...

- En cap manera, senyor client, en cap manera.

La gravació era aquesta:

"Adela, quina ràbia que t'hagués hagut de veure així aquell animalàs "de metge!

"M'hi veus tu, Piu...

"Se sent un telèfon. Per la veu sembla que s'hi posa el senyor Piu. "Abans de dir res, però, pregunta - A quina habitació som? - Una veu "femenina contesta: A la teva...Digui...Sí, el mateix...No, no l'he "oblidada però ara festeja amb aquella dona que tothom deia que fèiem "tan bona parella...Que ha trobat l'amor de la seva vida? Ah, amb a-"quell metge que té aquell malalt tan principal...Que està molt con-"tenta de fer-me saber que el té molt a prop seu? Enhorabona, senyo-"ra...Si ho vol dir al seu metge li pot dir que potser en aquest mo-"ment jo tinc Adela més a la vora meva que el seu metge a la vora de "vostè...Que no és possible?...Doncs per molts anys, senyora. Sí, sí, "i estic molt agraït que hagi volgut que jo fos el primer de saber-"ho...Es clar, és clar...qui ho havía de dir...Sí, segueixo interessat "en comprar tot el què se'm posi pel davat, d'acer a crema per les "arrugues...No, no penso amb les seves! Ja pot dir al seu metge que "vostè encara fa molt goig, i que si la veu com jo estic veient Ade-"la, segur que tindrà treballs a veure-n'hi cap...No, no me'n mofo, "al contrari...Es clar que li escriuré. He estat molt content d'ha-"ver fet la seva coneixença, i de què les coses que començaren una "mica malament hagin acabat tan bé per tots plegats...De res, de res."

El nou espía no hi trobà res de particular en aquella gravació, i així ho digué al director de l'hotel.

- A mi tot m'està bé - que digué el director -, llevat d'aquest acabament. No l'acabo de veure clar. Veurà ens havem de malfiar de tanta gent nosaltres.

- I se sap quelcom d'aquella senyora i aquell metge?
- Senyor, és espía o no és espía vostè?
- No, no, jo sóc un home curiós i prou (lliçó 47 del centre d'espionatge).
- Doncs no, no en sabem res. Ja tenim molts telèfons intervinguts, però es veu que el día que va telefonar aquella senyora el porter devía dormir i potser també dormía l'encarregat de les intervencions telefòniques. A n'aquesta gent tampoc se'ls pot exigir un excés d'hores extres, faci-se'n càrrec.
- Me'n faig càrrec, me'n faig càrrec...

Es clar, aquestes fulles no tenien altre objecte que parlar de coses relacionades amb la gran parella Adela-Piu. El nou espía, sí, va espiar molt, però trobà tants contra-espíes als carrers, a les cases de nit, als tramvíes, al metro, fent-se enllustrar sabates, en orinaris públics, en teatres, bancs, botigues, restaurants i biblioteques, que no va tenir altre remei que comunicar als rectors del centre que en aquell país no s'hi podía espiar...
Adela i Piu es deixaren córrer la carrera d'espía. S'havíen trobat i aquella trobada fou per ells la millor carrera que podíen haver fet. La falsa informació que Piu donà a la dama passada de traficar en tota mena d'articles i acabant per fer-ho en crema contra les arrugues, esdevingué realitat. Recorregueren diversos países i els primers diners els feren precisament amb la crema. Piu, per tal de reforçar arguments, feia presentar Adela com a consumidora de l'ungüent, amb l'avís que les arrugues s'havíen de tractar abans de presentar-se. I dones de molts llocs s'afanyaren a prevenir-se contra possibles doblecs de pell. Aquelles primeres activitats els permeteren les altres, i la parella es convertí en una gran compradora i venedora de mercaderíes variades. Quan Piu no es sortía de fer una bona compra, feia sortir Adela i el venedor s'havía de donar. S'establiren a Suïssa, país de llacs, vaques, bancs i conferències internacionals, i se-

guiren aparellats temps i més temps. I els suïssos quan els veien, i això que fa anys que són neutrals, també es veien obligats a dir que feien una gran parella.
Entre tant, el centre en el qual ells havíen seguit la carrera, anava proporcionant fornades d'espíes a les autoritats per tal de que aquestes sabéssin les coses delicades que feien altres països. Uns ho assolíen, i altres no, com sempre. Espiar fa molts anys que es fa. Els que saben coses diuen que espiar és una cosa prehistòrica, que ja ho practicaven els antics nòmades, que espieaven egipcis, fenicis i grecs, jueus, assiris i espartans, cartaginesos, romans i moros. O sigui que han espiat des dels que ho feien a peu als que feien viatges en trens de primera i als que es llençaven en para-caigudes. L'anglès Orslay xerrà la composició de l'Armada Invencible des de Màlaga. El també anglès Pitt tenía la França de la Revolució plena d'espíes. Ni a l'un ni a l'altre els serví de gran cosa l'espionatge. A l'Armada Invencible la desfeu un temporal, i a França els revolucionaris canviaren els noms dels mesos i s'atiparen de segar caps com si espíes no hi hagués hagut. Els francesos, abans de la tallada de segons quins caps, disposaven de l'espía Eon el qual tenía una gran traça a disfressar-se de dona, tant, que els que en parlen diuen que no se li coneixía res, que es presentava com una dona que tenía de tot, vaja. Era l'agent secret de Lluis XV, aquell rei tan mudat que ha deixat tantes calaixeres que porten el seu nom, a Rússia i Anglaterra. I tenía espíés Napoleó, i home que sabía el què es feia, els pagava molt bé. Els espanyols, ja que tothom espiava, també ho feren ells. El senyor Dodoy, el Príncep de la Pau, feu espiar Ali Bey (Domènec Badía) al Marroc. La reina María Cristina tingué al senyor Avinareta actuant en el camp carlí. Bismarck feu anar a França al famós espía Stieber. Un altre espía alemany de nom fou el coronel Nicolai, espiant a Rússia i a Alsacia, i es diu que fou ell qui ooriginà la guerra del 14, aquella guerra en la que hi petà, entre altres, la ballarina holandesa Mata!Hari. Diuen que el coronel Nicolai encara tingué temps d'actuar al servei de Hitler. Pel que s'ha vist, Nicolai portà un mal espionatge, almenys

que l'hagués portat bo i Hitler, que no creia a ningú, no se l'hagués volgut creure. Un alt cap del contra-espionatge alemany era l'almirall Canaris. L'home degué cantar les veritats al führer, i se'n feu el càrrec. Però el senyor Canaris es veu que era un home tossut i dirigí una conspiració contra Hitler, i aquest, que si es volía matar s'havía de matar ell mateix, el feu penjar. Un altre espía de manetes fou l'italià Bocchini el qual treballà per Mussolini, fins allà on pogué, és clar, perquè ja se sap la mala fi que feu Mussolini. Els espíes anglesos sempre han tingut fama de treballar bé, i s'assegura que foren ells els que portaren Hess a Anglaterra... Aquesta és una petita llista d'espíes famosos, però existeixen i han existit milers i milers d'espíes anònims els quals han deixat la pell o la salut fent l'ofici, ofici que a cap lloc sabut té monument a l'Espía Desconegut. I és que ultra els espíes hi havía a molts llocs el servei de contra-espionatge amb el qual s'havía de comptar per contrarrestar l'espionatge enemic, i en aquests serveis de contra-espionatge hi havía una gran varietat de personatges. Si un titllat d'espía anava a parar a segons quines mans ho passava molt malament. La Gestapo recorría a les maneres violentes, i si resultava que l'espía no era tal espía, preferíen els que es guanyaven la vida aplicant turments, pecar per més que per menys. Els sistemes anglesos eren partidaris del mètode de la simpatía, procuraven atreure's l'espía amb bones paraules, i, gent de paciència, es rellevaven en els interrogatoris, i a base de maldar i més maldar, d'usar reflectors i detectors de mentides, a vegades se'n sortíen si l'espía, valent ell, disposava de pastilles que deixaven inconscient a l'interessat durant 24 hores. Si aquestes pastilles fallaven, els espíes d'abans i sobretot en temps de guerra, en teníen contra quins efectes no hi havía reflectors ni detectors de mentides que hi valguéssin, les de cinaur de potasi. Els americans, els quals han tingut també espíes de bon ofici escampats pel món, foren un temps devots del mètode de la simpatía, però la perderen a molts llocs quan sense tenir cap guerra oficial declarada, es passaren mestre del matrimoni Rosenberg acusat pel

germà de la muller en forma de testimoni, de fer arribar als russos la manera de fer bombes atòmiques . Quan s'esdevingué aquesta passada de mestre, no governaven els demòcrates...

Quan Adela i Piu s'assabentaven pels diaris,que els països de cada costat passaportaven de pressa a funcionaris i diplomàtics titllats d'espionatge, es miraven somrient i pensaven que si a ells dos els haguéssin passaportat junts. I un dels dos feia aquest comentari, o un de molt semblant:

- No tots els espíes acaben malament.

I encara, malgrat el temps que portaven en aquell petit país neutralíssim, quan sortíen al carrer molta gent no es podía estar de dir:

- Quin goig fa aquesta parella!

I ells, envanits, s'estrenyíen una mica més la mà al sentir la frase de lloança...

Estiu de 1983